

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

Ανακοίνωση αριθ.	Περιεχόμενα	Σελίδα
	I Ανακοινώσεις	
	
	II Προπαρασκευαστικές πράξεις	
	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	Σύνοδος του Ιανουαρίου 2001	
2001/C 123/01	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «Επιδράσεις του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Εσωτερική αγορά (ΠΕΑ)»	1
2001/C 123/02	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «XXIXη Έκθεση της πολιτικής ανταγωνισμού (1999)»	11
2001/C 123/03	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 97/24/EK σχετικά με ορισμένα στοιχεία και χαρακτηριστικά των δίκυκλων ή τρίκυκλων οχημάτων με κινητήρα»	22
2001/C 123/04	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλιση ζωής (αναδιατυπωμένη έκδοση)»	24
2001/C 123/05	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Εξάντληση των δικαιωμάτων που παρέχει το εμπορικό σήμα»	28

Τιμή: 19,50 EUR

EL

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα (συνέχεια)	Σελίδα
2001/C 123/06	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 80/232/ΕΟΚ σχετικά με την ονομαστική σειρά βαρών για τα εκχυλίσματα καφέ και τα εκχυλίσματα κιχωρίου»	33
2001/C 123/07	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη χορήγηση ενισχύσεων για το συντονισμό των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών»	34
2001/C 123/08	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ηλεκτρονική Ευρώπη 2002 Κοινωνία πληροφοριών για όλους — προσχέδιο δράσης»	36
2001/C 123/09	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό ΕΚ αριθ. 2027/97 για την ευθύνη του αερομεταφορέα σε περίπτωση δυστυχήματος»	47
2001/C 123/10	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους»	50
2001/C 123/11	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών »	53
2001/C 123/12	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών»	55
2001/C 123/13	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών»	56
2001/C 123/14	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κανονιστικό πλαίσιο για την πολιτική ραδιοφάσματος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα»	61
2001/C 123/15	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή — πολιτικές τιμολόγησης, πολιτικές για την ενίσχυση της αειφορίας των υδάτινων πόρων»	65
2001/C 123/16	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικών μέτρων για την καταπολέμηση της κλασικής πανώλης των χοίρων»	69
2001/C 123/17	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1258/1999 περί χρηματοδότησεως της κοινής γεωργικής πολιτικής καθώς και άλλων διαφόρων κανονισμών για την κοινή γεωργική πολιτική»	72

2001/C 123/18	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση, για έκτη φορά, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 850/98 του Συμβουλίου για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων, μέσω τεχνικών μέτρων προστασίας των νεαρών θαλάσσιων οργανισμών»	74
2001/C 123/19	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 96/53/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό, για ορισμένα οδικά οχήματα που κυκλοφορούν στην Κοινότητα, των μέγιστων επιτρεπόμενων διαστάσεων στις εθνικές και διεθνείς μεταφορές και των μέγιστων επιτρεπόμενων βαρών στις διεθνείς μεταφορές»	76
2001/C 123/20	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Σχέδιο κανονισμού (Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΚ) της Επιτροπής για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3418/93 της Επιτροπής, της 9ης Δεκεμβρίου 1993, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού της 21ης Δεκεμβρίου 1977»	79
2001/C 123/21	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης των ανδρών και των γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας»	81

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «Επιδράσεις του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Εσωτερική αγορά (ΠΕΑ)»

(2001/C 123/01)

Στις 2 Μαρτίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3 του εσωτερικού κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα «Οι επιδράσεις του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Εσωτερική αγορά» (Παρατηρητήριο εσωτερικής αγοράς).

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Ιανουαρίου 2001 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Glatz.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου 2001), η Οικονομική και Κοινωνική, υιοθέτησε με 79 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Περίληψη και συμπεράσματα

- Σε σύγκριση με το συνολικό κύκλο εργασιών που σημειώνεται στο εμπόριο σήμερα, το ηλεκτρονικό εμπόριο διαδραματίζει ακόμη δευτερεύοντα ρόλο. Πρόκειται κυρίως για το εμπόριο μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών. Ακόμη μεγαλύτερη είναι η σημασία του ηλεκτρονικού εμπορίου για τις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων.
- Ωστόσο, τα ποσοστά ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι σήμερα τεράστια.
- Οι καταναλωτές είναι επιφυλακτικοί όσον αφορά την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το ηλεκτρονικό εμπόριο. Ο λόγος είναι κυρίως η έλλειψη πρόσβασης ή δυνατοτήτων και η έλλειψη εμπιστοσύνης, ιδιαιτέρως όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής και την ασφάλεια των πληροφοριών.
- Ένα περαιτέρω εμπόδιο είναι σε πολλές περιπτώσεις ελλείψεις και εν μέρει αντιφατικές προϋποθέσεις καθώς και η σε ορισμένους τομείς αποσπασματική νομοθεσία που ισχύουν για την προσφορά — ιδιαιτέρως λόγω της κοινής ανάπτυξης των τηλεπικοινωνιών και των μέσων ενημέρωσης και των αντίστοιχων υποδομών (σύγκλιση). Δεν μπορούμε όμως να πούμε ακόμη ότι υπάρχει ένα συνεπές περίγραμμα.
- Ωστόσο, στα πλαίσια της πολιτικής ανταγωνισμού πρέπει να ληφθούν περισσότερο υπόψη οι νέες εξελίξεις.
- 1.1. Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, πρέπει να θεσπιστεί μια δέσμη μέτρων για να ορισθούν οι προϋποθέσεις μιας λειτουργικής ενιαίας αγοράς για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Εδώ θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα ώστε οι προϋποθέσεις αυτές να έχουν καθολική ισχύ.
- 1.2. Εάν δεν συμβεί αυτό, η Ευρώπη θα χάσει τις ευκαιρίες οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης που παρουσιάζονται και δεν πρόκειται να μειωθεί η απόσταση που την χωρίζει από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής στον τομέα αυτό.
- 1.3. Η ΟΚΕ ζητά και συνιστά περιληπτικά τα εξής:
 - Την υποστήριξη ενός εποικοδομητικού διαλόγου μεταξύ των καταναλωτών και των παραγωγών ή των εκπροσώπων του εμπορίου. Προκειμένου να δημιουργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης, πρέπει να υπάρξει μέριμνα για την ουσιαστική συμμετοχή των ενώσεων για την προστασία των καταναλωτών.

- Την προώθηση συνοδευτικών και προωθητικών στρατηγικών που ευνοούν τη χρήση των νέων τεχνολογικών μέσων με στόχο την όσο το δυνατόν ευρύτερη πρόσβαση του κοινού. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να ληφθούν ιδιαίτερος υπόψη οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν τα λιγότερο ευνοημένα στρώματα του πληθυσμού, αλλά για παράδειγμα και οι ηλικιωμένοι.
- Τον προσδιορισμό σε ευρωπαϊκή και παγκόσμια κλίμακα των νομοθετικών προϋποθέσεων, με στόχο μια προσιτή και διαφανή πρόσβαση στις ηλεκτρονικές συναλλαγές, η οποία προσφέρει στους καταναλωτές συγκεκριμένες ασφάλειες και εγγυήσεις. Τα μέτρα της Επιτροπής για την αναδιοργάνωση του τομέα των τηλεπικοινωνιών (δέσημη οδηγίων της 12ης Ιουλίου 2000⁽¹⁾) αποτελούν μια σημαντική πρωτοβουλία στο χώρο αυτό.
- Τη δημιουργία των νομοθετικών προϋποθέσεων για τους τομείς οι οποίοι δεν συμπεριλαμβάνονται στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Σ' αυτές συγκαταλέγονται ένα νομοθετικό περιγράμμα για την καθιέρωση εναλλακτικών διαδικασιών για τη διευθέτηση διενέξεων, θέματα που έχουν σχέση με το αθέμιτο μάρκετινγκ, η επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας για τις πωλήσεις εξ αποστάσεως, η έκδοση οδηγίας για τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες στην περίπτωση των πωλήσεων εξ αποστάσεως, η θέσπιση κριτηρίων για πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την αυτορρύθμιση.
- Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι οι ΜΜΕ θα αναλάβουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο χώρο των ηλεκτρονικών συναλλαγών και ότι πρέπει να τους επιτραπεί να αξιοποιήσουν τις σχετικές δυνατότητες.
- Οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να προσφέρουν στους καταναλωτές τη δυνατότητα ανεύρεσης λύσεων πριν από ενδεχόμενες δικαστικές διενέξεις. Επιπλέον, ένα άλλο θέμα που είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους καταναλωτές είναι να έχουν τη δυνατότητα να διεκδικούν τα δικαιώματά τους στην περιοχή στην οποία κατοικούν.
- Προκειμένου να καθιερωθούν εξωδικαστικές διαδικασίες διευθέτησης διενέξεων και ποιοτικά σήματα και να μην παρεμποδιστεί η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν συγκρίσιμα πρότυπα και αρχές.
- Το ηλεκτρονικό εμπόριο φέρνει την πολιτική ανταγωνισμού αντιμέτωπη με μια νέα αποστολή. Πρέπει να ληφθούν επιμελώς υπ' όψη οι νέες εξελίξεις, ιδιαίτερος οι συγχωνεύσεις επιχειρήσεων, οι διάφορες πύλες και οι υποδομές δικτύου.
- Την ανάπτυξη ασφαλών συστημάτων πληρωμών και τη μείωση του κόστους των διασυννοριακών πληρωμών.
- Τον περιορισμό των υφιστάμενων φορολογικών εμποδίων και στρεβλώσεων. Πρέπει να αρθούν τα υφιστάμενα ανταγωνιστικά μειονεκτήματα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων έναντι επιχειρήσεων τρίτων κρατών.

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρειάζεται να δώσει ύψιστη προτεραιότητα στην προστασία δεδομένων και η Επιτροπή να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να επισπεύσουν τη ρύθμιση του θέματος προστασίας των δεδομένων. Χρειάζεται μια προσαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων στη νέα τεχνολογική και οικονομική κατάσταση, προκειμένου να κατοχυρωθεί η προστασία δεδομένων για όλες τις σύγχρονες μορφές επικοινωνίας.

2. Η σημασία του ηλεκτρονικού εμπορίου

Το Διαδίκτυο αποτελεί την τεχνική βάση του ηλεκτρονικού εμπορίου με κύριο χαρακτηριστικό μια άκρως ραγδαία εξέλιξη. Ωστόσο, σε περιφερειακό επίπεδο, η σημασία του Διαδικτύου είναι πολύ διαφορετική. Έτσι, όσον αφορά τον αριθμό εξυπηρετητών και χρηστών, παρατηρείται μια απόλυτη κυριαρχία των χωρών του ΟΟΣΑ και ιδιαίτερος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

2.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽²⁾ υποθέτει ότι ο όγκος των ηλεκτρονικών συναλλαγών στην Ευρώπη θα αυξηθεί, από 17 δις. δολάρια ΗΠΑ στα τέλη του 1999, σε περίπου 360 δις. δολάρια ΗΠΑ το 2003.

2.2. Μέγιστη είναι η σημασία του ηλεκτρονικού εμπορίου μεταξύ επιχειρήσεων (Business to Business; B2B). Σύμφωνα με κοινές εκτιμήσεις, πρόκειται για το 70 έως 90 % του συνόλου των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

2.3. Ωστόσο, οι ηλεκτρονικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών (Business to Consumer; B2C) αποτελούν ένα περιορισμένο ποσοστό του όγκου των συναλλαγών. Στην Ευρώπη, το σημερινό ποσοστό των ηλεκτρονικών συναλλαγών με τελικούς χρήστες είναι χαμηλότερο του 1 %, δηλαδή χαμηλότερο του ύψους των παραδοσιακών πωλήσεων εξ αποστάσεως. Για την περίοδο 2001/2002, το ποσοστό των ηλεκτρονικών συναλλαγών σε σχέση με το συνολικό κύκλο εργασιών για τις επτά μεγαλύτερες χώρες του ΟΟΣΑ υπολογίζεται ότι θα ανέλθει σε 5 % και για την περίοδο 2002/2005 σε 15 %.

2.4. Υπάρχουν ωστόσο ορισμένοι κλάδοι, όπως ο κλάδος παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και ο κλάδος παραγωγής λογισμικού, όπου φαίνεται ότι η σημασία του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι μεγαλύτερη από ό,τι ισχύει κατά μέσο όρο για άλλους κλάδους. Αυτό δείχνει ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο, κυρίως στην περίπτωση των αυλών αγαθών.

2.5. Η έννοια ηλεκτρονικό εμπόριο καλύπτει βασικά την προσφορά ψηφιακών αλλά και μη ψηφιακών αγαθών και υπηρεσιών, κυρίως μέσω του Διαδικτύου. Επίκειται όμως η καθιέρωση στην αγορά ορισμένων νέων μορφών διανομής, όπως η διαδραστική τηλεόραση («T-commerce») και «το κινητό εμπόριο» (M-Commerce). Το κινητό εμπόριο θα αποκτήσει ιδιαίτερη σημασία με την καθιέρωση της τεχνολογίας ΠΣΚΤ.

(1) COM(2000) 384, COM(2000) 385, COM(2000) 386, COM(2000) 392, COM(2000) 393, COM(2000) 394, COM(2000) 407.

(2) Ανακοίνωση της Επιτροπής: Στρατηγικές για την απασχόληση στην κοινωνία των πληροφοριών (COM(2000) 48 τελικό).

2.6. Όσον αφορά τη χρήση του Διαδικτύου αλλά και τη σημασία του ηλεκτρονικού εμπορίου, η Ευρώπη υστερεί σε σχέση με τις ΗΠΑ. Αυτό συμβαίνει για διάφορους λόγους όπως η κοινή γλώσσα, το κοινό νόμισμα, τα χαμηλά τηλεφωνικά τέλη και η διαθεσιμότητα περισσότερων κεφαλαίων κινδύνου. Όμως, η Ευρώπη προηγείται στον χώρο των κινητών επικοινωνιών και το ΠΣΚΤ θα της επιτρέψει να αυξήσει αυτό το προβάδισμα. Επίσης, η καθιέρωση του ευρώ θα αυξήσει τη σημασία του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ευρώπη, πράγμα που θα ισχύει και για τα κράτη μέλη τα οποία δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ.

3. Η σημασία του ηλεκτρονικού εμπορίου για την εσωτερική αγορά και τους παράγοντες αυτής (επιχειρήσεις, καταναλωτές, εργαζόμενους)

3.1. Εσωτερική αγορά

3.1.1. Το ηλεκτρονικό εμπόριο θα επηρεάσει με πολλούς και διάφορους τρόπους την εσωτερική αγορά. Καταρχάς θα αυξηθούν οι διασυννοριακές αγορές αγαθών και υπηρεσιών. Επίσης, θα εμφανιστούν νέες αγορές. Οι καταναλωτές θα έχουν περισσότερα περιθώρια επιλογής. Το ηλεκτρονικό εμπόριο θα αυξήσει τη σημασία της εσωτερικής αγοράς, ενώ μπορεί να προσφέρει αναπτυξιακές δυνατότητες και για τις αγροτικές περιοχές. Παράλληλα, θα αλλάξει η διάρθρωση των αγορών.

Ιδιαίτερως, θα πρέπει να αναμένεται ότι θα αυξηθεί σε σημαντικό βαθμό η σημασία του ηλεκτρονικού εμπορίου όσον αφορά τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Ωστόσο, οι τράπεζες θα αντιμετωπίσουν ολοένα και περισσότερο τον ανταγωνισμό μη τραπεζικών ιδρυμάτων τα οποία προσφέρουν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

3.1.2. Η αμοιβαία αναγνώριση, η οποία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μέσα για την εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων στην εσωτερική αγορά, αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία με το ηλεκτρονικό εμπόριο.

3.1.3. Ωστόσο, για να αυξηθεί η σημασία της εμπορίας υλικών προϊόντων, θα πρέπει να προηγηθεί η διευθέτηση του θέματος της διοικητικής επιμελητείας. Παράλληλα όμως, η αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου υλικών προϊόντων θα οδηγήσει σε γενικότερη αύξηση των μεταφορών. Επί του παρόντος, είναι δύσκολο να προβλεφθεί αν οι εν λόγω επιδράσεις επί των μεταφορών θα αρθούν με τη μετατόπιση του φυσικού αποστολέα ορισμένων προϊόντων (π.χ. συσκευών αναπαραγωγής ήχου) στις αποστολές online. Το θέμα πρέπει να διερευνηθεί από την Επιτροπή. Η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο πρόβλημα αυτό καθώς και στην ανάγκη να βρεθούν οι κατάλληλες λύσεις στα πλαίσια της πολιτικής μεταφορών.

3.1.4. Αναμένεται να περιορισθεί η σημασία ενός μέρους του ενδιάμεσου εμπορίου. Οι πάροχοι υπηρεσιών θα πωλούν απευθείας στον καταναλωτή. Από την άλλη πλευρά, η αδιαφάνεια της προσφοράς στο δίκτυο θα καταστήσει αναγκαία την ύπαρξη μεσαζόντων. Θα αναπτυχθούν νέα σχήματα και νέοι κλάδοι, ιδιαίτερος στον τομέα της οργανοδιοικητικής υποστήριξης, της χρηματοδότησης και της παροχής πληροφοριών. Επιπλέον, οι μορφές εμπορίας πρέπει να προσανατολιστούν περισσότερο στις ανάγκες και στον — εν μέρει πολύ διαφοροποιημένο — τρόπο ζωής των καταναλωτών.

3.2. Επιχειρήσεις

Για τις επιχειρήσεις, η χρήση του Διαδικτύου ισοδυναμεί με την πρόσβαση σε νέους επιχειρηματικούς τομείς, την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και νέων μορφών εμπορίας.

3.2.1. Το Διαδίκτυο διευκολύνει, επιπλέον, το μάρκετινγκ και ιδιαίτερος το απόλυτα στοχοθετημένο μάρκετινγκ. Εκτός αυτού, μπορούν να περιοριστούν τα έξοδα διαφήμισης και πληρωμών.

3.2.2. Το Διαδίκτυο επιτρέπει κατά βάση την προσδοκία του περιορισμού του κόστους, γεγονός το οποίο θα μπορούσε σε περίπτωση φυσιολογικής λειτουργίας των αγορών να οδηγήσει σε μείωση των τιμών και, κατά συνέπεια, σε αύξηση της γενικότερης ευημερίας. Τα αίτια της μείωσης του κόστους θεωρείται ότι είναι τα εξής:

- η κατάργηση του ενδιάμεσου εμπορίου με την παραδοσιακή του έννοια (Disintermediation)·
- ο περιορισμός του κόστους των επικοινωνιών (δαπάνες για τηλέφωνο, ηλεκτρονικός υπολογιστής)·
- η περιορισμένη ανάγκη φυσικών υποδομών (υποκαταστημάτων κ.λπ.)·
- η μετατόπιση ενός μέρους του κόστους στους πελάτες (οι πελάτες πληροφορούνται οι ίδιοι)·
- το περιορισμένο κόστος διανομής ψηφιακών προϊόντων.

3.2.3. Από την άλλη πλευρά, δεν πρέπει να υποτιμηθεί το βάρος πρόσθετων και νέων δαπανών — ιδιαίτερος όσον αφορά τις δημόσιες σχέσεις.

3.2.4. Φαίνεται ότι οι νέες ηλεκτρονικές δυνατότητες επηρεάζουν περισσότερο τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων από ό,τι το απευθείας εμπόριο με τους τελικούς χρήστες. Αυτό προκύπτει και από το μέγεθος του κύκλου εργασιών. Το μεγαλύτερο μέρος των ηλεκτρονικών συναλλαγών λαμβάνει χώρα μεταξύ επιχειρήσεων και η χρήση τους στις υπεργολαβίες και τις αγορές ανταλλακτικών και υλικού γίνεται ολοένα πιο κοινή.

3.2.5. Για τις ΜΜΕ έχει ζωτική σημασία να επωφεληθούν από αυτή τη νέα μορφή συναλλαγών — ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι ακόμη σε θέση να αξιοποιήσουν όλες τις δυνατότητες που προσφέρονται. Στην προκειμένη περίπτωση, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να προσφέρονται χρήσιμες συμβουλευτικές υπηρεσίες στις ΜΜΕ, για να μπορέσουν να αξιοποιήσουν τις υφιστάμενες δυνατότητες και να εξασφαλίσουν την ύπαρξή τους σ' αυτόν τον τρόπο επιχειρηματικής δράσης ή για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των κυριότερων αναδόχων και των άλλων μεγάλων επιχειρήσεων και να προσαρμοσθούν στους νέους τρόπους λειτουργίας.

3.2.6. Λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και διαρθρώσεων του Διαδικτύου, υπάρχει περίπτωση να προκύψει ότι οι πρόσθετες δαπάνες δημοσίων σχέσεων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι μεγαλύτερες των οικονομιών που αποφέρουν οι τεχνολογικές δυνατότητες. Εδώ το κατώφλι προσαρμογής για τους καταναλωτές είναι υψηλότερο απ' ό,τι για τις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων. Αυτό ισχύει επίσης και για τους κινδύνους.

3.2.7. Ωστόσο, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν το Διαδίκτυο για να αποκτήσουν καλύτερη πρόσβαση στις αγορές, καταρχήν μέσω του περιορισμένου κόστους επικοινωνιών. Με τις υφιστάμενες τεχνολογικές δυνατότητες, οι επιχειρήσεις μπορούν να αποκτήσουν πιο εύκολα πληροφορίες σχετικά με τους πελάτες τους και την αγοραστική συμπεριφορά αυτών. Κατ' αυτόν τον τρόπο είναι σε θέση να προσεγγίζουν καλύτερα τους πελάτες χωρίς να υποχρεώνονται να καταβάλουν τα συνήθη έξοδα διαφήμισης.

3.2.8. Για το λόγο αυτό, το Διαδίκτυο θεωρείται ότι προσφέρει ιδιαίτερες ευκαιρίες κυρίως για τις ΜΜΕ. Το ηλεκτρονικό εμπόριο θα έχει ως αποτέλεσμα να υποχρεωθούν οι επιχειρήσεις να ενδιαφερθούν όλως ιδιαίτερος για τη συγκεκριμένη εκπαίδευση των εργαζομένων στον τομέα αυτό. Για να δράσουν με επιτυχία στο χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου, οι ΜΜΕ θα χρειαστεί να αντιμετωπίσουν ορισμένες προκλήσεις και να επιφέρουν τροποποιήσεις, ιδιαίτερος στον κλάδο της οργανοδιοικητικής επιμελητείας και της ανάπτυξης ανθρώπινων πόρων. Οι κίνδυνοι μπορούν να περιοριστούν μέσω της συνεργασίας και του συντονισμού.

3.3. Οι επιδράσεις στους καταναλωτές

Ενόψει της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, το ηλεκτρονικό εμπόριο προσφέρει στους καταναλωτές την εξαιρετική δυνατότητα να μπορούν να επιλέγουν άμεσα από όλες τις αγορές — πράγμα που στο παρελθόν ήταν αδιανόητο — και να επωφελούνται από τις καλύτερες τιμές ή να αγοράζουν προϊόντα τα οποία δεν διατίθενται στις εθνικές αγορές.

3.3.1. Σε γενικές γραμμές και ιδιαίτερος στην περίπτωση του Διαδικτύου, οι αγορές των καταναλωτών χαρακτηρίζονται από ασύμμετρη πληροφόρηση. Για τους καταναλωτές, η απόκτηση πληροφοριών για όλους τους παρόχους υπηρεσιών είναι συνήθως ιδιαίτερα δαπανηρή. Επιπλέον, στις αγορές αυτές η εμπιστοσύνη διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο. Συνεπώς, θεωρείται αναμενόμενο ότι οι μεσάζοντες θα διαδραματίσουν στο μέλλον ένα σημαντικότερο ρόλο ως σύμβουλοι ή ως αναζητούντες.

3.3.2. Ωστόσο, ο περιορισμός του κόστους αποφέρει ευνοϊκότερες τιμές για τους τελικούς καταναλωτές μόνον εφόσον υπάρχει

ανταγωνισμός. Από εμπειρικές μελέτες προκύπτει όμως ότι ο ανταγωνισμός στο Διαδίκτυο δεν είναι πιο έντονος απ' ό,τι σε άλλους τομείς. Ο λόγος είναι ο υψηλός βαθμός συγκέντρωσης της αγοράς (βαθμός γνωριμίας). Συνεπώς, η διαφάνεια της αγοράς είναι μεν θεωρητικά μεγάλη, στην πράξη όμως είναι περιορισμένη. Από αυτό προκύπτει ότι είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα ιδιαίτερο —ανταγωνιστικό και νομοθετικό— περίγραμμα, για να μπορέσουν οι καταναλωτές να αξιοποιήσουν πραγματικά τα οφέλη που προσφέρονται.

3.3.3. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι οι επιχειρήσεις, οι κυβερνήσεις και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα πρέπει να εξετάσουν νέα κίνητρα τα οποία υποστηρίζουν την απλοποίηση των συστημάτων και των γλωσσών, προάγουν τη διάδοση σε λιγότερο ευνοημένα στρώματα του πληθυσμού και μετατρέπουν το Διαδίκτυο σε ένα μέσο το οποίο δεν ενισχύει μόνο την κατανάλωση αλλά και την εκπαίδευση και πληροφόρηση όλων των χρηστών.

3.3.4. Το Διαδίκτυο δεν χρησιμοποιείται μόνο ως μέσο ηλεκτρονικών συναλλαγών, αλλά ολοένα και συχνότερα και για την εκπαίδευση και την πληροφόρηση. Προσφέρει δυνατότητες απασχόλησης και συμβάλει στη βελτίωση των γνώσεων. Η ΟΚΕ τονίζει ότι η εκπαιδευτική πολιτική πρέπει να ανταποκριθεί στην αλλαγή της ζήτησης, τόσο στα σχολεία όσο και στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων, αλλά και σε άλλους τομείς όπως τα ΜΜΕ. Πρέπει να γίνουν επενδύσεις σε λογισμικό και σκληρό υλικό αλλά και στη δημιουργία δικτύων. Απαραίτητη είναι, επίσης, και η εκπαίδευση του διδακτικού προσωπικού. Η εκπαίδευση στον τομέα αυτό θα αποτελέσει στο μέλλον ουσιαστική προϋπόθεση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης.

3.4. Οι εργαζόμενοι

3.4.1. Ως εργαζόμενοι, και οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα επηρεαστούν έντονα από το ηλεκτρονικό εμπόριο. Οι αναμενόμενες διαρθρωτικές αλλαγές που θα επέλθουν λόγω της ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου προϋποθέτουν νέες δεξιότητες στην αγορά εργασίας. Πρέπει λοιπόν να συνοδευτούν από τις κατάλληλες πρωτοβουλίες στον τομέα της επιμόρφωσης και της κατάρτισης καθώς και από άλλα μέτρα. Η περίπτωση αυτή δεν αφορά μόνο εργαζόμενους με υψηλή κατάρτιση. Συνεπώς, τα μέτρα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένα και σε αυτή την κατηγορία εργαζομένων.

3.4.2. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η εκπαιδευτική πολιτική χρειάζεται να καλύψει τόσο τη γενική σχολική εκπαίδευση όσο και την επιμόρφωση των ενηλίκων ανταποκρινόμενη στις νέες συνθήκες. Η σημερινή εκπαιδευτική πολιτική θα καθοριστεί ως ένα βαθμό και από την μελλοντική ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης.

3.4.3. Η δημιουργία εν μέρει εικονικών επιχειρηματικών διαρθρώσεων θα ευνοήσει την εμφάνιση νέων μορφών απασχόλησης. Η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα αυξήσει τη σημασία της τηλεργασίας. Οι συνέπειες των εξελίξεων αυτών για τους εργαζόμενους αλλά και τους εργοδότες θα πρέπει να εξεταστούν από τους κοινωνικούς εταίρους. Ιδιαίτερη προσοχή επιβάλλεται να δοθεί στην τήρηση των προστατευτικών διατάξεων και της εργατικής νομοθεσίας και στην ασφάλεια και την υγεία στον τόπο εργασίας. Επίσης, πρέπει να διασφαλιστεί η πρόσβαση των εργατικών συνδικάτων στις επιχειρήσεις καθώς και η εκπροσώπηση στα συμβούλια επιχειρήσεων.

3.4.4. Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές θα πρέπει να προσφέρουν νέες ευκαιρίες στους εργαζόμενους. Η μετάβαση από μια ιεραρχική διάρθρωση σε ένα δίκτυο μικρότερων, συγκριτικά αυτόνομων και επικεντρωμένων σε συγκεκριμένα καθήκοντα μονάδων θα διευκολύνει περισσότερο τη συμμετοχική συνδιοίκηση. Οι ευκαιρίες των εργαζομένων εντοπίζονται στην επεξεργασία και την προαγωγή των δυνατοτήτων αυτών.

3.4.5. Στη γνωμοδότησή της για τη Λευκή Βίβλο για το «εμπόριο», η ΟΚΕ έλαβε θέση για το θέμα της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης. Τα πορίσματα αφορούν εν μέρει και το θέμα του ηλεκτρονικού εμπορίου.

3.4.6. Η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα οδηγήσει και σε αύξηση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Ορισμένες δραστηριότητες, οι οποίες μέχρι σήμερα ελάμβαναν χώρα στο διοικητικό κέντρο της επιχείρησης, θα μετατοπιστούν σε περιοχές όπου η εργασία είναι φθηνότερη και τα κοινωνικά πρότυπα χαμηλότερα. Για να αποδυναμωθεί η ενισχυμένη πίεση που θα ασκηθεί στους εργαζόμενους της Ευρώπης πρέπει να θεσπισθούν νέοι κοινωνικοί κανόνες τουλάχιστον σε ευρωπαϊκή κλίμακα, οι οποίοι θα διαμορφωθούν με συμφωνία των κοινωνικών εταίρων και θα εξασφαλίσουν την τήρηση σε όλους τους τομείς των εργασιακών προτύπων που ορίζονται στη σύμβαση της ΔΟΕ.

3.4.7. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι αυτό που έχει σημασία κατά την θέσπιση ενός περιγράμματος για το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι η εξισορρόπηση των συμφερόντων των παρόχων, των καταναλωτών και των εργαζομένων. Η διασύνδεση και των τριών ομάδων είναι αναπόφευκτη για όλες τις πτυχές του ηλεκτρονικού εμπορίου. Επιπλέον, για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αλλαγών, χρειάζονται σε μεγάλο βαθμό κοινές πρωτοβουλίες των κοινωνικών εταίρων. Η ΟΚΕ είναι επίσης της άποψης ότι η Επιτροπή οφείλει να διεξαγάγει μελέτη με αντικείμενο τις επιδράσεις (φυσικές, ψυχικές και οικονομικές) του ηλεκτρονικού εμπορίου επί των εργαζομένων.

4. Εμπόδια και λύσεις για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς στον χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου

4.1. Η ανάγκη σαφών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων

Για να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες που προσφέρει το ηλεκτρονικό εμπόριο χρειάζεται η θέσπιση ενός διαφανούς και

μετρήσιμου διαρθρωτικού περιγράμματος για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Με την οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο (2000/31/EK) δημιουργήθηκε κυρίως για τους παρόχους ένα νομοθετικό περίγραμμα το οποίο τους επιτρέπει να συναλλάσσονται με πελάτες σε άλλα κράτη μέλη χωρίς να υποχρεούνται κάθε φορά να εφαρμόζουν τη νομοθεσία που ισχύει σε αυτά. Ωστόσο, η οδηγία προβλέπει εξαιρέσεις για διάφορους τομείς. Έτσι, αντί να εξασφαλίζει μια ενιαία αγορά, το ηλεκτρονικό εμπόριο στον τομέα της λιανικής πώλησης ενδέχεται να συνεχίσει να χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό της ΕΕ σε 15 διαφορετικές εθνικές αγορές, περιορίζοντας έτσι σαφώς τις δυνατότητες ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ευρώπη. Η ΟΚΕ κατανοεί ότι, κατ' αυτό τον τρόπο, θα απλοποιηθούν οι διαδικασίες για τους φορείς παροχής υπηρεσιών, ωστόσο, είναι της γνώμης ότι θα πρέπει να επιδειχθεί ιδιαίτερη υπευθυνότητα όσο οι κανόνες εξακολουθούν να μην έχουν εναρμονισθεί σε υψηλό επίπεδο.

4.1.1. Σε πολλές περιπτώσεις, οι πάροχοι υπηρεσιών θεωρούν απαραίτητο να διαθέτουν εχέγγυα για την ταυτότητα των αντισυμβαλλόμενων. Επιπλέον, για το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει καθοριστική σημασία να υπάρχει βεβαιότητα ότι τα δεδομένα που διαβιβάζονται θα παραμείνουν αμετάβλητα. Αυτό το επιτρέπει η ηλεκτρονική υπογραφή. Για το σκοπό αυτό εκδόθηκε οδηγία σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές (1999/93/EK). Ωστόσο, μέχρι σήμερα οι ηλεκτρονικές υπογραφές δεν διαδραματίζουν κανένα πρακτικό ρόλο.

4.1.2. Η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο καταργεί πολλά από τα εμπόδια στα οποία προσέκρουε το ηλεκτρονικό εμπόριο. Η δημιουργία ενός συνεπούς περιγράμματος δεν πρέπει ακόμη να θεωρείται δεδομένη λόγω των ασυμβατοτήτων που παρατηρούνται με την σύγκλιση των τεχνολογιών τηλεπικοινωνίας και των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για τις υποδομές επικοινωνιών και τις συναφείς υπηρεσίες θα πρέπει να είναι κυρίως προσανατολισμένο στην προαγωγή και μακροσκοπική επιβίωση μιας ανοιχτής και ανταγωνιστικής αγοράς υπηρεσιών επικοινωνίας.

4.1.2.1. Η Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής για τη σύγκλιση (COM 97/623) ευρίσκεται στην αφετηρία αυτής της συζήτησης. Στην ανακοίνωση του 1999 (COM 99/539), η Επιτροπή προτείνει τη θέσπιση οριζόντιων ρυθμίσεων για τις υποδομές επικοινωνιών. Στην σχετική γνωμοδότησή της, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υποστηρίζει τις τροπολογίες αυτές και εκφράζει την άποψη ότι η υλοποίηση των προθέσεων αυτών θα πρέπει να προωθηθεί σύντομα περαιτέρω, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ασφαλές και αξιόπιστο πλαίσιο για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Μια προσπάθεια για την υλοποίηση του στόχου αυτού είναι η δέσμη μέτρων για την μεταρρύθμιση των επικοινωνιών, που προτάθηκε από την Επιτροπή τον Ιούλιο του 2000. Ενόψει της σύγκλισης στο χώρο των τηλεπικοινωνιών, των ΜΜΕ και της πληροφόρησης, πρέπει να τεθεί σε ισχύ ένα ενιαίο νομοθετικό σύστημα για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες αναμετάδοσης. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την προσπάθεια που γίνεται με το νέο νομοθετικό σύστημα, έτσι ώστε να επιτευχθούν η δυνατότητα πρόβλεψης και ο καλύτερος συντονισμός με τις γενικές νομοθετικές διατάξεις της ΕΕ που ισχύουν στον τομέα του ανταγωνισμού και της προστασίας των καταναλωτών.

4.1.3. Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών δημιουργήθηκε στο παρελθόν με επιτυχία ένα ανταγωνιστικό πλαίσιο. Τώρα είναι απαραίτητο να ακολουθήσουμε τον ίδιο δρόμο και σε άλλους τομείς.

4.1.4. Χαρακτηριστικό της ψηφιακής οικονομίας είναι οι υψηλές επενδύσεις στην αρχή μιας εξέλιξης (υψηλά πάγια έξοδα). Οι επενδύσεις αυτές αφορούν συχνά την πνευματική ιδιοκτησία. Τα έξοδα διανομής είναι αντιθέτως πολύ περιορισμένα. Συνεπώς, από την άποψη των παραγωγών είναι λογικό να δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, δηλαδή των δικαιωμάτων του δημιουργού. Σε σχέση μ' αυτό, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επισημαίνει ότι δεν θα πρέπει να παραγνωρισθούν τα δίκαια αιτήματα και οι επιθυμίες των καταναλωτών, όπως η δυνατότητα εγγραφών για ιδιωτική χρήση (π.χ. εγγραφή τηλεοπτικών εκπομπών σε άλλο χρόνο). Το Συμβούλιο ενέκρινε την κοινή θέση για τα δικαιώματα του δημιουργού.

4.2. Εμπιστοσύνη στο ηλεκτρονικό εμπόριο

Οι λόγοι για τους οποίους οι καταναλωτές διστάζουν να προβούν στην αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών μέσω του Διαδικτύου είναι η έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των προϊόντων, ενδεχομένως τα πρόσθετα έξοδα, η εφαρμογή νομοθετικών διατάξεων και η δικαστική δικαιοδοσία. Οι καταναλωτές δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν εάν τα προϊόντα που επιθυμούν να αγοράσουν είναι ή όχι ελαττωματικά, εάν θα τα παραλάβουν εγκαίρως και εάν η επίλυση τυχόν προβλημάτων (ιδιαίτερος στην περίπτωση που τα προϊόντα είναι ελαττωματικά ή δεν τους αρέσουν) θα είναι ταχεία, αποτελεσματική και δίκαιη. Σ' αυτό θα πρέπει να προστεθεί ότι σε πολλές περιπτώσεις τα τεχνικά συστήματα δεν είναι διαρθρωμένα με τρόπο φιλικό προς τον χρήστη.

4.2.1. Οι καταναλωτές φοβούνται επίσης το ενδεχόμενο απάτης, ελλείψεων και ανασφάλειας, ιδιαίτερος στην περίπτωση των πληρωμών και της ελλιπούς προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

4.2.2. Όποιος επιθυμεί να προβεί σε αγορές on line, αντιμετωπίζει καταστάσεις τις οποίες δεν μπορεί να γνωρίζει από το κλασικό λιανεμπόριο ή από τις πωλήσεις εξ αποστάσεως. Όταν προβαίνει σε αγορές στο κλασικό λιανεμπόριο ή παραγγέλλει μέσω καταλόγου, ο καταναλωτής γνωρίζει κατά κανόνα με ποιον συναλλάσσεται. Στο Διαδίκτυο βρίσκει κανείς ιστοσελίδες οι οποίες δεν περιλαμβάνουν κανενός είδους πληροφορίες για τις επιχειρήσεις κ.λπ. Στην περίπτωση απαίτησης επιστροφής των ποσών που έχουν καταβληθεί για συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες, είναι συχνά δύσκολο να βρεθούν οι πωλητές, να τους επιστραφούν τα συγκεκριμένα προϊόντα ή να γνωστοποιηθεί στο δικαστήριο μια διεύθυνση στην οποία θα μπορούσε ενδεχομένως να επιδοθεί η αγωγή.

4.2.3. Σε πολλές περιπτώσεις, η έλλειψη εμπιστοσύνης των καταναλωτών είναι απόρροια της ελλιπούς κατανόησης των διάφορων συσχετισμών. Η Κοινότητα, τα κράτη μέλη, οι επιχειρήσεις και οι ενώσεις καταναλωτών πρέπει να θέτουν στη διάθεση των καταναλωτών τις πληροφορίες που απαιτούνται. Έτσι, οι καταναλωτές θα είναι σε θέση να αποφασίζουν με δική τους ευθύνη.

4.2.4. Για να αναπτυχθεί το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι διαδικασίες και οι συναλλαγές πρέπει να είναι απλές και ασφαλείς και οι καταναλωτές να είναι σε θέση να ρυθμίζουν τυχόν δυσχέρειες και διενέξεις με φθινό και αποτελεσματικό τρόπο.

4.2.5. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει ότι είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα ασφαλές περίγραμμα για να μπορέσουν οι καταναλωτές να αξιοποιήσουν τις πάμπολλες δυνατότητες που προσφέρει το ηλεκτρονικό εμπόριο. Εδώ θα μπορούσαν για παράδειγμα να αναφερθούν ρυθμίσεις σχετικά με τις στοιχειώδεις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται για τους πωλητές, τις τιμές, τα έξοδα αποστολής, τη φορολογία, τα δικαιώματα επιστροφής και την επισήμανση διαφημίσεων.

4.2.6. Παράλληλα από μια σειρά μέτρων για την προαγωγή της εμπιστοσύνης μέσω της θέσπισης νομοθετικών προϋποθέσεων, οι σημαντικότεροι κανόνες περιλαμβάνονται κυρίως στην οδηγία 97/7/ΕΚ για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις, η οποία εφαρμόζεται ήδη, και στην οδηγία 2000/31/ΕΚ για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

4.2.7. Ωστόσο, το πλέγμα των προστατευτικών διατάξεων παρουσιάζει κενά. Έτσι, για παράδειγμα, υπάρχουν σημαντικοί κλάδοι παροχής υπηρεσιών οι οποίοι εξακολουθούν να εξαιρούνται από τις βασικές διατάξεις της οδηγίας για τις πωλήσεις εξ αποστάσεως (π.χ. υπηρεσίες που έχουν σχέση με τη διάθεση του ελεύθερου χρόνου, όπως ταξίδια). Ιδιαίτερος, πρέπει να επισημανθεί ότι για την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών εξ αποστάσεως δεν υπάρχουν κατάλληλες νομοθετικές προϋποθέσεις.

4.2.8. Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε (CES 458/1999) η ΟΚΕ για την πρόταση οδηγίας για την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (COM(1998) 468 τελικό), επισημαίνεται ότι η ιδιαιτερότητα και ο άυλος χαρακτήρας των παρεχόμενων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και η πολυπλοκότητα που τις χαρακτηρίζει και η σημασία τους για τους καταναλωτές δικαιολογούν όχι μόνο τη θέσπιση ειδικών διατάξεων, που διαφέρουν από τις γενικές διατάξεις που ισχύουν για τις εξ αποστάσεως πωλήσεις, αλλά και τις προσπάθειες επίτευξης ενός υψηλού βαθμού προστασίας των καταναλωτών στους τομείς των οποίων επιδιώκεται η εναρμόνιση.

4.2.9. Η καθολική εφαρμογή της αρχής της χώρας προελεύσεως, η οποία προβλέπεται στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο, θα μπορούσε να φέρει τους καταναλωτές αντιμέτωπους με διαφημιστικές πρακτικές ή με ορισμένα προϊόντα (π.χ. φάρμακα) που τους είναι πρωτόγνωρα. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να επιφέρει σύγχυση. Συνεπώς, για τις περιπτώσεις αυτές πρέπει να ισχύσουν υψηλά και εναρμονισμένα πρότυπα.

4.2.10. Η ΟΚΕ ζητά συνεπώς:

— Να επεκταθεί η ισχύς των σημαντικότερων διατάξεων της οδηγίας για τις πωλήσεις εξ αποστάσεως και σε άλλες υπηρεσίες για τις οποίες θα πρέπει το συντομότερο δυνατό να θεσπισθούν και οι κατάλληλοι κανόνες.

- Να επισπευθεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων για την πρόταση οδηγίας για την εξ αποστάσεως παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Ο λόγος είναι οι συζητήσεις στο Συμβούλιο των Υπουργών σχετικά με το θέμα της πλήρους εναρμόνισης και των πιθανών εξαιρέσεων. Όπως προτείνει στη γνωμοδότησή της του Απριλίου 1999, ως προθεσμία για την οριστική εφαρμογή των διατάξεων πρέπει να οριστεί η 30η Ιουνίου 2001.
- Στην οδηγία για την εξ αποστάσεως παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών να ρυθμίζονται οι στοιχειώδεις απαιτήσεις όσον αφορά την πληροφόρηση, η καθιέρωση μιας κατάλληλης περιόδου χαλάρωσης, ο περιορισμός ορισμένων μορφών πωλήσεως και η θέσπιση ενός απλού και αποτελεσματικού συστήματος διακανονισμών.
- Να θεσπιστούν ρυθμίσεις-πλαίσιο για τομείς οι οποίοι αποκλείονται από την οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Σ' αυτές συγκαταλέγονται η θέσπιση ενός πλαισίου για την καθιέρωση εναλλακτικών διαδικασιών διευθέτησης διενέξεων, θέματα που έχουν σχέση με αθέμιτο μάρκετινγκ, κριτήρια για πρωτοβουλίες που αφορούν την αυτορρύθμιση. Οι ρυθμίσεις αυτού του είδους θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση για την καθιέρωση ενός «ευρωπαϊκού δεοντολογικού κώδικα» στον τομέα του μάρκετινγκ. Έτσι, οι καταναλωτές θα μπορούν να έχουν περισσότερη εμπιστοσύνη σε πρωτοβουλίες αυτορρύθμισης.
- Στις συναλλαγές τους με καταναλωτές, οι φορείς παροχής υπηρεσιών θα είναι υπεύθυνοι για την απώλεια ή την λανθασμένη μεταφορά των δεδομένων που αφορούν τις συναλλαγές αυτές.

4.3. Κώδικες δεοντολογίας και επισήμανση προϊόντων

4.3.1. Οι κώδικες δεοντολογίας που επιβάλλεται να τηρούνται από τις επιχειρήσεις θα πρέπει να συμβάλουν στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Για να μην δημιουργηθούν εμπόδια για την εσωτερική αγορά, πρέπει να θεσπιστούν παρόμοια πρότυπα και αρχές σε κοινοτικό επίπεδο με τη συνεργασία των εκπροσώπων της βιομηχανίας και του εμπορίου, καθώς και των ενώσεων των καταναλωτών. Πρέπει να προαχθεί η δημιουργία ιδρυμάτων για την επίβλεψη της τήρησης των κωδικών δεοντολογίας.

4.3.2. Ένα κατάλληλο μέσο για την καλύτερη πληροφόρηση των καταναλωτών σχετικά με την ποιότητα και την αξιοπιστία των παρόχων υπηρεσιών θα ήταν η χορήγηση σημάτων προϊόντων σε επιχειρήσεις. Το σήμα προϊόντων θα προσφέρει στους καταναλωτές τη βεβαιότητα ότι μπορούν να προβούν σε αγορές στο Διαδίκτυο κάτω από ευνοϊκές γι' αυτούς προϋποθέσεις.

4.3.3. Εδώ χρειάζεται να εξασφαλιστεί ένα υψηλό επίπεδο προτύπων, καθώς και η πραγματική συμμόρφωση των παρόχων υπηρεσιών με αυτά.

4.3.4. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι τα κριτήρια ελέγχου και η πιστοποίηση θα πρέπει να καθιερωθούν σε διεθνές επίπεδο με τη συνεργασία ενώσεων των καταναλωτών καθώς και εκπροσώπων της βιομηχανίας και του εμπορίου, ούτως ώστε τα σήματα προϊόντων να διαδοθούν και να γίνουν όσο το δυνατόν περισσότερο αποδεκτά. Τα εθνικά σήματα προϊόντων θα πρέπει να θεωρηθούν απλώς ως

κίνητρο για την προαγωγή της εξέλιξης αυτής. Η καθιέρωση πληθώρας διαφορετικών πιστοποιήσεων θα επέφερε περισσότερο σύγχυση παρά σαφήνεια και θα υπονόμει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

4.4. Εξωδικαστική διευθέτηση διενέξεων και εφαρμογή της νομοθεσίας

4.4.1. Σε περίπτωση που στις διασυνοριακές συναλλαγές προκύψουν διενέξεις μεταξύ καταναλωτών και πωλητών, και οι δύο πλευρές διευκολύνονται περισσότερο εάν φροντίσουν να βρουν μια λύση πριν προσφύγουν στη δικαιοσύνη. Στην περίπτωση αυτή, σημαντικός είναι ο ρόλος που διαδραματίζει, για παράδειγμα, η διαρθρωτική διαχείριση παραπόνων εκ μέρους των παρόχων υπηρεσιών.

4.4.2. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, στην περίπτωση διασυνοριακών συναλλαγών, σημαντικός είναι ο ρόλος που διαδραματίζει η δίκαιη και απλή διευθέτηση διενέξεων. Το κατά πόσον οι καταναλωτές αποφασίζουν να προχωρήσουν σε διασυνοριακές συναλλαγές εξαρτάται εν μέρει και από το αν έχουν πραγματικά τη δυνατότητα να δικαιωθούν κάτω από φυσιολογικές συνθήκες σε περίπτωση διενέξεων. Σε αυτό συμβάλουν σημαντικά τυχόν πρωτοβουλίες για την εξωδικαστική διευθέτηση διενέξεων.

4.4.3. Συνεπώς, η ΟΚΕ τονίζει ότι είναι απαραίτητο να θεσπιστούν από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη διασυνοριακοί μηχανισμοί για τη διευθέτηση καταναλωτικών διενέξεων. Θα πρέπει όμως να εξασφαλιστεί η εθελούσια επιλογή παρόμοιων διαδικασιών, δηλαδή ότι δεν θα εφαρμόζονται υποχρεωτικά πριν τη σύναψη μιας σύμβασης, ενώ δεν πρέπει να αποκλείεται η δυνατότητα να κινηθεί μετέπειτα δικαστική διαδικασία.

4.4.4. Το ποιοτικό επίπεδο των εξωδικαστικών διαδικασιών διευθέτησης διενέξεων πρέπει να είναι παρόμοιο σε όλα τα κράτη μέλη. Αυτό εξυπηρετεί τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και είναι απαραίτητο προκειμένου να μπορούν οι καταναλωτές να προσφεύγουν στις διαδικασίες αυτές. Συνεπώς, επιβάλλεται να θεσπιστούν σε ευρωπαϊκή κλίμακα συγκρίσιμα πρότυπα και αρχές. Επίσης, για την προστασία από τυχόν καταχρήσεις, η ΟΚΕ προτείνει να δημιουργηθούν διαρθρώσεις για τη διαπίστευση ή την αδειοδότηση και τον έλεγχο.

4.4.5. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι από αυτήν την άποψη πρέπει ακόμη να δοθεί απάντηση σε πληθώρα ερωτημάτων (ισχύουν δίκαιο για τις εξωδικαστικές διαδικασίες, χρησιμοποιούμενη γλώσσα κ.λπ.).

4.4.6. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η λειτουργία παρομοίων διαδικασιών διευθέτησης διενέξεων εξαρτάται και από το κατά πόσον ο καταναλωτής έχει σε τελευταία ανάλυση τη δυνατότητα να προσφύγει στη δικαιοσύνη και να διεκδικήσει την ικανοποίηση των αιτημάτων του.

4.4.7. Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη και η ύπαρξη συγκεκριμένων συνθηκών αποτελούν ουσιαστικές προϋποθέσεις για την αποδοχή του ηλεκτρονικού εμπορίου εκ μέρους των καταναλωτών. Το Δεκέμβριο του 2000, στον κανονισμό περί δικαστικής αρμοδιότητας και της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, το Συμβούλιο διασαφήνισε ότι, σε περίπτωση διασυνοριακών εμπορικών συναλλαγών, οι καταναλωτές μπορούν να προσφεύγουν στις αρχές στον τόπο κατοικίας τους. Χρειάζονται όμως και άλλες βελτιώσεις της διασυνοριακής εφαρμογής της νομοθεσίας (διαδικασίες επιδόσεως, εκτέλεση κ.λπ.).

4.4.8. Αν και αναγνωρίζεται η ανάγκη υψηλού επιπέδου προστασίας του καταναλωτή, είναι επίσης ουσιώδες να αποφευχθεί ο κατακερματισμός της αγοράς ηλεκτρονικού εμπορίου στην ΕΕ λόγω μιας πληθώρας εθνικών ρυθμίσεων που περιορίζουν τον ανταγωνισμό και την καινοτομία.

4.5. Ανταγωνισμός

Οι διαρθρώσεις της αγοράς για το ηλεκτρονικό εμπόριο αναπτύσσονται πάρα πολύ δυναμικά. Μέσω φαινομένων «σύμπλεξης» και δικτύωσης μπορούν να δημιουργηθούν ολιγοπωλιακές ή μονοπωλιακές διαρθρώσεις. Εδώ ο παράγων χρόνος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο απ' ό,τι σε άλλους κλάδους. Έτσι, η πολιτική ανταγωνισμού έρχεται αντιμέτωπη με νέα καθήκοντα. Κατά συνέπεια οι νέες εξελίξεις πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά από τους αρμόδιους.

4.5.1. Σε ευρωπαϊκή κλίμακα, οι όροι ανταγωνισμού πρέπει να είναι τέτοιοι ώστε να επιτρέπουν στους μικρούς φορείς παροχής υπηρεσιών Διαδικτύου, οι οποίοι σε γενικές γραμμές εξυπηρετούν τις ανάγκες των χρηστών, να επιβιώσουν, έτσι ώστε να υπάρξει μια ισορροπημένη εξέλιξη του τομέα.

4.5.2. Προϋπόθεση όλων αυτών είναι να υπάρχει σε όλα τα επίπεδα επαρκής αριθμός επιχειρήσεων που συμμετέχουν στην αγορά υπό συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού. Εδώ δεν πρόκειται μόνο για φορείς παροχής υπηρεσιών Διαδικτύου, αλλά κυρίως και για φορείς παροχής υποδομών Διαδικτύου.

4.5.3. Στην προκειμένη περίπτωση, η ευρωπαϊκή πολιτική ανταγωνισμού πρέπει να αντιμετωπίσει νέες προκλήσεις:

— Με τη βοήθεια του Διαδικτύου, προϊόντα και υπηρεσίες διατίθενται συχνά μέσω ενός διττού συστήματος πωλήσεων, της εικονικής αλλά και της παραδοσιακής αγοράς. Η οριοθέτηση της συναφούς αγοράς γίνεται ολοένα και πιο δύσκολη και απαιτεί τη δυνατότητα εξακρίβωσης των κριτηρίων αξιολόγησης καθώς και μια στενή συνεργασία με τις υπηρεσίες ανταγωνισμού σε όλες τις ηπείρους.

— Μέσω συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, ανταλλάσσονται πληροφορίες για τις τιμές, τις πρώτες ύλες, τις ποσότητες κ.λπ. Οι υπηρεσίες ανταγωνισμού έχουν το δύσκολο καθήκον να διασαφηνίσουν σε πιο βαθμό οι πράξεις αυτές οδηγούν σε σύναψη συμφωνιών που περιορίζουν τον ανταγωνισμό ή σε ανεπίτρεπτες συμπεριφορές.

— Λόγω της δικτύωσης και της ανάγκης μαζικών επενδύσεων, οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στην αγορά του Διαδικτύου τείνουν περισσότερο προς τη συγκέντρωση και την κατάληψη δεσπόζουσας θέσης απ' ό,τι συμβαίνει στην παραδοσιακή αγορά. Αυτό δεν ισχύει μόνο για τους φορείς παροχής υπηρεσιών αλλά ιδιαιτέρως για τους φορείς παροχής υποδομών Διαδικτύου ή τους επονομαζόμενους «παρόχους περιεχομένου».

— Έτσι, η υποδομή του Διαδικτύου ελέγχεται σήμερα από τέσσερις μόνο επιχειρήσεις, οι οποίες μελετούν το ενδεχόμενο συγχώνευσης. Επιπλέον, οι υποδομές αυτές επικεντρώνονται στα δίκτυα των Ηνωμένων Πολιτειών, ενώ ένα μεγάλο μέρος των διευρωπαϊκών συναλλαγών αυτού του Διαδικτύου δρομολογείται από δίκτυα στις ΗΠΑ. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις της Ευρώπης εξαρτώνται από υπερατλαντικές διασυνδέσεις όσον αφορά την ασφάλεια και την αξιοπιστία των συναλλαγών.

— Οι υπηρεσίες ανταγωνισμού πρέπει να μεριμνήσουν, ούτως ώστε να μην υπάρξει καμία ομάδα από αυτές οι οποίες είναι σε θέση να καθορίζουν τα επιχειρησιακά πρότυπα στο ηλεκτρονικό εμπόριο στην αγορά η οποία να μπορεί να κάνει κατάχρηση της δυνατότητας αυτής για να καταλάβει κατ' αυτόν τον τρόπο δεσπόζουσα θέση στην αγορά.

— Στην περίπτωση αυτή, καθοριστική σημασία έχουν η οργάνωση και η διαχείριση του Διαδικτύου. Για την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών και των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δώσει μια απάντηση στο ερώτημα κατά πόσον οι ευρωπαϊκές υπηρεσίες ανταγωνισμού μπορούν να ασκήσουν επιρροή για μια ανταγωνιστικά ουδέτερη οργάνωση του Διαδικτύου.

4.6. Ασφαλή και φθηνά συστήματα πληρωμών

4.6.1. Η ύπαρξη ενός λειτουργικού, φθηνού και ασφαλούς συστήματος πληρωμών αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς στο χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου. Σε πολλές περιπτώσεις, οι καταναλωτές σε ορισμένες χώρες δεν εμπιστεύονται τις πληρωμές με πιστωτικές κάρτες. Ωστόσο, η ευρωπαϊκή νομοθεσία βοήθησε να βελτιωθεί η κατάσταση. Η οδηγία για τις πληρωμές εξ' αποστάσεως εξασφαλίζει ότι, στην περίπτωση δολίων πράξεων (δόλια χρήση ξένων πιστωτικών καρτών ή του αριθμού αυτών) από μη δικαιούχους), η ζημιά επιβαρύνει τις επιχειρήσεις που εκδίδουν τις πιστωτικές κάρτες.

4.6.2. Επιπλέον, οι επονομαζόμενες προπληρωμένες κάρτες προσφέρουν στους καταναλωτές τη δυνατότητα ανωνύμων πληρωμών. Έτσι, καλύπτονται και ομάδες καταναλωτών (οι νέοι) οι οποίες δεν είχαν πρόσβαση στις ηλεκτρονικές συναλλαγές επειδή δεν διέθεταν τα ανάλογα μέσα πληρωμής (πιστωτικές κάρτες).

4.6.3. Αιτήματα και συστάσεις της ΟΚΕ

— Πρέπει να αναπτυχθούν μέσα που προσφέρονται σήμερα για την πληρωμή μικρών ποσών.

- Το κόστος των διασυνοριακών τραπεζικών εμβασμάτων είναι υπερβολικά υψηλό. Αυτό επισημαίνεται σε έρευνα της Επιτροπής (Μάρτιος 2000). Πρέπει να επισπευσθεί ο χρόνος διεκπεραίωσης των διασυνοριακών πληρωμών μικρών ποσών, ενώ πρέπει να υπάρξει και σημαντική μείωση των τελών για τους τελικούς παραλήπτες.
- Πρέπει να θεσπισθούν ρυθμίσεις για τις επονομαζόμενες «έξυπνες κάρτες» (π.χ. ποια δεδομένα επιτρέπεται να καταχωρούνται).
- Ενώ υπάρχουν ασφαλή πρότυπα για τις πληρωμές με πιστωτικές κάρτες (SET), οι επιχειρήσεις δεν τα χρησιμοποιούν σχεδόν καθόλου σήμερα (εν μέρει λόγω του υψηλού κόστους).
- Καλείται η Επιτροπή να θεσπίσει ενιαίους κανόνες σχετικά με το βάρος της απόδειξης σε περίπτωση δολίων πράξεων με πιστωτικές κάρτες ή τον αριθμό αυτών, καθώς και κριτήρια για την επιστροφή καταβληθέντων ποσών. Επιπλέον, πρέπει να θεσπισθούν κανόνες για την επιστροφή καταβληθέντων ποσών εκ μέρους επιχειρήσεων που εκδίδουν πιστωτικές κάρτες στις περιπτώσεις που ο πωλητής δεν εκπληρώνει τους όρους μιας σύμβασης (μη παράδοση ή λανθασμένη παράδοση).

4.7. Προσαρμογή του φορολογικού συστήματος

4.7.1. Με το διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο, διακρίνονται εμφανέστερα τα φορολογικά εμπόδια και οι στρεβλώσεις που υφίστανται. Εδώ παρατηρείται αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων φορολογικών συστημάτων. Αυτό ισχύει κυρίως για την περίπτωση του φόρου προστιθέμενης αξίας.

4.7.2. Η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού (COM(2000) 349 τελικό) στην οποία περιλαμβάνεται μια νέα ρύθμιση της φορολογίας του έμμεσου ηλεκτρονικού εμπορίου.

4.7.2.1. Για την περίπτωση που ιδιώτες αγοράζουν προϊόντα μέσω του ηλεκτρονικού δικτύου τα οποία παραδίδονται με παραδοσιακό τρόπο, δεν θεωρείται απαραίτητο να θεσπισθούν ρυθμίσεις. Για τις περιπτώσεις αυτές δεν προκύπτουν προβλήματα για τον φόρο κύκλου εργασιών, δεδομένου ότι αυτά δεν υπήρχαν όταν δεν υπήρχε και το ηλεκτρονικό εμπόριο.

4.7.2.2. Για την περίπτωση της παράδοσης on line ψηφιακών προϊόντων, ιδίως σε τελικούς χρήστες προβλέπεται μια νέα ρύθμιση. Οι ηλεκτρονικές παραδόσεις θα εκλαμβάνονται ως παροχή υπηρεσιών. Εφόσον οι εν λόγω υπηρεσίες προσφέρονται από επιχειρήσεις που εδρεύουν σε τρίτες χώρες σε πελάτες που κατοικούν στην Κοινότητα, οι φόροι καταβάλλονται στην ΕΕ.

4.7.3. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι ο καθορισμός ενός διεθνώς συμβατού κρατικού πλαισίου για το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι απολύτως απαραίτητος. Πρέπει να καταπολεμηθούν τα υφιστάμενα ανταγωνιστικά μειονεκτήματα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων σε σχέση με επιχειρήσεις τρίτων κρατών. Η ανάγκη αυτή προκύπτει τόσο από τον κίνδυνο της φορολογικής διάβρωσης του προϋπολογισμού όσο και από την ανάγκη αποφυγής ενός βλαβερού

φορολογικού ανταγωνισμού, ο οποίος θα μπορούσε να αποδυναμώσει τη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα. Συνεπώς, η ΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προτάσεις της Επιτροπής για τη θέσπιση διατάξεων για τον καταλογισμό φόρου προστιθέμενης αξίας στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Επίσης, είναι της άποψης ότι οι φορολογικές ρυθμίσεις των ηλεκτρονικών συναλλαγών δεν πρέπει να αποβούν σε βάρος του παραδοσιακού εμπορίου.

4.8. Η πρόσβαση και το κόστος της

4.8.1. Το πόσο γρήγορα θα διαδοθεί η χρήση ηλεκτρονικών μέσων για τις επικοινωνίες και τις εμπορικές συναλλαγές είναι και θέμα κόστους. Υπάρχουν ορισμένες χώρες όπου, σε σύγκριση με τις άλλες δαπάνες μιας μέσης οικογένειας, ισχύουν υψηλές τιμές για την αγορά, τη σύνδεση και τη λειτουργία των απαιτούμενων συσκευών, γεγονός το οποίο παρεμποδίζει την ταχεία διάδοσή τους. Πρέπει να αντιμετωπισθεί ο κίνδυνος μιας ενδεχόμενης διαίρεσης της κοινωνίας («ψηφιακή διαίρεση»).

4.8.2. Η αποφυγή των κινδύνων αυτών θα εξαρτηθεί από το αν θα υπερβληθούν ορισμένα εμπόδια. Πρόκειται για εμπόδια τα οποία αφορούν κυρίως εκείνους που θα πρέπει να επωφεληθούν όλως ιδιαίτερος από τη νέα τεχνολογία και το ηλεκτρονικό εμπόριο, δηλαδή τους ηλικιωμένους, τους αρρώστους και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

4.8.3. Τόσο στην περίπτωση συσκευών ηλεκτρονικού εμπορίου όσο και για την ανάπτυξη του κατάλληλου λογισμικού, πρέπει ακόμη να διεξαχθούν πολλές έρευνες στην Ευρώπη. Έτσι, καταργήθηκαν ορισμένα εμπόδια που μέχρι σήμερα φαινόταν ανυπερβλητά, όπως η χρήση της αγγλικής γλώσσας, η οποία αποθάρρυνε τους χρήστες στις ρωμανικές χώρες. Στην προκειμένη περίπτωση, η ανάπτυξη ταχέων και αξιόπιστων συστημάτων αυτόματης μετάφρασης θα μπορούσαν να λύσουν το πρόβλημα των δυσνόητων συμβατικών ρητρών, οι οποίες μπορούν να αποτελέσουν παγίδα για πολλούς αγοραστές.

4.8.4. Ιδιαίτερη σημασία έχει η πρόσβαση σε υποδομές και υπηρεσίες. Από την άποψη αυτή, η διασύνδεση δικτύων είναι σημαντική για την εξέλιξη του ανταγωνισμού και της διαλειτουργικότητας των υπηρεσιών.

4.8.5. Οι ρυθμίσεις για την πρόσβαση και τις διασυνδέσεις αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για τους νεοεισερχόμενους αλλά και τους καταξιωμένους παράγοντες της αγοράς όσον αφορά τις επενδυτικές τους αποφάσεις. Στον τομέα αυτό χρειάζεται οπωσδήποτε ένα υψηλό επίπεδο νομικής ασφάλειας. Λόγω της ειδικής κατάστασης που επικρατεί στην αγορά επικοινωνιών, ακόμη και οι παράγοντες της αγοράς που δεν διαθέτουν «σημαντική» ισχύ πρέπει να υπόκεινται σε ορισμένες ρυθμίσεις ούτως ώστε να εξασφαλιστεί ο θεμιτός ανταγωνισμός σε όλα τα επίπεδα της αγοράς. Αυτό ισχύει ιδιαίτερος για την υποχρέωση της διαπραγματεύσεως της διασύνδεσης και της πρόσβασης.

4.8.6. Συστάσεις της ΟΚΕ

- Εφόσον η αγορά δεν εγγυάται την πρόσβαση σε υποδομές και υπηρεσίες, είναι καθήκον της πολιτικής να δημιουργήσει τις απαραίτητες συνθήκες.
- Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι πρέπει να θεσπισθεί μια δέσμη μέτρων με την οποία θα εξασφαλισθεί η φθηνή πρόσβαση στις επικοινωνίες και το ηλεκτρονικό εμπόριο. Στα μέτρα αυτά συγκαταλέγονται συγκεκριμένες ενισχύσεις, προσφορές τηλεφωνικών οργανισμών (π.χ. δανεισμός συσκευών) και η αύξηση του ανταγωνισμού στο χώρο της πρόσβασης σε τοπικά δίκτυα.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού για την ελεύθερη πρόσβαση των πελατών. Έτσι, θα μπορούσε να ενταχθεί ο ανταγωνισμός στον τομέα αυτό. Ωστόσο, θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα ώστε να μην προκύψουν διαταραχές και προβλήματα δυναμικότητας από τη ρύθμιση αυτή.
- Το γεγονός ότι οι τιμές που ισχύουν για τις δανεικές συνδέσεις είναι ακόμη σχετικά υψηλές, καθιστά επείγοντως απαραίτητη τη λήψη μέτρων — ιδιαίτερος σε εθνική κλίμακα. Εάν αυτό αποδειχθεί ανώφελο, πρέπει να εφαρμοστούν με απόλυτη αυστηρότητα οι κανόνες ανταγωνισμού σε ευρωπαϊκή κλίμακα.
- Ενόψει των τεχνολογικών εξελίξεων και της σύγκλισης υπηρεσιών, θα πρέπει να επανεξετασθεί κατά πόσο η έννοια της καθολικής υπηρεσίας ανταποκρίνεται στις εκάστοτε σύγχρονες απαιτήσεις. Συνεπώς, για την επέκταση της καθολικής υπηρεσίας, η Επιτροπή πρέπει να θεσπίσει κριτήρια στην κοινοτική νομοθεσία και να ορίσει μηχανισμούς για τη διενέργεια συστηματικών ελέγχων, λόγω του δυναμικού και προοδευτικού χαρακτήρα της έννοιας αυτής. Επίσης, η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι, με την ενδεχόμενη διεύρυνση του ορισμού και του φάσματος της καθολικής υπηρεσίας, πρέπει να καλυφθούν και οι ταχείες υπηρεσίες Διαδικτύου.

4.9. Ιδιωτική ζωή και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Ένας από τους λόγους για τους οποίους οι καταναλωτές διστάζουν να προσφύγουν στο ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ο φόβος ότι η κίνηση στο Διαδίκτυο εκθέτει σε κίνδυνο και μπορεί να παραβιάσει την ιδιωτική ζωή. Μέσω του ηλεκτρονικού εμπορίου, συγκεντρώνεται πληθώρα δεδομένων, τα οποία τυγχάνουν περαιτέρω επεξεργασίας και μπορούν να εντοπισθούν. Η οδηγία 95/46/EK για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προσφέρει ένα πλαίσιο εντός του οποίου μπορεί να εξασφαλισθεί η επαρκής προστασία καθώς και η ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.9.1. Ωστόσο, στην πράξη προκύπτει ότι υπάρχει πρόβλημα με την προστασία δεδομένων. Ολοένα και πιο συχνά παρατηρείται αδικαιολόγητη συγκέντρωση δεδομένων και διαμόρφωση καταναλωτικών κατατομών. Δεν επιτρέπεται να παραβιάζεται το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και, για το λόγο αυτό, οι πληροφορίες που αφορούν προσωπικά δεδομένα πρέπει να περιορίζονται σε αυτές οι οποίες είναι απολύτως απαραίτητες για την διεκπεραίωση των συναλλαγών και για τις εμπλεκόμενες σ' αυτές επιχειρήσεις.

4.9.2. Υπάρχει κίνδυνος σημαντικής παραβίασης της ιδιωτικής ζωής και με τη χρήση των «Cookies», τα οποία είναι απαραίτητα για την πρόσβαση σε πάμπολλους δικτυακούς τόπους (και χρησιμεύουν για τη συγκέντρωση πληροφοριών, για τις συνήθειες του χρήστη).

4.9.3. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δώσει ύψιστη προτεραιότητα στην προστασία δεδομένων.
- Η Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να επιβάλουν την εφαρμογή των διατάξεων για την προστασία δεδομένων.
- Η Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνει πρωτοβουλίες οι οποίες προωθούν την επίγνωση του κοινού για το θέμα αυτό.
- Πρέπει να υποστηριχθούν οι προσπάθειες των καταναλωτών για να είναι σε θέση να ελέγχουν τη ροή δεδομένων.
- Χρειάζεται μία προσαρμογή της οδηγίας για την προστασία των τηλεπικοινωνιακών δεδομένων στα νέα τεχνολογικά και οικονομικά δεδομένα, προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία δεδομένων σε όλες τις μορφές σύγχρονων επικοινωνιών (από τη χρήση του τηλεφώνου έως τις επικοινωνίες εν γένει· πρέπει να ισχύσουν περιοριστικά μέτρα για τους τόπους εγκατάστασης και την πρόσβαση σε δεδομένα για λόγους διαφήμισης· πρέπει να θεσπισθούν ρυθμίσεις για τις ηλεκτρονικές κατατομές).

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «XXΙΧη Έκθεση της πολιτικής ανταγωνισμού (1999)»

(2001/C 123/02)

Στις 5 Μαΐου 2000, και σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «XXΙΧη Έκθεση της πολιτικής ανταγωνισμού (1999)».

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Δεκεμβρίου 2000, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Pezzini.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου 2001), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή: Οι θεματικές ενότητες της XXΙΧης Έκθεσης

1.1. Στην αρχή του Προλόγου του ο καθηγητής κ. Mario Monti, Επίτροπος αρμόδιος για την Πολιτική Ανταγωνισμού, στην XXΙΧ Έκθεση της Πολιτικής Ανταγωνισμού, που αναφέρεται στη δραστηριότητα κατά το 1999, δίδει έμφαση στην «ανάγκη εκσυγχρονισμού του δικαίου του ανταγωνισμού». Το εν λόγω θέμα επανέρχεται και εν συνεχεία στον Πρόλογο, ενώ αναπτύσσεται περαιτέρω στο κείμενο της Έκθεσης αυτής καθ' εαυτής⁽¹⁾.

1.1.1. Η έμφαση που δίδεται στον «εκσυγχρονισμό» απορρέει από το γεγονός ότι κατά το 1999 συνεχίστηκε η μεταρρυθμιστική διαδικασία του νομικού πλαισίου που διέπει την κοινοτική πολιτική επί θεμάτων ανταγωνισμού και τέθηκαν οι απαιτούμενες βάσεις για την πλήρη υλοποίησή της, με αποτέλεσμα να επέλθει μια μη ανατρέψιμη καμπή.

1.1.2. Ένα άλλο θέμα μείζονος σημασίας που περιλαμβάνεται στην XXΙΧ Έκθεση αφορά την εστίαση της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού στους πολίτες. Πράγματι, τόσο στον Πρόλογο όσο και στην Έκθεση, περιγράφεται ανάγλυφα ένα νέο πρόγραμμα δράσης το οποίο αποσκοπεί στο να τεθούν οι πολίτες, με την ιδιότητά τους ως καταναλωτών, στο επίκεντρο της εν λόγω πολιτικής, όχι μόνον ως αποδέκτες αλλά και ως υποστηρικτές της⁽²⁾. Σύμφωνα με την ΟΚΕ, τούτο είναι ιδιαίτερα ενδεικτικό της βούλησης να προβληθεί η σημασία της παροχής της δυνατότητας στους καταναλωτές και στις ενώσεις⁽³⁾ τους να ενισχύουν και να προωθούν την κοινοτική δράση στον τομέα του ανταγωνισμού, η οποία θα μπορέσει κατ' αυτόν τον τρόπο να καταστεί αποτελεσματικότερη, ισχυρότερη και ευχερέστερη.

1.2. Επιπροσθέτως, κύριο θέμα της XXΙΧης Έκθεσης συνιστά και η περιγραφή της δραστηριότητας που ανελήφθη από την Επιτροπή το 1999 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, η οποία εκτιμάται αναλυτικά και συνοδεύεται τόσο από ειδικές παρατηρήσεις όσο και από εκτενή παράθεση διαφόρων περιπτώσεων⁽⁴⁾. Η

ΟΚΕ εκτιμά ότι, το 1999, η Επιτροπή πραγματοποίησε σημαντικές επιτυχίες στον εν λόγω τομέα της δραστηριότητάς της που επιβεβαιώνουν την αυξανόμενη σημασία του. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, αντιμετωπίστηκαν θέματα ακόμη πιο πολυσύνθετα από ό,τι κατά τα προηγούμενα έτη που οδήγησαν στην εξαγωγή συμπερασμάτων τα οποία είναι ενδεχομένως ακριβή από οικονομικής πλευράς, αλλά θέτουν ένα σύνολο ερωτημάτων στα οποία απαιτείται να δοθεί απάντηση από αρμόδιο δικαστήριο και εντός σύντομου χρονικού διαστήματος.

1.2.1. Ένα ιδιαίτερα σημαντικό θέμα ως προς τη δραστηριότητα του ελέγχου των συγκεντρώσεων το οποίο αναφέρεται εκτενώς στην Έκθεση αφορά τομείς που προκύπτουν από τη σύγκλιση τεχνολογιών σε διαφόρους τομείς και εμφανίζουν υψηλό ποσοστό καινοτομίας. Για την ανάπτυξη νέων αγορών — οι οποίες προκύπτουν από νέες τεχνολογίες, καθώς και από τη σύγκλιση τεχνολογιών σε διαφόρους τομείς — είναι κεφαλαιώδεις, εντός των αγορών αυτών, να μην προσκρούει η επιχειρηματική πρωτοβουλία και ο ανταγωνισμός στο παραμικρό μη αντικειμενικά αιτιολογημένο εμπόδιο. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ θεωρεί εξαιρετικά αξιολογημένη την προσπάθεια της Επιτροπής να συμβιβάσει, αφενός, τη δυνατότητα των επιχειρήσεων να υλοποιούν όποιες πρωτοβουλίες μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία των εν λόγω νέων αγορών και, αφετέρου, την ανάγκη να μην παρεμποδισθεί η μεταγενέστερη είσοδος νέων επιχειρήσεων στις ίδιες αγορές εξαιτίας των θέσεων που προκύπτουν από τις προαναφερθείσες πρωτοβουλίες. Ωστόσο, επιβάλλεται να επισημανθεί ο κίνδυνος — ο οποίος πιθανώς επιβεβαιώνεται από όσα αναφέρονται στην Έκθεση σχετικά με τη συγκέντρωση μεταξύ της Telia και της Telenor — οι προσπάθειες διαμεσολάβησης μεταξύ διαφόρων απαιτήσεων να οδηγήσουν στη λήψη μέτρων τα οποία σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να επιφέρουν μείωση του κέρδους που ωθεί τις επιχειρήσεις σε δραστηριότητες με προφανή σημασία για την ανάπτυξη των κοινοτικών πολιτικών. Η συγκέντρωση μεταξύ της Telia και της Telenor — η οποία, όπως αναφέρεται στην Έκθεση, εγκαταλείφθηκε έπειτα από την απόφαση της Επιτροπής που έδεξε ως προϋπόθεση για την έγκρισή της την εκτεταμένη τροποποίηση του αρχικού σχεδίου — θα συνέκρινε τη δραστηριότητα των δημόσιων οργανισμών δύο διαφορετικών κρατών μελών και, συνεπώς, θα είχε αξιοσημείωτο αντίκτυπο τόσο στη διαδικασία κοινοτικής ολοκλήρωσης όσο και στην ανάπτυξη νέων αγορών επιταχύνοντας και άλλα εγχειρήματα που θα ήταν αδιανόητα πριν από μερικά χρόνια. Ως εκ τούτου, η ΟΚΕ ευελπιστεί ότι η Επιτροπή θα λάβει μελλοντικά υπόψη της το εν λόγω προηγούμενο, καθώς και ότι θα υιοθετήσει — εάν τούτο θεωρείται αναγκαίο σε κάποιες περιπτώσεις — ελαστικότερη στάση, ακόμη και χωρίς συνακόλουθη ριζική εξάλειψη όλων των θεωρητικά δυνητικών κινδύνων έναντι του ανταγωνισμού.

(1) Το θέμα του «Εκσυγχρονισμού των νομοθετικών και ερμηνευτικών κανόνων» εξετάζεται στο Κεφάλαιο Ι, Α της Έκθεσης.

(2) Η σημασία που αποδίδει η Επιτροπή στην έκφραση «Υποστηρικτές του ανταγωνισμού» επεξηγείται στο Ένθετο 1 το οποίο τιτλοφορείται «Πολίτες της ΕΕ και πολιτική ανταγωνισμού» και παρατίθεται στο τέλος της Εισαγωγής της Έκθεσης.

(3) Οι σχέσεις με τις οργανώσεις των καταναλωτών αποτελούν αντικείμενο του Ένθετου 3 που περιλαμβάνεται στο τέλος του τμήματος Β του Κεφαλαίου Ι της Έκθεσης.

(4) Πρβλ. Κεφάλαιο ΙΙ της Έκθεσης.

1.2.2. Ένα άλλο άκρως ενδιαφέρον θέμα που πραγματεύεται η Έκθεση έγκειται στην ολοένα και μεγαλύτερη χρήση του ελέγχου των συγκεντρώσεων για την καταπολέμηση της δημιουργίας συλλογικών δεσποζουσών θέσεων. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι είναι σκόπιμη η χρήση της έννοιας της συλλογικής δεσποζουσας θέσης προκειμένου να καταπολεμηθεί πραγματικά, μέσω του ελέγχου των συγκεντρώσεων, το ενδεχόμενο μεγαλύτερου κινδύνου σε θέματα ανταγωνισμού. Εντούτοις, απαιτείται να επισημανθούν οι κίνδυνοι που εγκυμονεί η υπερβολική διόγκωση της έννοιας της συλλογικής επικράτησης, ελλείψει επακριβών ορισμών που θα διαφοροποιούσαν την προαναφερθείσα έννοια από άλλους περιορισμούς της διάρθρωσης των αγορών οι οποίοι δεν προξενούν ανησυχίες για τον ανταγωνισμό, ενώ μάλιστα ενδέχεται να έχουν και ανταγωνιστική επίδραση και επιπλέον ανταποκρίνονται σε μία διόλου αμελητέα απαίτηση της σύγχρονης οικονομίας. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να επιδείξει μελλοντικά η Επιτροπή τη δέουσα σύνεση προς την κατεύθυνση που υπέδειξε το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο με τις αντίστοιχες αποφάσεις τους στην υπόθεση *Kali und Salz* και στην υπόθεση *Gencor-Lohr* και να υιοθετηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα τις κατευθυντήριες γραμμές που αναμένονται από καιρό όσον αφορά τον ορισμό της ολιγοπωλιακής επικράτησης, κατά τρόπο ώστε να εξαιρεθούν οι κίνδυνοι αυτοί και να περιορισθεί το ενδεχόμενο υπερβολικά διακριτικής αξιολόγησης⁽¹⁾.

1.2.3. Ο ολοένα και σημαντικότερος ρόλος του ελέγχου των συγκεντρώσεων οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εκθετική αύξηση — τόσο αριθμητικά όσο και από άποψη διαστάσεων — των διασυνοριακών συγκεντρώσεων. Η αύξηση αυτή αιτιολογείται με τη σειρά της λόγω των διαδικασιών παγκοσμιοποίησης, καθώς και λόγω της ανάπτυξης της νέας οικονομίας. Εξαιτίας του καταγωγισμού των συντελούμενων μεταβολών, οι διαστάσεις και οι δυνατότητες των επιχειρήσεων — οι οποίες μόλις προ ολίγων ετών έδειχναν βέλτιστες — συχνά δεν θεωρούνται πλέον επαρκείς από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, παρατηρείται ένα αυξανόμενο κύμα συγκεντρώσεων — οι οποίες έχουν συχνά ως αντικείμενο τις επιχειρήσεις που πρωτοστάτησαν κατά τα προγενέστερα στάδια — το οποίο δημιουργεί ένα σπειροειδές φαινόμενο που οδηγεί σε ριζική μεταβολή των προηγούμενων υποθετικών σεναρίων στον τομέα του ανταγωνισμού.

(1) Στην Έκθεση προβάλλονται και άλλα θέματα σχετικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων τα οποία χρήζουν προσοχής. Στο Ένθετο 7 περιγράφεται το νέο θέμα που αφορά την Εκτίμηση δυναμικής δεσποζουσας θέσης το οποίο μπορεί επίσης να συμβάλει ουσιαστικά σε μεταγενέστερη επέκταση της δυνατότητας παρέμβασης της Επιτροπής στον τομέα των συγκεντρώσεων. Το θέμα αυτό ανέκυψε σε δύο αποφάσεις του 1999 όπου θεωρήθηκε ότι η ισχύς των υπό εξέταση επιχειρήσεων στην αγορά ήταν σαφώς μεγαλύτερη από εκείνη που υποδήλωνε το μερίδιο αγοράς τους, λόγω των ιδιαίτερων πλεονεκτημάτων τους έναντι των ανταγωνιστών τους. Ως προς το θέμα που σχετίζεται με τη δυνατότητα καταπολέμησης δυναμικών καταστάσεων ισχύος στην αγορά μέσω του ελέγχου των συγκεντρώσεων — έστω και ελλείψει ουσιαστικών τροποποιήσεων του επιπέδου συγκέντρωσης στην αγορά — σημειώθηκαν εξελίξεις κατά το 2000 με την απόφαση *Air Liquide/BOC* της 18ης Ιανουαρίου. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή έκρινε ότι απαιτείται να καταπολεμηθούν και συγκεντρώσεις οι οποίες επιφέρουν μείωση ή εξάλειψη του δυναμικού ανταγωνισμού, ακόμη και εάν η κατάσταση στην αγορά παραμένει ως είχε πριν από την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης αυτής καθ' εαυτής.

1.2.4. Η σημασία της κοινοτικής δράσης απορρέει, επίσης, από την αξιοσημείωτη εμπειρία που αποκόμισε επί μία δεκαετία η Επιτροπή στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων. Ως προς τούτο, αξιοσημείωτες είναι οι λύσεις που προτείνονται στην ΧΧΙΧη Έκθεση και επελέγησαν για πολυσύνθετες ενέργειες, πολλές εκ των οποίων έχουν σημαντικό αντίκτυπο από βιομηχανικής και οικονομικής πλευράς. Πράγματι, η Επιτροπή επιδιώκει ολοένα και περισσότερο να συμβιβάσει την αυστηρότητα που επιβάλλει η αύξηση των φαινομένων ατομικής ή ολιγοπωλιακής ισχύος στην αγορά με τη βούληση να μην παρεμποδισθεί η ελεύθερη ανάληψη δραστηριότητας εκ μέρους των επιχειρήσεων προκειμένου να αρθούν στο ύψος των νέων προκλήσεων και των νέων στόχων. Από την Έκθεση προκύπτει, συνεπώς, ότι η Επιτροπή κατέστη ένας από τους πρωταγωνιστές των διαδικασιών συγκέντρωσης σε παγκόσμια κλίμακα διαδραματίζοντας όλο και πιο αναπόδραστο και επιτακτικό ρόλο.

1.2.5. Η αυξανόμενη σημασία του κοινοτικού ελέγχου των συγκεντρώσεων προκύπτει πιθανώς από τις νέες εξουσίες που ανατέθηκαν στην Επιτροπή στο πλαίσιο της πρόσφατης μεταρρύθμισης⁽²⁾, οι πρώτες ενδείξεις της οποίας περιγράφονται εκτενώς στην Έκθεση. Τούτο κρίνεται εξαιρετικά σημαντικό, λαμβανομένου υπόψη ότι αναμένεται περαιτέρω εξέλιξη της νομοθεσίας με στόχο, μεταξύ άλλων, να συνεχισθεί η πορεία που χάραξε η προηγούμενη μεταρρύθμιση⁽³⁾.

1.3. Άλλο αξιοσημείωτο στοιχείο που επισημαίνεται στην Έκθεση σχετικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων έγκειται στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας. Είναι γεγονός ότι το 1999 διευρύνθηκε σημαντικά η συνεργασία με τις αμερικανικές αντιμονοπωλιακές αρχές, με τις οποίες εξετάστηκαν από κοινού ορισμένες εξαιρετικά δύσκολες υποθέσεις. Κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους συνεχίσθηκε, επίσης, με επιτυχία η συνεργασία με τις αντιμονο-

(2) Βλέπε κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1310/97 του Συμβουλίου της 30ής Ιουνίου 1997 που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. Με την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 4064, η Επιτροπή δύναται επί του παρόντος να επιβάλει όρους και υποχρεώσεις σε όλες της τις αποφάσεις περί συμβατότητας. Η δυνατότητα παρέμβασης της Επιτροπής ενισχύθηκε, επίσης, δια της ενσωμάτωσης στο πλαίσιο του εν λόγω κανονισμού των «αυτοδικαίως» κοινών επιχειρήσεων οι οποίες — πέραν της επίδρασής τους στη διάρθρωση της αγοράς των συγκεντρώσεων — επηρεάζουν και το συντονισμό των δραστηριοτήτων των μητρικών εταιρειών οι οποίες ενδέχεται να εμπίπτουν στο πλαίσιο εφαρμογής του Αρθρου 81 της Συνθήκης.

(3) Σχετικά με τις περαιτέρω δυναμικές τροποποιήσεις του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89, βλέπε την Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή των ορίων του κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, Βρυξέλλες 28.6.2000 (COM 2000) 399 τελικό. Θεωρείται, ωστόσο, πιθανό οι προτάσεις τροποποίησης να προβλέπουν και άλλες τροποποιήσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και περαιτέρω διεύρυνση των αρμοδιοτήτων που ανατέθηκαν στην Επιτροπή με τη μεταρρύθμιση του 1997 όσον αφορά τις κοινές επιχειρήσεις με αντίκτυπο επί του συντονισμού. Πράγματι, η προαναφερθείσα διεύρυνση αρμοδιοτήτων συνιστά μία από τις μεταρρυθμίσεις που προβλέπονται από τη Λευκή Βίβλο για τον εκσυγχρονισμό, στην οποία προτείνεται να υπόκεινται στον έλεγχο των συγκεντρώσεων οι κοινές επιχειρήσεις που σχετίζονται με την παραγωγή, οι οποίες δεν είχαν προβλεφθεί κατά τη προηγούμενη μεταρρύθμιση.

πωλιακές αρχές και άλλων χωρών. Όσον αφορά τις ΧΚΑΕ, εξακολούθησε η παροχή βοήθειας και η ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα του νομοθεσίας περί ανταγωνισμού⁽¹⁾.

1.3.1. Η συνεργασία με τις αρχές των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης είναι μείζονος σημασίας εξαιτίας και των δυνητικών κινδύνων για τον ανταγωνισμό λόγω της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης που βρίσκεται εν εξέλιξη στις χώρες αυτές, στο πλαίσιο της οποίας ενδέχεται να εμφανισθούν ιδιωτικές δεσπόζουσες θέσεις που θα μπορούσαν — ελλείψει αποτελεσματικών παρεμβάσεων — να προκαλέσουν μελλοντικά σοβαρές στρεβλώσεις του ανταγωνιστικού ιστού της Κοινότητας. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ ευελπιστεί ότι η συνεργασία αυτή θα ευνοήσει ήδη τη διαμόρφωση αποτελεσματικών παρεμβάσεων, πριν από την εμφάνιση μη ανατρέψιμων επιπτώσεων. Εν πάση περιπτώσει, κατά το 1999, επιβεβαιώθηκε το γεγονός ότι — πέραν των ιδιαίτερων προβλημάτων όσον αφορά τις σχέσεις με τις ΧΚΑΕ — η διεθνής συνεργασία είναι εφεξής απολύτως αναγκαία για την γεωγραφική εξάπλωση των αλλαγών που επιφέρουν οι συγκεντρώσεις. Πράγματι, οι επιπτώσεις των συγκεντρώσεων είναι δύσκολο να περιορισθούν εφεξής μόνο σε μία περιοχή και, συνεπώς, οι συγκεντρώσεις εμπίπτουν όλο και συχνότερα στη δικαιοδοσία αυξανόμενου αριθμού αντιμονοπωλιακών αρχών, με όλες τις επιβαρύνσεις και τους κινδύνους που συνεπάγεται κάτι τέτοιο⁽²⁾.

1.3.2. Εντούτοις, η διμερής συνεργασία δεν επαρκεί πλέον για τον περιορισμό των επιβαρύνσεων και των κινδύνων που προαναφέρθηκαν, παρότι αποτελεί μέσο το οποίο θα απαιτηθεί να χρησιμοποιείται όλο και συχνότερα στο μέλλον. Ως εκ τούτου, παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν έως τώρα, κρίνεται αναγκαίο να επιλεχθούν μορφές πολυεθνικής συνεργασίας, όπως

υπεδείχθη στην Εισαγωγή της XXVIIIης Έκθεσης την οποία η ΟΚΕ επιδοκίμασε πλήρως στη γνωμοδότησή της επί του θέματος⁽³⁾.

1.4. Η σημαντική δέσμευση της Επιτροπής τόσο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας όσο και για την ενίσχυση της κοινοτικής δράσης επί θεμάτων ανταγωνισμού έγινε αισθητή και στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων. Πρωταρχικός επιζητούμενος στόχος υπήρξε και εφέτος η μείωση του συνολικού αριθμού των ενισχύσεων που παραμένει υπερβολικά υψηλός. Ειδικότερα, η Επιτροπή επεδίωξε να συμβιβάσει την ανάγκη να επιδειχθεί αυστηρότητα έναντι των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού με την ανάγκη να μην θιγούν πρωτοβουλίες που δύνανται να ευνοήσουν τον ανταγωνισμό και που χρήζουν υποστήριξης⁽⁴⁾.

1.4.1. Για την υλοποίηση των στόχων αυτών κατά τη διάρκεια του υπό εξέταση έτους υιοθετήθηκαν επίσης νέοι κανόνες — τόσο επί της ουσίας όσο και επί της διαδικασίας — προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η διαφάνεια των ενισχύσεων και να περιορισθούν οι περιττές διαδικαστικές επιβαρύνσεις, ιδίως στην περίπτωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, και να καταστεί, συνεπώς, δυνατή η παροχή περισσότερων πόρων σε ενισχύσεις που εμπεριέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο⁽⁵⁾. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι οι προσπάθειες που

(1) Το θέμα της διεθνούς συνεργασίας εξετάζεται στο Κεφάλαιο IV της Έκθεσης που τιτλοφορείται Διεθνείς δραστηριότητες. Στο τμήμα Α του κεφαλαίου αυτού παρουσιάζεται η δραστηριότητα που ανελήφθη για τη συνεργασία στον τομέα του ανταγωνισμού με τις συνδεδεμένες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΧΚΑΕ). Το τμήμα Β του ίδιου κεφαλαίου αναφέρεται στη Διμερή συνεργασία με τις Ηνωμένες Πολιτείες κατά των μονοπωλίων. Το 1999 συνήφθη, επίσης, συμφωνία συνεργασίας στον τομέα του ανταγωνισμού μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Καναδά. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του 1999, συνεχίστηκαν οι επαφές και οι συζητήσεις για την επίτευξη ποικιλομορφικής συνεργασίας επί θεμάτων ανταγωνισμού και με άλλες χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ιαπωνία με την οποία εξετάσθηκε για πρώτη φορά το ενδεχόμενο σύναψης συμφωνιών ανάλογων προς εκείνων που υφίστανται ήδη μεταξύ των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας. Επίσης, συνεχίστηκαν οι συζητήσεις με την Ιαπωνία για την περαιτέρω απελευθέρωση των αγορών και για το άνοιγμά τους στον ανταγωνισμό.

(2) Επί του παρόντος, πλέον των 60 χωρών έχουν υιοθετήσει ένα σύστημα ελέγχου των συγκεντρώσεων, το οποίο μπορεί να εφαρμοσθεί ακόμη και στην περίπτωση ενεργειών που εξετάζονται από τις αρχές άλλης χώρας, με συνακόλουθη αύξηση των επιβαρύνσεων για τις επιχειρήσεις, καθώς και με ολοένα και λιγότερο ελεγχόμενο κίνδυνο αντιφατικών αποφάσεων.

(3) Το θέμα της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα του ανταγωνισμού αναλύθηκε στον Πρόλογο του Επιτρόπου Van Miert στην XXVIIIη Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού που περιελάμβανε εκτενή περιγραφή των πρωτοβουλιών που έπρεπε να αναληφθούν για τη σταδιακή επίτευξη ευρύτερων και πιο θεσμικοποιημένων μορφών συνεργασίας. Στο θέμα αυτό εστιασθήκαν, επιπλέον, πολλές παρεμβάσεις και ομιλίες του Επιτρόπου Μοντι σχετικά τόσο με την πολιτική ανταγωνισμού εν γένει όσο και με το συγκεκριμένο ζήτημα του ελέγχου των συγκεντρώσεων. Σημαντική πρόοδος επί του θέματος αυτού απετέλεσε η αναγνώριση — κατά το 2000 και εκ μέρους υψηλά ιστάμενων εκπροσώπων των αμερικανικών αντιμονοπωλιακών αρχών, οι οποίοι κατά το παρελθόν υποστήριζαν την αποκλειστική χρήση της διμερούς συνεργασίας — της ανάγκης να δοκιμασθούν, με τη δέουσα προσοχή, και άλλες μορφές συνεργασίας πέραν της διμερούς.

(4) Στις κρατικές ενισχύσεις αφιερώνεται το Κεφάλαιο III της XXIIXης Έκθεσης της πολιτικής ανταγωνισμού.

(5) Η νομοθετική δράση στον τομέα των ενισχύσεων εκτίθεται στο τμήμα Α1 του Κεφαλαίου III της XXIIXης Έκθεσης που τιτλοφορείται «Εκσυγχρονισμός του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων», όπου αναφέρονται τα εξής: «Η Επιτροπή, με τη στήριξη του Συμβουλίου, εφαρμόζει εδώ και δύο περίπου χρόνια διάφορα μέτρα που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό των όρων ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων. Ένας γενικός μηχανισμός, συνεκτικός και αποτελεσματικός, θέτει στη διάθεση της Επιτροπής το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο που της παρέχει τη δυνατότητα να επικεντρώνει τις δραστηριότητές της στις υποθέσεις που έχουν πραγματικά επιπτώσεις στην κοινή αγορά και το οποίο μειώνει το φόρτο των διοικητικών υποχρεώσεων των επιχειρήσεων εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ασφάλεια του δικαίου και ενισχύοντας τη διαφάνεια. Ο διαδικαστικός κανονισμός (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1999) τέθηκε σε ισχύ στις 16 Απριλίου 1999 ... Μία άλλη πτυχή του εκσυγχρονισμού του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων εισάγεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 994/98 της 7ης Μαΐου 1998, ο οποίος επιτρέπει στην Επιτροπή να εκδίδει κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορίες στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων ... Στις 28 Ιουλίου, η Επιτροπή εξέδωσε τρία σχέδια κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορίες για κρατικές ενισχύσεις υπέρ μικρομεσαίων επιχειρήσεων, για ενισχύσεις κατάρτισης και για τον κανόνα de minimis. Βασικός στόχος της Επιτροπής είναι να αποδεσμεύσει πόρους από την εκτίμηση πολλών τυποποιημένων υποθέσεων που κατά κανόνα δεν παρουσιάζουν προβλήματα συμβιβασμού με τους κανόνες της ΕΕ».

καταβάλλονται προς αυτήν την κατεύθυνση πρέπει μεν να επικροτηθούν, αλλά ταυτόχρονα απαιτείται να δοκιμασθούν έμπρακτα και άλλες οδοί για την καταπολέμηση των μυστικών και μη καταγγελλθεισών ενισχύσεων. Ενδεικτικά προτείνεται να προβλεφθεί επί τούτου η δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ των αρχών των κρατών μελών και παντός ενδιαφερομένου με στόχο την καθιέρωση συστήματος ελέγχου σε ολόκληρη την κοινοτική επικράτεια κατ' αναλογία με όσα προβλέπονται για τις συμφωνίες.

1.5. Κατά το 1999, η Επιτροπή συνέχισε τη δράση της επί θεμάτων ανταγωνισμού και σε άλλους τομείς, ακολουθώντας εν γένει την οδό που χάραξαν οι προηγούμενες Εκδόσεις, με αποτέλεσμα να επιτύχει πρόδητα αξιόλογα αποτελέσματα (1).

1.6. Κάθε ενέργεια, δραστηριότητα και σκέψη πρέπει να τύχει αναγνώρισης. Εντούτοις, στη συνέχεια της παρούσας γνωμοδότησης, κρίνεται σκόπιμο να εξετασθεί εκτενέστερα το πρόγραμμα εκσυγχρονισμού του νομικού πλαισίου, κατά τρόπο ώστε να επισημανθούν εν γένει τα προβλήματα στην επίλυση των οποίων αποσκοπεί, καθώς και η δυνητική σημασία του εν λόγω νομικού πλαισίου έναντι των λοιπών θεμάτων που προαναφέρθηκαν. Η επιτυχία της προσπάθειας εκσυγχρονισμού του νομικού πλαισίου αναφοράς συνιστά πράγματι βασικό προαπαιτούμενο για την επίλυση οποιοδήποτε προβλήματος στον τομέα του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού.

1.6.1. Παραδείγματος χάρη, κατά την άποψη της ΟΚΕ, η XXIXη Έκθεση συνδυάζει ορθώς τη δυνατότητα ανάθεσης πρωταγωνιστικού ρόλου στους πολίτες-καταναλωτές με την αποκέντρωση αυτή καθ' εαυτή, γεγονός το οποίο θα αποτελέσει βασική συνιστώσα της μεταρρύθμισης ενόψει του εκσυγχρονισμού.

1.6.2. Υφίσταται, ωστόσο, στενή σχέση μεταξύ των άλλων προαναφερθέντων θεμάτων και της μεταρρύθμισης, η οποία επιβεβαιώνει τον προεξεταστέο χαρακτήρα τους. Λόγου χάρη, η επέκταση του ελέγχου των συγκεντρώσεων προϋποθέτει αύξηση των πόρων που διατίθενται επί του παρόντος προς το σκοπό αυτό. Η ΟΚΕ τονίζει ότι τούτο, εν συνεχεία, συνεπάγεται να απαλλαχθεί η Επιτροπή από όλες τις υποχρεώσεις που επιβαρύνουν ασκόπως τη δραστηριότητά της, γεγονός το οποίο συνιστά άλλον έναν από τους στόχους του εκσυγχρονισμού. Ανάλογη είναι και η σχέση μεταξύ εκσυγχρονισμού και δράσεων που αναλαμβάνονται στον

τομέα των κρατικών ενισχύσεων. Η δε αναθεώρηση του νομοθετικών κανόνων που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις αποτελεί μία από τις συνιστώσες της πολιτικής περί εκσυγχρονισμού και, συνεπώς, χρήζει εξέτασης στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής (2).

2. Ο «εκσυγχρονισμός» των νομοθετικών κανόνων

2.1. Στη γνωμοδότησή της σχετικά με την XXVIIIη Έκθεση (3), η ΟΚΕ επεσήμανε τα εξής: «Οι λέξεις “κλειδιά” της παρούσας έκθεσης είναι δύο: “εκσυγχρονισμός” και “συνεργασία”, λέξεις οι οποίες αντιστοιχούν στους δύο κύριους άξονες της προοπτικής που εκλαμβάνει ως υπόθεση η Επιτροπή για μια νέα πολιτική ανταγωνισμού».

2.1.1. Τούτο ισχύει και στην περίπτωση της Έκθεσης του 1999. Πολυάριθμα σχέδια που ξεκίνησαν ή προβλέφθηκαν για πρώτη φορά το 1998 υλοποιήθηκαν ή έλαβαν την οριστική τους μορφή κατά τη διάρκεια του επόμενου έτους. Επιπλέον, το 1999, τέθηκαν οι βάσεις για νέα σχέδια τα οποία ακολουθούν — και μάλιστα υπερβαίνουν — την ίδια πορεία με τα προηγούμενα, γεγονός το οποίο καταδεικνύει την αμετάκλητη βούληση να πραγματοποιηθούν εφεξής πιο ρηξικέλευδες καινοτομίες από ό,τι κατά το παρελθόν.

2.1.2. Το 1999 ολοκληρώθηκε η κανονιστική διαδικασία στον τομέα των Κάθετων Συμφωνιών — η οποία είχε ανακοινωθεί στο Πράσινο Βιβλίο του 1997 και προσδιοριστεί ως προς τους γενικούς προσανατολισμούς της κατά το επόμενο έτος — διαδικασία που έτυχε ευρείας αποδοχής εκ μέρους της ΟΚΕ, παρά τη διατύπωση ορισμένων επικρίσεων (4).

(2) Η νομοθετική δράση στον τομέα των ενισχύσεων εκτίθεται στο τμήμα Α1 του Κεφαλαίου ΙΙΙ της XXIXης Έκθεσης που τιτλοφορείται «Εκσυγχρονισμός του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων», όπου αναφέρονται τα εξής: «Η Επιτροπή, με τη στήριξη του Συμβουλίου, εφαρμόζει εδώ και δύο περίπου χρόνια διάφορα μέτρα που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό των όρων ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων. Ένας γενικός μηχανισμός, συνεκτικός και αποτελεσματικός, θέτει στη διάθεση της Επιτροπής το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο που της παρέχει τη δυνατότητα να επικεντρώνει τις δραστηριότητές της στις υποθέσεις που έχουν πραγματικά επιπτώσεις στην κοινή αγορά και το οποίο μειώνει το φόρτο των διοικητικών υποχρεώσεων των επιχειρήσεων εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ασφάλεια του δικαίου και ενισχύοντας τη διαφάνεια. Ο διαδικαστικός κανονισμός (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1999) τέθηκε σε ισχύ στις 16 Απριλίου 1999 ... Μία άλλη πτυχή του εκσυγχρονισμού του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων εισάγεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 994/98 της 7ης Μαΐου 1998, ο οποίος επιτρέπει στην Επιτροπή να εκδίδει κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορίες στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων ... Στις 28 Ιουλίου, η Επιτροπή εξέδωσε τρία σχέδια κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορίες για κρατικές ενισχύσεις υπέρ μικρομεσαίων επιχειρήσεων, για ενισχύσεις κατάρτισης και για τον κανόνα de minimis. Βασικός στόχος της Επιτροπής είναι να αποδεσμεύσει πόρους από την εκτίμηση πολλών τυποποιημένων υποθέσεων που κατά κανόνα δεν παρουσιάζουν προβλήματα συμβιβάσιμου με τους κανόνες της ΕΕ».

(3) ΕΕ C 51 της 23.2.2000, σ. 1 (Εισηγητής: ο κ. Baglioni).

(4) ΕΕ C 116 της 28.4.1999, σ. 22 (Εισηγητής: ο κ. Regalado).

(1) Η δράση η οποία ανελήφθη από διοικητικής πλευράς όσον αφορά την εφαρμογή των Αρθρών 81 και 82 της Συνθήκης, και η οποία στέφθηκε επίσης από αξιοσημείωτες επιτυχίες κατά το 1999, περιγράφεται στο τμήμα Β («Εδραίωση της Ενιαίας Αγοράς») και Γ («Τομεακές πολιτικές») του Κεφαλαίου Ι της XXIXης Έκθεσης.

2.1.3. Κατά το 1999 ανελήφθη, επίσης, μία ακόμη πιο μακρόπνοη μεταρρύθμιση: η μεταρρύθμιση για τον «εκσυγχρονισμό» του συστήματος εφαρμογής των 'Αρθρων 81 και 82. Η μεταρρύθμιση εδράζεται στην αποκέντρωση της εφαρμογής των σχετικών κανόνων δια της ανάθεσής της στα δικαστικά και διοικητικά όργανα των κρατών μελών, στα οποία παρέχονται εξουσίες και αρμοδιότητες τις οποίες στο παρελθόν διέθετε σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα η Επιτροπή. Ως εκ τούτου, πιστεύεται ότι η εν λόγω μεταρρύθμιση προβάλλει κατά τον καλύτερο τρόπο τη σημασία και την έκταση της μεταστροφής και, επομένως, χρήζει ιδιαίτερης προσοχής στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης, παρότι η ΟΚΕ έχει ήδη εκφέρει γνώμη επί της εφαρμογής της και θα πρέπει, επίσης, να λάβει θέση σχετικά με τη συνέχεια που θα δοθεί σε αυτήν.

2.2. Η ΟΚΕ επιδοκίμασε εν γένει το σχέδιο εκσυγχρονισμού, τονίζοντας, ωστόσο, ότι αυτή η θετική άποψη επιβάλλεται να συνεκτιμηθεί με τις ανησυχίες και τις παρατηρήσεις που θεωρήθηκε αναγκαίο να επισημανθούν στην ίδια γνωμοδότηση. Ως εκ τούτου, η ΟΚΕ υπογράμμισε την ανάγκη να ληφθούν προκαταρκτικά, προπαρασκευαστικά και συνοδευτικά μέτρα ενόψει της θέσπισης και της εφαρμογής των νέων κανόνων, πιστεύοντας ότι τούτο συνιστά βασική προϋπόθεση για την εκπλήρωση των προσδοκιών που εναποτέθηκαν στη μεταρρύθμιση. Αυτή η πτυχή της γνωμοδότησης παραμένει ζωτικής σημασίας και, συνεπώς, κρίνεται σκόπιμο να υπενθυμισθεί ποιοι ήταν οι λόγοι που ώθησαν την ΟΚΕ να καταλήξει στα συμπεράσματα αυτά.

2.2.1. Το σχέδιο εκσυγχρονισμού προκάλεσε διαφορετικές αντιδράσεις στις ενδιαφερόμενες πλευρές, οι οποίες συμμερίζονται στο σύνολό τους τη σκοπιμότητα και τον επείγοντα χαρακτήρα μιας αλλαγής προς αυτή την κατεύθυνση και συμφωνούν επί της αρχής με τους στόχους της Λευκής Βίβλου. Ωστόσο, οι ενδιαφερόμενοι θεωρούν ότι μια τόσο ριζική μεταρρύθμιση σαν την προβλεπόμενη, αφενός, έχει υψηλό κόστος και προϋποθέτει την υπέρβαση σημαντικών δυσκολιών και, αφετέρου, επιβάλλει την εις βάθος εξέταση πολυάριθμων βασικών συνιστωσών της, ενώ εκτιμούν ότι δεν είναι δυνατόν η επιτυχία ή η αποτυχία της μεταρρύθμισης να εξαρτηθεί αποκλειστικά από τις προσπάθειες που καταβάλλει η Επιτροπή.

2.2.2. Οι παρατηρήσεις αυτές οφείλονται σε πολλούς και διαφόρους λόγους και φαίνεται ότι παραμένουν απολύτως εύστοχες. Μία μεταρρύθμιση με ανάλογους στόχους προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, την προσαρμογή των νομικών, δικαστικών και διοικητικών δομών, τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, σε ορισμένα κράτη μέλη η μεταρρύθμιση αυτή δεν αποκλείεται να καταστήσει αναγκαία την αναθεώρηση του Συντάγματος ή, εν καιρώ, ακόμη και την τροποποίηση ορισμένων διατάξεων των Συνθηκών της Κοινότητας. Σε πολλές χώρες θα χρειασθεί, επίσης, να αναθεωρηθούν τα προγράμματα για την προετοιμασία και την επιλογή των δικαστών, ενώ στα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν σχετική νομοθεσία θα πρέπει να θεσπισθούν ειδικές διατάξεις για την ανάθεση της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού στις αρμόδιες αρχές. Εξάλλου, απαιτείται να εξετασθεί το ζήτημα τόσο των σχέσεων μεταξύ των δικαστικών και των διοικητικών αρχών των διαφόρων χωρών όσο και του συντονισμού των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους και, πιθανότατα, ο συντονισμός των αρμοδιοτήτων των εν λόγω αρχών στο εσωτερικό κάθε κράτους μέλους. Μείζον πρόβλημα θα

αποτελέσει η διασφάλιση της ομοιογένειας του αποκεντρωμένου συστήματος και η ανάθεση αρμοδιοτήτων στα δικαστήρια και στις εθνικές αρχές κατά τρόπον ώστε να μην τεθεί σε κίνδυνο ούτε η ομοιομορφία του συστήματος ούτε η υπερίσχυση του κοινοτικού δικαίου. Ως εκ τούτου, κρίνεται αναγκαίο να κατοχυρωθεί στο μέτρο του δυνατού ότι η ερμηνεία την οποία υιοθετεί μία αρχή ή ένα δικαστήριο ενός κράτους μέλους δεν θα διαφέρει από την ερμηνεία που επιλέγεται από ένα δικαστήριο ή από μία αρχή κάποιου άλλου κράτους μέλους. Επιπροσθέτως, είναι κεφαλαιώδους σημασίας να αποφευχθεί η εξαγωγή διαφορετικών συμπερασμάτων εκ μέρους των δικαστηρίων και των αρχών διαφορετικών κρατών που αποφαινούνται επί της ίδιας συμφωνίας.

2.2.3. Επίσης, θα απαιτηθεί να διαμορφωθούν νέα μέσα για την εξασφάλιση της πληρέστερης δυνατής γνώσεως του συνόλου της νομολογίας και των διοικητικών πρακτικών που υιοθετούνται έναντι των ιδίων κανόνων σε ολόκληρη την κοινοτική επικράτεια, η οποία είναι απολύτως αναγκαία για οποιονδήποτε καλείται να αποφανθεί επί του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού.

2.2.4. Λαμβανομένης υπόψη της σημασίας τόσο των θεμάτων που προαναφέρθηκαν όσο και των υπολοίπων θεμάτων που εξετάζονται στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ, θεωρείται εξαιρετικά πιθανό να απαιτηθεί η διενέργεια μελετών εις βάθος, με τη συμμετοχή — πέραν των εκπροσώπων της νομοθετικής εξουσίας των κρατών μελών — των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και των ενδιαφερομένων επαγγελματιών ενώσεων. Συνεπώς, η επιτυχία της μεταρρύθμισης προϋποθέτει την συνεργασία των πάντων — κοινοτικών οργάνων, εθνικών κρατών και κάθε άλλης ενδιαφερομένης πλευράς — και τη συμβολή τους ανάλογα με τις εκάστοτε αρμοδιότητές τους. Λόγω του πολυσύνθετου χαρακτήρα και των δυσκολιών που παρουσιάζουν τα θέματα αυτά, είναι αδιανόητο λοιπόν να φαντασθεί κανείς ότι η υλοποίηση τόσο ριζικών αλλαγών — όπως εκείνες που προβλέπονται από το σχέδιο εκσυγχρονισμού — μπορεί να συντελεσθεί εν ριπή οφθαλμού.

2.3. Προκειμένου να λάβει θέση επί της Λευκής Βίβλου, η ΟΚΕ συνυπολόγισε όλα τα επιχειρήματα που συνηγορούν υπέρ του αναγκαίου και επείγοντος χαρακτήρα της μεταρρύθμισης, καθώς και εκείνα που προεικονίζουν τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την επίλυση των διαπιστωθέντων προβλημάτων. Έπειτα από τη διενέργεια διεξοδικής συζήτησης, η ΟΚΕ θέλησε να δώσει ταυτοχρόνως έμφαση στην αναγκαιότητα της μεταρρύθμισης, αλλά και στην επιβεβλημένη δέουσα αντιμετώπιση των προβλημάτων που θέτει η εν λόγω μεταρρύθμιση.

2.3.1. Ωστόσο, δεδομένης της ποικιλομορφίας των προς επίλυση προβλημάτων και των (ενίοτε) εκτεταμένων χρονικών διαστημάτων που απαιτούνται προς το σκοπό αυτό, η ΟΚΕ δεν θέλησε να συνδέσει τη μεταρρύθμιση με την υιοθέτηση όλων των «αναγκαίων» μέτρων ή με την ανάληψη οποιασδήποτε «ενδεδειγμένης» δράσης σε κοινοτική κλίμακα και σε επίπεδο κρατών μελών. Εντούτοις, η ΟΚΕ θεωρεί κεφαλαιώδους σημασίας την ταυτόχρονη υιοθέτηση εκ μέρους των κοινοτικών οργάνων του συνόλου των κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους, πριν από την πραγματοποίηση της αποκέντρωσης.

2.3.2. Επιπλέον, εξίσου σημαντικό κρίνεται να στηριχθεί η αποκέντρωση σε μία ομαδική προσπάθεια σε κοινοτικό επίπεδο, με στόχο την ταχύτερη δυνατή εφαρμογή του νέου γενικού πλαισίου που επιβάλλει η μεταρρύθμιση, προσπάθεια η οποία απαιτείται να καταβληθεί δίχως την παραμικρή καθυστέρηση. Συνεπώς, η ΟΚΕ εκτιμά ότι η Επιτροπή οφείλει, αφενός, να αναλάβει τάχιστα την πρωτοβουλία να ενθαρρύνει την ενεργό συνεργασία των κρατών μελών — καθώς και παντός άλλου τυχόν ενδιαφερομένου — και, αφετέρου, να θέσει σε εφαρμογή κάθε δυνατή δράση και πρωτοβουλία με στόχο να διασφαλισθεί η συγκροτημένη και συνεκτική ανάπτυξη του νέου γενικού πλαισίου αναφοράς. Εξάλλου, η Επιτροπή πρέπει να μεριμνήσει, από κοινού με τα κράτη μέλη, για τη διαμόρφωση όλων των μέτρων που αποσκοπούν στην προετοιμασία των δικαστών και των αρχών ελέγχου.

2.4. Κλείνοντας αυτή την αναγκαία παρένθεση, απαιτείται να επισημανθεί ότι στον Πρόλογο της XXIXης Έκθεσης, ο Επίτροπος υπογραμμίζει την ανάγκη «εκσυγχρονισμού του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού τόσο στον τομέα των συμπράξεων, όπου οι ενέργειες των επιχειρήσεων μπορούν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό, όσο και στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, όπου οι ενέργειες των κρατών μελών μπορούν να έχουν ανάλογα αποτελέσματα».

2.4.1. Ο ρόλος που διαδραματίζει ο εκσυγχρονισμός στο παρόν στάδιο της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού καταδεικνύεται άλλωστε και από την αποφασιστικότητα που επιδεικνύει εφέτος η Επιτροπή έναντι της διαδικασίας μεταρρύθμισης. Πράγματι, στις 24 Μαΐου 2000, η Επιτροπή υιοθέτησε τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 της Συνθήκης στους κάθετους περιορισμούς, με τις οποίες ολοκληρώνεται η μεταρρύθμιση στον εν λόγω τομέα. Επιπλέον, συνεχίζεται ο διάλογος επί της Λευκής Βίβλου για τον εκσυγχρονισμό και αναμένονται σημαντικές εξελίξεις επί του θέματος στο εγγύς μέλλον, ενώ έχει ανακοινωθεί και μια πρωτοβουλία της Επιτροπής με στόχο να αρχίσει η υλοποίηση του σχεδίου μεταρρύθμισης, επί της οποίας η ΟΚΕ θα πρέπει να λάβει θέση σε ξεχωριστή γνωμοδότηση. Επίσης, στις 27 Απριλίου 2000, δημοσιεύθηκε σχέδιο μεταρρύθμισης σχετικά με τις «οριζόντιες συμφωνίες»⁽¹⁾, το οποίο εμπίπτει στο ίδιο πλαίσιο με τις υπόλοιπες μεταρρυθμίσεις και, συνεπώς, αναμένεται — υπό την προϋπόθεση ότι θα υλοποιηθεί κατά τον ενδεδειγμένο τρόπο — να συμβάλει στην επιζητούμενη ανανέωση του ρυθμιστικού πλαισίου αναφοράς.

(1) Βλ. «Κανόνες ανταγωνισμού σχετικά με οριζόντιες συμφωνίες συνεργασίας — Ανακοίνωση σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1971, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3 της Συνθήκης, στις κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2743/72» που δημοσιεύθηκε στην ΕΕ C 118 της 27.4.2000 και συνοδεύεται από δύο σχέδια κανονισμών για την «εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3 της Συνθήκης των ΕΚ στις συμφωνίες έρευνας και ανάπτυξης και τις συμφωνίες εξειδίκευσης», καθώς και από σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την «εφαρμογή του άρθρου 81 σε οριζόντιες συμφωνίες συνεργασίας».

3. Υπέρβαση του συστήματος κεντρικής διαχείρισης της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού εκ μέρους της Επιτροπής

3.1. Στο αναληφθέν πρόγραμμα μεταρρύθμισης προβάλλεται μια βασική συνιστώσα του νέου πλαισίου αναφοράς της μελλοντικής κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού, ήτοι η καταβολή ομαδικής προσπάθειας για την εφαρμογή του συνόλου του νέου κοινοτικού συστήματος στον τομέα του ανταγωνισμού. Σύμφωνα με τη μεταρρύθμιση που προβλέπεται από τη Λευκή Βίβλο για τον εκσυγχρονισμό, ανατίθεται και στα δικαστήρια και στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού η αρμοδιότητα για την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3, το οποίο συνιστά μία από τις σημαντικότερες διατάξεις στον τομέα του ανταγωνισμού.

3.1.1. Βάσει του νέου συστήματος, η δυνατότητα μη εφαρμογής της απαγόρευσης των περιοριστικών συμφωνιών που προβλέπεται στην πρώτη παράγραφο του προαναφερθέντος άρθρου δεν θα εξαρτάται πλέον από μια διοικητική πράξη (την εξαίρεση από την απαγόρευση), η οποία εμπίπτει επί του παρόντος στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής. Έπειτα από τη μεταρρύθμιση περί εκσυγχρονισμού, η απαγόρευση που ορίζεται στην πρώτη παράγραφο του ίδιου άρθρου δεν θα είναι πλέον εφαρμοστέα, υπό την προϋπόθεση ότι — αποκλειστικά κατά τη γνώμη του ερμηνευτού — πληρούνται οι οικονομικοί όροι που προβλέπονται στην τρίτη παράγραφο του εν λόγω άρθρου.

3.1.2. Κατά συνέπεια, αρμόδιες για την εφαρμογή της απαγόρευσης — η οποία συνιστά έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού — θα είναι μελλοντικά, πέραν της Επιτροπής, οι διοικητικές αρχές και τα δικαστήρια κάθε κράτους μέλους στο οποίο, δια της εξαίρεσης, αμφισβητείται από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις η επιβολή της απαγόρευσης που ορίζεται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 81.

3.1.3. Επομένως, πρώτιστη επίπτωση του εκσυγχρονισμού θα αποτελέσει το γεγονός ότι η εφαρμογή της απαγόρευσης των συμφωνιών παύει να τυγχάνει κεντρικής διαχείρισης και εμπίπτει εφεξής στην αρμοδιότητα διαφόρων οργάνων τα οποία, αφενός, δεν έχουν συνηθίσει να συνεργάζονται μεταξύ τους και, αφετέρου, διακρίνονται από διαφορετικές συνήθειες και αξίες και διαθέτουν άλλον τρόπο σκέψεως. Ως εκ τούτου, η θέσπιση των κανόνων οι οποίοι θα διέπουν την επιβεβλημένη συνεργασία μεταξύ των οργάνων που θα επωμισθούν την έως τώρα αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής, συνιστά ένα από τα δυσχερέστερα — αλλά αναπόφευκτα — προβλήματα που απαιτείται να επιλυθούν στο πλαίσιο της εφαρμοστέας νομοθεσίας για την υλοποίηση του σχεδίου της Λευκής Βίβλου.

3.1.4. Λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της συνολικής διαδικασίας εκσυγχρονισμού του νομικού πλαισίου αναφοράς, ο όρος «συνεργασία» είναι καθοριστικής σημασίας και κατά την ανάγνωση της XXIXης Έκθεσης. Ένα από τα βαθύτερα αίτια που συνηγορούν υπέρ της προβλεπόμενης αλλαγής έγκειται στο γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει πια την πολυτέλεια να ασκεί μια πολιτική ανταγωνισμού «εκ των άνω» σύμφωνα με την οποία όλα τα άλλα όργανα, πέραν της Επιτροπής, αναλαμβάνουν μόνον περιορισμένες ευθύνες. Εξάλλου, η άσκηση μιας τέτοιας πολιτικής δεν είναι πλέον ούτε αναγκαία ούτε εφικτή, λόγω της σημαντικής εξέλιξης του κοινοτικού πλαισίου που καταδεικνύεται έμπρακτα από τις μεταρρυθμίσεις.

3.2. Η κεντρική χροιά που λαμβάνει η παράμετρος της συνεργασίας εντός του νέου πλαισίου της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού επιβεβαιώνεται και από άλλα επιχειρήματα τα οποία προβάλλονται στο σχέδιο εκσυγχρονισμού που σκιαγραφείται στην XXIXη Έκθεση.

3.2.1. Από τις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν όσον αφορά την ανάγκη ομαδικής συμμετοχής για τη δημιουργία των βασικών προϋποθέσεων ενόψει της μεταρρύθμισης προκύπτει ότι η συνεργασία μεταξύ του συνόλου των οργάνων και των θεσμών των κρατών μελών — υπό την αιγίδα και την καθοδήγηση της Επιτροπής — συνιστά μείζον προαπαιτούμενο για την υλοποίηση της μεταρρύθμισης.

3.2.2. Η συνεργασία αποτελεί πλέον ένα μέσο με το οποίο θα πρέπει να πραγματοποιηθεί η εφαρμογή της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού, ακόμη και ανεξάρτητα από το σχέδιο εκσυγχρονισμού. Παραδείγματος χάρη, ο ενεργός ρόλος ο οποίος — σύμφωνα με την Έκθεση — πρέπει να ανατεθεί στους καταναλωτές και στις ενώσεις τους συνιστά μιν δικαίωμα που τους αναγνωρίζεται λόγω της ιδιότητάς τους ως πολιτών, αλλά ταυτόχρονα και υποχρέωση συνεργασίας η οποία τους επιβάλλεται για την αποτελεσματικότερη δυνατή προάσπιση των συμφερόντων τους. Άλλωστε και η υλοποίηση της πολιτικής που προεικονίζει η Έκθεση στον τομέα των ενισχύσεων θα ήταν ανέφικτη χωρίς την έμπρακτη και ενεργό συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών και παντός άλλου ενδιαφερομένου. Επιπλέον, ακόμη και οι διαδικασίες ελευθέρωσης της αγοράς — που βρίσκονται και αυτές στο επίκεντρο της υφιστάμενης κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού και στις οποίες γίνεται επίσης αναφορά — προϋποθέτουν εκτεταμένη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών και των αρμοδίων επί θεμάτων ανταγωνισμού και των κανονιστικών εθνικών αρχών, συνεργασία χωρίς την οποία θα εξανεμιζόνταν ακόμη και οι ήδη συντελεσθείσες επιτυχίες.

3.2.3. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι για να καταστεί εποικοδομητική η εν λόγω επιβεβλημένη συνεργασία, εκτός από την απλή αναγνώριση της σκοπιμότητάς της, απαιτείται να διευκρινίζεται και η πρόοδος που σημειώθηκε ως προς κάθε θέμα.

4. Η σημασία των στόχων του σχεδίου εκσυγχρονισμού

4.1. Σύμφωνα με όσα επισημάνθηκαν μέχρι στιγμής, η ΟΚΕ επικροτεί πλήρως τους στόχους που επιδιώκονται στο πλαίσιο των αναφερθέντων σχεδίων.

4.2. Το σχέδιο εκσυγχρονισμού αναμένεται ότι θα συμβάλει, πρωτίστως, σε πολύ αυστηρότερη εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού έναντι του παρελθόντος, δια της διεύρυνσης και της βελτίωσης των δυνατοτήτων παρέμβασης της Επιτροπής. Η Επιτροπή, η οποία απαλλάσσεται πλέον από περιττές επιβαρύνσεις, θα δύναται εφεξής να αφιερώνει περισσότερους πόρους και μεγαλύτερη προσοχή σε αρμοδιότητες που δεν μπορεί να εκχωρήσει και από τις οποίες εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η επιτυχία της πολιτικής ανταγωνισμού της. Ειδικότερα, όπως αναγνωρίζεται στην Έκθεση, απαιτείται να διατεθούν περισσότεροι πόροι για την καταπολέμηση των συμπράξεων (καρτέλ) και των καταχρήσεων, καθώς και για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων.

4.2.1. Επιπλέον, η Επιτροπή, απαλλαγμένη από άλλα καθήκοντα, θα διαθέτει το χρόνο και τους πόρους που απαιτούνται για τη διαρκή — και όχι πια σποραδική — αξιολόγηση της «επίδοσης» των εφαρμοζόμενων κανονιστικών ρυθμίσεων. Με τη βοήθεια των μέσων αυτών, η Επιτροπή θα είναι επίσης σε θέση να γνωρίζει εγκαίρως ποιές απαιτήσεις δεν καλύπτονται ακόμη από την υφιστάμενη νομοθεσία και, άρα, να αξιολογεί τη σκοπιμότητα νέων παρεμβάσεων ή προσαρμογών και να προβαίνει στην ταχεία υλοποίησή τους, όποτε το θεωρεί αναγκαίο. Χάρη στην ελάφρυνση των προγενέστερων επιβαρύνσεων της, η Επιτροπή θα έχει, εξάλλου, τη δυνατότητα να διαδραματίζει αποτελεσματικά το ρόλο της όσον αφορά την υποστήριξη και την καθοδήγηση όλων όσοι συνεργάζονται μαζί της για την υλοποίηση των στόχων της πολιτικής ανταγωνισμού.

4.2.2. Εντούτοις, η ΟΚΕ εκτιμά ότι η μεταρρύθμιση δεν πρόκειται να επιτύχει αυτομάτως όλα όσα προαναφέρθηκαν, δεδομένου ότι θα απαιτηθεί ούτως ή άλλως προσαρμογή τόσο των εσωτερικών διαρθρώσεων της Επιτροπής όσο και των μεθόδων και των μέσων που χρησιμοποιεί για την εκπλήρωση του καθοδηγητικού και συντονιστικού ρόλου της. Ενδέχεται, λόγου χάρη, να καταστεί αναγκαία η εις βάθος αναδιοργάνωση των διαρθρώσεων, των μέσων και των διαδικασιών που δύνανται να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα της μεταρρύθμισης.

4.2.3. Ως εκ τούτου, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να την ενημερώνει σχετικά τόσο με τις πρωτοβουλίες που προτίθεται να αναλάβει επί των εν λόγω θεμάτων όσο με τα ήδη επιτευχθέντα αποτελέσματα.

4.3. Η ανάθεση των νέων αρμοδιοτήτων που προβλέπει η Λευκή Βίβλος στα δικαστήρια και στις εθνικές αρχές θα καταστήσει, εξάλλου, ευρύτερα δυνατή την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού από ό,τι στο παρελθόν και, ταυτόχρονα, θα την επεκτείνει σε περιπτώσεις οι οποίες επί του παρόντος εκφεύγουν του ελέγχου της Επιτροπής. Πιο συγκεκριμένα, η δυνατότητα πλήρους εφαρμογής του άρθρου 81 εκ μέρους των εθνικών δικαστηρίων πιστεύεται ότι θα οδηγήσει στον πολλαπλασιασμό της άσκησης αστικών ενδίκων μέσων, των προσφυγών για την εκδίκαση αποζημίωσης και τόκων, καθώς και των αιτήσεων για την κήρυξη της ακυρότητας συμβάσεων που μόνον τα εθνικά δικαστήρια δύνανται να επιβάλλουν.

4.3.1. Τα ανωτέρω αναμένεται μιν ότι θα συμβάλουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και στην ενδυνάμωση του συστήματος, αλλά αποτελούν μία από τις «ευπαθέστερες» παραμέτρους της μεταρρύθμισης. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να επαναλάβει πόσο σημαντική είναι η προσεκτική διενέργεια αναλύσεων και η ενδεδειγμένη προετοιμασία, κατόπιν παροτρύνσεως της Επιτροπής, αλλά με συλλογική συμμετοχή.

4.3.2. Όλες οι ενδιαφερόμενες δικαιοδοσίες χρήζουν εξέτασης, παραδείγματος χάρη, προκειμένου να εξακριβωθεί ότι εκάστη εξ αυτών δύναται να ανταποκριθεί στις ελάχιστες προϋποθέσεις που απαιτούνται για την υλοποίηση της μεταρρύθμισης και να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εποικοδομητική εκπλήρωση των εν λόγω προϋποθέσεων. Θα πρέπει, επίσης, να αρχίσει ήδη να εξετάζεται ποια μέτρα θα μπορούσαν να διασφαλίσουν τη διαφάνεια, τον έλεγχο και την κατά το δυνατόν απρόσκοπτη λειτουργία του συστήματος.

4.3.3. Λαμβανομένης υπόψη της σημασίας του θέματος, η ΟΚΕ κρίνει αναγκαία τη διάθεση πληροφοριών εκ μέρους της Επιτροπής σχετικά με τα συλλεχθέντα στοιχεία, καθώς και με την επιτελεσθείσα πρόοδο προς αυτήν την κατεύθυνση. Ενδεικτικά — πριν από αυτήν καθ' εαυτήν τη συλλογή νομικών κανόνων, αλλά και πριν από την κατάρτιση κοινής νομολογίας μετά την έναρξη της μεταρρύθμισης — θα πρέπει, ήδη από την επόμενη Έκθεση ή και με ξεχωριστά έγγραφα, να παρασχεθούν πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού ή των διατάξεων που θεσπίστηκαν επί των ιδίων αρχών στα μεμονωμένα κράτη μέλη, καθώς και σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετώπισθηκαν σε αυτό το πλαίσιο⁽¹⁾.

4.4. Αλλά και οι υπόλοιπες μεταρρυθμίσεις, με τις οποίες επιτυγχάνεται ο εκσυγχρονισμός του συστήματος, μπορούν αναμφίβολα να συμβάλουν εν γένει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του κοινοτικού συστήματος στον τομέα του ανταγωνισμού.

4.4.1. Ο νέος κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2790/1999 περί απαλλαγής των κάθετων συμφωνιών διέπει πολύ μεγαλύτερο αριθμό συμφωνιών από ό,τι οι προηγούμενοι κανονισμοί περί απαλλαγής. Κατά συνέπεια, ο εν λόγω κανονισμός θα καταστήσει δυνατή την εκ προοιμίου εξάλειψη οιασδήποτε διαφοράς επί της νομιμότητας συμφωνιών οι οποίες αντικειμενικά δεν ενέχουν τον παραμικρό κίνδυνο, γεγονός το οποίο επιβαρύνει αδικαιολόγητα το σύστημα. Το ίδιο αποτέλεσμα αναμένεται και από τη νέα οικονομική προσέγγιση που επελέγη για την ερμηνεία της απαγόρευσης των περιοριστικών συμφωνιών και απορρέει άμεσα από τη μεταρρύθμιση περί εκσυγχρονισμού — προσέγγιση, η οποία αποτελεί βασική συνιστώσα της μεταρρύθμισης στον τομέα των κάθετων περιορισμών αλλά πρόκειται να υιοθετηθεί και για τις οριζόντιες συμφωνίες.

4.4.2. Επιπλέον, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και η ενδυνάμωση του συστήματος συναρτώνται άμεσα με την επίτευξη και ενός άλλου στόχου ο οποίος είναι κοινός στα διάφορα σχέδια μεταρρύθμισης και έγκειται στην καθιέρωση απλούστερων, διαφανέστερων, κατανοητότερων και, κυρίως, ευρύτερα γνωστών κανόνων ανταγωνισμού. Η σημασία της εν λόγω παραμέτρου αναγνωρίζεται στον Πρόλογο της Έκθεσης, όπου αναφέρονται τα εξής: «είναι εξαιρετικά σημαντικό οι κανόνες ανταγωνισμού να είναι σαφείς, διαφανείς και να εφαρμόζονται αποτελεσματικά. Αλλά οι κανόνες ανταγωνισμού πρέπει επίσης να συμβαδίζουν με την οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη του 21ου αιώνα».

4.4.3. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι η συχνή χρήση των κατευθυντήριων γραμμών συνάδει με την επιδίωξη να προσδοθεί μεγαλύτερη διαφάνεια στο σύστημα του ανταγωνισμού. Αυτό το νέο μέσο διαφέρει, ωστόσο, από τους κανονισμούς περί απαλλαγής διότι δεν παρέχει τη βεβαιότητα ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, δεν

θα επιβληθεί απαγόρευση σε κάποιες συγκεκριμένες συμφωνίες. Κατά συνέπεια, οι κατευθυντήριες γραμμές δεν μπορούν να εκληφθούν ως εναλλακτική δυνατότητα έναντι των κανονισμών στους οποίους απαιτείται, αντίθετα, να ανατρέχει κανείς όποτε τούτο κρίνεται δυνατό και σκόπιμο, σύμφωνα με όσα προβλέπονται από τη Λευκή Βίβλο. Εντούτοις, οι κατευθυντήριες γραμμές δύνανται επίσης να διαδραματίσουν χρήσιμο ρόλο: ούτως ή άλλως, προσδίδουν μεγαλύτερη διαφάνεια στο σκεπτικό της Επιτροπής και, άρα, μπορούν να επιτελέσουν αναντικατάστατο έργο συνδράμοντας τις επιχειρήσεις να ερωμισθούν τις νέες τους ευθύνες όσον αφορά την αξιολόγηση των συμφωνιών που συνάπτουν. Δεδομένης της σημασίας του μέσου αυτού, η ΟΚΕ πιστεύει ότι οι προαναφερθείσες κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο περιοδικής ενημέρωσης εκ μέρους της Επιτροπής, ούτως ώστε οι επιχειρήσεις να έχουν πάντοτε ένα ενημερωμένο πλαίσιο επί του οποίου να βασίζονται τις αξιολογήσεις τους.

4.4.4. Ο ρόλος της διαφάνειας είναι εξίσου αναπόδρατος για την προαγωγή της αποτελεσματικότητας ολόκληρου του συστήματος που αποτελεί αντικείμενο της διαδικασίας εκσυγχρονισμού, συμπεριλαμβανομένων και των κρατικών ενισχύσεων. Πράγματι, στον Πρόλογο της XXIXης Έκθεσης, επισημαίνεται ότι «η αύξηση της διαφάνειας είναι επίσης αναγκαία για τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των κρατών μελών όσον αφορά την ανάγκη αυστηρού ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων», καθώς και ότι «Η παροχή περισσότερων πληροφοριών στο κοινό θα ενθαρρύνει, επιπλέον, την άσκηση ανάλογης πίεσης στα κράτη μέλη για τη μείωση του όγκου των κρατικών ενισχύσεων»⁽²⁾.

4.4.5. Λαμβανομένης υπόψη της σημασίας του στόχου της διαφάνειας ολόκληρου του συστήματος, η ΟΚΕ ευελπιστεί ότι η διαφάνεια θα καταστεί γενική αρχή η οποία θα διέπει ακόμη και πτυχές που δεν εξετάζονται στην Έκθεση. Πράγματι, η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων οργάνων και αρχών θα πρέπει επίσης να διακρίνεται από τη μέγιστη δυνατή διαφάνεια έναντι των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, κατά τρόπον ώστε να τους παρέχεται η δυνατότητα να προασπίζουν αποτελεσματικά τα συμφέροντά τους. Για τους ίδιους λόγους, το ζήτημα της διαφάνειας είναι αναγκαίο να συνεκτιμάται σε όλες τις διαδικασίες, στο πλαίσιο των οποίων ενδέχεται να επικληθεί το εν λόγω δικαίωμα.

4.5. Η εν εξελίξει διαδικασία μεταρρύθμισης θα προβλέπει επιπλέον και την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού κατά τρόπο πιο δίκαιο και με μεγαλύτερη αντιστοιχία προς τους επιδιωκόμενους στόχους, γεγονός το οποίο θα αποβεί προς όφελος όλων των επιχειρήσεων, ιδίως δε των μικρομεσαίων.

(1) Η δραστηριότητα που ανελήφθη σε εθνικό επίπεδο καθ' εφαρμογήν των κοινοτικών αρχών ανταγωνισμού αναφέρεται και στην XXIXη Έκθεση, το Ένθετο 2 της οποίας αφιερώνεται στη Συνεργασία με τις εθνικές αρχές και τα εθνικά δικαστήρια. Εντούτοις, η ΟΚΕ εκτιμά ότι το σύστημα προς το οποίο προανατολιζόμαστε και το οποίο εστιάζεται στην αποκέντρωση και στη διαφάνεια απαιτεί συστηματικότερη και ενδεδειγμένη ενημέρωση, η οποία θα πρέπει, και αυτή με τη σειρά της, να αποτελέσει στο μέτρο του δυνατού απόρροια των νέων σχέσεων συνεργασίας που επιβάλλεται να καθιερωθούν.

(2) Στον Πρόλογο εξετάζεται, επιπλέον, «η δυνατότητα δημιουργίας ενός μητρώου κρατικών ενισχύσεων με σχετικό πίνακα αποτελεσμάτων» και διευκρινίζεται ότι «το μητρώο θα περιέχει πραγματολογικά στοιχεία για όλες τις αποφάσεις κρατικών ενισχύσεων, ενώ στον πίνακα αποτελεσμάτων θα δίνονται οδηγίες στα κράτη μέλη για να αξιολογούν με μεγαλύτερη ακρίβεια τις συνέπειες των πολιτικών τους στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων από άποψη κόστους/ωφέλειας. Επίσης, η ετήσια επισκόπηση των κρατικών ενισχύσεων στην ΕΕ θα συνεχίσει να βελτιώνεται και θα περιέχει μια λεπτομερέστερη αξιολόγηση των δαπανών για τις κρατικές ενισχύσεις».

4.5.1. Στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων και στον τομέα των ενισχύσεων, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν θα υποβάλλονται πλέον σε υποχρεώσεις που θεωρούνται αδικαιολόγητες στην περίπτωση τους, αλλά ούτε και σε αξιολογήσεις οι οποίες τις έθιγαν συχνά σε μειονεκτική θέση. Σύμφωνα με τη νέα οικονομική προσέγγιση πρωταρχικό ρόλο κατά την ανάλυση επί θεμάτων ανταγωνισμού θα διαδραματίζουν οι περιοριστικές επιπτώσεις των υπό εξέταση συμφωνιών, οι οποίες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ισχύ της επιχείρησης που τις συνάπτει στην αγορά, ισχύ την οποία ωστόσο είναι δύσκολο να αποκτήσουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια, μια συμφωνία με περιοριστικούς όρους που συνάπτεται από μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν θα αξιολογείται πλέον με βάση τα ίδια κριτήρια που ισχύουν για τις περιοριστικές συμφωνίες στις οποίες προβαίνουν επιχειρήσεις με σημαντική ισχύ στην αγορά. Βάσει της μεταρρύθμισης που προβλέπεται από τη Λευκή Βίβλο, ο κανόνας που εφαρμόζεται για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις επιτρέπει όλους τους περιοριστικούς όρους, εκτός από όσους απαγορεύονται ρητώς, ενώ για τις επιχειρήσεις που κατέχουν ισχυρή θέση στην αγορά καθίσταται δυσκολότερο από ό,τι κατά το παρελθόν να επωφελούνται των περιοριστικών όρων.

4.5.2. Εντούτοις, η νέα ερμηνευτική προσέγγιση δεν αναμένεται να θίξει τα συμφέροντα των μεγάλων επιχειρήσεων, εφόσον οι συμφωνίες που συνάπτουν δεν έχουν άμεση και ακαριαία επίπτωση στην αγορά, όπως επιβεβαιώνεται και από το σχέδιο Κατευθυντηρίων γραμμών για τις συμφωνίες συνεργασίας. Η βασική έρευνα, ακόμη και όταν διενεργείται από μεγάλες ανταγωνιζόμενες επιχειρήσεις, δεν θα υπόκειται κατά πάσα πιθανότητα σε περιορισμούς, ούτε επί της ουσίας ούτε επί της διαδικασίας. Επίσης, θα επιτρέπεται κατ' αρχήν η σύναψη συμφωνιών αναδιάρθρωσης και εξορθολογισμού της παραγωγής, με μικρότερο κίνδυνο από ό,τι παλαιότερα να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού. Συνεπώς, οι μεγάλες επιχειρήσεις θα διαθέτουν εν γένει μεγαλύτερη ευχέρεια να διενεργούν ανεξάρτητες εκτιμήσεις στον τομέα του ανταγωνισμού και να επωφελούνται των νέων μέσων που προβλέπονται ήδη με στόχο τη μεγιστοποίηση της διαφάνειας και την προσαρμογή του νέου συστήματος έτσι ώστε να ανταποκρίνεται ικανοποιητικά στις απαιτήσεις των επιχειρήσεων.

5. Τα συμφέροντα των πολιτών-καταναλωτών στο επίκεντρο της νέας πολιτικής ανταγωνισμού

5.1. Όπως προαναφέρθηκε, η κατάταξη των συμφερόντων των πολιτών-καταναλωτών μεταξύ των προτεραιοτήτων της πολιτικής ανταγωνισμού αποτελεί μία από τις βασικές συνιστώσες της XXIXης Έκθεσης.

5.1.1. Τούτο καθίσταται εμφανές ήδη από τον Πρόλογο, ο οποίος ξεκινά ως εξής: «Η πολιτική ανταγωνισμού αφορά όχι μόνο τους επιχειρηματίες και τους συμβούλους τους, αλλά και τους πολίτες της Ευρώπης, που πρέπει να έχουν μια συνολική εικόνα για το πώς εφαρμόζεται η πολιτική ανταγωνισμού και πώς μπορεί στην πράξη να βελτιώσει την καθημερινή τους ζωή. Μία από τις βασικές λειτουργίες του ανταγωνισμού είναι η προώθηση της καινοτομίας και η εξασφάλιση όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερης παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών, ούτως ώστε οι καταναλωτές να αποκομίζουν οφέλη (...)».

5.1.2. Ο ρόλος που πρέπει να διαδραματίζουν οι πολίτες-καταναλωτές διευκρινίζεται εν συνεχεία και σε άλλα σημεία τόσο του Προλόγου όσο και της Έκθεσης. Παραδείγματος χάρι στον Πρόλογο — στο κεφάλαιο όπου εκτίθενται οι στόχοι της μεταρρύθμισης περί εκσυγχρονισμού — υποδεικνύεται ως βασικός στόχος «η προσέγγιση των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων»⁽¹⁾. Στην Έκθεση, δε, επισημαίνεται ότι: «... Πολλοί πολίτες δεν συνειδητοποιούν ότι η πολιτική ανταγωνισμού είναι ένα ισχυρό και αποτελεσματικό μέσο για την προστασία των συμφερόντων τους σαν καταναλωτών, χρηστών υπηρεσιών, εργαζόμενων και φορολογούμενων. Εάν είχαν επίγνωση όλων αυτών, είναι πιθανόν να παρείχαν στην Επιτροπή ισχυρή πολιτική υποστήριξη στον τομέα αυτό. (...) Για κάθε συγκεκριμένη απόφαση που λαμβάνει [η Επιτροπή] στον πλαίσιο της πολιτικής ανταγωνισμού θα πρέπει να εξετάζει κατά πόσο μπορεί να έχει ειδικά πλεονεκτήματα για τους πολίτες, και ιδιαίτερα για τους καταναλωτές. (...) Η Επιτροπή προτίθεται να αντιμετωπίζει τους καταναλωτές όχι απλά σαν επωφελούμενους από την πολιτική ανταγωνισμού αλλά και σαν υποστηρικτές της⁽²⁾».

5.2. Η αναλυτική παράθεση αποσπασμάτων της Ετήσιας Έκθεσης κρίθηκε σκόπιμη προκειμένου να καταδειχθεί η βούληση της ΟΚΕ να υποστηρίξει το σκεπτικό και τις θέσεις της Επιτροπής. Ειδικότερα, η ΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την έμφαση που δίδει η Επιτροπή στην προσέγγιση των πολιτών-καταναλωτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων επί θεμάτων ανταγωνισμού και, συνεπώς, επικροτεί κάθε πρωτοβουλία — μία εκ των οποίων έχει ήδη αναληφθεί⁽³⁾ — που αποσκοπεί στη μεγαλύτερη εξοικείωση των πολιτών-καταναλωτών με την πολιτική ανταγωνισμού.

(1) Στις επεξηγήσεις περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, και τα εξής: «Σε μια Κοινότητα 15 κρατών μελών με υψηλό βαθμό ολοκλήρωσης των οικονομικών τους, η εφαρμογή όλου του φάσματος των κανόνων ανταγωνισμού δεν θα πρέπει πλέον να περιορίζεται σε ένα φορέα, όχι μόνο για τους προαναφερθέντες λόγους που συνδέονται με την αποτελεσματικότητα, αλλά και για να εξασφαλισθεί η εκ μέρους των πολιτών της Ευρώπης θετική αντιμετώπιση της πολιτικής ανταγωνισμού και η αναγνώριση του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζει στην καθημερινή τους ζωή. Η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών, και κατά συνέπεια των ευρωπαίων πολιτών, αποτελεί την ουσία της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού, αλλά αυτό δεν γίνεται πάντοτε αντιληπτό από το κοινό. Το να δοθεί στους καταναλωτές η δυνατότητα να προσφεύγουν στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού και τα εθνικά δικαστήρια που έχουν αρμοδιότητα εφαρμογής όλου του φάσματος των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, θα αποτελέσει ένα μεγάλο βήμα για τη βελτίωση της αντίληψης που έχουν οι ευρωπαίοι πολίτες όσον αφορά την πολιτική ανταγωνισμού και τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν».

(2) Το κείμενο της Έκθεσης συνεχίζει ως εξής: «οι καταναλωτές και οι οργανώσεις τους μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά στον εντοπισμό αντιανταγωνιστικών πρακτικών (...). Η περίπτωση Volkswagen εξακολουθεί να είναι μεμονωμένη. Η Επιτροπή προτίθεται να αναπτύξει τις σχέσεις της με οργανώσεις καταναλωτών και γενικότερα με τους πολίτες της Ένωσης. Η Επιτροπή μελετά κατά πόσον είναι σκόπιμη η διοργάνωση διαφόρων ειδών συναντήσεων με τους καταναλωτές».

(3) Πρβλ. το έγγραφο που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιούνιο του 2000, με τίτλο: «Η πολιτική ανταγωνισμού στην Ευρώπη και οι πολίτες».

5.2.1. Κατά την ΟΚΕ, όλες οι πρωτοβουλίες που αποβλέπουν στην προαγωγή και στην ενίσχυση του ρόλου των πολιτών για την προώθηση του ανταγωνισμού θεωρούνται εν δυνάμει εξαιρετικά σημαντικές, διότι μπορούν να ενισχύσουν σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα της καταστολής — καταγγέλλοντας καταχρήσεις και σοβαρές παραβάσεις οι οποίες διαφορετικά θα περνούσαν απαρατήρητες — και, συνεπώς, να συμβάλουν στη βελτίωση της λειτουργίας του συστήματος.

5.3. Ως προς τα θέματα που επισημάνθηκαν μέχρι στιγμής, η ΟΚΕ είναι απολύτως σύμφωνη με την Επιτροπή όσον αφορά την αναγνώριση πρωταγωνιστικού ρόλου στους πολίτες-καταναλωτές, στο πλαίσιο της πολιτικής ανταγωνισμού, υπό την προϋπόθεση να μην διαταραχθεί η ισορροπία μεταξύ των διακυβευόμενων συμφερόντων, ισορροπία η οποία επιζητείται από τη Συνθήκη (π.χ. στο άρθρο 81.3) και διασφαλίζεται ανάκαθεν από την Επιτροπή. Είναι γεγονός ότι στην Έκθεση — η οποία επικεντρώνεται στις προαναφερθείσες «συμμετοχικές» παραμέτρους και όχι στην ερμηνεία των κανόνων που έχουν παγιωθεί επί σειρά ετών έπειτα από εφαρμογή και νομολογία — δεν διαφαίνεται η παραμικρή βούληση να διαταραχθεί η τρέχουσα ισορροπία.

6. Η κοινοτική πρακτική σε θέματα «όρων και επιβαρύνσεων» (undertakings) η οποία επιβάλλεται για τη λήψη αποφάσεως περί συμβατότητας μιας ενέργειας στα πλαίσια του ελέγχου των συγκεντρώσεων

6.1. Δεδομένης της αυξανόμενης σημασίας του κοινοτικού ελέγχου των συγκεντρώσεων, του οποίου εφέτος εορτάστηκε η δεκάτη επέτειος, κρίνεται απαραίτητο να γίνουν ορισμένα σχόλια επί του θέματος αυτού.

6.2. Μια παράμετρος που καθίσταται εμφανής από την Έκθεση αφορά την σταθερότητα που επέδειξε η Επιτροπή σε πολλές περιπτώσεις στις οποίες τα διακυβευόμενα συμφέροντα ήταν σημαντικά, σταθερότητα η οποία σύμφωνα με την ΟΚΕ θα πρέπει να αναγνωριστεί δεόντως. Η σταθερότητα αυτή επιβεβαιώνεται και από τον αυξανόμενο αριθμό ενεργειών οι οποίες εγκαταλείφθηκαν προκειμένου να μην διατρέξουν το βέβαιο κίνδυνο να απαγορευτούν.

6.2.1. Άλλη παράμετρος που προβάλλει από την Έκθεση είναι η ελαστικότητα των εξουθεσιών λύσεων προκειμένου να συμβιβαστούν, αφενός η προστασία των βιομηχανικών πτυχών των συγκεντρώσεων που συνεπάγονται ανταγωνιστικούς κινδύνους και αφετέρου η εξάλειψη αυτών των κινδύνων. Αυτό συνήθως καθίσταται δυνατό με την εκμετάλλευση της δυνατότητας να εξαρτώνται οι αποφάσεις που υιοθετούνται περί κοινοτικής συμβατότητας, στο τέλος είτε του πρώτου είτε του δεύτερου σταδίου, από δεσμεύσεις και επιβαρύνσεις που προτείνονται από τα ενδιαφερόμενα μέρη και θεωρούνται από την Επιτροπή κατάλληλες για

την υπέρβαση των προβλημάτων που αναφύονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Ο συμβιβασμός αυτών των δύο αντικρουόμενων απαιτήσεων επέτρεψε πράγματι το 1999 την υλοποίηση σημαντικών ενεργειών από οικονομικής και βιομηχανικής πλευράς, οι οποίες θα έπρεπε να είχαν απαγορευτεί λόγω των προκαλούμενων προβλημάτων στον τομέα του ανταγωνισμού.

6.2.2. Μεγάλη σημασία έχει και ο υψηλός αριθμός των πράξεων που ολοκληρώθηκαν με την ανάληψη επιβαρύνσεων και την πραγματοποίηση τροποποιήσεων ήδη από το «πρώτο στάδιο». Πράγματι, ο αριθμός αυτός επιβεβαιώνει ότι η μεταρρύθμιση του κανονισμού που επέτρεψε την πρόβλεψη αυτών των μέτρων ανταποκρινόταν σε μια πραγματική ανάγκη. Ο εν λόγω υψηλός αριθμός επιβεβαιώνει επίσης την πλούσια εμπειρία που απέκτησε η ειδική επιχειρησιακή ομάδα (task force) που της επιτρέπει να λαμβάνει, ακόμη και σε πολύ σύντομα χρονικά διαστήματα, αποφάσεις για τα μέτρα αυτά, των οποίων το περιεχόμενο μπορεί να είναι ιδιαίτερα περίπλοκο όπως διευκρινίζεται στην Έκθεση.

6.2.3. Λόγω της αυξανόμενης προσφυγής σε αυτές τις επιβαρύνσεις και τους όρους, η ΟΚΕ θεωρεί επείγουσα την εξεύρεση ικανοποιητικών λύσεων για ορισμένα προβλήματα που ανακύπτουν από την εξάρτηση μιας αποφάσεως περί συμβατότητας από επιβαρύνσεις που συχνά συνίστανται ακόμη και σε ιδιαίτερα σημαντικές αποσπενδύσεις δραστηριοτήτων, και μερικές φορές και σε άλλα μέτρα, και έχουν ιδιαίτερα διαρθρωμένο περιεχόμενο. Η σπουδαιότητα των εν λόγω προβλημάτων αυξάνει, πράγματι, με τον αριθμό των ενεργειών που ολοκληρώνονται με τα μέτρα αυτά.

6.2.4. Ένα από τα προβλήματα αφορά την προθεσμία εντός της οποίας οι επιχειρήσεις πρέπει να υποβάλουν τις προτάσεις τους επί του περιεχομένου των πιθανών τους δεσμεύσεων οι οποίες πρέπει να εξεταστούν στην τελική απόφαση. Πράγματι, κατά τη διάρκεια των διαδικασιών ελέγχου, η προθεσμία αυτή αποτελεί συχνά αντικείμενο θυελλωδών συζητήσεων μεταξύ της Επιτροπής (που έχει κάθε συμφέρον να συντομεύσει την υποβολή των υποχρεώσεων προκειμένου να διαθέτει τον απαραίτητο χρόνο για να αξιολογήσει την καταλληλότητα και το εφικτό των προτεινόμενων δεσμεύσεων) και των επιχειρήσεων (που αντιθέτως έχουν κάθε συμφέρον να μεταθέσουν την προθεσμία όσο το δυνατόν περισσότερο προκειμένου να υπερασπιστούν μέχρι τελευταίας στιγμής τις ενέργειες τους). Η δριμύτητα των διαφορών αυτών συχνά διαφαίνεται από τις δηλώσεις των επιχειρήσεων που είχαν προγραμματίσει την πραγματοποίηση μιας ενέργειας την οποία είχε απαγορεύσει η Επιτροπή και οι οποίες, μετά από την ολοκλήρωση της διαδικασίας, συχνά παραπονούνται επειδή η Επιτροπή δεν θύλησε να λάβει υπόψη τις προτάσεις που υπέβαλαν μόλις πριν από τη λήξη της διαδικασίας και οι οποίες θα μπορούσαν να είχαν διασώσει την ενέργεια η οποία τελικώς απαγορεύτηκε.

6.2.5. Στο θέμα των προθεσμιών αφιερώνεται, λόγω της σπουδαιότητάς του, συγκεκριμένο άρθρο του κανονισμού της Επιτροπής για την εφαρμογή του κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων⁽¹⁾ που καθορίζει ποιοι είναι οι όροι για την υποβολή των προτάσεων κατά το πρώτο και το δεύτερο στάδιο. Οι δύο προθεσμίες είναι αναπόδραστες και υποδεικνύεται ρητώς ότι η προθεσμία που προβλέπεται για το δεύτερο στάδιο μπορεί να τροποποιηθεί μόνο σε «εξαιρετικές περιστάσεις». Η ανάγκη για την αυστηρή τήρηση των προθεσμιών αυτών επαναλαμβάνεται στην έκθεση που αφιερώνει ειδικό ένθετο στις νόμιμες προθεσμίες για την ανάληψη δεσμεύσεων σε υποθέσεις εξεταζόμενες κατά το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας.

6.2.6. Θα πρέπει οπωσδήποτε να γίνουν αποδεκτοί οι λόγοι που προβάλλει η Επιτροπή για να δικαιολογήσει τη θέση της, δεδομένου ότι η Επιτροπή προτού αποδεχτεί τις δεσμεύσεις πρέπει να προβεί σε όλες τις απαραίτητες επαληθεύσεις και να διαβουλευθεί με τα κράτη μέλη. Ωστόσο, η ΟΚΕ υποστηρίζει ότι δεν πρέπει να υποτιμηθούν οι λόγοι που προβάλλουν οι επιχειρήσεις για να μεταθέσουν όσο το δυνατόν περισσότερο την υποβολή των δεσμεύσεών τους. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ υποστηρίζει ότι κατά την τρέχουσα αναθεώρηση της νομοθεσίας θα πρέπει να εισαχθούν τροποποιήσεις που θα δίνουν όχι μόνο τη δυνατότητα αλλά και το δικαίωμα στις επιχειρήσεις να ζητήσουν από την Επιτροπή να πραγματοποιήσει πριν από την προβλεπόμενη προθεσμία για την επίσημη κοινοποίηση, την εξέταση και τη συζήτηση των πτυχών των πράξεών τους που μπορεί να απαιτούν

(1) Άρθρο 18 του κανονισμού ΕΚ αριθ. 447/98 της Επιτροπής της 1ης Μαρτίου 1998 σχετικά «με τις κοινοποιήσεις, τις προθεσμίες και τις ακροάσεις που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου σχετικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων».

ειδικές αναλύσεις. Με τον τρόπο αυτό θα εξοικονομείτο χρόνος για να εξεταστούν οι επιβαρύνσεις και οι δεσμεύσεις που θα πρέπει να τεθούν προκειμένου να διασωθούν οι πράξεις και να εξασφαλιστεί μια εκ των προτέρων κατάλληλη υπεράσπιση, γεγονός που ανταποκρίνεται σε μια σημαντική ανάγκη.

6.2.7. Το θέμα των όρων και των επιβαρύνσεων αναπτύχθηκε επαρκώς το 1999 με την κατάρτιση, εκ μέρους της Επιτροπής ενός σχεδίου «ανακοινώσεως» για τα μέτρα αυτά που αποτέλεσε αντικείμενο ευρείας συζήτησης. Το κείμενο του σχεδίου ήδη περιέχει σημαντικές διευκρινίσεις για τις προϋποθέσεις που καθιστούν αναγκαία τα εν λόγω μέτρα, για το χρόνο επιβολής τους και για το πιθανό περιεχόμενό τους σε διάφορες υποθετικές περιπτώσεις. Προς τούτο, η ΟΚΕ εύχεται όπως η ανακοίνωση αυτή υιοθετηθεί το ταχύτερο και όπως η Επιτροπή συνεχίσει τις προσπάθειές της για να καταστήσει διαφανή τον τρόπο συμπεριφοράς της και για τη συνέχιση του διαλόγου με τις επιχειρήσεις που ορθώς αποδίδουν αυξανόμενη σημασία στο θέμα αυτό.

6.2.8. Παραμένουν ωστόσο σημαντικά ερωτήματα στα οποία θα είναι δύσκολο να δώσει μια απάντηση η ανακοίνωση και οι ενδεχόμενες περαιτέρω τροποποιήσεις του σημερινού νομοθετικού πλαισίου. Μεταξύ άλλων, παραμένει ανοικτό το θέμα (που ήδη υπεδείχθη στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ επί της XXVIIIης Έκθεσης του προηγούμενου έτους) για την αποτελεσματικότητα και την πραγματική ικανότητα των μέτρων αυτών να επιλύσουν τα προβλήματα που αναφέρονται στις αποφάσεις. Το θέμα είναι σημαντικό. Πράγματι, η ΟΚΕ δεν γνωρίζει τα αποτελέσματα των μελετών που έγιναν όσον αφορά την «απόδοση» των μέτρων αυτών με τα οποία αξιολογήθηκε «εκ των υστέρων» η αξία των λύσεων που εξευρέθησαν και οι πραγματικές επιπτώσεις των αποφάσεων της Επιτροπής επί μίας πραγματικότητας που λαμβάνει όλο και μεγαλύτερη σημασία.

6.2.9. Η ΟΚΕ αντιλαμβάνεται τη δυσκολία της αποστολής αυτής, αλλά έχει την πεποίθηση ότι, δεδομένης της συνεχώς αυξανόμενης σημασίας των «μέτρων» σε ό,τι αφορά τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, το κενό αυτό θα καλυφθεί συντόμως· είναι γεγονός ότι η Ετήσια Έκθεση 1999 παραμένει, ακόμη και σε ό,τι αφορά το θέμα του ελέγχου των συγκεντρώσεων, μια έκθεση γεμάτη κίνητρα που καταδεικνύει ότι έχει αναληφθεί εξέχουσα δραστηριότητα.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 97/24/ΕΚ σχετικά με ορισμένα στοιχεία και χαρακτηριστικά των δίκυκλων ή τρίκυκλων οχημάτων με κινητήρα»

(2001/C 123/03)

Στις 20 Ιουλίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης ΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα Ενιαίας Αγοράς, Παραγωγής και Κατανάλωσης, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Δεκεμβρίου 2000, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Paulo Barros Vale.

Κατά την 378η Σύνοδο Ολομέλειας της 24ης και 25ης Ιανουαρίου 2001 (συνεδρίαση της 25ης Ιανουαρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 48 ψήφους υπέρ, 15 κατά και 4 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η παρούσα γνωμοδότηση της ΟΚΕ αφορά πρόταση για την τροποποίηση της Οδηγίας σχετικά με ορισμένα στοιχεία και χαρακτηριστικά των δίκυκλων ή τρίκυκλων μηχανοκίνητων οχημάτων.

1.2. Η πρόταση της Επιτροπής υποβάλλεται βάσει του άρθρου 5 της Οδηγίας 97/24/ΕΚ, όπου ορίζεται ότι η Επιτροπή υποχρεούται να υποβάλει προτάσεις για τον καθορισμό νέων ορίων εκπομπών για δίκυκλα ή τρίκυκλα οχήματα, εντός δύο ετών από την υιοθέτηση της εν λόγω Οδηγίας. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να έχουν εκπονηθεί μελέτες για τις τεχνολογικές δυνατότητες περιορισμού των εκπομπών και για την αξιολόγηση του κόστους και της ωφέλειας που θα προκύψει από την εφαρμογή αυστηρότερων οριακών τιμών.

1.3. Η Επιτροπή, με την υπό εξέταση πρόταση, επιχειρεί, κατά βάθος, να προάγει τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα, καθορίζοντας πρότυπα για τα ανώτατα όρια εκπομπών αερίων για τα οχήματα του είδους αυτού.

1.4. Ο επιδιωκόμενος στόχος μπορεί να επιτευχθεί μέσω της ενσωμάτωσης τεχνολογιών όπως ο οξειδωτικός καταλυτικός μετατροπέας (με ή χωρίς δευτερεύουσα έγχυση αέρα), ο τριοδικός καταλυτικός μετατροπέας κλειστού κύκλου και συστήματα άμεσης έγχυσης βενζίνης.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η ηλεκτρονική έγχυση καυσίμου και τα συστήματα χειρισμού κινητήρα μόλις έχουν αρχίσει να καθιερώνονται στην αγορά, και συμπληρώνει ότι οι τεχνολογίες αυτές είναι ήδη εφικτές για τους τετράχρονους κινητήρες, ενώ επισημαίνει ότι η κατάσταση διαφέρει για τους δίχρονους κινητήρες: διάφοροι κατασκευαστές δίχρονων κινητήρων αναπτύσσουν επί του παρόντος αυτήν την τεχνολογία ή διαθέτουν ήδη πρότυπα στην αγορά. Η ΟΚΕ κατανοεί ότι υπάρχει μια κατάσταση όπου

η υποχρέωση εισαγωγής νέων τεχνολογιών, φιλικών προς το περιβάλλον, εξαρτάται κατ' ανάγκη από την πραγματική διάθεση στην αγορά των τεχνολογιών αυτών και από τη γενικευμένη πρόσβαση των κατασκευαστών σε αυτές. Η ΟΚΕ ελπίζει ότι η πρόσβαση αυτή θα υλοποιηθεί όσο το δυνατόν συντομότερα.

2.2. Όσον αφορά το κόστος, επειδή ο περιορισμένος όγκος και οι τιμές των σειρών των δίκυκλων ή τρίκυκλων οχημάτων προκαλούν μεγάλες διαφορές στις δυνατότητες απόσβεσης των επενδύσεων για έρευνα και ανάπτυξη, το κόστος είναι μεγαλύτερο όταν οι τροποποιήσεις πρέπει να εισαχθούν εντός μικρού χρονικού διαστήματος λόγω της έναρξης ισχύος ενός συγκεκριμένου νομοθετικού μέτρου, απ' ό,τι στην περίπτωση τροποποιήσεων που μπορούν να ενταχθούν σε ήδη προγραμματισμένη αλλαγή μοντέλου.

2.3. Αναφερόμενη στις λύσεις που είναι τεχνικά δυνατόν να εφαρμοστούν και στα αποτελέσματά τους επί των αντίστοιχων εκπομπών για τους τετράχρονους και τους δίχρονους κινητήρες, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι οι προτεινόμενες τεχνικές λύσεις για το πρώτο στάδιο προσφέρουν την δυνατότητα να θεσπισθεί σύνολο οριακών τιμών που θα εφαρμόζονται για όλα τα είδη μοτοσυκλετών, ανεξαρτήτως του τύπου κινητήρα.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές μεταξύ των γνωστών τεχνολογιών (κατάσταση τεχνικής) και τις δυνατότητες της βιομηχανίας και της διάδοσης των αναφερθεισών τεχνικών λύσεων που αφορούν τους τετράχρονους και τους δίχρονους κινητήρες, θα ήταν εύλογο να διατηρούνται επιφυλάξεις όσον αφορά τις ημερομηνίες κατά τις οποίες οι προβλεπόμενες τιμές εκπομπών πρέπει να καταστούν υποχρεωτικές, ιδιαίτερα όσον αφορά τις εφαρμογές των τεχνικών λύσεων για τις οποίες δεν υπάρχουν ακόμη εκδοχές που να έχουν αναγνωρισθεί ως βιώσιμες βιομηχανικά.

3.2. Ο προβληματισμός αυτός προκύπτει, ειδικότερα, από το γεγονός ότι, κατά τα προηγούμενα έτη, ορισμένες προσπάθειες εφαρμογής, για παράδειγμα της άμεσης έγχυσης, σε κινητήρες μικρού κυβισμού και υψηλών στροφών, δεν κατέληξαν σε προϊόντα που να διατεθούν στην αντίστοιχη αγορά εξαρτημάτων βιομηχανικής παραγωγής, είτε λόγω τεχνικών δυσχερειών, είτε επειδή η παραγωγή αυτή δεν παρουσιάζει αριθμητικό ενδιαφέρον για τους εν λόγω κατασκευαστές, λόγω του κόστους της ανάπτυξης σε συνάρτηση με την αναμενόμενη έκταση της αγοράς.

3.3. Η διαφορά της επίδρασης επί του τελικού κόστους, για τις κατηγορίες οχημάτων με δίχρονους και τετράχρονους κινητήρες, πρέπει να ληφθεί υπόψη, δεδομένου ότι θα έχει συνέπειες για τον ανταγωνισμό των τιμών στην αγορά.

3.4. Φαίνεται ότι καθίσταται πλέον απαραίτητο να εισαχθούν μηχανισμοί που θα επιτρέπουν, σε περιπτώσεις όπου δεν διαπιστώνεται η δυνατότητα εξεύρεσης βιομηχανικά βιώσιμων εκδοχών, να διορθώνεται ή να τροποποιείται ο προτεινόμενος στόχος, είτε ως προς τις τιμές των ρύπων, είτε ως προς τις ημερομηνίες.

3.5. Το ενδεχόμενο εισαγωγής φορολογικών κινήτρων πρέπει επίσης να διασαφηνιστεί, προκειμένου να διασφαλιστούν οι αρχές του ανταγωνισμού, είτε μεταξύ κρατών, είτε μεταξύ των διαφόρων τύπων οχημάτων και επιχειρήσεων του τομέα. Η ΟΚΕ επισημαίνει ειδικότερα ότι οι προαιρετικές οριακές αξίες που προβλέπονται από το άρθρο 3.1.β δεν φαίνεται να μπορεί να επιτευχθούν από τους μικρούς και μεσαίους κατασκευαστές, που δεν διαθέτουν ενδεδειγμένα μέσα για την έρευνα και την ανάπτυξη. Οι κατασκευαστές αυτοί μπορεί ακόμη να αντιμετωπίσουν αυξημένες δυσχέριες στην αγορά, λόγω φορολογικών κινήτρων στα οποία δεν θα μπορούν να έχουν πρόσβαση, σε αντίθεση με τους ανταγωνιστές τους που είναι μεγαλύτεροι και με τεχνικές και/ή οικονομικές δυνατότητες.

4. Τελικές παρατηρήσεις

4.1. Αν και επικροτείται η αρχή του περιβαλλοντικού προβληματισμού, στην οποία στηρίζεται η υπό εξέταση πρόταση, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι προβλεπόμενες τεχνικές και βιομηχανικές

δυσχέριες, ώστε η Οδηγία να μην καταστεί ανεφάρμοστη για ορισμένα είδη οχημάτων, ή ακόμη και να αποκλεισθούν εξ αρχής από την αγορά ορισμένα τμήματά της που διαθέτουν μακρά παράδοση στην τυπολογία αυτή των οχημάτων (ειδικότερα, εκείνα που χρησιμοποιούν την τεχνολογία των δίχρονων κινητήρων μικρού κυβισμού).

4.2. Στην πρόταση πρέπει να προβάλλονται τα εξής:

4.2.1. Οι βιομηχανικά εφικτές τεχνολογίες που είναι ήδη διαθέσιμες στην αγορά εξαρτημάτων και στις οποίες έχουν πρόσβαση όλοι οι κατασκευαστές κινητήρων και οχημάτων, τόσο για τους δίχρονους ή τετράχρονους κινητήρες με οξειδωτικούς καταλυτικούς μετατροπείς (CdO) ή/και με τριοδικούς καταλυτικούς μετατροπείς κλειστού κυκλώματος (CTV), όσο και για τους τετράχρονους κινητήρες με δευτερεύουσα έγχυση αέρα (IAS), παρέχουν τη δυνατότητα υποχρεωτικής επιβολής των ανώτατων ορίων εκπομπών και των προδεσμιών που αναγγέλλονται στην οδηγία.

4.2.2. Για τα όρια των εκπομπών και για τις προδεσμίες που εξαρτώνται από τεχνολογίες οι οποίες βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της έρευνας και της ανάπτυξης, καθώς και για τις αποφάσεις που εξαρτώνται από δοκιμές, η τυποποίηση και η αξιοπιστία των οποίων δεν είναι ακόμη διαθέσιμες, πρέπει να προβλεφθεί ενδιάμεση προδεσμία για την εξακρίβωση της βιωσιμότητάς τους και, μετά από το 2003, να ρυθμιστούν σύμφωνα με την εξέλιξη της τεχνολογίας κατά τη στιγμή εκείνη.

4.2.3. Σχετικά με το θέμα αυτό, η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στις τρέχουσες εργασίες της GRPE (Ομάδας Εισηγητών για την Ρύπανση και την Ενέργεια) στην Γενεύη, με στόχο τον ορισμό ενός νέου κύκλου ειδικών τεστ για μοτοσικλές, και για τον λόγο αυτόν δεν φαίνεται λογικό να ορισθούν από τώρα οι προαιρετικές οριακές αξίες που θα ισχύουν προκειμένου να θεσπισθούν οιαδήποτε φορολογικά κίνητρα.

4.2.4. Η ΟΚΕ φρονεί ότι η προδεσμία που αναφέρεται στο άρθρο 2.3 της πρότασης οδηγίας, όσον αφορά την εγκυρότητα των πιστοποιητικών συμβατότητας που συνοδεύουν τα νέα οχήματα δυνάμει της οδηγίας 92/61/ΕΟΚ, πρέπει να μεταφερθεί την 1η Ιανουαρίου 2005.

4.2.5. Σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας αυτής στις μοτοσικλές τύπου trial, είναι ανάγκη να θεσπισθεί επίσης καθεστώς εξαίρεσης ενός έτους από την πρόταση της Επιτροπής, κατά τρόπον ώστε οι παραγωγοί να μπορούν να μελετήσουν τις λύσεις για αυτόν τον τύπο ειδικών οχημάτων και να προσαρμοσθούν κατάλληλα στις νέες απαιτήσεις.

Βρυξέλλες, 25 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία, που έλαβε περισσότερους από το 1/3 των ψήφων που εκφράστηκαν, απορρίφθηκε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.

Σημείο 2.1

Διαγράφονται τα δύο τελευταία εδάφια και αντικαθίστονται ως εξής:

«Η θέσπιση υψηλών τεχνικών προτύπων (π.χ. οριακών τιμών εκπομπών) ανήκει στα δοκιμασμένα μέσα της περιβαλλοντικής πολιτικής. Παράλληλα επιβάλλεται βεβαίως πάντοτε η συνεκτίμηση της τεχνικής δυνατότητας κατασκευής και της μελλοντικής διάθεσης στην αγορά. Επιβάλλεται να επιδιώκεται όπως αυτά τα πρότυπα κατά το δυνατό ελέγχονται από πολλούς φορείς προσφοράς των τεχνολογιών.

Σε όλες τις ενδεχόμενες επιφυλάξεις έναντι της τεχνικής δυνατότητας κατασκευής των προτύπων σε κατ'ιδίαν περιπτώσεις η ΟΚΕ αποδέχεται ως βασική αρχή ότι η περιβαλλοντική πολιτική θέτει υψηλά τεχνικά πρότυπα για να παροτρυνθεί η εξέλιξη στην περιβαλλοντική τεχνολογία.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 28, ψήφοι κατά: 32, αποχές: 6.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλιση ζωής (αναδιατυπωμένη έκδοση)»

(2001/C 123/04)

Στις 26 Ιουλίου 2000, το Συμβούλιο αποφάσισε, δυνάμει του άρθρου 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Δεκεμβρίου 2000 (εισηγητής: ο κ. Pelletier).

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειας της 24ης και 25ης Ιανουαρίου 2001 (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 81 ψήφους υπέρ και 2 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Τα θεμελιώδη κείμενα της ενιαίας αγοράς ασφάλισης ζωής που βασίζεται στην αρχή της ενιαίας άδειας και της αμοιβαίας αναγνώρισης της ισοδυναμίας των ελέγχων, είναι η πρώτη οδηγία της 5ης Μαρτίου 1979⁽¹⁾, η δεύτερη οδηγία της 8ης Νοεμβρίου 1990⁽²⁾ και η τρίτη οδηγία της 10ης Νοεμβρίου

1992⁽³⁾, που τροποποιεί και συμπληρώνει τις προηγούμενες. Δεν τις αντικαθιστά τελείως και έτσι ένας μεγάλος αριθμός διατάξεων της πρώτης και της δεύτερης οδηγίας παραμένει εν ισχύ. Οι οδηγίες αυτές τροποποιήθηκαν εξάλλου από την οδηγία της 29ης Ιουνίου 1995⁽⁴⁾ που επιδιώκει την ενίσχυση της προληπτικής εποπτείας.

(1) Οδηγία 79/267/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 5ης Μαρτίου 1979, ΕΕ L 63 της 13.3.1979, σ. 1.

(2) Οδηγία 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 8ης Νοεμβρίου 1990, ΕΕ L 330 της 29.11.1990, σ. 50.

(3) Οδηγία 92/96/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Νοεμβρίου 1992, ΕΕ L 360 της 9.12.1992, σ. 1.

(4) Οδηγία 95/26/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1995, ΕΕ L 168 της 18.7.1995, σ. 7.

1.2. Λόγω της επικάλυψης των διαφόρων αυτών κειμένων, της δυσκολίας και της ακραίας πολυπλοκότητας της διάρθρωσής τους, η Επιτροπή, για λόγους προφανούς σαφήνειας επιθυμεί να προχωρήσει σε επίσημη κωδικοποίηση των κειμένων αυτών.

1.3. Κατά τη διάρκεια της επίσημης κωδικοποίησης των οδηγιών σχετικά με τη δραστηριότητα της ασφάλισης ζωής, θεωρήθηκε από την Επιτροπή αναγκαίο να προτείνει ορισμένες τροποποιήσεις που προχωρούν πέρα από την απλή κωδικοποίηση, προκειμένου να αποσαφηνιστούν ή να προσαρμοστούν ορισμένες καταστάσεις. Για το λόγο αυτό, η πρόταση που υποβάλλεται στην ΟΚΕ για γνωμοδότηση αποτελεί πρόταση αναδιατύπωσης των οδηγιών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Με την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που ακολουθούν, η ΟΚΕ διατυπώνει μια συνολικά θετική γνωμοδότηση όσον αφορά την πρόταση αναδιατύπωσης που της έχει υποβληθεί, δεδομένου ότι δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει με το στόχο της διαφάνειας και της σαφήνειας.

2.2. Εξάλλου, οι νεο-εισαχθείσες διατάξεις, έξι τον αριθμό, έχουν περιορισμένη ευρύτητα και δεν επιδέχονται όλες τις ειδικές παρατηρήσεις. Αφορούν τα ακόλουθα σημεία:

- τον ορισμό της ρυθμιζόμενης αγοράς,
- τις ημερομηνίες σχετικά με τις δραστηριότητες των πολυκλαδικών επιχειρήσεων,
- τον υπολογισμό των μελλοντικών κερδών,
- την υποβολή προγράμματος δραστηριοτήτων από τα υποκαταστήματα τρίτων χωρών κατά την εγκατάστασή τους στην ΕΕ,
- την κατάργηση των παρεκκλίσεων,
- τα κεκτημένα δικαιώματα των σημερινών υποκαταστημάτων.

2.3. Στο μεγαλύτερο τμήμα των διατάξεών της, η πρόταση επαναλαμβάνει τις οδηγίες σχετικά με την ασφάλιση ζωής, πολλά άρθρα όμως που δεν αφορούν το αντικείμενο δεν έχουν πλέον συμπεριληφθεί. Όσον αφορά τα άρθρα που αναφέρονται στην κατάρτιση εκθέσεων, η ΟΚΕ διερωτάται κατά πόσον οι εκθέσεις αυτές καταρτίστηκαν πράγματι.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Σχετικά με τις αιτιολογικές σκέψεις

3.1.1. Αιτιολογική σκέψη 5

Η αιτιολογική σκέψη 3 της οδηγίας 92/96/ΕΟΚ χαρακτηρίζει την υιοθέτηση της οδηγίας αυτής ως στάδιο «που θα πρέπει να

ολοκληρωθεί από άλλα κοινοτικά μέσα». Η διατήρηση της έκφρασης αυτής είναι επιθυμητή στην πρόταση «αναδιατύπωσης» στο μέτρο που η ενιαία αγορά απαιτεί ακόμη κοινοτικές πρωτοβουλίες.

3.1.2. Αιτιολογική σκέψη 34

Δεν αφορά το ελληνικό κείμενο.

3.1.3. Αιτιολογική σκέψη 58

Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι για τους υπεύθυνους διοικητικούς παράγοντες επιβάλλεται να ισχύουν «οι διατάξεις οι οποίες αφορούν την απόδειξη της εντιμότητας και της μη πτώχευσης».

3.2. Όσον αφορά τα άρθρα

3.2.1. Άρθρο 1ο — Ορισμοί

3.2.1.1. 1 β) Υποκατάστημα

Στον ορισμό της λέξης «υποκατάστημα», οι λέξεις «Εξομοιώνεται με πρακτορείο ή υποκατάστημα ...» πριν από τις λέξεις «κάθε μόνιμη παρουσία ασφαλιστικής επιχείρησης ...» που περιέχονταν στο άρθρο 3 της οδηγίας της 8ης Νοεμβρίου 1990 (90/619/ΕΟΚ), δεν έχουν ενσωματωθεί. Η ΟΚΕ υποδεικνύει συνεπώς την ενσωμάτωση δύο περιπτώσεων προκειμένου να διαχωριστούν οι δύο παράγραφοι: η μία θα αρχίζει με τις λέξεις «κάθε πρακτορείο ...» και η άλλη θα αρχίζει με τις λέξεις «κάθε μόνιμη παρουσία ...».

3.2.1.2. 1 γ) Εγκατάσταση

Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι η λέξη «εγκατάσταση» της οποίας ο ορισμός δίνεται στη συνέχεια, δεν περιλαμβάνεται στο κείμενο με πλάγια στοιχεία, αντίθετα με ό,τι συμβαίνει για τις άλλες λέξεις για τις οποίες ο ορισμός παρέχεται στο άρθρο 1. Είναι πιο λογικό ο ορισμός της λέξης «εγκατάσταση» να τεθεί πριν από τον ορισμό της λέξης υποκατάστημα.

Η ΟΚΕ διερωτάται για ποιο λόγο στο πρώτο άρθρο δεν δίδεται ορισμός του «κράτους μέλους της εγκατάστασης» που στο άρθρο 2 στ) της δεύτερης οδηγίας της 8ης Νοεμβρίου 1990 (90/619/ΕΟΚ) ορίζονταν ως «το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται η εγκατάσταση και που αναλαμβάνει τη δέσμευση». Κρίθηκε ότι καλύπτεται από τη διατύπωση «το κράτος μέλος του υποκαταστήματος»;

3.2.1.3. 1 ιγ) Ρυθμιζόμενη αγορά

Η οδηγία 92/96/ΕΟΚ προέβλεπε τον προσωρινό ορισμό της ρυθμιζόμενης αγοράς, έως ότου υιοθετηθεί η οδηγία για τις επενδυτικές υπηρεσίες, στον τομέα των κινητών αξιών που θα εναρμονίσει την έννοια αυτή σε κοινοτική κλίμακα.

Η οδηγία 93/22/ΕΟΚ⁽¹⁾ του Συμβουλίου της 10ης Μαΐου 1993 για τις επενδυτικές υπηρεσίες στο πεδίο των κινητών αξιών προβλέπει τον ορισμό της ρυθμιζόμενης αγοράς, μολονότι αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής του τις δραστηριότητες ασφάλισης ζωής. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η χρήση αυτού του ορισμού για την ασφάλιση ζωής είναι κατάλληλη και διασφαλίζει την ομοιογένεια του κοινοτικού δικαίου.

Όσον αφορά τη μεταχείριση των ρυθμιζόμενων αγορών σε τρίτες χώρες, η Επιτροπή προτείνει να αφεθεί η ευθύνη για τη λήψη απόφασης στα κράτη μέλη προκειμένου να επιτραπεί η συγκρισιμότητα των αγορών αυτών με τις αντίστοιχες που βρίσκονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορεί να αναρωτηθεί κανείς κατά πόσον δεν θα χρειαζόταν μεγαλύτερος συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών προκειμένου να καταρτιστεί ένας ορισμένος αριθμός κριτηρίων και απαιτήσεων που θα επιτρέψουν την καλύτερη συγκρισιμότητα των κοινοτικών και εξωκοινοτικών ρυθμιζόμενων αγορών⁽²⁾.

3.2.2. Άρθρο 18, παράγραφος 6 — Ταυτόχρονη άσκηση των δραστηριοτήτων ασφάλειας ζωής και ζημιών

Οι παρεκκλίσεις που καθιερώνονται στην αρχή του διαχωρισμού των πράξεων ασφάλειας ζωής και ζημιών δεν θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα εκτεταμένες. Επιπλέον, στην προοπτική της προσεχούς διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπάρχει κίνδυνος να πολλαπλασιαστούν οι αποκλίσεις αρχής. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ διερωτάται εάν δεν θα ήταν σκόπιμο να πλαισιωθεί περισσότερο η δυνατότητα αυτών των αποκλίσεων.

3.2.3. Άρθρο 23, 1, Γ — Κατηγορίες επιτρεπτών στοιχείων ενεργητικού

Στο άρθρο 23, 1, Γ σχετικά με τα άλλα στοιχεία ενεργητικού που γίνονται δεκτά ως κάλυψη των μαθηματικών αποθεματικών, το «ΙΣΤ) αντιστρεπτά επιτόκια» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 21 της τρίτης οδηγίας ασφάλισης ζωής 92/96/ΕΟΚ, δεν έχει ενσωματωθεί στο σχέδιο αναδιατυπωμένης πρότασης. Πρόκειται προφανώς για παραδρομή.

(1) Οδηγία 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Μαΐου 1993, ΕΕ L 141 της 11.6.1993, σ. 27.

(2) ΕΕ C 367 της 20.12.2000 «Οι προκλήσεις που θέτει η ΟΝΕ στις χρηματοπιστωτικές αγορές».

3.2.4. Άρθρο 25 — Συμβάσεις που συνδέονται με το Οσεκα ή με δείκτη μετοχών

Δεν αφορά το ελληνικό κείμενο.

3.2.5. Άρθρο 27, 3, α) — Κανόνες σχετικοί με τα περιθώρια φερεγγυότητας και το κεφάλαιο εγγύησης

3.2.5.1. 2ο εδάφιο — Υπολογισμός μελλοντικών κερδών

Η πρόταση προβλέπει ότι οι βάσεις υπολογισμού του πολλαπλασιαστικού παράγοντα του υπολογιζόμενου ετήσιου κέρδους όπως επίσης και τα στοιχεία του πραγματοποιηθέντος κέρδους πρέπει να προσδιορίζονται με κοινή συμφωνία από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών σε συνεργασία με την Επιτροπή. Προβλέπει εξάλλου ότι έως τη στιγμή της επίτευξης της συμφωνίας αυτής, τα στοιχεία αυτά προσδιορίζονται σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους προέλευσης και όχι όπως προβλέπονταν προηγουμένα «από το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου η επιχείρηση (έδρα, πρακτορείο, ή υποκατάστημα) ασκεί τη δραστηριότητά της». Κατά την ΟΚΕ, η τροποποίηση αυτή είναι σύμφωνη με τη λογική των κοινοτικών οδηγιών που δίνουν την ευθύνη του ελέγχου των επιχειρήσεων στις χώρες που βρίσκονται οι έδρες των επιχειρήσεων.

3.2.5.2. Εξάλλου, η ΟΚΕ διερωτάται μήπως για να γίνουν γνωστές οι διαδικασίες υπολογισμού των μελλοντικών κερδών δεν πρέπει να ενσωματωθεί μία διάσταση με μεγαλύτερη προοπτική. Το σημείο αυτό θα εξεταστεί κατά τη διάρκεια της τροποποίησης των κειμένων σχετικά με τα περιθώρια φερεγγυότητας.

3.2.6. Άρθρο 28 — Ελάχιστα περιθώρια φερεγγυότητας

3.2.6.1. Θα πρέπει να διατυπωθεί ως εξής η τέταρτη παράγραφος:

«Δεν αφορά το ελληνικό κείμενο.»

3.2.7. Άρθρο 49, 2, 3, 4) — Πρόγραμμα δραστηριοτήτων για τα υποκαταστήματα

Ενσωματώθηκε και πάλι το κείμενο του άρθρου 11 της πρώτης οδηγίας για το πρόγραμμα δραστηριοτήτων των υποκαταστημάτων τρίτων χωρών. Οι πληροφορίες που απαιτούνται από τα υποκαταστήματα τρίτων χωρών είναι άραγε επαρκείς; Μήπως χρειάζονται περισσότερες πληροφορίες για να αξιολογηθούν οι δεσμοί του

υποκαταστήματος τρίτων χωρών σε ένα όμιλο ή για τις εργασίες εντός του ομίλου με την έννοια της οδηγίας συμπληρωματικής εποπτείας των επιχειρήσεων ασφαλισής που αποτελούν τμήμα ενός ομίλου ασφαλιστικών εταιριών (98/78/EK) (1);

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι θεμιτό να τεθούν τα ερωτήματα αυτά, κυρίως στην προοπτική της διεύρυνσης της Ένωσης και λόγω της δράσης εγκληματικών οργανώσεων σε όλο τον κόσμο.

3.2.8. Άρθρο 57 — Μεταχείριση των κοινοτικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων από τρίτες χώρες

3.2.8.1. Παράγραφος 2

Θα ήταν σκόπιμο, αντί να προβλεφθεί ότι η Επιτροπή συντάσσει «περιοδικά» έκθεση στην οποία εξετάζεται η μεταχείριση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων της Κοινότητας στις τρίτες χώρες, να αναφερθεί μια πιο σαφής περιοδικότητα, για παράδειγμα, κάθε πέντε χρόνια.

Εξάλλου, η έκθεση που αναφέρεται στο σημείο αυτό και η οποία θα πρέπει να κατατεθεί για πρώτη φορά, έξι μήνες το αργότερο μετά την έναρξη ισχύος του άρθρου 30, δεύτερου εδαφίου της οδηγίας 90/619/ΕΟΚ, καταρτίστηκε πράγματι όπως το προέβλεπε το άρθρο 9 της οδηγίας αυτής;

3.2.8.2. Παράγραφοι 4 και 5

Το άρθρο 57 της πρότασης επαναλαμβάνει το άρθρο 32 β) της οδηγίας 79/267/ΕΟΚ που ενσωματώθηκε βάσει του άρθρου 9 της οδηγίας 90/619/ΕΟΚ.

Ωστόσο το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 4 και το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5 έχουν παραληφθεί. Η ΟΚΕ προτείνει να ενσωματωθούν εκ νέου. Το κείμενο είναι το ακόλουθο:

«Ο εν λόγω περιορισμός ή αναστολή δεν εφαρμόζονται όσον αφορά τη δημιουργία θυγατρικών από ασφαλιστικές επιχειρήσεις ή τις θυγατρικές τους που έχουν λάβει τη δέουσα άδεια λειτουργίας στην Κοινότητα, ούτε όσον αφορά την απόκτηση συμμετοχής από τέτοια επιχείρηση ή θυγατρική ή σε ασφαλιστική επιχείρηση της Κοινότητας.

5. Όταν η Επιτροπή προβεί σε μια από τις διαπιστώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 4, τα κράτη μέλη την ενημερώνουν κατόπιν αιτήσεώς της.»

3.2.9. Άρθρο 59, παράγραφος II — Παρεκκλίσεις και κατάργηση των περιοριστικών μέτρων

Η ΟΚΕ διερωτάται κατά πόσο είναι σκόπιμο να διατηρηθεί η παρεκκλίση για τις εταιρείες που έχουν συσταθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο βάσει του «friendly societies acts», ενώ οι παρεκκλίσεις που είχαν εισαχθεί για τις εταιρείες βελγικής και ιταλικής προέλευσης δεν είναι πλέον αναγκαίες.

3.2.10. Άρθρο 61 — Μεταβατικό καθεστώς σε κτίρια και γήπεδα· Άρθρο 62 — Μεταβατικές διατάξεις για τη Σουηδία· Άρθρο 67 — Κεκτημένα δικαιώματα υποκαταστημάτων και ασφαλιστικών επιχειρήσεων· Άρθρο 69 — Αναθεώρηση των ποσών που εκφράζονται σε ευρώ

Θα πρέπει, είτε να προσαρμοστούν τα άρθρα αυτά που προσδιορίζουν μεταβατικά καθεστώτα προβλέποντας νέα διάρκεια, είτε να διαγραφούν ως μη έχοντα πλέον αντικείμενο.

3.3. Σχετικά με τα παραρτήματα

3.3.1. Παράρτημα ΙΙΙ σχετικά με τις πληροφορίες προς τους αντισυμβαλλομένους

Στο σημείο α. 14, η ΟΚΕ υποδεικνύει την ακόλουθη τροπολογία: να γραφεί «για το συγκεκριμένο τύπο σύμβασης» στη θέση του «για το συγκεκριμένο τύπο ασφαλιστηρίου». Αυτό είναι πιο σύμφωνο με την ορολογία που χρησιμοποιείται γενικότερα στην οδηγία.

4. Συμπεράσματα

4.1. Εκτός των όσων αναφέρονται στο σημείο 2.2 ανωτέρω ο κυριότερος στόχος της πρότασης που υποβλήθηκε στην ΟΚΕ για γνωμοδότηση είναι η κωδικοποίηση των κοινοτικών διατάξεων σχετικά με την ασφάλιση ζωής, προκειμένου να τεθεί στη διάθεση του κοινού ένα ενιαίο, σαφές και «ευανάγνωστο» κείμενο. Η ΟΚΕ εγκρίνει αυτή την πρωτοβουλία που, αφενός, βοηθά να δοθεί στις εταιρίες και τους καταναλωτές μία ανθεκτική και οργανωμένη εικόνα του γενικού πλαισίου που ρυθμίζει τις δραστηριότητες ασφάλισης ζωής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και, αφετέρου, θα διευκολύνει την ανάπτυξη των διαμεθοριακών συναλλαγών. Θα συμβάλει, επίσης, σε μεγαλύτερη νομική ασφάλεια των εταιρειών.

4.2. Η ΟΚΕ ενθαρρύνει με κάθε τρόπο την Επιτροπή να προχωρήσει το συντομότερο δυνατό σε παρόμοια ενέργεια και για τις ασφαλίσεις ζημιών, πεδίο στο οποίο οι μένδριοι του κοινοτικού νομικού πλαισίου πρέπει να αποσαφηνιστούν. Πράγματι, εννέα οδηγίες που αναφέρονται τόσο στην πρόσβαση όσο και τη

(1) Οδηγία 98/78/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Οκτωβρίου 1998, ΕΕ L 330 της 5.12.1998, σ. 1.

σύναψη των άλλων ασφαλίσεων, αλλά ειδικότερα στην ασφάλιση αυτοκινήτων, στην ασφάλιση πιστώσεων, στην ασφάλιση τουριστικής βοήθειας, και στην ασφάλιση νομικής προστασίας, οι οποίες υιοθετήθηκαν κατά το διάστημα 1973-1979, θέτουν το οργανωτικό πλαίσιο αυτών των πράξεων.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

4.3. Η ΟΚΕ εκφράζει, εξάλλου, την ανησυχία της δεδομένου ότι η πρόταση οδηγίας που της υποβλήθηκε δεν θέτει σε αμφισβήτηση τις αρχές και τις διαδικασίες που θεσπίζονται από τις κωδικοποιημένες οδηγίες.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Εξάντληση των δικαιωμάτων που παρέχει το εμπορικό σήμα»

(2001/C 123/05)

Στις 13 Ιουλίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 3 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα «Εξάντληση των δικαιωμάτων που παρέχει το εμπορικό σήμα».

Το τμήμα «Ενιάια αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Ιανουαρίου 2001 με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. Sanchez Miguel.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου 2001), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Στόχος της παρούσας γνωμοδότησης είναι να υποστηριχθεί η απόφαση της Επιτροπής, της 7ης Μαΐου 2000, να μην τροποποιηθεί το ισχύον κοινοτικό καθεστώς εξάντλησης των εμπορικών σημάτων, πράγμα που οφείλεται ως ένα βαθμό στην ανάγκη διατήρησης της προστασίας των ευρωπαϊκών αγαθών και υπηρεσιών, όπως εξατομικεύονται με τα σήματά τους.

1.2. Τα εμπορικά σήματα αποτελούν μέρος του νομοθετικού κώδικα που αφορά τα δικαιώματα βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η συζήτηση σχετικά με τα εμπορικά σήματα επικεντρώθηκε στην προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στο Πρωτόκολλο της Μαδρίτης, αφενός, και στο κοινοτικό καθεστώς εξάντλησης, αφετέρου.

1.3. Η κοινοτική νομοθεσία⁽¹⁾ σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (σχέδιο, εμπορικά σήματα, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συναφή δικαιώματα) προβλέπει την αρχή της κοινοτικής εξάντλησης των δικαιωμάτων. Στόχος του εν λόγω καθεστώτος είναι να εξασφαλιστεί η ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων στην ΕΕ και να θεσπιστεί ότι ο κάτοχος ενός εμπορικού σήματος μπορεί να εμποδίσει την εισαγωγή προϊόντων του σήματός του που διατέθηκαν στο εμπόριο για πρώτη φορά εκτός της ΕΕ.

⁽¹⁾ Οδηγία 89/04/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1988 σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σε ό,τι αφορά τα σήματα· Κανονισμός (ΕΚ) αριθ 40/94 του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 1993 σχετικά με το κοινοτικό σήμα· Οδηγία 87/57/ΕΟΚ της 16ης Δεκεμβρίου 1986 για τη νομική προστασία των τοπογραφικών προϊόντων ημιαγωγών· οδηγία 91/250/ΕΟΚ της 14ης Μαΐου 1991 για τη νομική προστασία των προγραμμάτων των ηλεκτρονικών υπολογιστών· οδηγία 92/100/ΕΟΚ της 19ης Νοεμβρίου 1992 σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων διανοίας· Κανονισμός (ΕΚ) αριθ 2100/94 του Συμβουλίου για τα κοινοτικά δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών· οδηγία 96/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 11ης Μαρτίου 1996 για τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων.

1.4. Η Επιτροπή υπέβαλε, το Νοέμβριο του 1999, έγγραφο εργασίας, προκειμένου να χρησιμεύσει ως βάση για μελλοντικές και πιο διεξοδικές συζητήσεις στα πλαίσια της ομάδας εμπειρογνομόνων που ορίστηκαν από τα κράτη μέλη, ύστερα από αίτηση του Συμβουλίου, σχετικά με την ενδεχόμενη λήψη θέσης από την ΕΕ ως προς την ενδεχόμενη μεταβολή του ισχύοντος καθεστώτος κοινοτικής εξάντλησης.

1.5. Κατά το Συμβούλιο Εσωτερικής Αγοράς της 25ης Μαΐου 2000, οι Υπουργοί πραγματοποίησαν ανταλλαγή αντιτιθέμενων απόψεων με βάση τα αποτελέσματα πρόσφατων συζητήσεων σε επίπεδο ομάδας εμπειρογνομόνων. Κατά το Συμβούλιο, ο Επίτροπος Frederik Bolkestein ανέφερε στους Υπουργούς των κρατών μελών ότι η Επιτροπή αποφάσισε να μην προτείνει καμία μεταβολή του ισχύοντος καθεστώτος κοινοτικής εξάντλησης.

1.6. Το εν λόγω καθεστώς συμπεριλήφθηκε, ύστερα από αίτηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μέσω των άρθρων 13 και 7 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ 40/94 του Συμβουλίου και της Οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, αντίστοιχα.

2. Γενικές παρατηρήσεις: επιχειρήματα υπέρ και κατά της μεταβολής του καθεστώτος κοινοτικής εξάντλησης

2.1. Η μελέτη NERA

2.1.1. Το Νοέμβριο του 1998, η Επιτροπή ζήτησε τη διενέργεια μελέτης σχετικά με τις «Συνέπειες της επιλογής του καθεστώτος εξάντλησης στον τομέα των εμπορικών σημάτων» από τους National Economic Research Associates (NERA) (Εθνικοί Συνεργάτες Οικονομικής Έρευνας), SJ Berwin & Co e IFF Research.

2.1.2. Κύριος στόχος της μελέτης ήταν να εξεταστούν οι οικονομικές συνέπειες που θα μπορούσε να έχει η ενδεχόμενη μεταβολή του καθεστώτος εξάντλησης των εμπορικών σημάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη μελέτη αναλύθηκαν τα αποτελέσματα που θα μπορούσαν να έχουν τα καθεστώτα εξάντλησης (κοινοτικό και διεθνές) στις εμπορικές τιμές και ποσότητες, στις διαρθρώσεις προϊόντων και αγορών και στους καταναλωτές, καθώς και η επίδραση των εν λόγω καθεστώτων σε μακροοικονομικούς δείκτες όπως η απασχόληση.

2.1.3. Η μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι μόνοι που θα μπορούσαν σαφώς να ωφεληθούν από την ενδεχόμενη μετατροπή του κοινοτικού καθεστώτος εξάντλησης σε διεθνές καθεστώς εξάντλησης είναι οι παράλληλοι εισαγωγείς και ο τομέας των μεταφορών. Αντίθετα, στην πιο μειονεκτική θέση θα περιέλθουν οι εθνικοί εισαγωγείς/εξαγωγείς και ο μεταποιητικός τομέας.

2.1.4. Η μεταβολή του καθεστώτος θα μπορούσε να επιφέρει σχεδόν ανεπαίσθητη μείωση των τιμών για τους καταναλωτές (μεταξύ 0 και 2 %). Η μελέτη επισημαίνει επίσης ότι η αρχική μείωση των τιμών είναι πιθανό να μηδενιστεί μακροπρόθεσμα.

2.1.5. Στη μελέτη δεν προσδιορίζονται ποσοτικά οι απώλειες θέσεων εργασίας που θα μπορούσαν να προκύψουν από τη μεταβολή του καθεστώτος, αν και αναφέρεται ότι θα μπορούσαν να απολεσθούν θέσεις εργασίας μεταξύ των «εθνικών» παρόχων ενός προϊόντος, ενώ θα μπορούσαν να δημιουργηθούν νέες θέσεις μεταξύ των «εξωτερικών» παρόχων.

2.1.6. Σύμφωνα με άλλα συμπεράσματα της μελέτης, η μεταβολή του καθεστώτος κοινοτικής εξάντλησης θα μπορούσε επίσης να επηρεάσει την ποιότητα των προϊόντων, την πρόσβαση των καταναλωτών σ' αυτά, και τις υπηρεσίες μετά την πώληση.

2.2. Η δημόσια ακρόαση

2.2.1. Στις 28 Απριλίου 1999, η Επιτροπή πραγματοποίησε δημόσια ακρόαση στην οποία συμμετείχαν 180 εκπρόσωποι διαφόρων ομάδων συμφερόντων, συμπεριλαμβανομένων κατόχων εμπορικών σημάτων σε διάφορους τομείς: βιομηχανία, καταναλωτές, παράλληλοι έμποροι και λιανικό εμπόριο.

2.2.2. Κατά την ακρόαση προβλήθηκαν επιχειρήματα τόσο υπέρ της μεταβολής όσο και υπέρ της διατήρησης του ισχύοντος καθεστώτος κοινοτικής εξάντλησης:

- Σύμφωνα με τα επιχειρήματα υπέρ της διατήρησης του ισχύοντος καθεστώτος κοινοτικής εξάντλησης, το ενδεχόμενο καθεστώς διεθνούς εξάντλησης θα μείωνε την οικονομική αξία των δικαιωμάτων των εμπορικών σημάτων, πράγμα που θα είχε αρνητικές συνέπειες στην έρευνα και την καινοτομία και θα μείωνε τις επενδύσεις με αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας.
- Σύμφωνα με ένα άλλο επιχειρήματα κατά του καθεστώτος διεθνούς εξάντλησης που πρόβλεπαν ορισμένοι συμμετέχοντες, υπάρχει στενή σχέση ανάμεσα στο παράλληλο εμπόριο και την πειρατεία.
- Τα επιχειρήματα υπέρ της μεταβολής του παρόντος συστήματος επικεντρώθηκαν αποκλειστικά στη μείωση των τιμών (0-2 % κατά τη μελέτη NERA) από την οποία θα μπορούσαν να ωφεληθούν οι ευρωπαίοι καταναλωτές.
- Οι υπέρμαχοι του καθεστώτος διεθνούς εξάντλησης πρόβλεπαν επίσης το επιχειρήματα της δυνατότητας ύπαρξης μεγαλύτερου φάσματος προϊόντων.

2.3. Οι ομάδες εμπειρογνομώνων στο Συμβούλιο

2.3.1. Η Επιτροπή πραγματοποίησε πολλαπλές συνεδριάσεις με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Πραγματοποιήθηκαν δύο συνεδριάσεις σε επίπεδο εμπειρογνομώνων των κρατών μελών με βάση το έγγραφο εργασίας που εκπόνησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής το Νοέμβριο του 1999.

2.3.2. Η ΟΚΕ συμφωνεί, ιδίως, ως προς τα εξής επιχειρήματα που πρόβαλαν οι εθνικοί εμπειρογνώμονες:

- Η εισαγωγή και χρήση νέων τεχνολογιών όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορούν να συμβάλουν ώστε οι καταναλωτές να έχουν πρόσβαση σε μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων σε χαμηλότερες τιμές. Υπό την έννοια αυτή, μειώνεται η σημασία της μεταβολής του παρόντος καθεστώτος εξάντλησης για λόγους τιμών.
- Σε πολλές περιπτώσεις, τα προϊόντα προστατεύονται όχι μόνο από τα εμπορικά σήματα αλλά και από πολλαπλά δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (βιομηχανικά πρότυπα και σχέδια). Για το λόγο αυτό, η εισαγωγή ενός καθεστώτος διεθνούς εξάντλησης αποκλειστικά και μόνο για τα εμπορικά σήματα θα μπορούσε να έχει περιορισμένη επίδραση και μόνο σε περιορισμένο αριθμό τομέων.
- Τα εμπορικά σήματα στην Ευρώπη διέπονται από την οδηγία 89/104/ΕΟΚ (εθνικά σήματα) και από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ 40/94 (κοινοτικά σήματα). Τα καθεστώτα εξάντλησης επιβάλλεται να είναι τα ίδια και για τα δύο σήματα (εθνικά και κοινοτικά). Η ενδεχόμενη συνύπαρξη των δύο συστημάτων θα προκαλούσε σύγχυση στην αγορά καθώς και στους καταναλωτές, ιδιαίτερα σε σχέση με το κατά πόσον ένα προϊόν με συγκεκριμένο σήμα διοχετεύθηκε στο εμπόριο νόμιμα ή όχι.

2.4. Συνέπειες της ενδεχόμενης μεταβολής του καθεστώτος

2.4.1. Στην κοινοτική νομοθεσία

2.4.1.1. Κατά κύριο λόγο και εκ προοιμίου, η ΟΚΕ φρονεί ότι είναι απαραίτητο τα καθεστώτα εξάντλησης για τα εθνικά και τα κοινοτικά εμπορικά σήματα να είναι τα ίδια. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι δεν μπορεί να υπάρξει εγγύηση για μία μεταβολή στο καθεστώς εξάντλησης των δύο νομικών μέσων που διέπουν το θέμα αυτό (οδηγία για τα εθνικά εμπορικά σήματα και κανονισμός για τα κοινοτικά εμπορικά σήματα), δεδομένου ότι η οδηγία μπορεί να τροποποιηθεί με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο, ενώ για την τροποποίηση του κανονισμού απαιτείται ομοφωνία.

2.4.1.2. Πιθανόν ορισμένα κράτη μέλη να αντιταχθούν στην τροποποίηση του κανονισμού, πράγμα που θα μπορούσε να οδηγήσει σε συνύπαρξη των δύο διαφορετικών καθεστώτων εξάντλησης, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί σύγχυση στην αγορά καθώς και μεταξύ των καταναλωτών. Εξάλλου, το καθεστώς

κοινοτικής εξάντλησης συμβάλλει στην ολοκλήρωση της κοινής αγοράς. Ένα καθεστώς διεθνούς εξάντλησης θα μπορούσε να θέσει τις κοινοτικές επιχειρήσεις σε μειονεκτική θέση, δεδομένου ότι δεν έχει υπάρξει ακόμη σε παγκόσμιο επίπεδο παρόμοια διαδικασία ολοκλήρωσης, και θα μπορούσε να θίξει ιδιαίτερα τις ΜΜΕ, δεδομένου ότι αυτές συμπεριλαμβάνονται στο εθνικό καθεστώς σημάτων λόγω του χαμηλού τους οικονομικού κόστους.

2.4.2. Στα λοιπά δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας

2.4.2.1. Τα εμπορικά σήματα αποτελούν αποκλειστικά στοιχείο του νομοθετικού κώδικα σε ό,τι αφορά τη βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία. Στην πράξη, τα περισσότερα προϊόντα καλύπτονται από ένα πολύπλοκο σύνολο δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας — εμπορικά σήματα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, δικαιώματα αντιγραφής, σχέδιο και πρότυπα — ενώ σπανίως το εμπορικό σήμα είναι το μοναδικό δικαίωμα βιομηχανικής ιδιοκτησίας που καλύπτει ένα προϊόν. Π.χ. στην περίπτωση ενός δίσκου πυκνής εγγραφής (CD), η μουσική θα καλύπτεται από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, η χρησιμοποιούμενη τεχνολογία από διπλώματα ευρεσιτεχνίας και το σήμα από τα δικαιώματα εμπορικού σήματος.

2.4.2.2. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι νομοθετικές διαδικασίες που συνδέονται με τα δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας είναι πολύπλοκες και χρονοβόρες. Ο προβληματισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τα πρότυπα και σχέδια άρχισε το 1993 και ακόμη δεν έχει ολοκληρωθεί. Σύμφωνα με πρόσφατη εκτίμηση της Επιτροπής⁽¹⁾, η μεταβολή του καθεστώτος εξάντλησης για τα εμπορικά σήματα δεν θα έχει σημαντική επίδραση στην αγορά, δεδομένου ότι τα περισσότερα προϊόντα καλύπτονται από έναν αριθμό δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η Επιτροπή δεν κρίνει ότι ενδείκνυται να εισαχθεί το καθεστώς διεθνούς εξάντλησης σε όλα τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

2.4.3. Στην οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης

2.4.3.1. Η μεταβολή του κοινοτικού καθεστώτος εξάντλησης θα μπορούσε μακροπρόθεσμα να αναγκάσει τις επενδύσεις σε νέα προϊόντα και ακόμη και να προκαλέσει την απόσυρση από τα εμπορικά σήματα προϊόντων που έχουν ήδη καθιερωθεί στην αγορά, λόγω της έλλειψης ανταγωνιστικότητας με τα εισαγόμενα προϊόντα.

2.4.3.2. Εξάλλου, μπορεί να προκύψει μια κατάσταση στην οποία οι κάτοχοι εμπορικών σημάτων θα αποφασίσουν να μειώσουν τις υπηρεσίες μετά την πώληση ή άλλα ποιοτικά χαρακτηριστικά των προϊόντων τους που οι παράλληλοι εισαγωγείς δεν παρέχουν στους ευρωπαίους καταναλωτές, καθώς δεν υπόκεινται στις κοινοτικές ρυθμίσεις.

(1) Ανακοίνωση της Επιτροπής της 7ης Ιουνίου 2000.

2.4.3.3. Το κοινοτικό καθεστώς εξάντλησης ανταποκρίνεται στην ανάγκη προώθησης της ολοκλήρωσης της Ενιαίας Αγοράς. Ένα καθεστώς διεθνούς εξάντλησης θα είχε ως αποτέλεσμα να έχουν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν έναν ανταγωνισμό από μειονεκτική θέση, δεδομένου ότι δεν έχει ποτέ έως τώρα υπάρξει παρόμοια διαδικασία ολοκλήρωσης σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι συνθήκες πρόσβασης στις αγορές για προϊόντα που προέρχονται από τρίτες χώρες διαφέρουν περισσότερο στο επίπεδο αυτό απ' ό,τι στην ΕΕ.

2.4.3.4. Η Ενιαία Αγορά έχει αναπτύξει μια οικονομική ολοκλήρωση και μια συγκρισιμότητα των τιμών σε επίπεδο ΕΕ. Ωστόσο, παρόμοιες συνθήκες δεν υπάρχουν στην παγκόσμια αγορά. Έτσι, τα κράτη που καλύπτονται από τον ΠΟΕ δεν αποτελούν τελωνειακή ή οικονομική ένωση όπως η ΕΕ, ούτε καν περιοχή ελεύθερου εμπορίου. Μεταξύ των κρατών αυτών υφίστανται ακόμη πολλοί δασμολογικοί και μη δασμολογικοί φραγμοί, καθώς και σημαντικές διαφορές στις οικονομίες, στα νομικά συστήματα, στον πλούτο και την ανάπτυξη, στους ελέγχους και τις ρυθμίσεις.

2.4.3.5. Εκτός από τις συνέπειες που θα μπορούσε να έχει μια αλλαγή καθεστώτος στους ευρωπαίους παραγωγούς, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι δίαυλοι εμπορίας/διανομής των προϊόντων, και ιδιαίτερα του εξειδικευμένου εμπορίου και των εξαιρέσεων. Επί του παρόντος, τα συστήματα εξαιρέσεων καθιστούν δυνατή την πρόσβαση των ευρωπαίων καταναλωτών σε προϊόντα ποιότητας με σαφή στοιχεία αναφοράς. Η αλλαγή του καθεστώτος θα προκαλούσε σύγχυση μεταξύ των ευρωπαίων καταναλωτών, που θα μπορούσαν να βρεθούν μπροστά σε ένα προϊόν το εμπορικό σήμα του οποίου θα αποτελούσε στοιχείο αναφοράς αλλά οι ιδιότητές του δεν θα ανταποκρίνονταν στις προσδοκίες τους.

2.4.3.6. Άλλο θέμα που έχει σημασία για την Ενιαία Αγορά είναι ο κίνδυνος παραποίησης και πειρατείας των προϊόντων που προέρχονται από τρίτες χώρες. Υπό την έννοια αυτή, και σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Πράσινο Βιβλίο για την Πειρατεία και την Παραποίηση⁽¹⁾ και στην ανακοίνωση για τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί στην Πράσινη Βίβλο, είναι σκόπιμο να ληφθούν υπόψη τα εξής:

- η αρνητική επίδραση των εν λόγω προϊόντων στην ευρωπαϊκή οικονομία·
- ο κίνδυνος χρησιμοποίησης των διαύλων παράλληλης εισαγωγής για τα προϊόντα αυτά·
- η ανάγκη ύπαρξης συνοχής μεταξύ των ενεργειών που αναλαμβάνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και της ανάπτυξης του Πράσινου Βιβλίου.

(1) Γνωμοδότηση Malosse, ΕΕ C 116 της 28.4.1999. «Πράσινο Βιβλίο — Η καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης και της πειρατείας στην εσωτερική αγορά» (COM(1998) 569 τελικό): Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή — «Η συνέχεια που πρέπει να δοθεί στην Πράσινη Βίβλο σχετικά με την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης και της πειρατείας στην εσωτερική αγορά» COM(2000) 789 τελικό).

2.4.3.7. Και, τέλος, οι διαφορές στις διοικητικές συνθήκες ή στο κόστος της εργασίας μπορούν να επηρεάσουν το κόστος του παράλληλου εμπορίου. Η κοινοτική πολιτική κατέστησε δυνατό να μην υπάρχουν οι διαφορές αυτές στην ΕΕ, πράγμα που δεν συμβαίνει σε διεθνές επίπεδο.

3. Για ποιους λόγους πρέπει να υποστηριχθεί το ισχύον καθεστώς κοινοτικής εξάντλησης

3.1. Καταναλωτές

3.1.1. Η ΟΚΕ φρονεί ότι, σήμερα, οι ευρωπαίοι καταναλωτές, εκτός από ανταγωνιστικές τιμές, απαιτούν ένα συγκεκριμένο επίπεδο ποιότητας και υπηρεσίες μετά την πώληση, όπως εξάλλου αναγνωρίζεται στις ευρωπαϊκές ρυθμίσεις. Πάνω απ' όλα όμως ευελπιστούν ότι το αντίτιμο που πληρώνουν αντιστοιχεί σ' αυτό που πιστεύουν ότι λαμβάνουν. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι παραγωγοί σημάτων χρησιμοποιούν διαφορετικά σχέδια ή κριτήρια γεύσης και προτιμήσεων ανάλογα με το καταναλωτικό κοινό στο οποίο απευθύνονται. Οι πιο δημοφιλείς μάρκες οδοντόπαστας στην Ευρώπη, π.χ., είναι αυτές που έχουν γεύση μέντας. Αντίθετα, στην Ινδονησία, οι πιο δημοφιλείς μάρκες οδοντόπαστας είναι αυτές που έχουν γεύση γαρύφαλλου. Άλλο παράδειγμα αποτελεί η πώληση λιπαντικών για κινητήρες τα συστατικά των οποίων μπορούν να ποικίλουν ανάλογα με το κλίμα που επικρατεί στον τόπο όπου οι καταναλωτές τα χρησιμοποιούν.

3.1.2. Η πρόσβαση σε προϊόντα που δεν έχουν σχεδιαστεί για τις κλιματικές και τεχνικές συνθήκες των ευρωπαίων καταναλωτών μπορεί να συνεπάγεται κίνδυνο για την ασφάλειά τους. Στον τομέα αυτό, πρέπει να επισημανθούν οι επιπτώσεις που μπορεί να έχει η παράλληλη εισαγωγή φαρμακευτικών προϊόντων στην υγεία των ευρωπαίων, αν ληφθεί υπόψη ότι ο ευρωπαϊκός φαρμακευτικός τομέας υπόκειται σε πολλαπλούς ελέγχους που διασφαλίζουν την υγεία των καταναλωτών.

3.1.3. Διαθεσιμότητα: Το παρόν σύστημα κοινοτικής εξάντλησης διασφαλίζει τη διαθεσιμότητα προϊόντων σε όλες τις δυνατότητες και σειρές, και όχι μόνο σ' αυτές που έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση. Έτσι, ένας συγκεκριμένος πωλητής παντελονιών μπλου τζιν θα παράσχει στους πελάτες του όλα τα νούμερα, και όχι μόνον εκείνα που αντιστοιχούν στη μεγαλύτερη μερίδα του πληθυσμού.

3.1.4. Υπηρεσίες μετά την πώληση: Στους ευρωπαίους καταναλωτές προσφέρεται μια σειρά υπηρεσιών μετά την πώληση στις οποίες δεν έχουν πρόσβαση όταν αγοράζουν προϊόντα παράλληλης εισαγωγής. Μια τηλεόραση που αγοράζεται από μη εγκεκριμένο εμπορικό αντιπρόσωπο μπορεί να μην έχει καμία υπηρεσία εγκατάστασης και λειτουργίας ή γγγύηση σε περίπτωση βλάβης. Συχνά, επίσης, οι οδηγίες που συνοδεύουν εισαγόμενα προϊόντα είναι διατυπωμένες στη γλώσσα της χώρας στην οποία ο παράλληλος εισαγωγέας αγόρασε το προϊόν, και όχι στη γλώσσα του καταναλωτή.

3.1.5. Παραποίηση και πειρατικά προϊόντα: Οι δίαυλοι που χρησιμοποιούνται από τους παράλληλους εισαγωγείς είναι συχνά οι δίαυλοι που χρησιμοποιούνται για πειρατικά προϊόντα. Ένα καθεστώς διεθνούς εξάντλησης θα μπορούσε να ευνοήσει την αύξηση των πειρατικών προϊόντων στην ΕΕ, των οποίων η δυσμενής επίδραση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς επιβεβαιώθηκε από τις απαντήσεις που δόθηκαν στο Πράσινο Βιβλίο. Όπως επισημαίνεται στο σημείο 2.4.3.5, από την αρνητική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης θα θιγούν επίσης και οι καταναλωτές, καθώς οι εισαγωγείς αυτών των προϊόντων θα είναι αυτοί που θα πρέπει να ελέγχουν την τήρηση των κοινοτικών κανόνων. Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμιστούν οι σοβαρές συνέπειες που μπορεί να έχει η παραποίηση και η πειρατεία στην προστασία των καταναλωτών και στη δημόσια ασφάλεια και υγεία. Αν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι είναι καθημερινή η χρήση ορισμένων από τα παραποιημένα/πειρατικά προϊόντα, καθίσταται σαφές ότι ο κίνδυνος αποκτά ανησυχητικές διαστάσεις. Η Επιτροπή εντόπισε κατά το 1999⁽¹⁾ περιπτώσεις μεταξύ των οποίων το μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι 530 000 παραποιημένες οδοντόβουρτσες, οι 21 τόνοι παραποιημένου ρυζιού ή διεγερτικών ποτών. Η ποιότητα και η προέλευση των προϊόντων διαφεύγουν από κάθε έλεγχο των κοινοτικών αρχών και των κρατών μελών.

3.1.6. Τιμές: Οι υπέρμαχοι του παράλληλου εμπορίου προβάλλουν ως μοναδικό σχεδόν επιχειρημα για την υποστήριξη της θέσης τους τη μείωση των τιμών. Πράγματι, στη μελέτη NERA επισημαίνεται ότι η μείωση των τιμών θα είναι σχεδόν ανύπαρκτη (μεταξύ 0 και 2 %), και ότι μακροπρόθεσμα η μείωση αυτή συνήθως μηδενίζεται. Ένα στοιχείο που επίσης εντόπισε η μελέτη NERA είναι η απώλεια εισοδημάτων μεταξύ των παραγωγών κατά ποσοστό μέχρι 35 %, πράγμα που συνεπάγεται μείωση των επενδύσεων στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης ευρωπαϊκών προϊόντων. Εξάλλου, οι ευρωπαίοι παραγωγοί πρέπει να καινοτομούν συνεχώς για λόγους ανταγωνισμού και να παρέχουν ολοένα και μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία στους καταναλωτές. Η εν λόγω προστιθέμενη αξία έγκειται ολοένα και περισσότερο στο «πνευματικό» περιεχόμενο του σήματος (είτε πρόκειται για τεχνολογική καινοτομία είτε για καινοτομία που συνδέεται με τη φήμη του προϊόντος), πράγμα που καθιστά ολοένα και πιο σημαντική την προστασία της εν λόγω πνευματικής ιδιοκτησίας.

3.2. Κοινοτική νομοθεσία

3.2.1. Η διατήρηση του παρόντος καθεστώτος κοινοτικής εξάντλησης δεν συνεπάγεται καμία τροποποίηση της κοινοτικής νομοθεσίας σε ό,τι αφορά τα εμπορικά σήματα, και οποιοδήποτε άλλο δικαίωμα βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας, με βάση ειδικότερα κανονισμό, οδηγία, δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

3.3. Ενιαία αγορά

3.3.1. Το καθεστώς κοινοτικής εξάντλησης αποτελεί εγγενές στοιχείο της ενιαίας αγοράς υπό την έννοια ότι καταργούνται τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων και εργαζομένων και συγκλίνουν οι οικονομίες των κρατών μελών.

3.3.2. Οι κανόνες της ΕΕ σχετικά με τον ανταγωνισμό έχουν στόχο την πρόληψη των ενδεχόμενων περιορισμών στην ολοκλήρωση της αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών στην ελευθερία των καταναλωτών να αγοράζουν ό,τι επιθυμούν και όπου επιθυμούν στην ΕΕ. Οι κανόνες της ΕΕ σχετικά με τον ανταγωνισμό προβλέπουν επίσης το κατάλληλο πλαίσιο ώστε οι επιχειρήσεις που κρίνουν ότι απειλούνται ή ότι έχουν διακριτική μεταχείριση να μπορούν να εκφράζουν τη διαμαρτυρία τους.

3.3.3. Το παρόν καθεστώς κοινοτικής εξάντλησης προβλέπει την ασφάλεια των παραγωγών και παρόχων σε σχέση με τις επενδύσεις για έρευνα και ανάπτυξη νέων προϊόντων.

3.4. Εμπορικές σχέσεις με τρίτες χώρες

3.4.1. Πάνω απ' όλα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το καθεστώς κοινοτικής εξάντλησης αποτελεί εγγενές στοιχείο της ενιαίας αγοράς στην οποία συγκλίνουν οι οικονομίες των κρατών μελών και επιδιώκεται η άρση των εμποδίων που δυσχεραίνουν την ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων.

3.4.2. Σε παγκόσμιο επίπεδο, δεν μπορεί να συγκριθεί η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και η προσπάθεια για την άρση των εμποδίων που παρακωλύουν την ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων με τη διαδικασία του ΠΟΕ. Εξάλλου, δεν υπάρχει παράλληλη πολιτική διαδικασία που να αποσκοπεί στη μείωση των υφιστάμενων διαφορών μεταξύ της ΕΕ και των τρίτων χωρών.

3.4.3. Τα σήματα έχουν μεγάλη σημασία σε διεθνές επίπεδο. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που ανταγωνίζονται στην παγκόσμια αγορά έχουν να αντιμετωπίσουν επιχειρήσεις με κόστος παραγωγής αρκετά χαμηλότερο από το αντίστοιχο κόστος των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Το καθεστώς κοινοτικής εξάντλησης προστατεύει κατά κάποιο τρόπο αυτές τις επιχειρήσεις, καθώς και τις μη ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητα στην ενιαία αγορά.

3.4.4. Το καθεστώς διεθνούς εξάντλησης θα είχε ως αποτέλεσμα ένα σήμα καθιερωμένο στην ΕΕ να μην μπορεί να διεισδύσει στις αγορές αναπτυσσόμενων χωρών με οριακές τιμές δεδομένου ότι τα αντίστοιχα προϊόντα θα επέστρεφαν αμέσως στην ΕΕ καταστρέφοντας τη βασική αγορά. Οι επιχειρήσεις που θα εφαρμόζαν μια στρατηγική οριακών τιμών θα έπρεπε να επιλέξουν μεταξύ του να μην εξαγάγουν ή να μεταφέρουν την παραγωγή τους εκτός ΕΕ στις αγορές χαμηλότερου κόστους.

(1) Ετήσια έκθεση των τελωνειακών δραστηριοτήτων της Κοινότητας σε ό,τι αφορά την πειρατεία και την παραποίηση, 1999.

3.4.5. Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι οι παράλληλες εισαγωγές τρίτων χωρών μπορούν να λειτουργήσουν σε σημαντικό βαθμό ως αντικίνητρο για την παραγωγή και τις επενδύσεις της ΕΕ στην καινοτομία, πράγμα που θα οδηγούσε σε μείωση των ευρωπαϊκών εξαγωγών και θα αποτελούσε κίνητρο για τη μεταφορά της παραγωγής σε χώρες με χαμηλότερο κόστος από την ΕΕ.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

3.4.6. Ο πλέον ενδεικνύμενος τρόπος για την αντιμετώπιση των ενδεχόμενων καταχρήσεων εκ μέρους ορισμένων επιχειρήσεων είναι η εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Και ιδιαίτερα των ακόλουθων άρθρων: του άρθρου 82 της Συνθήκης σχετικά με την κατάχρηση δεσποζουσών θέσεων.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 80/232/ΕΟΚ σχετικά με την ονομαστική σειρά βαρών για τα εκχυλίσματα καφέ και τα εκχυλίσματα κιχωρίου»

(2001/C 123/06)

Στις 23 Οκτωβρίου 2000, και σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 251 της Συνθήκης περί ίδρυσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Ιανουαρίου 2001, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Liverani.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου 2001), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η παρούσα πρόταση αποτελεί συνέχεια της υποχρέωσης που ανέλαβε η Επιτροπή για την τροποποίηση της υφιστάμενης οδηγίας 80/232/ΕΟΚ με την προσθήκη της υποχρεωτικής σειράς, η οποία περιλαμβανόταν προηγουμένως στην οδηγία για τα εκχυλίσματα καφέ και τα εκχυλίσματα κιχωρίου. Στόχος είναι να εξακολουθήσει να υφίσταται μια νομική βάση στο κοινοτικό δίκαιο όσον αφορά την εν λόγω σειρά, η οποία δεν χρειάζεται να προσαρμοσθεί, δεδομένου ότι διασφαλίζει επαρκώς την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών στον εν λόγω τομέα.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Η έναρξη ισχύος ορίζεται στις 20 ημέρες μετά από τη δημοσίευση της οδηγίας. Το βραχύ αυτό χρονικό διάστημα δικαιολογείται από το γεγονός ότι η σειρά αποτελεί ήδη μέρος του κοινοτικού κεκτημένου και, ως εκ τούτου, έχει ήδη εφαρμοσθεί από όλα τα κράτη μέλη.

Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη χορήγηση ενισχύσεων για το συντονισμό των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών»

(2001/C 123/07)

Στις 15 Σεπτεμβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 71 της Συνθήκης ΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών» που επιφορτίστηκε με την προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Δεκεμβρίου 2000. Εισηγητής ήταν ο κ. Kießman.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου 2001), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 77 ψήφους υπέρ και μία αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Πρόταση της Επιτροπής

1.1. Πριν 30 χρόνια, στις 15 Ιουνίου 1970, υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ 1107/70 περί ενισχύσεων που χορηγούνται στον τομέα των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών. Σκοπός του κανονισμού ήταν να εξηγηθεί τι υπενοείτο με τη λέξη «συντονισμός» κατά το άρθρο 73 της Συνθήκης ΕΟΚ ώστε να καθορισθούν σαφώς τα όρια μεταξύ εξαίρεσης (κυρίως διοίκηση σιδηροδρομικών εταιρειών) και γενικών κανόνων.

1.2. Έκτοτε οι σχετικές συνθήκες σε διαφορετικό χρόνο και μέτρο κατέστησαν αντικείμενο μιας διεργασίας φιλελευθεροποίησης. Ο ανωτέρω κανονισμός τροποποιήθηκε ελαφρώς σε ορισμένα σημεία, αλλά φαίνεται ότι ήλθε ο χρόνος για την αντικατάστασή του από ένα νέο κανονισμό ο οποίος θα είναι σαφέστερος και το κείμενο απλούστερο.

Στο νέο κανονισμό αντικατοπτρίζεται η εξέλιξη που σημειώθηκε στην αγορά μεταφορών κατά το χρόνο που διέλευσε βάσει της εφαρμογής του άρθρου 73 της Συνθήκης ΕΟΚ. Το άρθρο αυτό θα διαδραματίσει επίσης ένα ρόλο όσον αφορά τη χρηματοδότηση των υποδομών.

Στην πρόταση κανονισμού προβλέπεται μια ευρεία εξαίρεση για μέτρα υποστήριξης κατά την εκμετάλλευση και/ή ανάπτυξη μεταφορικών υποδομών σε σχέση με τους διαχειριστές, ενώ αυτή η απαλλαγή στη μεταφορά αγαθών και έναντι των καταναλωτών αποτελεί αντιστάθμιση για το μη καταβληθέν κόστος ανταγωνιστικών μεταφορικών τρόπων.

1.3. Επειδή το άρθρο 71 της Συνθήκης προσδιορίζει ότι για την πρόσβαση στην αγορά είναι αναγκαία ειδική νομοθεσία, ο όρος αυτός είχε σαν συνέπεια ότι η ελευθέρωση των εδαφικών μεταφορών έχει καθυστερήσει. Κατ' ακολουθία η αγορά μεταφορών δεν είναι ακόμη ελεύθερη.

1.4. Είναι δυνατό να διαπιστωθεί ότι η διεθνής οδική μεταφορά αγαθών και η μεταφορά δια των πλωτών εσωτερικών οδών και η συνδυασμένη μεταφορά ελευθερώθηκαν πλήρως την 1η Ιουλίου 1998, την 1η Ιουνίου 1996, την 1η Ιουνίου 2000 και την 1η Ιουλίου 1993 αντίστοιχα. Η ελευθέρωση των σιδηροδρόμων προχωρεί με μεγάλα βήματα και η σχετική συζήτηση συγκεντρώνεται τώρα στην αποκαλούμενη δέσμη των σιδηροδρομικών υποδομών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Μέτρα υποστήριξης των κρατών μελών τα οποία νοθεύουν ή απειλούν με νόθευση τον ανταγωνισμό μέσω της προτίμησης ορισμένων επιχειρήσεων ή προϊόντων είναι ασυμβίβαστα με την εσωτερική αγορά και απαγορεύονται βάσει της ΣΕΚ, στο βαθμό στον οποίο αυτά τα μέτρα υποστήριξης επηρεάζουν δυσμενώς τις εμπορικές ανταλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

2.2. Η κρατική χρηματοδότηση των υποδομών που παρέχεται σε όλους τους ενδεχόμενους χρήστες και αποτελεί αντικείμενο κρατικής διαχείρισης δεν εμπίπτει συνήθως στη ΣΕΚ επειδή δεν ευνοείται καμία ιδιαίτερη επιχείρηση. Παράδειγμα αποτελεί η χρηματοδότηση των μεταφορικών υποδομών στα κράτη μέλη. Συνεπώς, η κατασκευή και διοίκηση των μεταφορικών υποδομών δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού.

2.3. Η κρατική υποστήριξη στο μεταφορικό τομέα απαιτεί μια ειδική εξέταση, επειδή η κρατική ανάμιξη είναι αναγκαία για τη διατήρηση μεταφορικών υπηρεσιών βάσει της πολεοδομίας και της χωροταξίας και πρέπει να ανταποκρίνεται σε κοινωνικές και περιβαλλοντικές προϋποθέσεις.

2.4. Ο συντονισμός των μεταφορών και η αποζημίωση για παροχή υπηρεσιών δημόσιου χαρακτήρα επιτρέπεται να υποστηριχθούν βάσει του άρθρου 173 της ΣΕΚ.

2.5. Πράγματι, η ιδέα των μέτρων υποστήριξης, όπως νοείται στον παρόντα κανονισμό, έχει σχέση με την ανάγκη για κρατική ανάμιξη, αν απουσιάζει από την αγορά ο ελεύθερος και ανοικτός ανταγωνισμός ή αν υπάρχουν προβλήματα στην αγορά, όπως αρνητικές εξωτερικές επιπτώσεις ή δημόσια αγαθά.

2.6. Η Επιτροπή αναφέρει ότι η έννοια «εξωτερικές δαπάνες» δεν έχει ακόμη προσδιοριστεί στο κοινοτικό δίκαιο, αλλά είναι προφανής η σκέψη ότι ο μη συνυπολογισμός αυτών των δαπανών προκαλεί προβλήματα στην αγορά.

2.7. Για την χρηματοδότηση δημόσιων υπηρεσιών γίνεται στη ΣΕΚ μια εξαίρεση για μέτρα υποστήριξης. Σχετικά υφίστανται, βάσει των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, υποχρεώσεις τις οποίες μια μεταφορική επιχείρηση δεν θα ανελάμβανε, διότι η τελευταία έχει προ οφθαλμών μόνο το εμπορικό συμφέρον. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ 1191/69 του Συμβουλίου από 26 Ιουνίου 1969 περιέχει κριτήρια για τον καθορισμό του ποσού μέσω του οποίου το κράτος δύναται να αντισταθμίσει παρόμοια παροχή δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των σιδηροδρόμων, και των οδικών ή των εσωτερικών πλωτών μεταφορών.

2.8. Βάσει του άρθρου 87, παράγραφος 3, που στηρίζεται στο άρθρο 73 της ΣΕΚ, η Επιτροπή δύναται να εγκρίνει κρατικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη καθορισμένων τύπων οικονομικής επιχειρηματικής δραστηριότητας υπό τον όρο ότι οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες πραγματοποιούνται οι εμπορικές συναλλαγές δεν μεταβάλλονται σε τέτοιο βαθμό ώστε να μην βλάπτουν το κοινοτικό συμφέρον. Για να ενισχυθούν οι επενδύσεις στις συνδυασμένες μεταφορές από τις σχετικές επιχειρήσεις θα πρέπει να έχει προωθηθεί η συζήτηση για την κατάργηση, όσον αφορά τις επιχειρήσεις μεταφοράς, του κανόνος «de minimis». Αυτό είναι το όριο όπου η παρέμβαση του δημοσίου δεν θα θεωρείται πλέον κρατική υποστήριξη.

2.9. Ο προτεινόμενος κανονισμός σχετίζεται με το συντονισμό των σιδηροδρομικών μεταφορών, των οδικών μεταφορών και των πλωτών εσωτερικών μεταφορών. Εγκαταστάσεις για θαλάσσιες μεταφορές δεν εμπίπτουν στον κανονισμό. Πάντως, μεταφορτώσεις μεταξύ τύπων εδαφικής μεταφοράς εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, ανεξάρτητα από το χώρο της σχετικής εγκατάστασης μεταφορτώσεων. Όλες οι μεταφορτώσεις που συνδέονται με θαλάσσιες μεταφορές, έστω και σε συνδυασμό με εδαφικές μεταφορές, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού.

2.10. Μέχρι σήμερα υπήρχαν αποκλειστικά νομοθετικές εξαιρέσεις βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ 1107/70 του Συμβουλίου για άμεσες επενδύσεις σε τερματικούς σταθμούς για τις εσωτερικές πλωτές μεταφορές και τις συνδυασμένες μεταφορές στις οποίες παρεχόταν έγκριση για κρατική ενίσχυση. Αλλά επρόκειτο για ειδικές εξαιρέσεις οι οποίες δεν συνεπάγονται μια πλήρη προσέγγιση όσον αφορά τις υποδομές για τις εσωτερικές μεταφορές.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτές οι ειδικές εξαιρέσεις επιβάλλεται να αντικατασταθούν από μια γενική εξαίρεση για τις υποδομές.

2.11. Στη γνωμοδότησή της για τη Λευκή Βίβλο της Επιτροπής «Επιτακτική πληρωμή για τη χρήση των υποδομών: μια σταδιακή θέσπιση ενός κοινού πλαισίου για τη χρέωση του κόστους υποδομής των μεταφορών στην ΕΕ» (COM(1998) 466 τελικό), η ΟΚΕ διαπίστωσε ότι είναι ευκαταίω, με στόχο μια δίκαιη μεταχείριση των κλάδων μεταφορών, να υπάρξει μια ομοιόμορφη ταυτόχρονη εφαρμογή των φορολογικών αρχών, βάσει της οποίας η εφαρμογή αυτή θα πραγματοποιηθεί όσο το δυνατό περισσότερο στην πηγή⁽¹⁾.

2.12. Στην πράξη, όμως, τα κράτη μέλη υπολογίζουν τις δαπάνες υποδομών για τους τρόπους μεταφοράς στο έδαφος ακόμη με διαφορετικούς τρόπους και σε διαφορετικό βαθμό. Επιπλέον, δεν υφίσταται κοινοτική νομοθεσία η οποία εναρμονίζει τη μέθοδο για τον υπολογισμό των τελών πρόσβασης όσον αφορά τις υποδομές ορισμένων ή όλων των τρόπων εδαφικών υποδομών.

2.13. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ είναι ευκαταίω, όπως η Επιτροπή στρέψει την προσοχή της στον καθορισμό του εξωτερικού και εσωτερικού κόστους ανά κλάδο μεταφοράς αντί να κατευθύνει προκαταβολικά στην κρατική ενίσχυση, ως αντιστάθμιση, μη πληρωθέντος κόστους ανταγωνιστικών τρόπων μεταφοράς.

2.14. Προστίθεται ότι η διαδικασία για τη χορήγηση της κρατικής ενίσχυσης, σύμφωνα με την ΟΚΕ, προκαλεί φόρτο περιπλοκής και εντατικής εργασίας κατάρτισης εκθέσεων στην Επιτροπή και, συνεπώς, προκαλεί αξιολογή επιβάρυνση του διοικητικού φόρτου, όπως ολόκληρη η διαδικασία γνωστοποίησης και πληροφόρησης που προβλέπεται.

2.15. Βεβαίως, επιβάλλεται οι συνέπειες από τη μετατόπιση των μεθόδων μεταφοράς που επιθυμεί η Επιτροπή να εξετασθούν ως προς τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις τους.

2.16. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ η Επιτροπή χειρίζεται το θέμα κατά τον αντίστροφο τρόπο. Υπερασπίζεται τον προτεινόμενο κανονισμό με το επιχείρημα ότι η διεργασία ελευθέρωσης στο σιδηροδρομικό τομέα δεν έχει περατωθεί ακόμη και ότι μέχρι τώρα κανένας μηχανισμός εναρμόνισης των φόρων για την αντιστάθμιση του μη υποβληθέντος κόστους των τρόπων μεταφοράς δεν έχει καθορισθεί.

2.17. Η ΟΚΕ, συνεπώς, συνιστά ένα λογικό τρόπο ώστε καταρχήν η αγορά σιδηροδρομικών μεταφορών, και τελικά και οι άλλοι κλάδοι εδαφικής μεταφοράς, να φθάσουν τον ίδιο βαθμό ελευθέρωσης και, όπως στο σημείο 2.12 προσδιορίζεται, να αναπτυχθούν μη αμφιλεγόμενα κριτήρια υπολογισμού του καταλογισμού του κόστους στους μεταφορικούς κλάδους αντί για ένα μη αναπτυγμένο, χρονοβόρο και αμφιλεγόμενο σύστημα υποστήριξης όπως αυτό που προτείνεται στο σχέδιο κανονισμού.

(1) ΕΕ C 116 της 28.4.1999, σ. 28.

3. Συμπεράσματα

3.1. Το παρόν σχέδιο κανονισμού είναι κατά τη γνώμη της ΟΚΕ πρώιμο.

3.2. Είναι ευκαίριο πρώτα να υπάρξει ισοδύναμο επίπεδο όσον αφορά τη συνεργασία ελευθέρωσης των διαφόρων τύπων μεταφορών, ώστε να διασφαλισθεί ένας ισοδύναμος χειρισμός των μεταφορικών κλάδων.

3.3. Περαιτέρω, η Επιτροπή, ενόψει της γνωμοδότησης της ΟΚΕ για τη Λευκή Βίβλο, θα έπρεπε πρώτα να καταστήσει

ανάγλυφα τα διαφορετικά στοιχεία του κόστους που αποτελεί μέρος των εσωτερικών και εξωτερικών δαπανών, προτού υποβάλει πρόταση κανονισμού που στηρίζει τη χορήγηση ενίσχυσης σε ένα ειδικό μεταφορικό κλάδο στο μη καταβληθέν κόστος ανταγωνιστικών τρόπων μεταφοράς.

3.4. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της ανωτέρω πρότασης δεν καθίστανται ανάγλυφες.

3.5. Εν κατακλείδι, η ΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η υιοθέτηση του ανωτέρω σχεδίου κανονισμού θα δημιουργήσει ένα μη αναπτυγμένο και γραφειοκρατικό σύστημα.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ηλεκτρονική Ευρώπη 2002 Κοινωνία πληροφοριών για όλους — προσχέδιο δράσης»

(2001/C 123/08)

Στις 29 Μαΐου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ηλεκτρονική Ευρώπη 2002: Κοινωνία πληροφοριών για όλους-προσχέδιο δράσης».

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 9 Ιανουαρίου 2001 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Κορυφίδη.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειάς της 24ης και 25ης Ιανουαρίου 2001 (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 80 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και μία αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το Δεκέμβριο του 1999 με την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «eEurope — Κοινωνία των πληροφοριών για όλους»⁽¹⁾ εγκαινιάζεται η πρωτοβουλία «Ηλεκτρονική Ευρώπη»⁽²⁾.

1.2. Η πρωτοβουλία υπαγορεύθηκε «από την αυξανόμενη συνειδητοποίηση της θεμελιώδους σημασίας που έχει η εφαρμογή ψηφιακών τεχνολογιών για την οικονομική μεγέθυνση και απασχόληση», την προφανή διαπίστωση ότι «μια “νέα” η “ηλεκτρονική»

οικονομία γεννιέται⁽³⁾, με κινητήριο μοχλό το Internet»⁽⁴⁾ και ότι, «παρόλο τον ηγετικό ρόλο της Ευρώπης σε ορισμένες ψηφιακές τεχνολογίες, π.χ. κινητή τηλεφωνία και ψηφιακή τηλεόραση, η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και του Διαδικτύου στην Ευρώπη παραμένει συγκριτικά σε χαμηλά επίπεδα»⁽⁵⁾.

(1) http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/index_el.htm.

(2) Η πορεία που ακολούθησε μέχρι σήμερα η πρωτοβουλία, παρουσιάζεται στο συνημμένο παράρτημα (σημείο 1).

(3) Για τον όρο «νέα οικονομία» και γενικότερα για περισσότερες σχετικές πληροφορίες βλ. http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/documentation/progress/pr_annex2_el.htm.

(4) http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/pdf/progress_el.pdf (εισαγωγή).

(5) Βλέπε σχετικό πίνακα παραρτήματος έκθεσης προόδου της Επιτροπής, «eEurope: Μια κοινωνία των πληροφοριών για όλους». Ηλεκτρονική διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/documentation/progress/pr_annex2_el.htm.

1.3. Η πρωτοβουλία αποσκοπεί «να επιταχύνει την εισαγωγή των ψηφιακών τεχνολογιών σε ολόκληρη την Ευρώπη και να διασφαλίσει ότι όλοι οι Ευρωπαίοι θα έχουν τις αναγκαίες δεξιότητες για να τις χρησιμοποιήσουν»⁽¹⁾.

1.4. Η eEurope σε γενικές γραμμές έτυχε θετικής υποδοχής από τα κράτη μέλη. Στα περισσότερα μάλιστα απ' αυτά και στο μεταξύ, αναπτύχθηκαν σχετικές εθνικού επιπέδου πρωτοβουλίες π.χ. Γερμανία (Germ@ny goes online)⁽²⁾, βρετανική πρωτοβουλία «Information age government»⁽³⁾, γαλλική πρωτοβουλία για την από κοινού κανονιστική ρύθμιση του Internet⁽⁴⁾.

1.5. Σε κάθε περίπτωση τα στοιχεία δείχνουν ότι η Ευρώπη αντέδρασε αργά στη μεγάλη πρόκληση του Διαδικτύου. Η κατανομή των χρηστών⁽⁵⁾, η σχέση της εκπαίδευσης με το Διαδίκτυο⁽⁶⁾, η απουσία των νέων τεχνολογιών από μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων, το επίπεδο ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου, καθώς και άλλα στοιχεία, αδικούν την Ευρώπη και επιβεβαιώνουν την επισήμανση της υστέρησης. Απαιτείται, λοιπόν, να καλυφθεί η υστέρηση αυτή κάτι, που σαφώς δεν είναι εύκολο, αν ληφθούν υπόψη οι ρυθμοί και οι ταχύτητες των εξελίξεων στον τομέα αυτόν. Γι' αυτό και στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν υπάρχει η πολυτέλεια της όποιας επιπλέον καθυστέρησης, ή της όποιας ολιγορίας στην ανάπτυξη του σχεδίου δράσης.

2. Το έγγραφο της Επιτροπής

2.1. Το υπό συζήτηση σχέδιο δράσης διαμορφώθηκε στη βάση των στόχων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας (προετοιμασία μετάβασης προς την κοινωνία και την οικονομία της γνώσης) και των σχετικών αντιδράσεων που υπήρξαν στην πρωτοβουλία, εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των κρατών μελών (κίνδυνος αποκλεισμών, φτώχεια, ελλείψεις όσον αφορά τις δεξιότητες κ.λπ.).

2.2. Το ως άνω σχέδιο δράσης εστιάζεται στις απαντήσεις που πρέπει να δοθούν στα ερωτήματα: τι πρέπει να γίνει, ποιος πρέπει να αναλάβει δράση και μέσα σε ποιες προθεσμίες, ενώ οι επιμέρους κεντρικοί στόχοι του έχουν ως εξής:

— 1ος στόχος: Φθηνότερο, ταχύτερο και ασφαλές Διαδίκτυο.

α) Φθηνότερη και ταχύτερη πρόσβαση στο Internet

β) Ταχύτερο Internet για ερευνητές και φοιτητές

γ) Ασφαλή δίκτυα και έξυπνες κάρτες

— 2ος στόχος: Επένδυση σε άτομα και δεξιότητες.

α) Η ευρωπαϊκή νεολαία στην ψηφιακή εποχή

β) Η εργασία στην οικονομία της γνώσης

γ) Συμμετοχή για όλους στην οικονομία της γνώσης

— 3ος στόχος: Τόνωση της χρήσης του Διαδικτύου.

α) Επιτάχυνση του ηλεκτρονικού εμπορίου

β) Κυβέρνηση σε απευθείας σύνδεση: ηλεκτρονική πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες

γ) Υγειονομική περίθαλψη σε απευθείας σύνδεση

δ) Ψηφιακό περιεχόμενο για παγκόσμια δίκτυα

ε) Ευφυή συστήματα μεταφορών.

2.3. Η κατάρτιση των ως άνω στόχων προτείνεται να επιτευχθεί με τρεις κύριες μεθόδους:

— Την επίτευξη της εγκατάστασης κατάλληλου νομικού περιβάλλοντος.

— Την υποστήριξη νέας υποδομής και υπηρεσιών σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

— Την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού και συγκριτικής αξιολόγησης.

2.4. Σε ό,τι αφορά στο χρονικό πλαίσιο, ως χρονολογία κλειδί για την επίτευξη των στόχων του σχεδίου δράσης προσδιορίζεται το 2002. Ενώ, παράλληλα, επισημαίνεται, το πόσο δύσκολο είναι να καλυφθούν οι φιλόδοξοι στόχοι της Λισσαβόνας.

2.5. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι, στα πλαίσια της πρωτοβουλίας eEurope βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε εξέλιξη, πολλές επεξεργασίες⁽⁷⁾.

(1) http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/background/index_el.htm.

(2) Ιδιωτική πρωτοβουλία της Deutsche Telecom σε συνεργασία με τη γερμανική κυβέρνηση. Βλέπε ανακοίνωση τύπου, 11.2.2000.

(3) <http://www.iagchampions.gov.uk/Strategy.htm>.

(4) <http://www.internet.gouv.fr/francais/textesref/pagsi2/lis/coregulation.htm>.

(5) Βλέπε σχετικό πίνακα παρατήματος έκθεσης προόδου της Επιτροπής, «eEurope: Μια κοινωνία των πληροφοριών για όλους». Ηλεκτρονική διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/documentation/progprep/pr_annex2_el.htm.

(6) Ομοίως (σελίδα 40).

(7) Μεταξύ των άλλων:

— COM(2000) 323 (01): Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου, σχετικά με την έγκριση πολυετούς κοινοτικού προγράμματος για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της χρήσης του ευρωπαϊκού ψηφιακού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα και για την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας στην κοινωνία των πληροφοριών (Γνωμοδότηση).

— COM(2000) 318 (01): Ανακοίνωση της Επιτροπής eLearning — Να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο.

— COM(2000) 237 (01): Ανακοίνωση της Επιτροπής Αποδεσμοποιημένη πρόσβαση στον τοπικό βρόχο: Ανταγωνιστική παροχή πλήρους φάσματος υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων ευρυζωνικών πολυμεσικών υπηρεσιών και Internet υψηλής ταχύτητας.

Πηγή: http://europa.eu.int/eur-lex/el/com/greffe_index.html
http://europa.eu.int/eur-lex/el/com/greffe_index.html. Για περισσότερα στοιχεία: http://europa.eu.int/eur-lex/el/com/reg/el_register_132060.html.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ χαιρετίζει και θεωρεί την πρωτοβουλία «Ηλεκτρονική Ευρώπη» ως τη σημαντικότερη και δυσκολότερη προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εξοικειώσει τους πολίτες της και να προσαρμόσει, όσο γίνεται γρηγορότερα, τις επιχειρήσεις και τους δημόσιους οργανισμούς της, στις νέες συνθήκες που δημιουργήσε η ψηφιακή εποχή και η νέα οικονομία. Τη θεωρεί, επίσης, μια προσπάθεια, που δεν αποτελεί παρά μόνον την αφετηρία, την εκκίνηση για την ως άνω εξοικείωση και προσαρμογή. Μια προσπάθεια, ενισχυτική των σχετικών διεργασιών, που ήδη αναπτύσσονται — με αργούς όμως ρυθμούς — στο επίπεδο της αγοράς και της κοινωνίας.

3.1.1. Με την κατάρτιση της πρωτοβουλίας e-Europe, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη αναγνώρισαν ότι οι δυνάμεις της αγοράς δεν προωθούν αρκετά γρήγορα το Διαδίκτυο στην Ευρώπη. Μπορεί να διατίθενται όλα τα προϊόντα και οι υπηρεσίες, αλλά η ζήτηση είναι ανεπαρκής. Η πρωτοβουλία e-Europe ενισχύει και συμπληρώνει τη δράση των δυνάμεων της αγοράς με τρεις τρόπους. Σε αντίστροφη σειρά απ' ό,τι αναφέρονται στο σχέδιο δράσης — αλλά κατά προτεραιότητα — πρόκειται για τους εξής:

- την προαγωγή της χρήσης του Διαδικτύου, δηλαδή την ανάπτυξη της ζήτησης·
- την επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων·
- τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε ένα φθηνότερο και ταχύτερο Διαδίκτυο με την επικέντρωση του ενδιαφέροντος στα τηλεφωνικά τέλη και την ασφάλεια.

3.1.2. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η ουσιαστική προσαρμογή της Ευρώπης στις νέες συνθήκες θα κριθεί τελικά από τις σχετικές συνδυαστικές δυναμικές που θ' αναπτυχθούν με τη βοήθεια και της ως άνω πρωτοβουλίας, στο επίπεδο της αγοράς και της κοινωνίας.

3.1.3. Στα πλαίσια της προηγούμενης επισήμανσης η ΟΚΕ συμφωνεί και κρίνει ως θετικό το υπό συζήτηση σχέδιο δράσης της Επιτροπής για την κατάκτηση των στόχων που έθεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας. Το σχέδιο αυτό, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, μπορεί να βοηθήσει ουσιαστικά την Ευρώπη, στο να πρωταγωνιστήσει, στη διαμόρφωση της νέας παγκόσμιας οικονομικής και όχι μόνον πραγματικότητας του 21ου αιώνα.

3.1.3.1. Οι επισημάνσεις και προτάσεις της ΟΚΕ, που ακολουθούν, έχουν ως στόχο να υπογραμμίσουν την αναγκαιότητα διευκρίνισης κάποιων σημείων του σχεδίου δράσης και ενίσχυσης κάποιων άλλων. Σε κάθε περίπτωση οι επισημάνσεις και προτάσεις αυτές εκφράζουν τη γενική οπτική της ΟΚΕ για τη δράση «Ηλεκτρονική Ευρώπη». Οι θέσεις της για τους επί μέρους στόχους της δράσης αυτής, διατυπώνονται στις αντίστοιχες γνωμοδοτήσεις της.

3.1.4. Η ΟΚΕ διευκρινίζει ότι όλες οι δράσεις που σχετίζονται με την προώθηση της χρήσης του Διαδικτύου, την κατάκτηση της κοινωνίας της πληροφορίας και του νέου στρατηγικού στόχου της Ένωσης⁽¹⁾ θα πρέπει να έχουν ως επίκεντρό τους τον άνθρωπο και τις ανάγκες του, τον ευρωπαϊκό πολίτη, την ευρωπαϊκή κοινωνία και οικονομία. Η κατάκτηση της κοινωνίας της πληροφορίας — προθαλάμου της κοινωνίας της γνώσης — αποκτά ουσιαστικό περιεχόμενο από τη στιγμή που υπηρετεί την ως άνω αρχή.

3.1.5. Στο βαθμό που ο βασικός στόχος της όλης προσπάθειας είναι η προώθηση της χρήσης του Διαδικτύου, η επιτυχία του σχεδίου δράσης θα κριθεί τελικά:

- από το αν και κατά πόσο προώθησε τη χρήση του Διαδικτύου στις επιχειρήσεις, το διοικητικό μηχανισμό, την ευρωπαϊκή κοινωνία στο σύνολό της και
- από το αν και κατά πόσο δημιούργησε δυναμική και τάση, για όλο και πιο εκτεταμένη προοπτικά χρήση του.

3.2. Η ΟΚΕ γνωρίζει και διαισθάνεται το μέγεθος και το πλήθος των προβλημάτων, που συνδέονται με την ανάπτυξη του συγκεκριμένου προγράμματος δράσης. Διαισθάνεται, ειδικότερα, τις δυσκολίες που υπάρχουν στην κάλυψη των αποστάσεων και των κενών που δημιούργησε η μη έγκαιρη αντίδραση της Ευρώπης στις νέες τεχνολογικές προκλήσεις.

3.2.1. Παρά τα ως άνω ή και άλλα προβλήματα, η ΟΚΕ εκφράζει αισιοδοξία για την επιτυχή υλοποίηση του σχεδίου δράσης⁽²⁾. Αρκεί να στηριχθεί στο πολιτικό επίπεδο, να γίνει έγκαιρα γνωστό στο κοινωνικό και επιχειρηματικό επίπεδο και να τύχει ευνοϊκής μεταχείρισης στο επίπεδο της διάθεσης των σχετικών κονδυλίων.

3.2.1.1. Η τελευταία επισήμανση στην πράξη σημαίνει:

- ανάδειξη του σχεδίου δράσης και γενικότερα της πρωτοβουλίας «Ηλεκτρονική Ευρώπη» σε πρώτη πολιτική προτεραιότητα σε όλα τα επίπεδα πολιτικής λειτουργίας, καθώς και σε όλες τις μορφές και τους τομείς πολιτικής δράσης·

(1) Ως γνωστόν στη Λισσαβόνα, το Μάρτιο του 2000 καθορίστηκε ο νέος στρατηγικός στόχος της Ένωσης για την επόμενη δεκαετία: «να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή».

(2) Οι μέχρι στιγμής εξελίξεις επιβεβαιώνουν την αισιοδοξία της ΟΚΕ. Στο δελτίο τύπου που εκδόθηκε με την ευκαιρία της παρουσίασης της σχετικής ανακοίνωσης της Επιτροπής με θέμα: «Η πρωτοβουλία eEurope2000-Επικαιροποίηση» — καταρτίστηκε για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας — επισημάνεται ότι η διασύνδεση των ευρωπαϊκών νοικοκυριών με το Internet εκτινάχθηκε από το 18 %, που ήταν το Μάρτιο, σε 28 % τον Οκτώβριο.

- ένταξη στη λογική της πρωτοβουλίας κάθε τομέα δημόσιας ή οργανωμένης ιδιωτικής δράσης και αξιοποίηση μέρους — έστω και μικρού — των κονδυλίων που διατίθεται για τον σκοπό αυτό.

3.2.2. Για την ΟΚΕ ο κίνδυνος του αποκλεισμού ατόμων, ή ομάδας ατόμων ή και ολόκληρων περιοχών από τη συνολική προσπάθεια είναι μεγάλος και πολυσύνθετος, δεδομένου ότι η πρόσβαση στις καθολικές υπηρεσίες εκτός υπολογιστή θα περιπέσει σταδιακά σε αχρηστία με την ανάπτυξη της παροχής υπηρεσιών μέσω υπολογιστών. Για το λόγο αυτόν η ΟΚΕ συμφωνεί με όσους προωθούν την αντίληψη να συμπεριληφθεί στο συνολικό πρόγραμμα, αλλά και στις συγκεκριμένες δράσεις η διάσταση της αντιμετώπισης αυτών των κινδύνων. Αυτό, μεταξύ των άλλων, σημαίνει ότι θα πρέπει:

- να ενισχυθούν οι περιοχές εκείνες, όπου εκ των πραγμάτων υφίσταται κίνδυνος αποκλεισμού (ορεινές, αραιοκατοικημένες, νησιώτικες περιοχές)
- να ενισχυθούν, επίσης και ιδιαίτερα τα άτομα με ειδικές ανάγκες
- να ενισχυθούν, τέλος, τα άτομα εκείνα που δεν έχουν σχέση με το σύγχρονο τεχνολογικό γίγνεσθαι, ή που για λόγους ειδικούς, ή και καθαρά οικονομικούς δεν μπορούν να έρθουν σε επαφή μ' αυτό.

3.2.2.1. Κίνδυνο αντιμετωπίζουν, επίσης, και οι υποψήφιοι προς ένταξη χώρες, σε σχέση με την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας τους και την κοινωνική συνοχή τους. Αυτό σημαίνει ότι στην όλη διαδικασία ανάπτυξης του σχεδίου δράσης θα ήταν χρήσιμο να συνυπολογισθούν κι αυτές.

3.2.2.2. Στα προηγούμενα πλαίσια η ΟΚΕ θεωρεί τη διασύνδεση και ένταξη των ευρωπαίων πολιτών στην κοινωνία της πληροφορίας και τη συμμετοχή τους στην κοινωνία της γνώσης, ως ύψιστο για κατάκτηση κοινωνικό στόχο, αλλά και ως κοινωνικό και ατομικό δικαίωμα. Ένα δικαίωμα, που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την τελική συζήτηση και διατύπωση του «Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων⁽¹⁾».

3.2.2.3. Η επισήμανση του κινδύνου των αποκλεισμών αναδεικνύει ένα σαφή στόχο: να μην υπάρξει με το τέλος του προγράμματος ευρωπαίος πολίτης οποιουδήποτε μορφωτικού επιπέδου, ή επιχείρηση οποιουδήποτε μεγέθους, που θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι δεν είχε την ευκαιρία ή τη δυνατότητα εξοικείωσης με την κοινωνία της πληροφορίας.

3.2.2.4. Σε κάθε περίπτωση ο σημαντικότερος κίνδυνος είναι εκείνος της μόνιμης υστέρησης της Ευρώπης έναντι των αντα-

γωνιστών της και σε σχέση με την κοινωνία της πληροφορίας και της γνώσης. Γι' αυτό και η ΟΚΕ υπογραμμίζει ιδιαίτερα τη σημασία της άμεσης ένταξης των ευρωπαϊκών παραγωγικών δυνάμεων στην κοινωνία των πληροφοριών. Μια ένταξη, που αποτελεί προϋπόθεση για να καταστούν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ανταγωνιστικές στο νέο παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον, μ' ό,τι αυτό σημαίνει στην ανάπτυξη των επί μέρους πολιτικών κατά των αποκλεισμών.

3.3. Το οργανωτικό πρόβλημα

3.3.1. Για την ΟΚΕ το κεντρικό επίπεδο στο οποίο θα κριθεί τελικά και σε μεγάλο βαθμό η προσπάθεια ανάπτυξης του υπό συζήτηση σχεδίου δράσης είναι το οργανωτικό. Σ' αυτό ακριβώς το επίπεδο η ΟΚΕ συμφωνεί σε γενικές γραμμές με την προσέγγιση της Επιτροπής. Συμφωνεί καταρχήν με τους στόχους, όπως τίθενται, τον τρόπο διασύνδεσή τους με τις επιταγές του έκτακτου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας, τον προσδιορισμό των δράσεων και των φορέων που έχουν την ευθύνη υλοποίησής τους, καθώς και με τις προθεσμίες υλοποίησης, που τίθενται. Συμπληρωματικά λοιπόν στην οργανωτική προσέγγιση της Επιτροπής η ΟΚΕ έχει να κάνει τις εξής επισημάνσεις και προτάσεις:

3.3.2. Το οργανωτικό πρόβλημα — Επισημάνσεις

1η επισήμανση: Για την ΟΚΕ η προτεινόμενη από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας προσέγγιση για το συντονισμό και την υλοποίηση της πρωτοβουλίας είναι σημαντική. Μια «ανοιχτή μέθοδος συντονισμού, που θα βασίζεται σε συγκριτική αξιολόγηση» μπορεί πράγματι, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, να καταστεί μεγάλη προωθητική δύναμη στην πορεία κατάκτησης των στόχων του σχεδίου δράσης. Από την προσέγγιση, όμως, αυτή λείπει η συγκεκριμενοποίηση του όρου «συγκριτική αξιολόγηση». Λείπει, επίσης, ο φορέας, ή οι φορείς που θα αναλάβουν τον συντονισμό της όλης προσπάθειας (?).

2η επισήμανση: Λείπει, ακόμη, ο τρόπος ή οι τρόποι εκλαίκευσης και προβολής της όλης προσπάθειας στο επίπεδο της κοινωνίας και της οικονομίας, για να γίνει αυτή έγκαιρα και πλήρως κατανοητή απ' όλους τους πολίτες.

3η επισήμανση: Λείπει, τέλος, μια οικονομικοτεχνική προσέγγιση του συνολικού κόστους του προγράμματος και του τρόπου επιμερισμού του στα διάφορα επίπεδα.

(1) Βλέπε σχετικά γνωμοδότηση ΟΚΕ, CES 949/1999 «Υπηρεσίες κοινής ωφελείας» ΕΕ C 368 της 20.12.1999.

(2) Σημειώνεται ότι, στο μεταξύ, έχουν ήδη ιδρυθεί σχετικές επιτροπές. Παρά τη θετική αυτή εξέλιξη, η ΟΚΕ επισημάνει την αναγκαιότητα για επιτάχυνση των διαδικασιών αποτελεσματικής αντιμετώπισης του σημαντικού αυτού προβλήματος. Του προβλήματος, δηλαδή, του συντονισμού της υλοποίησης του σχεδίου δράσης.

3.3.3. Το οργανωτικό πρόβλημα — Προτάσεις

1η πρόταση: Η ΟΚΕ τάσσεται καταρχήν υπέρ της δυνατότητας να επιλύονται τα όποια οργανωτικά προβλήματα στο εθνικό επίπεδο. Παρά την ως άνω θέση της θεωρεί ότι ο καταλληλότερος φορέας συντονισμού της όλης προσπάθειας στο τοπικό επίπεδο θα ήταν ίσως τα πολυλειτουργικά κέντρα μάθησης για τα οποία γίνεται λόγος στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας⁽¹⁾. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα στο ζήτημα της συγκριτικής αξιολόγησης, η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στην αναγκαιότητα αξιοπιστίας του όλου συστήματος. Αυτό, πριν απ' όλα σημαίνει, διαφάνεια και συνεχή κεντρικό πολιτικό έλεγχο στον τρόπο λειτουργίας του συστήματος (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο-Συμβούλιο). Επιπλέον, όμως, σημαίνει λήψη όλων εκείνων των μέτρων, που θα διασφαλίζουν την εγκυρότητα των συγκριτικών στοιχείων και τη συγκρισιμότητά τους.

2η πρόταση: Η πλήρης, αξιόπιστη και κατανοητή ενημέρωση των πολιτών για την πρωτοβουλία «Ηλεκτρονική Ευρώπη» και το σχετικό σχέδιο δράσης αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία της όλης προσπάθειας. Στο τοπικό επίπεδο, ο συντονισμός της ενημέρωσης των πολιτών μπορεί να ανατεθεί στα πολυλειτουργικά κέντρα μάθησης. Σε κάθε περίπτωση η ΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να υπάρχει συνεχής διάχυση του συνόλου των σχετικών πληροφοριών, προς όλες τις κατευθύνσεις και με όλα τα μέσα. Ιδιαίτερο ρόλο για την εξυπηρέτηση αυτής της ανάγκης μπορούν να παίξουν οι κοινωνικοί εταίροι και γενικότερα η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών.

3η πρόταση: Η ΟΚΕ προτείνει να υπάρξει λεπτομερής σχετική μελέτη και συγκεκριμένος προϋπολογισμός. Μια μελέτη και ένας προϋπολογισμός, που θα πρέπει να γίνουν γνωστά μαζί με τα σημερινά και μελλοντικά σχετικά διακυβευόμενα.

3.4. Τα επί μέρους σημαντικά προβλήματα

3.4.1. Το δεύτερο πεδίο δράσης από το οποίο θα κριθεί, επίσης, σε μεγάλο βαθμό η κατάκτηση των στόχων της Λισσαβόνας σχετίζεται με τον τρόπο αντιμετώπισης επί μέρους προβλημάτων, τα οποία μπορούν όμως να θεωρηθούν σημαντικά.

3.4.2. Τα επί μέρους σημαντικά προβλήματα — Επισημάνσεις

1η επισήμανση: Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι, με διαφορές από χώρα σε χώρα και σε γενικές γραμμές, ένα μικρό μόνον μέρος των ευρωπαίων πολιτών — αυξανόμενο, βέβαια, συνεχώς — γίνεται κοινωνός της κοινωνίας της πληροφορίας. Ένα μεγάλο τμήμα τους, που βρίσκεται εντός και εκτός παραγωγής στέκεται αμήχανα

απέναντι στις εξελίξεις, λόγω έλλειψης ειδικής γνώσης. Ένα άλλο τμήμα τους, επίσης μεγάλο, που κατά κανόνα βρίσκεται στα πρόθυρα της ένταξης του στην παραγωγή, συμμετέχει με όρους κοινωνίας της πληροφορίας, προσδιορισμένους, όμως, απόλυτα από την αγορά και τους κανόνες της.

2η επισήμανση: Για την ΟΚΕ η προσφορά της αγοράς στην ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας είναι σημαντική και θετική. Συντέλεσε, μέχρι στιγμής, στην εξοικείωση και ένταξη πολλών επιχειρήσεων και εργαζομένων ευρωπαίων πολιτών σ' αυτήν. Η συνολική όμως προσπάθεια δεν μπορεί να αφεθεί, πλέον και αποκλειστικά στην αγορά και τους κανόνες της. Μια τέτοια επιλογή θα περιθωριοποιούσε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού (άνεργοι, υπερήλικες, άτομα με ειδικές ανάγκες, περιοχές όπου η αγορά δεν λειτουργεί ολοκληρωμένα). Παράλληλα και αναπόφευκτα θα οδηγούσε σε έντονες διαχωριστικές γραμμές και ενδοκοινωνικές συγκρούσεις. Γι' αυτό και η ΟΚΕ συμφωνεί και υπογραμμίζει τη θέση της διάσκεψης κορυφής της Λισσαβόνας, σε σχέση με την «απόδοση μεγαλύτερης προτεραιότητας στη δια βίου μάθηση, ως βασικού στοιχείου του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου»⁽²⁾.

3η επισήμανση: Το πρόβλημα, λοιπόν, για την ΟΚΕ εστιάζεται στο «πως» της από εδώ και πέρα πορείας για την εξοικείωση με την κοινωνία της πληροφορίας, καθώς και στις προοπτικές, που εν δυνάμει δημιουργεί η πορεία αυτή. Στα προηγούμενα πλαίσια, εντοπίζονται δύο κεντρικά πεδία δράσης, που απαιτούν όμως ταυτόχρονα, άμεση και παράλληλη λειτουργία.

— Το ένα σχετίζεται με τη σχολική εκπαίδευση και τις απαιτήσεις της κοινωνίας της πληροφορίας απ' αυτήν. Αυτό το πεδίο δράσης υπηρετεί, σαφώς, μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους. Μεταξύ των στόχων αυτών σημαντική θέση κατέχει η ικανοποίηση των αναγκών σε ειδικούς (από πλευράς πλήθους, αλλά και ποιοτικά). Η Ευρώπη πρέπει να αποκτήσει και να κρατήσει στην αγορά της, τους δικούς της — ποιοτικά άριστους — ειδικούς της κοινωνίας της πληροφορίας.

— Το άλλο πεδίο σχετίζεται με τους εκτός εκπαίδευσης ευρωπαίους πολίτες και με τις, όποιες μορφής, οικονομικές και κοινωνικές λειτουργίες τους. Το πεδίο αυτό υπηρετεί την αναγκαιότητα για άμεση εξοικείωση των παραγωγικών και όχι μόνον δυνάμεων της Ευρώπης, με τις σύγχρονες τεχνολογίες και την κοινωνία της Πληροφορίας⁽³⁾.

⁽¹⁾ Για αναλυτικότερη προσέγγιση της πρότασης βλέπε παράρτημα, σημείο 2.

⁽²⁾ Για αναλυτικότερη προσέγγιση του τρόπου μαζικής εξοικείωσης στις τεχνολογίες της Κοινωνίας των Πληροφοριών βλέπε ΕΕ C 117 της 26.4.2000 (κεφάλαιο 5).

⁽³⁾ Βλέπε σχετική πρόταση ΟΚΕ (ΕΕ C 117 της 26.4.2000 — 5ο και 8ο κεφάλαιο).

3.4.3. Τα επί μέρους σημαντικά προβλήματα — Προτάσεις

1η πρόταση: Η ΟΚΕ προτείνει να υπάρξουν μελέτες των αντιδράσεων που αναπτύσσονται στους ενήλικες, στις προσπάθειες εξοικείωσής τους με την κοινωνία της πληροφορίας. Οι μελέτες αυτές θα πρέπει καταρχήν να απευθύνονται στις ηγετικές ομάδες της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής δράσης. Οι ως άνω μελέτες απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή, αφού για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας οι παιδικές και εφηβικές ηλικίες βρίσκονται «γνωστικά» (σ' ό,τι αφορά τις τεχνολογίες επικοινωνιών) σε πλεονεκτικότερη θέση απ' ό,τι ένα μεγάλο μέρος των παραγωγικών ηλικιών (κύρια εκείνων, που αυτή τη στιγμή γηγόνται της παραγωγικής διαδικασίας).

2η πρόταση: Η αποτελεσματικότητα του σχεδίου δράσης θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο των αρχικών αποδεκτών του και τα κίνητρα που θα τους παρασχεθούν για την καταρχήν θετική αποδοχή του. Η ΟΚΕ, χωρίς να αποκλείει την ενίσχυση όποιας μορφής σχετικών πρωτοβουλιών, κρίνει ότι η καλύτερη δυνατή δυναμική ανάπτυξης του σχεδίου δράσης και κατάκτησης των στόχων του, μπορεί να επιτευχθεί μέσω της υπάρχουσας οργανωτικής δομής της ευρωπαϊκής κοινωνίας σε συνδυασμό με την παροχή των κατά περίπτωση κατάλληλων κινήτρων. Σε γενικές γραμμές η ΟΚΕ προτείνει να αναπτυχθεί το σχέδιο:

- μέσω των ΜΜΕ,
- μέσω της εκπαίδευσης και
- μέσω των φορέων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών.

Τα κίνητρα μπορούν κατά περίπτωση να σχετίζονται:

- στις ΜΜΕ, με την ενίσχυση της ηλεκτρονικής τους παρουσίας (ιστοσελίδες, διεπιχειρησιακή επικοινωνία, ηλεκτρονική επικοινωνία με τη διοίκηση, αναζήτηση πελατών).
- στην εκπαίδευση, με τη δημιουργία σχετικής υποδομής στα σχολεία, στα κέντρα νεότητας, στις βιβλιοθήκες κ.λπ. (Αυτή η υποδομή των σχολείων, ως τοπικών κέντρων μάθησης, θα μπορούσε να διατίθεται, στον ελεύθερο διδασκαλίας χρόνο και στους ενήλικες). Μια πρόταση που θα επέφερε σίγουρα θετικά αποτελέσματα είναι η δωρεάν χορήγηση στους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων ηλεκτρονικής υποδομής (συστήματα προσωπικών υπολογιστών με ελεύθερη πρόσβαση στο Διαδίκτυο)⁽¹⁾.
- στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και τις οργανώσεις της με την όποιας μορφής ενίσχυση για εγκατάσταση και εκσυγχρονισμό του ηλεκτρονικού εξοπλισμού τους.

(1) Στη Σουηδία «η κυβέρνηση έχει (ήδη) διαθέσει κεφάλαια για την απόκτηση προσωπικού ηλεκτρονικού υπολογιστή από 60 000 εκπαιδευτικούς». Πηγή: Ευρωπαϊκή έκθεση για την ποιότητα της σχολικής εκπαίδευσης-δεκαέξι δείκτες ποιότητας-Μάιος 2000 (παράρτημα I — ΤΠΕ — τελευταίο σημείο). <http://www.europa.eu.int/comm/education/indic/backen.html>.

3η πρόταση: Η ΟΚΕ κρίνει ότι, κατά την εκκίνηση της υλοποίησης του σχεδίου δράσης, απαιτείται μια ιδιαίτερη και κατάλληλη προσπάθεια προσέγγισης της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και των ΜΜΕ. Προς την ως άνω κατεύθυνση η ΟΚΕ είναι στη διάθεση της Επιτροπής για να προσφέρει, μέσω των οργανώσεων που εκπροσωπούνται σ' αυτήν, τη βοήθειά της.

4η πρόταση: Ένα ισχυρότατο κίνητρο εξοικείωσης του ανώνυμου ευρωπαίου πολίτη με την κοινωνία της πληροφορίας είναι σίγουρα η δυνατότητα διεύρυνσης του δημοκρατικού πλαισίου λειτουργίας του και των προϋποθέσεων αμεσότερης συμμετοχής του στις αποφάσεις που τον αφορούν. Η ΟΚΕ προτείνει να διεξαχθούν έρευνες για την επίδραση της κοινωνίας της πληροφορίας στη δημοκρατική πολιτική, οικονομική και κοινωνική λειτουργία της Ευρώπης. Ένα σπουδαίο ρόλο θα μπορούσε να παίξει η ηλεκτρονική διακυβέρνηση (e-Government) (μεταξύ άλλων στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης, διοίκησης με επιχειρήσεις και διοίκησης με πολίτη (άδειες, φόροι, κοινωνική ασφάλιση κ.λπ.))⁽²⁾. Οι αμεσότερες μορφές επικοινωνίας, διακυβέρνησης και συμμετοχής στα κέντρα λήψης των αποφάσεων, η μεγαλύτερη διαφάνεια, η άμεση και κατ' επιλογήν του δέκτη πληροφόρηση, αποτελούν τομείς που μπορούν να οικοδομήσουν μια περισσότερο δημοκρατική Ευρώπη, όχι μόνον πολιτικά, αλλά επίσης, κοινωνικά και οικονομικά.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Στόχος 1: Φθηνότερο, ταχύτερο και ασφαλές Διαδίκτυο

4.1.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί σε γενικές γραμμές με τις προσεγγίσεις της Επιτροπής. Έχει όμως να κάνει τις εξής επισημάνσεις και προτάσεις.

4.1.1.1. Φθηνότερο, ταχύτερο και ασφαλές Διαδίκτυο — Επισημάνσεις

Επισήμανση 1η: Ένα απελευθερωμένο και υγιές πλαίσιο ανταγωνισμού στο χώρο των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών⁽³⁾ έχει σίγουρα να προσφέρει θετικά στη μείωση του κόστους και στην αύξηση της ταχύτητας πρόσβασης στο Διαδίκτυο. Η ΟΚΕ χαιρετίζει τις σχετικές προτάσεις της Επιτροπής για οδηγίες σ' αυτή την κατεύθυνση⁽⁴⁾.

(2) Βλέπε γνωμοδότηση ΟΚΕ, «Πράσινη Βίβλος για τις πληροφορίες του δημόσιου τομέα στην κοινωνία των πληροφοριών», ΕΕ C 169 της 16.6.1999 και, «Ψηφιακό περιεχόμενο/Παγκόσμια δίκτυα» CES 1405/2000.

(3) Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε παράρτημα, σημείο 3.

(4) Βλέπε COM(2000) 384, 385, 386 και 393 τελικό και τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ, «Τοπικός βρόχος», ΕΕ C 14 της 16.1.2001.

Πρέπει, όμως, να επισημάνουμε ότι το ως άνω πλαίσιο ανταγωνισμού σήμερα δεν υπάρχει στον ίδιο βαθμό, σε όλες τις χώρες μέλη. Το κόστος πρόσβασης στο Διαδίκτυο⁽¹⁾, είναι (συγκριτικά με ΗΠΑ και Καναδά) υψηλό, ενώ οι διαφορές κόστους πρόσβασης, από χώρα σε χώρα, στα πλαίσια της ΕΕ είναι, επίσης, μεγάλες. Ταυτόχρονα η αναγκαιότητα κάλυψης της σχετικής υστέρησης της Ευρώπης στην αξιοποίηση του Διαδικτύου γίνεται όλο και πιο επιτακτική.

Επισημάνση 2η: Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η Ευρώπη έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση να αναπτύξει το δικό της διευρωπαϊκό δικτυακό κορμό. Ένα ποιοτικό, διευρωπαϊκό δίκτυο υψηλής ταχύτητας για την έρευνα, την εκπαίδευση και την ανάπτυξη. Συμφωνεί, λοιπόν, με τη σχετική πρόταση της Επιτροπής.

Επισημάνση 3η: Το πρόβλημα της ασφάλειας στο Διαδίκτυο είναι πολυσύνθετο και σαφώς δύσκολο στην επίλυσή του. Σχετίζεται, τόσο με εγκληματικές, οικονομικού και όχι μόνον περιεχομένου πράξεις, που εν δυνάμει μπορούν να διαπραχθούν, όσο και με την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων — μεταξύ των οποίων, των δικαιωμάτων των παιδιών —, από παρεμβάσεις όποιου μορφής εξουσίας, δημόσιας ή ιδιωτικής. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι το πρόβλημα αυτό δεν πρέπει να επηρεάσει αρνητικά:

- την ανάπτυξη του Διαδικτύου·
- την οικονομική ανάπτυξη·
- την ελευθερία διακίνησης ιδεών, πληροφοριών, γνώσεων, προϊόντων·
- τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα.

4.1.1.2. Φθηνότερο, ταχύτερο και ασφαλές Διαδίκτυο — Προτάσεις

Πρόταση 1η: Η ΟΚΕ θεωρεί το χρονικό διάστημα έως την απόκτηση ενός υγιούς ανταγωνιστικού πλαισίου λειτουργίας των τηλεπικοινωνιών, ως καθοριστικής σημασίας στην κούρσα κάλυψης από την Ευρώπη της υστέρησης της σε συμμετοχή στο Διαδίκτυο. Για την αξιοποίηση αυτού ακριβώς του χρονικού διαστήματος θετικά, η ΟΚΕ προτείνει την παρότρυνση και ενίσχυση⁽²⁾ της ένταξης στο Διαδίκτυο ομάδων του πληθυσμού, που μπορούν και πρέπει να εξοικειωθούν σύντομα μ' αυτό. Στις ομάδες αυτές, σαφώς ανήκει:

- ο κόσμος της εκπαίδευσης (μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικοί)·
- οι επιχειρήσεις·

(1) Βλέπε σχετικό πίνακα παραρτήματος έκθεσης προόδου της Επιτροπής, «eEurope: Μια κοινωνία των πληροφοριών για όλους» Ηλεκτρονική διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/documentation/progress/pr_annex2_el.htm.

(2) Η ενίσχυση αναφέρεται τόσο στην προμήθεια προσωπικών υπολογιστών, όσο και στη διασύνδεση με το Διαδίκτυο.

- οι φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών·
- ειδικές ομάδες, όπως άνεργοι και αναλφάβητοι.

Η ΟΚΕ πιστεύει ακόμη, ότι είναι απαραίτητο να εξετασθεί η ταχεία και οικονομική πρόσβαση στο Internet με την υποχρέωση καθολικής υπηρεσίας, που θα περιλαμβάνει ειδικότερα τα σχολεία, τα πανεπιστήμια, τις βιβλιοθήκες και τις αποκεντρωμένες υγειονομικές υπηρεσίες⁽³⁾ σύμφωνα με το αμερικανικό πρότυπο⁽⁴⁾.

Πρόταση 2η: Ένα διευρωπαϊκό δίκτυο μεγάλης ταχύτητας, στο βαθμό που επιδρούσε άμεσα στην παραγωγική διαδικασία θα διέυρνε τις προϋποθέσεις αειφόρου ανάπτυξης της Ευρώπης. Στα προηγούμενα πλαίσια η ΟΚΕ προτείνει τον μη αποκλεισμό της συμμετοχής και πρόσβασης σ' αυτό των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Γίνεται σαφές ότι σε κάθε περίπτωση μιλούμε για ένα ευρωπαϊκό, ποιοτικό και με συγκεκριμένο περιεχόμενο δίκτυο. Ένα δίκτυο, στο οποίο η συμμετοχή θα είναι επώνυμη και σαφώς δημοκρατικά ελεγχόμενη.

Πρόταση 3η: Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η εγκληματικότητα στο Διαδίκτυο δεν αφορά μόνον στην Ευρώπη και δεν μπορεί να καταπολεμηθεί μόνον από αυτήν, στο επίπεδό της. Αποδέχεται, λοιπόν, καταρχήν έναν παγκόσμιο φορέα πρόληψης ενδεχόμενων ηλεκτρονικών εγκλημάτων (προληπτική ευθύνη), καθώς και την ευθύνη της πολιτείας να προστατεύει τους πολίτες της απ' αυτήν τη μορφή εγκληματικότητας (κατασταλτική ευθύνη). Η ΟΚΕ εφιστά, όμως, την προσοχή στο να μην καταστούν οι αρμοδιότητες αυτές βρόχος στο Διαδίκτυο. Ιδιαίτερα δε εφιστά την προσοχή στο να μη λειτουργήσουν ασφικτικά στο επίπεδο της οικονομίας και στο να μην οδηγήσουν σε όποιου μορφής, μη αναγκαίο περιορισμό των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

4.2. Στόχος 2: Επένδυση σε άτομα και δεξιότητες

4.2.1. Η ΟΚΕ κρίνει ότι η κατάκτηση του στόχου 2 αποτελεί το δυσκολότερο επί μέρους εγχείρημα της συνολικής προσπάθειας. Σχετικά με τις συγκεκριμένες θέσεις που περιλαμβάνονται στο στόχο αυτόν, η ΟΚΕ επισημαίνει και προτείνει τα εξής:

4.2.1.1. Επένδυση σε άτομα και δεξιότητες — Επισημάνσεις

Επισημάνση 1η: Ο στόχος 2 διακρίνεται:

- από φιλόδοξους επί μέρους στόχους·

(3) Βλέπε την πρόταση της Επιτροπής για την καθολική υπηρεσία στον τομέα των τηλεπικοινωνιών επί της οποίας έχει γνωμοδοτήσει η ΟΚΕ.

(4) U.S. Telecom Act 1996.

- από πολλά και διαφορετικών απαιτήσεων επίπεδα δράσης (παιδιά, ενήλικες, ειδικές ομάδες πληθυσμού, εθνικά επίπεδα)·
- από προθεσμίες υλοποίησης οι οποίες φαίνεται δύσκολο να τηρηθούν·
- από πλήθος και πολυμορφία φορέων υλοποίησης.

Παρά την ως άνω εικόνα του στόχου 2, η ΟΚΕ δεν διαφωνεί με το πλαίσιο, την ουσία και το περιεχόμενο των σχετικών προτάσεων. Αυτό, γιατί θεωρεί ως κεντρικό ζητούμενο αυτού του σχεδίου δράσης, πριν απ' όλα, τη συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας υλοποίησής του (βασικά από τις διοικήσεις), κάτι που απαιτεί ισχυρό κλονισμό.

Επισημάνση 2η: Για την ΟΚΕ η κατάκτηση του σύγχρονου ευρωπαϊκού στρατηγικού στόχου, εξαρτάται προοπτικά και κατά βάση, από τη σχέση που θα δημιουργηθεί μεταξύ εκπαίδευσης και σύγχρονων τεχνολογιών, εκπαίδευσης, κοινωνίας της πληροφορίας και κοινωνίας της γνώσης. Οι ειδικότερες παρατηρήσεις της ΟΚΕ για το θέμα αυτό γίνονται ή θα γίνουν στις σχετικές γνωμοδοτήσεις της⁽¹⁾. Αξίζει, πάντως, να επισημανθεί το τεράστιο μέγεθος των αλλαγών που απαιτείται, στη μαθησιακή διαδικασία και τις ευθύνες που έχει ο κόσμος της εκπαίδευσης να επιδράσει και να συνδιαμορφώσει τη νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα. Αξίζει, επίσης να επισημανθεί ότι:

- τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα αποδείχθηκαν — σχεδόν στο σύνολό τους — ανέτοιμα να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της κοινωνίας της πληροφορίας και της γνώσης·
- ο σχετικός εκσυγχρονισμός που απαιτείται αλλάζει άρδην την κλασική εικόνα του σχολείου. Ουσιαστικά μιλάμε για ένα νέο ποιοτικά σχολείο με⁽²⁾:
 - ευρύτερους από τους σημερινούς στόχους (ανταπόκριση στις απαιτήσεις που δημιουργούν η κοινωνία της πληροφορίας και της γνώσης, καθώς η νέα ευρωπαϊκή πραγματικότητα και η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας)·
 - διαφορετική δομή (ανταπόκριση στα νέα δεδομένα που δημιουργεί η λογική της δια βίου μάθησης)
 - ευρύτερο μαθητικό πεδίο (ανταπόκριση στην αναγκαιότητα ηλικιακής επέκτασης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, αλλά και ανταπόκρισης στο θεσμό της δια βίου μάθησης)

- σύγχρονα μέσα, μεθοδολογία και περιεχόμενο σπουδών (προσαρμογή και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, κύρια της πληροφορικής, κατά την εκπαιδευτική διαδικασία και πράξη).

Επισημάνση 3η: Η ΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη της Επιτροπής ότι «η ψηφιακή παιδεία αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της προσαρμοστικότητας της εργασιακής δύναμης και της απασχολησιμότητας του συνόλου των πολιτών»⁽³⁾. Επισημαίνει, όμως, μια αντικειμενική αλήθεια. Ότι, δηλαδή, η ευκολία απόκτησης της παιδείας αυτής, είναι γενικά αντιστρόφως ανάλογη με την ηλικία του ατόμου. Η ως άνω επισημάνση απαιτεί στην πράξη διαφορετικού μεγέθους προσπάθειες προσαρμογής, ανάλογα και με την ηλικία⁽⁴⁾. Σαφώς λοιπόν για την εργασιακή προσαρμοστικότητα και απασχολησιμότητα ιδιαίτερα των μεγαλύτερων ηλικιών απαιτείται:

- επανεξέταση και αναπροσαρμογή των συστημάτων κατάρτισης·
- εκπαίδευση για την απόκτηση ψηφιακής παιδείας·
- κίνητρα, για μια ολοκληρωμένη εξοικείωση του ατόμου με την κοινωνία της πληροφορίας και της γνώσης (εργασιακή εξοικείωση, αξιοποίηση Διαδικτύου, αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρει η οικονομία της γνώσης).

Επισημάνση 4η: Στην ψηφιακή εποχή ο παράγοντας κλειδί για την ανάπτυξη και την ποιότητα της παραγωγής εντοπίζεται στους εργαζόμενους, στα προσόντα που διαθέτουν, στην ανταγωνιστικότητά τους. Συνακόλουθα τα στοιχεία αυτά θα προσδιορίσουν τελικά και το που θα αναπτυχθούν νέες βιομηχανίες, την οργάνωση της εργασίας και γενικότερα την εργασιακή ζωή στο σύνολό της.

4.2.1.2. Επένδυση σε άτομα και δεξιότητες — Προτάσεις

Πρόταση 1η: Η ΟΚΕ θεωρεί τη συγκυρία ευνοϊκή στο να προχωρήσει η Ένωση σε σχετικές, στρατηγικού χαρακτήρα παρεμβάσεις, στην εκπαίδευση. Για το σκοπό αυτό απαιτείται ένας καλά προετοιμασμένος και ουσιαστικός διάλογος. Ένας διάλογος, ο οποίος ούτως ή άλλως έχει ήδη ανοίξει με τις αποφάσεις της Λισσαβόνας. Η ΟΚΕ προτείνει ο διάλογος αυτός για τη εκπαίδευση και την ευρωπαϊκή της διάσταση, να μην περιοριστεί στο επίπεδο του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας. Να απλωθεί στο επίπεδο της κοινωνίας και των παραγωγικών δυνάμεων, με αξιοποίηση των ήδη υπαρχόντων καλών πρακτικών. Έτσι μόνον μπορεί να καταστεί πειστικός και αποτελεσματικός. Σ' έναν τέτοιο διάλογο η ΟΚΕ είναι έτοιμη να συμμετάσχει.

⁽¹⁾ Βλέπε σχετικές γνωμοδοτήσεις ΟΚΕ (ΕΕ C 168 της 16.6.2000), (ΕΕ C 117 της 26.4.2000) και την υπό επεξεργασία γνωμοδότηση για την «ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης».

⁽²⁾ Για αναλυτικότερη προσέγγιση βλέπε: (Έκθεση για την ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης) και CES 788-2000 (υπό επεξεργασία γνωμοδότηση για το ίδιο θέμα).

⁽³⁾ eEurope: στόχος 2, σημείο β.

⁽⁴⁾ Βλέπε αναλυτική πρόταση της ΟΚΕ για μαζική εξοικείωση των πολιτών με την κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ C 117 της 26.4.2000).

Πρόταση 2η: Η ΟΚΕ ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για το θεσμό της δια βίου μάθησης. Στο θεσμό αυτόν χρεώνει την ευθύνη της εξοικείωσης των ευρωπαίων — ανεξάρτητα από ηλικία — με τη λογική και τους μηχανισμούς της κοινωνίας της πληροφορίας. Στο θεσμό αυτόν χρεώνει, επίσης, τη γνώση και αντίληψη της νέας πραγματικότητας που δημιουργεί η προοπτική της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η παγκοσμιοποίηση, οι σύγχρονες τεχνολογίες. Στον θεσμό αυτόν, τέλος, χρεώνει την εργασιακή και παραγωγική εξοικείωση των ευρωπαίων πολιτών και επιχειρήσεων με τις σχετικές ανάγκες της νέας εποχής και της νέας οικονομίας. Γι αυτό και προτείνει ο θεσμός της δια βίου μάθησης να οικοδομηθεί, όσο γίνεται συντομότερα, με την ενεργό συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών⁽¹⁾. Προς την ως άνω κατεύθυνση η ΟΚΕ είναι, επίσης, έτοιμη να συνεργήσει, μεταξύ των άλλων, καταθέτοντας τις σχετικές θέσεις της.

Πρόταση 3η: Η ΟΚΕ προτείνει να ληφθούν σοβαρά υπόψη στις από εδώ και πέρα σχετικές επιλογές οι επιπτώσεις που θα έχει στους εργαζόμενους η ανάπτυξη του προγράμματος «Ηλεκτρονική Ευρώπη». Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων αυτών θα πρέπει να γίνει με κοινωνικούς όρους και στα πλαίσια του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου. Εξάλλου είναι κάτι που τους ανήκει αφού, κατά τη μετάβαση από τη βιομηχανική στην ψηφιακή εποχή και στην υπεραξία που αυτή δημιούργησε, οι εργαζόμενοι είχαν τη δική τους σημαντική συμβολή.

4.3. Στόχος 3: Τόνωση της χρήσης του Διαδικτύου

4.3.1. Το Διαδίκτυο ως μηχανισμός και χώρος εδραίωσης και ανάπτυξης της κοινωνίας της πληροφορίας και της γνώσης, καθώς και της νέας οικονομίας, αποκτά αξία από τη στιγμή που δέχεται επισκέπτες-χρήστες. Όσο περισσότερους, μάλιστα, χρήστες έχει το Διαδίκτυο τόσο μεγαλύτερη αξία αποκτά. Στα προηγούμενα πλαίσια η τόνωση της χρήσης του Διαδικτύου αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου μ' ό,τι αυτό σημαίνει για τη μείωση του κόστους παραγωγής⁽²⁾, την παραγωγικότητα και την ανάπτυξη. Αποτελεί, επίσης, αιτία για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων⁽²⁾ και συνακόλουθα νέων θέσεων εργασίας. Η τόνωση της χρήσης του Διαδικτύου, αποτελεί, τέλος, προϋπόθεση για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων προγραμμάτων επικοινωνίας, καθώς και για εύκολη, γρήγορη και σχεδόν ανέξοδη πρόσβαση σε κάθε μορφής πληροφορία και γνώση. Προβλήματα όπως η επικοινωνία μεταξύ διοίκησης-πολιτών και αντίστροφα, η παροχή υγειονομικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών, μεταφορών και μετακινήσεων, θα καταστούν ευκολότερα στη λύση τους με την ανάπτυξη ενός Διαδικτύου, του οποίου χρήστες θα καταστούν, όλοι αν είναι δυνατόν, οι ευρωπαίοι πολίτες.

(1) Για αναλυτικότερη προσέγγιση βλέπε το σχετικό υπόμνημα της Επιτροπής — SEC(2000) 1832.

(2) Βλέπε σχετικό πίνακα παραρτήματος έκθεσης προόδου της Επιτροπής, «eEurope: Μια κοινωνία των πληροφοριών για όλους». Ηλεκτρονική διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/documentation/progprep/pr_annex2_el.htm.

4.3.1.1. Τόνωση της χρήσης του Διαδικτύου — Επισημάνσεις

Επισήμανση 1η: Σ' ό,τι αφορά στο ηλεκτρονικό εμπόριο η ΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου⁽³⁾ αποτελεί κατά βάση υπόθεση της αγοράς και των καταναλωτών. Τα όργανα της ΕΕ και οι διοικήσεις των κρατών μελών καλούνται να λύσουν όσο γίνεται γρηγορότερα και ενιαία τα θεσμικά και νομοθετικά προβλήματα, που προκύπτουν. Καλούνται, επίσης, να διαμορφώσουν ευρωπαϊκή θέση στο σχετικό διάλογο που αναπτύσσεται σε παγκόσμιο επίπεδο. Καλούνται, τέλος, στα πλαίσια των όσων αναπτύχθηκαν σε προηγούμενα σημεία, να τονώσουν τη χρήση του Διαδικτύου, ενθαρρύνοντας μεταξύ των άλλων και με συγκεκριμένα μέτρα, την εμπιστοσύνη των καταναλωτών σ' αυτό.

Επισήμανση 2η: Η ενιαία αντιμετώπιση από την Ευρώπη, των θεσμικών και νομοθετικών προβλημάτων που προκύπτουν κατά την ανάπτυξη του Διαδικτύου και τη χρήση του στις καθημερινές συναλλαγές αποτελεί σημαντικό ζήτημα για το κύρος και την ανταγωνιστικότητά της. Αποτελεί, επίσης, αναγκαιότητα για μια σοβαρή παρουσία της στο σχετικό παγκόσμιο διάλογο που διεξάγεται. Η καθιέρωση και καταξίωση του ονόματος τομέα {eu}, το ευρωπαϊκό ψηφιακό περιεχόμενο και η προώθηση της πολυγλωσσίας στο Διαδίκτυο⁽⁴⁾, η ψηφιακή τηλεόραση, η κινητή τηλεφωνία⁽²⁾ και η διασύνδεσή της με το Διαδίκτυο, οι έξυπνες κάρτες κ.ά. αποτελούν τέτοιες μάχες που πρέπει να κερδηθούν.

Επισήμανση 3η: Η ΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει άμεσα οι διοικήσεις να προχωρήσουν σε ένταξή τους στο ψηφιακό πλαίσιο λειτουργίας. Αυτό μεταξύ των άλλων σημαίνει άμεση εκπαίδευση των εργαζόμενων στο ως άνω πλαίσιο λειτουργίας. Σημαίνει παράλληλα ότι όσο γρηγορότερα εντάξουν οι διοικήσεις τις υπηρεσίες τους στην ηλεκτρονική λογική, τόσο γρηγορότερα θα αναπτυχθεί το σύστημα και στο επίπεδο της κοινωνίας.

Επισήμανση 4η: Η χρήση του Διαδικτύου στις λιγότερο ευνοημένες περιοχές και ειδικά στις περιοχές του Στόχου 1 των Διαρθρωτικών ταμείων μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης και κάλυψης αναγκών που μέχρι σήμερα δεν καλύπτονται (π.χ. τηλεργασία, τηλεγεία κ.λπ.).

4.3.1.2. Τόνωση της χρήσης του Διαδικτύου — Προτάσεις

Πρόταση 1η: Η ΟΚΕ προτείνει να γίνεται σε τακτά διαστήματα συγκριτική αξιολόγηση, για τη θέση της Ευρώπης σε σχέση με το στόχο 3 και ειδικότερα σε σχέση με το ηλεκτρονικό εμπόριο και το ψηφιακό περιεχόμενο. Η έκθεση πρέπει να περιλαμβάνει και ενημέρωση για τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις στο χώρο.

(3) Βλέπε γνωμοδότηση ΟΚΕ «Νομικές πτυχές του ηλεκτρονικού εμπορίου στην εσωτερική αγορά» (ΕΕ C 169 της 16.6.1999).

(4) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ «Ψηφιακό περιεχόμενο/Παγκόσμια δίκτυα».

Πρόταση 2η: Η ΟΚΕ διαβλέπει αναγκαιότητα άμεσης εφαρμογής της πρότασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας για συγκριτική αξιολόγηση. Η υλοποίηση της πρότασης αυτής, ως είναι φυσικό, θα ασκήσει έντονη πίεση στις διοικήσεις των κρατών μελών, για ανταπόκρισή τους στο συγκεκριμένο σχέδιο δράσης και για ένταξή τους στην ψηφιακή εποχή. Σημαντικό είναι επίσης να υπάρξει συνεχής και σταθερή στήριξη της πρωτοβουλίας από όλα τα όργανα της ΕΕ.

Πρόταση 3η: Η ΟΚΕ κρίνει ότι οι περιοχές του στόχου 1 των διαρθρωτικών ταμείων προσφέρονται για την εφαρμογή σχετικών πρωτοποριακών προγραμμάτων που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, τις εθνικές και τις κοινοτικές χρηματοδοτήσεις και τον ιδιωτικό τομέα.

Πρόταση 4η: Η ΟΚΕ στέκεται ιδιαίτερα στην ανάπτυξη των υπηρεσιών ευφών μεταφορών. Καλεί, λοιπόν, τις εθνικές κυβερνήσεις, την Επιτροπή και τον ιδιωτικό τομέα να χρησιμοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες για την αύξηση της ασφάλειας των χερσαίων, θαλασσίων και αεροπορικών μεταφορών.

5. Συστάσεις

5.1. Η ΟΚΕ, στα πλαίσια της θετικής της θέσης και στάσης απέναντι στο σχέδιο δράσης «Ηλεκτρονική Ευρώπη» και με βάση:

- τα μηνύματα που δέχεται από τις οργανώσεις που εκπροσωπούνται σ' αυτήν, και
- τις μέχρι τώρα σχετικές με το θέμα επεξεργασίες της,
- συνιστά προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή τα παρακάτω:

5.1.1. Θεωρεί ότι, μέχρι στιγμής, η πρωτοβουλία «Ηλεκτρονική Ευρώπη» έχει προωθηθεί επιτυχώς και θετικά. Τα στελέχη στο οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο έχουν σε μεγάλο βαθμό αντιληφθεί τους στόχους και τη σημασία της. Αυτή ήταν όμως η ευκολότερη φάση του εγχειρήματος. Η δυσκολότερη φάση έπεται και σχετίζεται με την προώθηση της πρωτοβουλίας στο επίπεδο της βάσης του οικονομικού και κοινωνικού οικοδομήματος. Στη φάση αυτή η ΟΚΕ συνιστά:

- ακόμα μεγαλύτερη πολιτική στήριξη·
- εντατικοποίηση των προσπαθειών και διατήρηση της πρωτοβουλίας στο προσκήνιο·
- ανάδειξη των καλών πρακτικών και των επί μέρους σχετικών κατακτήσεων.

5.1.2. Η ΟΚΕ θεωρεί την προώθηση της χρήσης του Διαδικτύου, ως τον βασικότερο στόχο του σχεδίου δράσης. Πιστεύει ότι η προώθηση αυτή θα ενισχύσει ουσιαστικά την ευρωπαϊκή αγορά, ενώ παράλληλα θα συντελέσει στο να εξοικειωθούν οι ευρωπαίοι πολίτες στην κοινωνία της πληροφορίας, με ευρωπαϊ-

κούς όρους (χωρίς αποκλεισμούς, μέσω εκπαίδευσης). Πιστεύει επίσης ότι η χρήση είναι αυτή που θα οδηγήσει τελικά σε ωφέλειες. Ωφέλειες, που θα καρπωθούν η αγορά και οι καταναλωτές, οι διοικήσεις και οι πολίτες, οι πλειοψηφίες, οι ιδιαιτερότητες και οι μειοψηφίες. Η ΟΚΕ πιστεύει, επίσης, ότι η προώθηση της χρήσης προαπαιτεί δημιουργία κοινωνικής τάσης, πλειοψηφικού κοινωνικού ρεύματος. Για τη γρηγορότερη προώθηση της χρήσης του Διαδικτύου η ΟΚΕ συνιστά:

- άμεση ένταξη των δημόσιων οργανισμών στο Διαδίκτυο-ηλεκτρονική διασύνδεση μεταξύ διοίκησης-πολίτη και διοίκησης επιχειρήσεων·
- άμεση ενίσχυση της ένταξης στο Διαδίκτυο ομάδων του πληθυσμού, όπως:
 - ο κόσμος της εκπαίδευσης (μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικοί)·
 - οι επιχειρήσεις·
 - οι φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και
 - ειδικές ομάδες, όπως άνεργοι και αναλφάβητοι.

5.1.3. Για την ΟΚΕ ο κίνδυνος αποκλεισμού ατόμων ή ομάδων ατόμων από την κοινωνία της πληροφορίας και τις ωφέλειές της είναι υπαρκτός και μεγάλος. Για την αποφυγή του κινδύνου αυτού η ΟΚΕ συνιστά να συνοπλογογίζεται η ως άνω διάσταση σ' όλες τις επιμέρους δράσεις. Πιο συγκεκριμένα συνιστάται:

- να ενισχυθούν οι περιοχές εκείνες, όπου εκ των πραγμάτων υφίσταται κίνδυνος αποκλεισμού (ορεινές, αραιοκατοικημένες, νησιωτικές περιοχές)·
- να ενισχυθούν επίσης και ιδιαίτερα, τα άτομα με ειδικές ανάγκες (τόσο σε σχέση με την εξοικειωσή τους, όσο και σε σχέση με το «πως» της εξοικειωσής τους.
- να ενισχυθούν, τέλος, τα άτομα εκείνα, που δεν έχουν σχέση με το σύγχρονο τεχνολογικό γίγνεσθαι, ή για λόγους ειδικούς, ή και καθαρά οικονομικούς δεν μπορούν να έρθουν σε επαφή μ' αυτό.

5.1.4. Κίνδυνο αντιμετωπίζουν, επίσης και οι υποψήφιοι προς ένταξη χώρες σε σχέση με την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας τους και την κοινωνική τους συνοχή. Γι' αυτό και συνιστάται ο συνοπλογογισμός τους κατά την ανάπτυξη του σχεδίου δράσης.

5.1.5. Η ΟΚΕ επισημαίνει τη σημασία της εξοικείωσης του σημερινού, αλλά και του αυριανού ευρωπαίου πολίτη με την κοινωνία της πληροφορίας. Διευκρινίζει, επίσης, ότι όλες οι δράσεις που σχετίζονται με την προώθηση της χρήσης του Διαδικτύου, την κατάρτιση της κοινωνίας της πληροφορίας και του νέου στρατηγικού στόχου της Ένωσης θα πρέπει να έχουν ως επίκεντρό τους τον άνθρωπο και τις ανάγκες του, τον ευρωπαίο πολίτη και την ευρωπαϊκή κοινωνία. Η κατάρτιση της κοινωνίας της πληροφορίας — προθάλαμου της κοινωνίας της γνώσης — αποκτά ουσιαστικό περιεχόμενο από τη στιγμή που υπηρετεί την ως άνω αρχή. Συνιστά, λοιπόν, η διαδικασία εξοικείωσης να θεωρηθεί ως ύψιστος, για κατάρτιση, κοινωνικός στόχος, αλλά και ως κοινωνικό και ατομικό δικαίωμα. Ένα δικαίωμα, που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την τελική διατύπωση του «χάρτη κοινωνικών δικαιωμάτων».

5.1.6. Η ΟΚΕ θεωρεί την προτεινόμενη «μέθοδο ανοιχτού συντονισμού» — μια μέθοδο η οποία θα στηρίζεται σε συγκριτική αξιολόγηση — ως διαδικασία, που θα λειτουργήσει θετικά και προωθητικά στην υλοποίηση του σχεδίου δράσης. Συνιστά, όμως, ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση της εγκυρότητας των στοιχείων και στη συγκρισιμότητά τους. Συνιστά επίσης συνεχή πολιτικό έλεγχο, για αποτελεσματικότερη λειτουργία του συστήματος. Προς την κατεύθυνση της έγκυρης και αποτελεσματικής λειτουργίας του όλου συστήματος σημαντικό ρόλο μπορούν να παίξουν οι φορείς που θα συντονίζουν την υλοποίηση του σχεδίου δράσης στο τοπικό επίπεδο. Η ΟΚΕ συνιστά να εξεταστεί η δυνατότητα ανάθεσης αυτού του ρόλου στα προβλεπόμενα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας τοπικά κέντρα μάθησης, ή σε παρόμοιους φορείς, που ήδη λειτουργούν σε μερικά κράτη μέλη. Η ΟΚΕ θεωρεί αυτονόητο ότι οι φορείς αυτοί θα είναι ανεξάρτητοι από τις διοικήσεις.

5.1.7. Σε κάθε περίπτωση η ΟΚΕ τονίζει την αναγκαιότητα και συνιστά να αξιοποιηθούν παράλληλα τα διαρθρωτικά ταμεία και τα σχετικά ερευνητικά προγράμματα, καθώς επίσης και άλλα συναφή κοινοτικά μέτρα συνεργασίας, ιδιαίτερος εκείνα που αφορούν στις υποψήφιες χώρες και στους εταίρους της Μεσογείου⁽¹⁾.

5.1.8. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η προώθηση του σχεδίου δράσης στο επίπεδο της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας θα συναντήσει πολλά επί μέρους, αλλά σημαντικά προβλήματα. Οι διαφορές από

χώρα σε χώρα, οι διαφορές μεταξύ των γενεών, οι διαφορές μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων (εργαζομένων και μη), οι ατομικές, τέλος, διαφορές, θα καταστήσουν την όλη προσπάθεια δύσκολη. Η ΟΚΕ συνιστά την άμεση πραγματοποίηση μελετών για την αντιμετώπιση, επιμέρους, προβλημάτων, που πιθανόν θα παρουσιαστούν στο επίπεδο αυτό⁽²⁾. Συνιστά, επίσης, συνεχή διάχυση της πληροφόρησης προς όλες τις πλευρές και ειδικότερα της πληροφόρησης που σχετίζεται με τις καλύτερες πρακτικές στην αντιμετώπιση τέτοιου είδους προβλημάτων. Συνιστά, τέλος, την αξιοποίηση της όποιας υπάρχουσας εμπειρογνομosύνης σε ευρωπαϊκό ή και εθνικό επίπεδο, για την ανάπτυξη μιας προληπτικής πολιτικής στον τομέα αυτόν.

5.1.9. Για την ΟΚΕ όλοι σχεδόν οι στόχοι του σχεδίου δράσης, αλλά και γενικότερα ο σύγχρονος στρατηγικός στόχος της Ένωσης, θα εξαρτηθεί κατά βάση και προοπτικά από τη σχέση που θα δημιουργηθεί μεταξύ εκπαίδευσης και σύγχρονων τεχνολογιών, εκπαίδευσης, κοινωνίας της πληροφορίας και κοινωνίας της γνώσης. Γι' αυτό και η ΟΚΕ δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στις επιλογές που θα γίνουν για:

- τις σύγχρονες μορφές μάθησης (ηλεκτρονική μάθηση και ό,τι αυτή σημαίνει, ιδιαίτερα, για την πανεπιστημιακή και προπανεπιστημιακή εκπαίδευση)·
- τους νέους εκπαιδευτικούς θεσμούς (δια βίου μάθηση, τοπικά πολυλειτουργικά κέντρα μάθησης)·
- την ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης.

Η ΟΚΕ θεωρώντας τη συγκυρία ευνοϊκή συνιστά να προχωρήσει η Ένωση σε στρατηγικού χαρακτήρα αναγκαίες παρεμβάσεις στην εκπαίδευση. Παρεμβάσεις οι οποίες θα αναδειχθούν μέσα από έναν συνεχή, ουσιαστικό και ανοιχτό διάλογο μεταξύ των κρατών μελών, των ευρωπαϊκών οργάνων και της ευρωπαϊκής κοινωνίας στο σύνολό της.

5.1.10. Η ΟΚΕ κρίνει ότι οι κοινωνικοί εταίροι και γενικότερα η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών έχουν να παίξουν το δικό τους σημαντικό ρόλο στην όλη προσπάθεια της υλοποίησης του σχεδίου δράσης και της κατάρτισης του σύγχρονου ευρωπαϊκού στρατηγικού στόχου. Γι' αυτό και συνιστά τη στενή συνεργασία των ευρωπαϊκών οργάνων με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Προς την κατεύθυνση αυτή η ΟΚΕ είναι έτοιμη να συμβάλει με όλες τις δυνάμεις της.

⁽¹⁾ Περιφερειακό ταμείο, κοινωνικό ταμείο, ταμείο συνοχής, ταμείο προέκταξης, 5ο πρόγραμμα πλαίσιο E&TA, Phare, Meda, Info 2000, Media κ.λπ.

⁽²⁾ όπως π.χ. το σχετικό ερευνητικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου της Οξφόρδης στο ΗΒ, της Γερμανίας και Ιταλίας, που συγχρηματοδοτείται από τη Γ.Δ.: Απασχόληση και κοινωνικές υποθέσεις.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό ΕΚ αριθ. 2027/97 για την ευθύνη του αερομεταφορέα σε περίπτωση δυστυχήματος»

(2001/C 123/09)

Στις 23 Ιουνίου 2000 και σύμφωνα με το άρθρο 80.2 της Συνθήκης ΕΚ το Συμβούλιο ζήτησε από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να γνωμοδοτήσει για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», της ΟΚΕ πραγματοποίησε τις προπαρασκευαστικές εργασίες με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Βο Green. Το τμήμα υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 9 Ιανουαρίου 2001.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειας της 24ης και 25ης Ιανουαρίου 2001 (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου), η ΟΚΕ υιοθέτησε με 79 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό

1.1. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2027/97⁽¹⁾ καθιέρωσε ένα σύγχρονο καθεστώς αποζημίωσης σε περίπτωση θανάτου ή τραυματισμού επιβατών των αερομεταφορέων της ΕΚ και διασφάλισε ένα ομοιόμορφο καθεστώς για τους αερομεταφορείς της ΕΚ εν αναμονή της αναθεώρησης της Σύμβασης της Βαρσοβίας του 1929 που περιελάμβανε μεταγενέστερες τροποποιήσεις. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υπεστήριξε στη γνωμοδότησή της του 1996 την πρόταση κανονισμού της Επιτροπής⁽²⁾. Ωστόσο, ο κανονισμός δεν κάλυπτε ορισμένα θέματα, ιδίως όσον αφορά τις αποσκευές και τις καθυστερήσεις, τα οποία η παρούσα πρόταση τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2027/97 ρυθμίζει τώρα.

1.2. Η Σύμβαση της Βαρσοβίας⁽³⁾ ήταν ένα σημαντικό ορόσημο στην ιστορία των διεθνών αεροπορικών μεταφορών, που ρύθμιζε κυρίως τις σχέσεις μεταξύ αεροπορικών εταιρειών και επιβατών όσον αφορά τα ατυχήματα στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές. Συνήθως το βάρος της απόδειξης φέρουν οι ενάγοντες, αλλά η Σύμβαση της Βαρσοβίας καθιέρωσε την αναστροφή του βάρους της απόδειξης. Για την άμβλυνση των σχετικών συνεπειών, οι αεροπορικές εταιρείες έχουν μειωμένη ευθύνη αποζημίωσης, εκτός και εάν οι ενάγοντες μπορούν να αποδείξουν ότι υπήρξε σοβαρή αμέλεια.

1.3. Η Σύμβαση τροποποιήθηκε από το 1929 και διευρύνθηκε με μία σειρά συμφωνιών, όπως συγκεκριμένα με το πρωτόκολλο της Χάγης (1955), τη Σύμβαση της Γκουανταλαράγια (1961), το

Πρωτόκολλο της Γουατεμάλα (1971) και τα Πρωτόκολλα του Μόντρεαλ (1975). Ενώ στη Σύμβαση της Βαρσοβίας προσχώρησαν πάνω από 140 χώρες, οι επακόλουθες συμφωνίες δεν τέθηκαν όλες σε ισχύ. Ορισμένες από αυτές επειδή δεν επικυρώθηκαν από πολλές χώρες, ενώ άλλες επειδή υπογράφηκαν από διαφορετικές ομάδες χωρών. Ωστόσο, όσον αφορά τα πρωτόκολλα του Μόντρεαλ, μόνο το υπ αριθ. 3 δεν έχει τεθεί σε ισχύ.

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο σήμερα ισχύουν επτά διαφορετικά συστήματα.

1.3.1. Αυτό σημαίνει ότι από νομική άποψη πρέπει κανείς να λαμβάνει υπόψη ότι υπάρχουν χώρες που έχουν προσχωρήσει μόνο στη Σύμβαση της Βαρσοβίας (1929) και χώρες που έχουν επικυρώσει μία ή περισσότερες από τις μεταγενέστερες συμβάσεις, συμφωνίες ή πρωτόκολλα. Ενώ ο δείκτης ευθύνης των αεροπορικών εταιρειών είναι 100 βάσει της Σύμβασης της Βαρσοβίας (1929), ο δείκτης αυτός ανέρχεται στα 200 βάσει του Πρωτοκόλλου της Χάγης (1955), στα 1 200 βάσει του Πρωτοκόλλου της Γουατεμάλα (1971), και στα 973 βάσει των Πρωτοκόλλων του Μόντρεαλ (1975), πράγμα που αποτελεί άλλωστε το όριο στην πρόσφατα εγκριθείσα Σύμβαση του Μόντρεαλ (1999) με Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα 100 000⁽⁴⁾ ανά επιβάτη, όπου οι αεροπορικές εταιρείες δεν μπορούν να αρνηθούν ή να περιορίσουν την ευθύνη τους για ζημιές που προκύπτουν υπό τις συνθήκες που ορίζονται στη Σύμβαση. Ο δείκτης τιμών καταναλωτή κατά την αντίστοιχη περίοδο στις βιομηχανοποιημένες χώρες είχε φθάσει στα μέσα της δεκαετίας του 70 στα 900 περίπου.

1.3.2. Εκπεφρασμένο σε ευρώ, το όριο αποζημίωσης από τις αεροπορικές εταιρείες βάσει της Σύμβασης της Βαρσοβίας (1929) είναι 15 000 περίπου, ενώ στη Σύμβαση του Μόντρεαλ το ελάχιστο όριο είναι σχεδόν 150 000.

⁽¹⁾ ΕΕ L 285, 1997, σ. 1-3.

⁽²⁾ ΕΕ C 212, 1996, σ. 38-40.

⁽³⁾ Για τη Σύμβαση της Βαρσοβίας με τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις κ.λπ. βλέπε στο άρθρο 55, παράρτημα Α της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου για την έγκριση από τις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες της Σύμβασης για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές (σύμβαση του Μόντρεαλ), COM(2000) 446 τελικό της 14.7.2000.

⁽⁴⁾ Τα Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα ή SDR είναι μία διεθνής νομισματική μονάδα, η τιμή της οποίας καθορίζεται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Στις 26 Απριλίου 2000, 1.SDR = 1,44 ευρώ.

1.4. Η ταχεία επικύρωση από τα κράτη μέλη της Σύμβασης του Μόντρεαλ στις 28 Μαΐου 1999 για την καθιέρωση ορισμένων κοινών κανόνων για τις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές⁽¹⁾, σύμφωνα με την προτεινόμενη τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2027/97, θα συμβάλει στην εντός σύντομου διαστήματος θέση σε ισχύ της Σύμβασης του Μόντρεαλ (απαιτείται η συμμετοχή 30 κρατών), καθώς επίσης και στον εκσυγχρονισμό και την εναρμόνιση του καθεστώτος της ΕΚ για την ευθύνη αποζημίωσης των αεροπορικών εταιρειών σε περίπτωση θανάτου ή τραυματισμού επιβατών. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται βραχυπρόθεσμα ένα ομοιόμορφο σύστημα για τις αεροπορικές εταιρείες της ΕΚ και για τους επιβάτες τόσο στις εσωτερικές αεροπορικές μεταφορές όσο και σε εκείνες μεταξύ των κρατών μελών. Πιο μακροπρόθεσμα, αυτό θα συμβάλει επίσης, λόγω του ανταγωνισμού, σε μία αξιόλογη βελτίωση των μεταφορών επιβατών μεταξύ Κοινοτήτων και τρίτων χωρών από αεροπορικές εταιρείες που δεν εδρεύουν στην Κοινότητα.

1.4.1. Η διαδικασία αυτή συμφωνεί με το άρθρο 307 της Συνθήκης και μπορεί να βοηθήσει τα κράτη μέλη να λάβουν κοινή θέση σε ενδεχόμενη περίπτωση. Θα συμφωνεί επίσης με το άρθρο 55 της Σύμβασης του Μόντρεαλ (1999), που ορίζει ότι η Σύμβαση προέχει άλλων κανόνων (Σύμβασης της Βαρσοβίας κ.λπ.).

1.5. Η Σύμβαση του Μόντρεαλ (1999) προβάλλει την αρχή της πολιτικής ασφάλειας, που τυγχάνει γενικά αυξημένης αποδοχής στον τομέα των μεταφορών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, σύμφωνα με την οποία το άμεσο οικονομικό βάρος για ενδεχόμενες ελλείψεις στον τομέα αυτό φέρει εκείνος που έχει άμεση επίδραση στην ασφάλεια.

2. Πρόταση της Επιτροπής

2.1. Η Σύμβαση του Μόντρεαλ καθιερώνει εκσυγχρονισμένους και ομοιόμορφους κανόνες για την ευθύνη των αερομεταφορέων σε περίπτωση βλαβών σε επιβάτες, αποσκευές και φορτία κατά τις διεθνείς αερομεταφορές.

2.2. Το βασικό καθεστώς αποζημίωσης των επιβατών σε περίπτωση θανάτου ή τραυματισμού είναι το ίδιο τόσο στη Σύμβαση του Μόντρεαλ όσο και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2027/97. Συνεπώς, οι ευρωπαϊκοί κανόνες δεν θα υποβαθμισθούν εάν εφαρμοσθούν οι διατάξεις της Σύμβασης του Μόντρεαλ στην Ευρώπη. Όσον αφορά λεπτομέρειες της Σύμβασης αυτής, η ΕΚ

πρέπει να προσαρμόσει τους κανόνες της για την πραγματοποίηση των εξής αλλαγών:

2.2.1. Αναφορά στη Σύμβαση του Μόντρεαλ εκτός από την ισχύουσα αναφορά στη Σύμβαση της Βαρσοβίας ώστε η νέα Σύμβαση να γίνει σημείο αναφοράς και ο κανονισμός να συμβαδίζει με τις εξελίξεις.

2.2.2. Συμφωνία μεταξύ των διατάξεων για την ευθύνη αποζημίωσης, την απαλλαγή και την αποζημίωση σε περίπτωση θανάτου ή τραυματισμού και των αντίστοιχων διατάξεων της Σύμβασης του Μόντρεαλ ώστε το καθεστώς που ισχύει για τις αεροπορικές εταιρείες της ΕΚ να είναι το ίδιο άσχετα από το κατά πόσο πρόκειται για διεθνής ενδοκοινοτική ή εσωτερική αίτηση.

2.2.3. Ενημέρωση των διατάξεων περί προκαταβολής και περί του ποσού της αποζημίωσης που θα καταναλώνεται σε περίπτωση θανάτου επιβατών.

2.2.4. Βελτίωση και απλούστευση των διατάξεων περί ενημέρωσης των επιβατών ώστε να γνωρίζουν τις συνθήκες που έχουν σημασία για αυτούς.

2.2.5. Η αξιοσημείωτη αλλαγή στην πρόταση τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2027/97 είναι ότι καθιερώνεται ένα ομοιόμορφο καθεστώς για όλους τους τύπους ευθύνης αποζημίωσης των επιβατών και των προσωπικών τους ειδών σε όλες τις πτήσεις, δεδομένου ότι η ευθύνη αποζημίωσης για τις αποσκευές και τις απώλειες που οφείλονται σε καθυστερήσεις προβλέπεται από τη Σύμβαση του Μόντρεαλ αλλά όχι ακόμη από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2027/97.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2027/97 και η πρόταση τροποποίησης του κανονισμού διαφέρουν σε πολλά σημεία από το σύστημα της Βαρσοβίας, αφού ο κανονισμός κάνει διάκριση μεταξύ κοινοτικών αεροπορικών εταιρειών και αεροπορικών εταιρειών εκτός Κοινοτήτων. Αντίθετα, το σύστημα της Βαρσοβίας κάνει λειτουργική διάκριση μεταξύ εθνικών και διεθνών αεροπορικών μεταφορών. Ωστόσο, επειδή η Κοινότητα δεν συμμετέχει στο σύστημα της Βαρσοβίας, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2027/97 και η προτεινόμενη τροποποίησή του δεν έρχονται σε σύγκρουση με τις διεθνείς υποχρεώσεις της Κοινοτήτων.

3.1.1. Σχετικά με την υπόθεση για την οποία η Διεθνής Ένωση Αερομεταφορών (IATA) προσέφυγε στο Ανώτατο Δικαστήριο της Αγγλίας, μολονότι ο δικαστής έκρινε ότι ο κανονισμός δημιουργούσε διαφορές για τα κράτη μέλη όσον αφορά παλαιότερες υποχρεώσεις τους προς άλλα κράτη του συστήματος της Βαρσοβίας, εντούτοις δεν παρέπεμψε την υπόθεση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

⁽¹⁾ Για τη Σύμβαση της Βαρσοβίας με τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις κ.λπ. βλ. στο άρθρο 55, παράρτημα Α της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου για την έγκριση από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες της Σύμβασης για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές (σύμβαση του Μόντρεαλ), COM(2000) 446 τελικό της 14.7.2000.

3.1.2. Εκτός τούτου, δεν φαίνεται να υπάρχει κανένα πρόβλημα μεταξύ του συστήματος της Βαρσοβίας και του κανονισμού, αφού κανένα από τα κράτη που συμμετέχουν στο σύστημα αυτό δεν έχει αναλάβει καμία σχετική δράση.

3.1.3. Μολονότι μία παρόμοια σύγκρουση θα μπορούσε σε δεδομένη περίπτωση να αποτελέσει το αντικείμενο νομικής ρύθμισης, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2027/97 δεν παύει να ισχύει. Εφόσον δεν τίθεται θέμα επικείμενης κύρωσης της Σύμβασης του Μόντρεαλ, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να υποχρεωθούν να καταγγείλουν το σύστημα της Βαρσοβίας μόνο στην περίπτωση που μία παρόμοια σύγκρουση αποτελούσε το αντικείμενο ρύθμισης κατόπιν αιτήματος ενός κράτους που έχει επικυρώσει τη Σύμβαση της Βαρσοβίας.

3.1.4. Με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο, η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου της χώρας αυτής δεν έχει καμία νομική ισχύ στα άλλα 14 κράτη μέλη. Μπορεί να δημιουργήσει μία *de facto* αβεβαιότητα μόνο στη χώρα αυτή. Αντίθετα, σε σχέση με τις αεροπορικές εταιρείες και τους πολίτες της Κοινότητας δεν φαίνεται να υπάρχει λόγος μη εφαρμογής του κανονισμού, επειδή οι διατάξεις του σχετικά με την ευθύνη δεν ισχύουν για τις αεροπορικές εταιρείες που δεν εδρεύουν στην Κοινότητα. Οι τελευταίες έχουν απλώς υποχρέωση πληροφόρησης των επιβατών, πράγμα που δεν φαίνεται να έρχεται σε σύγκρουση με τη Σύμβαση της Βαρσοβίας.

3.1.5. Συνεπώς, η ΟΚΕ συμφωνεί με τις απόψεις της Επιτροπής.

3.2. Η εφαρμογή της πρότασης τροποποίησης του κανονισμού που θα διασφαλίζει περισσότερο τα δικαιώματα των επιβατών και θα συμβάλει ώστε ο κανονισμός της ΕΕ, να προσαρμοσθεί χωρίς δυσκολίες στο νέο γενικό καθεστώς που θεσπίζει η Σύμβαση του Μόντρεαλ.

3.3. Η ΟΚΕ ζητεί να ασκηθούν διεθνείς πιέσεις για μία ταχεία θέση σε ισχύ της Σύμβασης του Μόντρεαλ (1999) π.χ. με την όσο το δυνατόν ταχύτερη επικύρωση της εν λόγω σύμβασης. Ωστόσο, αυτό πρέπει να γίνει έχοντας υπόψη ότι το σύστημα της Σύμβασης της Βαρσοβίας θα ισχύει παράλληλα με εκείνο της Σύμβασης του Μόντρεαλ για τις πτήσεις μεταξύ Κοινοτήτων και τρίτων χωρών.

3.4. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή να τεθεί ο τροποποιημένος κανονισμός σε ισχύ όσο το δυνατόν συντομότερα και στο μέτρο που το επιτρέπουν η νομοθετική διαδικασία της ΕΚ και οι ανάγκες προσαρμογής του τομέα των εναέριων μεταφορών.

3.5. Επειδή η θέση σε ισχύ της Σύμβασης του Μόντρεαλ μπορεί να προκαλέσει σύγχυση όσον αφορά τις υποχρεώσεις των αερομεταφορέων της ΕΚ, η ΟΚΕ συμφωνεί να καταβληθούν προσπάθειες ώστε να γίνει αυτό ταυτόχρονα.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Άρθρο 2, εδάφιο γ)

Η ΟΚΕ επικροτεί την προτεινόμενη νέα διατύπωση του κειμένου αυτού, που διασαφηνίζει τους ορισμούς.

4.2. Άρθρο 2, εδάφιο στ)

Η ΟΚΕ κρίνει ότι τα επισυναπτόμενα πρωτόκολλα του Μόντρεαλ πρέπει να προστεθούν στην προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 2, εδάφιο στ), επειδή τα έγγραφα αυτά, για τις χώρες που τα έχουν επικυρώσει, αλλάζουν την αρχική και την τροποποιημένη Σύμβαση της Βαρσοβίας.

4.3. Άρθρο 3, εδάφιο 2

Μολονότι η προτεινόμενη διασαφήνιση όσον αφορά την υποχρέωση ασφάλισης βάσει του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2407/92⁽¹⁾, συμφωνεί με το άρθρο 50 της Σύμβασης του Μόντρεαλ (1999), η ΟΚΕ κρίνει ότι για πρακτικούς λόγους όσον αφορά την ασφάλεια πρέπει να διασαφηνισθεί περαιτέρω η σχετική υποχρέωση στην Κοινότητα.

4.4. Άρθρο 5, εδάφιο 3

Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι, λόγω της προτεινόμενης κατάργησης του εδαφίου 3 του άρθρου 3, πρέπει να διορθωθεί αναλόγως η σχετική αναφορά στο άρθρο 5, εδάφιο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2027/97.

4.5. Άρθρο 6

Η ΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να υποχρεωθούν όλες οι αεροπορικές εταιρείες στην Κοινότητα να παρέχουν σαφή και ακριβή στοιχεία στους καταναλωτές για τις νόμιμες υποχρεώσεις που αυτές έχουν.

⁽¹⁾ ΕΕ L 240, 1992, σ. 1-7.

4.6. Άρθρο 7 (του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2027/97)

Η προθεσμία για την έκθεση της Επιτροπής πρέπει, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, να είναι τέτοια ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν τα συμπεράσματα της έκθεσης εντός των προθεσμιών που ορίζονται στο άρθρο 24 περί επανεκτίμησης των ορίων αποζημίωσης.

4.7. Ωστόσο, όσον αφορά την αποζημίωση για την απώλεια, βλάβη ή καθυστέρηση αποσκευών, η ΟΚΕ κρίνει ότι το όριο ευθύνης των 1 000 ΕΤΔ είναι υπερβολικά χαμηλό. Δεν φαίνεται ρεαλιστικό να αναμένεται να προβαίνουν κοινοί επιβάτες σε δήλωση ειδικού ενδιαφέροντος κατά την παράδοση στον τόπο προορισμού.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Εντούτοις, η ΟΚΕ κατανοεί το γεγονός ότι μόνο στο θέμα αυτό η πρόταση τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2027/97 επαναλαμβάνει την αντίστοιχη διάταξη της Σύμβασης του Μόντρεαλ.

5. Συμπέρασμα

Έχοντας υπόψη τις παραπάνω παρατηρήσεις, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2027/97 «για την ευθύνη του αερομεταφορέα σε περίπτωση δυστυχήματος» (COM(2000) 340 τελικό — 2000/0145 (COD)). Η ΟΚΕ καλεί ταυτόχρονα τα κράτη μέλη να επικυρώσουν το ταχύτερο δυνατό τη Σύμβαση του Μόντρεαλ του 1999.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους»

(2001/C 123/10)

Στις 25 Οκτωβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα μεταφορών, ενέργειας, υποδομών, κοινωνίας των πληροφοριών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Δεκεμβρίου 2000, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Göran Lagerholm.

Κατά την 378η Σύνοδο Ολομελείας της 24ης και 25ης Ιανουαρίου 2001 (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου), η Οικονομική και Κοινωνική υιοθέτησε με 82 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Πρόταση της Επιτροπής

1.1. Έχοντας υπόψη την πρόταση οδηγίας σχετικά με ένα κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών⁽¹⁾, με την παρούσα πρόταση οδηγίας εναρμονίζονται

οι κανόνες σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους. Στόχος είναι να θεσπισθεί ένα κανονιστικό πλαίσιο για τις σχέσεις μεταξύ των φορέων που παρέχουν υπηρεσίες δικτύου και των παρόχων υπηρεσιών για τη διασφάλιση του θεμιτού ανταγωνισμού και της συνεργίας μεταξύ υπηρεσιών προς όφελος των καταναλωτών.

(1) COM(2000) 393 τελικό. Η γνωμοδότηση της ΟΚΕ CES 50/2001. Βλέπε επίσης στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ στην ΕΕ C 204 της 18.7.2000 με θέμα «Προς ένα κανονιστικό πλαίσιο για την υποδομή των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις σχετιζόμενες υπηρεσίες-Επισκόπηση των επικοινωνιών για το 1999» (COM(1999) 539 τελικό).

1.2. Με την οδηγία δημιουργείται νομική ασφάλεια μέσω του καθορισμού σαφών κριτηρίων για τις κανονιστικές παρεμβάσεις και σαφών ορίων και όρων για τις υποχρεώσεις που μπορούν να ενταχθούν σε διάφορα πλαίσια, ενώ ταυτόχρονα επιτυγχάνεται επαρκής ευελιξία.

1.3. Όλες οι επιχειρήσεις που διαθέτουν ηλεκτρονικά δίκτυα επικοινωνιών, πρέπει να έχουν το δικαίωμα και, όταν το ζητούν άλλες επιχειρήσεις που διαθέτουν άδεια, την υποχρέωση να συνάπτουν συμφωνίες διασύνδεσης με στόχο την παροχή ανάλογων υπηρεσιών, ώστε να διασφαλίζεται σε όλη την Κοινότητα η πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές και η μεταξύ τους συνεργία.

1.4. Τα κράτη μέλη πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις που αφορούν την πρόσβαση και τη διασύνδεση σύμφωνα με τις οδηγίες 97/33/ΕΚ⁽¹⁾, 98/10/ΕΚ⁽²⁾, και 92/44/ΕΚ⁽³⁾, καθώς επίσης και την πρόταση κανονισμού για την αδεσμοποίηση πρόσβαση στον τοπικό βρόχο⁽⁴⁾, στο μέτρο που τα αποτελέσματα μίας ανάλυσης της αγοράς⁽⁵⁾ δείχνουν ότι αυτό πρέπει να γίνει.

1.5. Οι εθνικές κανονιστικές αρχές πρέπει να προωθούν και να διασφαλίζουν την πρόσβαση στο δίκτυο και τη διασύνδεση και συνεργία μεταξύ των υπηρεσιών. Βάσει μίας ανάλυσης της αγοράς, οι αρχές αυτές μπορούν να επιβάλλουν στους φορείς με σημαντικό μερίδιο αγοράς την απαίτηση για διαφάνεια, λογιστικό διαχωρισμό και μη εισαγωγή διακρίσεων, καθώς και την απαίτηση για δημοσίευση επαρκώς λεπτομερών σχετικών πληροφοριών. Επίσης οι εθνικές κανονιστικές αρχές πρέπει να επιβάλλουν στους φορείς εκμετάλλευσης υποχρεώσεις χορήγησης πρόσβασης σε ειδικά στοιχεία του δικτύου και συναφείς υπηρεσίες. Τέλος, οι εν λόγω αρχές πρέπει να επιβάλλουν ελέγχους τιμών, που προβλέπουν μεταξύ άλλων την υποχρέωση κοστοστρέφειας των τιμών και εφαρμογής συστήματος κοστολόγησης. Πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις επενδύσεις που έχουν πραγματοποιήσει οι φορείς και τους συνεπαγόμενους κινδύνους.

2. Παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ διαπίστωνε όσον αφορά την πρόσβαση και τη διασύνδεση στη γνωμοδότησή της σχετικά με την επισκόπηση των επικοινωνιών για το 1999 ότι «σύμφωνα με την άποψη της ΟΚΕ, η ρυθμιστική παρέμβαση δικαιολογείται μόνο προκειμένου να

αντιμετωπιστούν οι δυσλειτουργίες της αγοράς και να διασφαλισθεί ένας υγιής ανταγωνισμός στον τομέα των υποδομών. Όταν υπάρχουν δυσλειτουργίες της αγοράς, η ρυθμιστική αντίδραση πρέπει να αφορά ειδικώς το πρόβλημα, να είναι κατάλληλη, και προσωρινή».

2.2. Η ΟΚΕ έκρινε περαιτέρω ότι «εφόσον κρίνεται απαραίτητο να αναληφθεί μία βραχυπρόθεσμη δράση όσον αφορά την ρύθμιση των όρων πρόσβασης (όπως στην περίπτωση του διαχωρισμού του τοπικού βρόχου), η προσοχή θα πρέπει κυρίως να εστιασθεί στη σύναψη συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων. Εάν αυτό είναι αδύνατο, τότε η προσέγγιση για την τιμολόγηση της διαχωρισμένης πρόσβασης θα πρέπει να δημιουργεί κίνητρα για επενδύσεις σε υποδομές (π.χ., με χρονικά όρια για ειδικούς μηχανισμούς τιμολόγησης) και να εφαρμόζεται με συνέπεια σε όλα τα κράτη μέλη. Η ανάπτυξη εναλλακτικών δυνατοτήτων πρόσβασης θα πρέπει να παρακολουθείται στενότερα οι δε συστάσεις προς τις εθνικές κανονιστικές αρχές για την πρόσβαση θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν και την αποχή από κάθε είδους ρυθμιστική παρέμβαση όταν είναι διαθέσιμοι άλλοι τρόποι πρόσβασης».

2.3. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η πρόταση της Επιτροπής συμφωνεί σε γενικές γραμμές με τις απόψεις που εκφράζει στη γνωμοδότησή της.

2.4. Η πρόταση οδηγίας για την πρόσβαση και τη διασύνδεση είναι προφανώς η πλέον σημαντική για τον ανταγωνισμό και τη ροπή για επενδύσεις. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, η βασική εμπιστοσύνη στη νομοθεσία για τον ανταγωνισμό και στο τμήμα αυτό της πρότασης θα οδηγήσει μάλλον σε μία ουσιαστική ισορροπία μεταξύ διατάξεων και προϋποθέσεων της αγοράς, τόσο για τους χρήστες όσο και για τους παρόχους υπηρεσιών.

2.5. Η πρόταση οδηγίας αναφέρει ότι η διασύνδεση θα γίνεται μάλλον με πολλούς διαφορετικούς τρόπους και για το λόγο αυτό τα παραδοσιακά νομοθετικά μέτρα δεν είναι πρόσφορα. Ωστόσο, φαίνεται να αποτελεί μεγάλο βήμα προόδου η μετάβαση από τη γενική αυτή άποψη στην πρακτική απόφαση για το κατά πόσο η διασύνδεση εξακολουθεί να είναι δικαιολογημένη και κατά πόσο χρειάζεται ρύθμιση.

2.5.1. Η ΟΚΕ στην πρόταση οδηγίας-πλαίσιο (σημείο 4.10.5) τόνισε ότι η εξέλιξη που προβλέπεται είναι ότι θα υπάρξει ταχεία ανάπτυξη παράλληλων και ανταγωνιστικών σύγχρονων δικτύων επικοινωνίας. Το βασικό στοιχείο των δικτύων αυτών αναμένεται να είναι η διαφάνεια για τη μεγιστοποίηση της κίνησής τους. Όπως έχει ήδη συμβεί στον κόσμο του Ιντερνέτ, τα πρακτικά προβλήματα μεταξύ των μερών επιλύονται όταν αυτά προκύπτουν η με την αναζήτηση κίνησης προς άλλες κατευθύνσεις. Το τελευταίο ήταν

(1) Οδηγία 97/33/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Ιουνίου 1997 για τη διασύνδεση στο χώρο των τηλεπικοινωνιών προκειμένου να διασφαλισθεί καθολική υπηρεσία και διαλειτουργικότητα, με εφαρμογή αρχών παροχής ανοικτού δικτύου (ONP), ΕΕ L 199 της 29.7.1997, που τροποποιήθηκε από την οδηγία 98/61/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Σεπτεμβρίου 1998 όσον αφορά τη φορητότητα των αριθμών και την προεπιλογή φορέα ΕΕ L 268 της 3.10.1998.

(2) Οδηγία 98/10/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 1998 για την εφαρμογή της παροχής ανοικτού δικτύου (ONP) στην φωνητική τηλεφωνία και για την καθολική υπηρεσία για τις τηλεπικοινωνίες σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, ΕΕ L 101 της 1.4.1998.

(3) Οδηγία 92/44/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 1992 σχετικά με την εφαρμογή της παροχής ανοικτού δικτύου στις μισθωμένες γραμμές, ΕΕ L 165 της 19.6.1992, που τροποποιήθηκε από την οδηγία 97/51/ΕΚ, ΕΕ L 295 της 29.10.1997 και την απόφαση 98/10/ΕΚ της Επιτροπής της 7ης Ιανουαρίου 1998.

(4) COM(2000) 394 τελικό. TEN/060 —Γνωμοδότηση της ΟΚΕ υπό επεξεργασία.

(5) Σύμφωνα με το άρθρο 14 της πρότασης οδηγίας COM(2000) 393 τελικό.

σπάνια δυνατό στα παραδοσιακά τηλεφωνικά δίκτυα, πράγμα που αιτιολογούσε μία δυναμική παρεμβατική ρύθμιση της διασύνδεσης. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, παρόμοιες προσπάθειες ρύθμισης των νέων δικτύων δεν είναι ενδεδειγμένες έως ότου αποδειχθεί ότι οι εναλλακτικές λύσεις των νέων δικτύων δεν είναι αποτελεσματικές. Εκτός τούτου, μία ενδεχόμενη ρύθμιση στον τομέα τεχνολογιών πληροφόρησης θα είναι πιο περίπλοκη από ό,τι στον τομέα της τηλεφωνίας και ως εκ τούτου εγκυμονεί τον κίνδυνο να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα στην αγορά. Στον τομέα των τεχνολογιών πληροφόρησης δεν υπάρχει όπως στον παραδοσιακό τομέα της τηλεφωνίας, μία σταθερή δέσμη υπηρεσιών που μπορούν να ορισθούν με αυστηρά μέτρα ποιότητας.

2.6. Το Ιντερνέτ π.χ. βασίζεται στη δυνατότητα πρόσβασης όλων των τελικών χρηστών με τα απαραίτητα μέσα. Η δυνατότητα πρόσβασης όλων στο δίκτυο αποτελεί τη βασική ιδέα της λειτουργίας του δικτύου. Εάν ένας φορέας εκμετάλλευσης δεν πληροί την προϋπόθεση αυτή δεν θα έχει πελάτες ούτε θα μπορεί να «πωλεί» διαφημίσεις. Συνεπώς, η σκοπιμότητα της συμπερίληψης του Ιντερνέτ σε μία ρύθμιση της διασύνδεσης θεωρείται από την ΟΚΕ ως περιορισμένη. Εξάλλου, ένας τελικός χρήστης διαθέτει πολλούς διαφορετικούς τρόπους πρόσβασης στο Ιντερνέτ στη χώρα του ή διεθνώς σε χαμηλό κόστος. Ο συνηθέστερος τρόπος πρόσβασης είναι η καθολική τηλεφωνική υπηρεσία που διασφαλίζει σύνδεση μέσω διαμορφωτή — αποδιαμορφωτή.

2.7. Η ΟΚΕ θα επιθυμούσε να υπάρχουν περισσότερα λεπτομερή παραδείγματα που θα διευκόλυναν να κατανοηθεί πότε η Επιτροπή θεωρεί ότι οι νέοι κανόνες για τη διασύνδεση μπορούν να εφαρμοσθούν.

2.8. Η ΟΚΕ δεν αμφιβάλλει καθόλου ότι η ίδια η Επιτροπή υποστηρίζει κατ' αρχήν πλήρως τη νέα στρατηγική η οποία είναι ότι πρέπει να αποφευχθεί όσο το δυνατόν περισσότερο η ρύθμιση ανά τομέα και να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην εφαρμογή της γενικής νομοθεσίας για τον ανταγωνισμό. Ωστόσο, η πρόταση οδηγίας για την πρόσβαση και τη διασύνδεση περιέχει σε ορισμένα σημεία απόψεις που μπορούν να σημαίνουν ότι η Επιτροπή δεν είναι πρόθυμη να ευθυγραμμισθεί με τη στρατηγική αυτή.

2.8.1. Για παράδειγμα, στο κεφάλαιο για τη στρατηγική στην αιτιολογική έκθεση της πρότασης οδηγίας διαπιστώνεται ότι τα συνεχή μονοπωλιακά οφέλη μπορεί να επηρεάζουν ήδη αρνητικά τον ανταγωνισμό. Λίγοι θα μπορούσαν να αμφισβητήσουν αυτό, αλλά στην επόμενη πρόταση αναφέρεται ότι ανάλογες προϋποθέσεις δικαιολογούν την ανά τομέα προηγούμενη ρύθμιση των αγορών κινητής τηλεφωνίας με μόνο τέσσερις ή πέντε φορείς εκμετάλλευσης. Η ΟΚΕ κρίνει ότι ανάλογες γενικές υποθέσεις δεν μπορεί να γίνουνται πριν να πραγματοποιηθεί μία αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του ανταγωνισμού σε σχέση με τους νέους κανόνες. Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι ο περιορισμένος αριθμός αδειών σε ορισμένες φαίνεται να οφείλεται κυρίως σε διοικητικές ανεπάρκειες παρά στη μειωμένη πρόσβαση σε συχνότητες.

2.8.2. Φαίνεται επίσης ότι υπάρχει κίνδυνος να υπονομευθεί η νομική ασφάλεια από τη διατύπωση του άρθρου 8 όπου αναφέρεται ότι η Επιτροπή μπορεί κατ' εξαίρεση να επιτρέπει στις εθνικές κανονιστικές αρχές να επιβάλλουν σε φορείς εκμετάλλευσης υποχρεώσεις που υπερβαίνουν εκείνες που ορίζονται στα άρθρα 9-13, υπό την προϋπόθεση ότι όλες οι υποχρεώσεις αυτές θα «αιτιολογούνται υπό το πρίσμα των στόχων που θεσπίζονται στο άρθρο 1 της παρούσας οδηγίας». Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, είναι αμφισβητήσιμο κατά πόσο μπορεί να θεωρηθεί σκόπιμη η δημιουργία μίας παρόμοιας αβεβαιότητας ως προς τα μέτρα εκ των προτέρων ρύθμισης. Εάν ένας φορέας εκμετάλλευσης με δεσπόζουσα θέση καταχράται τη θέση αυτή, υπάρχουν γενικοί κανόνες ανταγωνισμού που πρέπει να εφαρμόζονται.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών »

(2001/C 123/11)

Στις 25 Οκτωβρίου 2000, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 7 Δεκεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Göran Lagerholm.

Κατά τη 378η σύνοδο ολομέλειας της 24ης και 25ης Ιανουαρίου 2001 (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 76 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Πρόταση της Επιτροπής

1.1. Η πρόταση οδηγίας αποτελεί μέρος ενός νέου κανονιστικού πλαισίου για όλα τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών υπηρεσιών που θα διασφαλίσει την ανταγωνιστικότητα της ηλεκτρονικής αγοράς. Βάσει της πρότασης οδηγίας σχετικά με ένα κοινό κανονιστικό πλαίσιο για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών⁽¹⁾, στόχος της παρούσας πρότασης είναι να αντικατασταθεί, να αναπτυχθεί λεπτομερώς και να συμπληρωθεί η οδηγία 97/66/ΕΚ⁽²⁾, σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των τηλεπικοινωνιών. Η οδηγία πρέπει να προσαρμοσθεί στις εξελίξεις της αγοράς και της τεχνολογίας ώστε να παρέχεται σε όλους χρήστες κοινώς προσιτών ηλεκτρονικών υπηρεσιών ισότιμη προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής, άσχετα από τη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία.

1.2. Πρέπει να θεσπισθούν ειδικές νομικές και τεχνικές διατάξεις για την προστασία των βασικών ελευθεριών και δικαιωμάτων, ιδίως αν ληφθούν υπόψη οι αυξημένες δυνατότητες αυτόματης αποθήκευσης και επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι διατάξεις που έχουν θεσπίσει τα κράτη μέλη πρέπει να εναρμονισθούν ώστε να αρθούν τα εμπόδια στην εσωτερική αγορά.

1.3. Οι πάροχοι κοινώς προσιτών υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών πρέπει να θεσπίζουν τα δέοντα μέτρα ώστε να εξασφαλίζουν την ασφάλεια των υπηρεσιών τους, τα δε κράτη μέλη πρέπει εγγυώνται το απόρρητο των επικοινωνιών. Θα πρέπει κυρίως να απαγορεύουν την παρακολούθηση, την υποκλοπή με τεχνικά μέσα και την αποθήκευση. Τα δεδομένα θέσης και κίνησης μπορούν να υφίστανται επεξεργασία μόνο εάν ανακοινώνονται και εάν ο συνδρομητής δίδει τη συγκατάθεσή του.

1.4. Οι συνδρομητές πρέπει να έχουν το δικαίωμα σε μη αναλυτική χρέωση. Ο χρήστης που καλεί πρέπει να έχει τη δυνατότητα να μην επιτρέπει την αναγνώριση της καλούσας γραμμής, ενώ ο καλούμενος πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αρνείται κλήσεις εάν δεν υπάρχει ένδειξη της ταυτότητας της γραμμής. Εξαιρέσεις μπορούν να γίνονται για υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και, κατόπιν αιτήσεως, για κακόβουλες κλήσεις.

1.5. Όλοι οι χρήστες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ακυρώνουν την προώθηση κλήσεων από τρίτο μέρος προς τη γραμμή τους. Πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αποφασίζουν κατά πόσο τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θα περιλαμβάνονται σε γενικούς τηλεφωνικούς καταλόγους και εάν αυτό συμβαίνει, ποία θα είναι αυτά. Η χρησιμοποίηση συστημάτων αυτόματης κλήσης ή μη ζητηθεισών επικοινωνιών για απευθείας εμπορική προώθηση θα επιτρέπεται μόνο σε περίπτωση συνδρομητών που έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους.

1.6. Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι δεν θα επιβάλλεται καμία υποχρεωτική απαίτηση περί ειδικών τεχνικών χαρακτηριστικών του τερματικού εξοπλισμού ή άλλου εξοπλισμού ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Για τις περιπτώσεις που αυτό απαιτείται, η Επιτροπή θα πρέπει να θεσπίσει διατάξεις ώστε να εξασφαλιστεί ότι ο τερματικός εξοπλισμός θα περιέχει τους απαραίτητους μηχανισμούς ασφάλειας.

1.7. Τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν μέτρα ώστε να μειωθεί η εμβέλεια ορισμένων διατάξεων όταν αυτό είναι αναγκαίο για την προστασία της ασφάλειας του κράτους, της άμυνας και της κοινής ασφάλειας, καθώς και για την προστασία από παράνομες δραστηριότητες. Η ομάδα εργασίας για την προστασία των δεδομένων που θεσπίστηκε από το άρθρο 29 της οδηγίας 95/46/ΕΚ⁽³⁾, ασχολείται με την προστασία των βασικών ελευθεριών και δικαιωμάτων, καθώς και με τα σχετικά νόμιμα συμφέροντα.

(1) COM(2000) 393 τελικό.

(2) Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1997, ΕΕ L 24 της 30.1.1998.

(3) Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, ΕΕ L 281 της 23.11.95.

2. Παρατηρήσεις

2.1. Η δυνατότητα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ενός χρήστη αποτελεί προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Ωστόσο, ο έλεγχος αυτού αποτελεί πρωτίστως γενικό μέλημα της νομοθεσίας για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και όχι τομεακών μέτρων. Μολονότι η προστασία της ιδιωτικής θεωρείται σημαντικότερη και πιο επείγουσα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, η ΟΚΕ κρίνει ότι τα θέματα αυτά πρέπει να εξετάζονται με τον ίδιο τρόπο ανεξάρτητα από το κατά πόσο πρόκειται για ηλεκτρονικές ή «παραδοσιακές» επικοινωνίες.

2.2. Συνεπώς, η προτεινόμενη οδηγία για την προστασία των δεδομένων πρέπει να αφορά θέματα που έχουν συγκεκριμένη σχέση με τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Υπάρχουν φόβοι μήπως η ισχύουσα γενική οδηγία 95/46/EK για την προστασία των δεδομένων και η οδηγία 97/66/EK για την προστασία των δεδομένων στον τομέα των τηλεπικοινωνιών ούτε έχουν εφαρμοσθεί πλήρως ούτε έχουν εκτελεσθεί με συνεπή τρόπο. Ακόμη και η πρόσφατη οδηγία 2000/31/EK⁽¹⁾ για το ηλεκτρονικό εμπόριο και η οδηγία 1999/93/EK⁽²⁾ για τις ηλεκτρονικές υπογραφές περιέχουν διατάξεις για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των επικοινωνιών. Μπορεί να διερωτηθεί κανείς κατά πόσο τα επιχειρήματα και οι αιτιολογικές σκέψεις τουλάχιστον της πρώτης δεν αντίκεινται στην προτεινόμενη τώρα οδηγία για την προστασία των δεδομένων. Συνεπώς, η πρόταση οδηγίας πρέπει να πραγματεύεται ορισμένα τομεακά θέματα ώστε να μην αντιβαίνει στην προγραμματιζόμενη επισκόπηση της γενικής οδηγίας 95/46/EK το 2001.

⁽¹⁾ ΕΕ L 178 της 17.7.2000.

⁽²⁾ ΕΕ L 13 της 19.1.2000.

2.3. Οι τροποποιήσεις που προτείνονται στην παρούσα οδηγία θεωρούνται ως περιορισμένες, πράγμα που πρέπει να αληθεύει, αλλά οι νέοι ορισμοί θα πρέπει να έχουν πολύ μεγαλύτερη εμβέλεια. Εν αναμονή της αναθεώρησης της γενικής οδηγίας το επόμενο έτος, ένας λογικός στόχος θα μπορούσε να είναι η απλή προσαρμογή της ισχύουσας οδηγίας στις τεχνολογικές εξελίξεις και όχι η επέκταση του πεδίου αναφοράς της περισσότερο από ό,τι είναι αναγκαίο για τις επικοινωνίες αυτές καθ'αυτές.

2.4. Ένα παράδειγμα μίας παρόμοιας απαραίτητης τροποποίησης δίδεται στην προταθείσα οδηγία για τις κοινωνικής φύσεως υπηρεσίες. Η πρόταση στην οδηγία αυτή να είναι υποχρεωτικά απολύτως ακριβή δεδομένα θέσης για την κλήση του αριθμού 112 από κινητά τηλέφωνα, θέτει ερωτήματα όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής, εκτός από τα θέματα κόστους και τεχνικής μέριμνας. Όλα τα συστήματα που βασίζονται στον κοινό έλεγχο των δεδομένων θέσης με τον τελικό χρήστη συνεπάγονται μειωμένη ασφάλεια όσον αφορά την κατάχρηση των δεδομένων. Έστω και εάν είναι προφανής η σημασία της δυνατότητας κλήσεως του αριθμού 112 σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να διερωτηθεί κανείς κατά πόσο δεν θα έπρεπε να ζητείται η γνώμη των τελικών χρηστών πριν αποφασισθεί μία τόσο ευρεία τροποποίηση.

2.5. Προκύπτουν επίσης ορισμένα σημαντικά θέματα σε σχέση με την πρόταση να συμπεριληφθεί το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε ένα σύστημα που βασίζεται στο ότι τα μηνύματα που αφορούν εμπορική προώθηση θα πρέπει να αποστέλλονται μόνο στους παραλήπτες που έχουν εκ των προτέρων συμφωνήσει να έχουν μη ζητηθείσες επικοινωνίες.

2.6. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση για ένα παρόμοιο «σύστημα προεπιλογής» όσον αφορά το εμπορικό ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Η ΟΚΕ κρίνει ότι το «σύστημα προεπιλογής» έχει το σοβαρό μειονέκτημα ότι εγκυμονεί τον κίνδυνο να αποτελέσει εμπόδιο στην ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και μάλιστα με τρόπο που να εισάγει διακρίσεις κατά των επιχειρήσεων της ΕΕ. Οι εμπορικές αγγελίες αποτελούν προϋπόθεση για πολλές υπηρεσίες στο Ιντερνέτ. Ωστόσο, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, το συμφέρον των καταναλωτών να αποφεύγουν τις μη ζητηθείσες εμπορικές αγγελίες θεωρείται σημαντικότερο. Εξάλλου, ένα παρόμοιο σύστημα εφαρμόζεται ήδη σε πολλά κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών»

(2001/C 123/12)

Στις 25 Οκτωβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα μεταφορών, ενέργειας, υποδομών, κοινωνίας των πληροφοριών στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Δεκεμβρίου 2000 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Goran Lagerholm.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειάς της, της 24ης και 25ης Ιανουαρίου 2001 (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 79 ψήφους υπέρ και μία αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Πρόταση της Επιτροπής

1.1. Η πρόταση οδηγίας αποτελεί μέρος ενός νέου πλαισίου κανόνων για όλα τα δίκτυα και τις υπηρεσίες μετάδοσης που θα διασφαλίσουν την ανταγωνιστικότητα της ηλεκτρονικής αγοράς. Το κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών⁽¹⁾ που προτείνεται στην οδηγία θα αντικαταστήσει την ισχύουσα οδηγία 97/13/ΕΚ⁽²⁾ σχετικά με κοινό πλαίσιο γενικών και ειδικών αδειών στον τομέα των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών. Στην ανασκόπησή της για την ανακοίνωσή της του 1999⁽³⁾, η Επιτροπή εξέφρασε τις έντονες ανησυχίες της για την εφαρμογή της οδηγίας.

1.2. Δεν υπάρχει τη στιγμή αυτή στην Κοινότητα κανένα ομοιόμορφο σύστημα που να διέπει την πρόσβαση στην αγορά τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, αλλά 15 διαφορετικά εθνικά συστήματα. Συνεπώς, πρέπει να υποστηριχθεί ενεργά η ανάπτυξη πανευρωπαϊκών υπηρεσιών. Μία αποτελεσματική και εύρυθμη εσωτερική ευρωπαϊκή αγορά μπορεί να δημιουργηθεί μέσω ριζικών απλουστεύσεων των εθνικών συστημάτων.

1.3. Σύμφωνα με την πρόταση, όλες οι υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών θα καλύπτονται από μία γενική αδειοδότηση, θα χρησιμοποιούνται δε ειδικά δικαιώματα μόνο για την κατανομή ραδιοσυχνοτήτων και αριθμών. Η πρόταση περιορίζει τον αριθμό των όρων που πρέπει να πληρούν οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και αποσκοπεί στην κατάργηση της απαίτησης για εκ των προτέρων παροχή πληροφοριών για να έχει κανείς πρόσβαση στην αγορά. Υπάρχει επίσης πρόθεση να μειωθούν οι συστηματικοί έλεγχοι που πραγματοποιούνται για να διαπιστωθεί κατά πόσο πληρούνται οι όροι σχετικά με την αδειοδότηση και να ισχύει μόνο ο όρος της σκοπιμότητας του ελέγχου.

1.4. Με την απλουστευμένη αυτή διαδικασία θα μειωθούν σημαντικά τα διοικητικά έξοδα. Σύμφωνα με την πρόταση οδηγίας, οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών πρέπει μόνο να επιβάλλουν ένα διοικητικό τέλος, τα δε κράτη μέλη θα επιβάλλεται να δημοσιεύουν τα έξοδα και να τα αιτιολογούν.

1.5. Πρέπει να εισπράττονται φόροι για τη χρησιμοποίηση συχνοτήτων και αριθμών υπό τον όρο ότι θα τηρούνται οι αρχές περί μη εισαγωγής διακρίσεων, διαφανών λογαριασμών, δεόντως αιτιολογημένων σκοπών και αναλογικότητας σε σχέση με τους στόχους, καθώς επίσης και ότι θα τηρούνται οι πολιτικοί στόχοι για την ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών και αυξημένου ανταγωνισμού. Η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Ταχυδρομικών και Τηλεπικοινωνιακών Οργανισμών (CEPT) πρέπει επίσης να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην κατανομή των ραδιοσυχνοτήτων.

2. Παρατηρήσεις

2.1. Στη γνωμοδότησή της το 1999 για την επισκόπηση των επικοινωνιών, η ΟΚΕ έκρινε «ότι απαιτείται εναρμόνιση των όρων αδειοδότησης τόσο όσον αφορά τον τύπο όσο και την πρακτική εφαρμογή τους. Το σύστημα αυτό θα πρέπει να βασίζεται στην έκδοση γενικών αδειών εκτός εάν πρόκειται για την πρόσβαση στις συχνότητες και την αριθμοδότηση. Συνεπώς, η εναρμόνιση δεν θα πρέπει να οδηγήσει στην καθιέρωση ενός επαχθέστερου κανονιστικού καθεστώτος στις αγορές στις οποίες, για παράδειγμα, η έκδοση γενικών αδειών δεν απαιτεί κανένα είδος προεγγραφής».

2.2. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση οδηγίας την οποία θεωρεί ισορροπημένη.

(1) COM(2000) 393 τελικό.

(2) Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10.4.1997, ΕΕ L 117 της 7.5.1997.

(3) «Προς ένα νέο πλαίσιο για την υποδομή των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις σχετιζόμενες υπηρεσίες-Ανασκόπηση των επικοινωνιών για το 1999»(COM(1999) 539 τελικό). Γνωμοδότηση της ΟΚΕ, ΕΕ C 204 της 18.7.2000.

2.3. Η ΟΚΕ θεωρεί θετικό το γεγονός ότι στην πρόταση εξετάζονται οι βασικοί όροι της αδειοδότησης. Όπως επισημαίνει η Επιτροπή, το κόστος χορήγησης αδειών και αδειοδοτήσεων είναι σε ορισμένες περιπτώσεις πολύ υψηλό, αλλά αυτό ωφελεί τους τελικούς χρήστες. Μία εσωτερική ευρωπαϊκή αγορά μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν με την εναρμόνιση των κανόνων περί αδειών μειωθούν οι τελευταίοι στο ελάχιστο. Αυτό απεδείχθη αποτελεσματικό σε πολλά κράτη μέλη.

2.4. Είναι σημαντικό να μην περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται για τις άδειες, όροι που δεν αφορούν ένα συγκεκριμένο τομέα. Η ΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι αυτό τονίζεται σαφώς στο άρθρο 6 της οδηγίας. Η ΟΚΕ θεωρεί θετικό το γεγονός ότι αναφέρεται σαφώς (στην περίπτωση 14 της αιτιολογικής έκθεσης) ότι δεν υπάρχει λόγος να απαιτείται συστηματική και τακτική απόδειξη της συμμόρφωσης προς όλους τους όρους. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως ένα σωστό βήμα για τη μείωση του βάρους που αντιπροσωπεύει το κανονιστικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις.

2.5. Η ΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής ότι η αδειοδότηση θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο σε περιπτώσεις ανεπαρκών ραδιοσυχνοτήτων και αριθμών τηλεφώνου, και ότι τα διοικητικά έξοδα θα πρέπει να καλύπτουν μόνο τις διοικητικές δαπάνες που αφορά η προτεινόμενη ελάχιστη ρύθμιση. Φαίνεται να επικρατεί όλο και μεγαλύτερη ανησυχία μήπως αναγκασθούν οι χρήστες τεχνολογιών πληροφόρησης να συμμετάσχουν στο κόστος των δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων, που μπορεί να υπερβαίνει σημαντικά τα διοικητικά έξοδα και το οποίο δεν έχει καμία σχέση με το αποτέλεσμα των δημοπρασιών.

2.6. Η πρόταση οδηγίας για την αδειοδότηση πρέπει, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, να αναθεωρηθεί ώστε να απαγορεύει ρητά την εξαίρεση των κατ' αποκοπή εξόδων που δεν χρησιμοποιούνται για σκοπό που μπορεί να αυξήσει την αποτελεσματικότητα των ραδιοσυχνοτήτων ή που εντάσσονται στο πλαίσιο μίας διαδικασίας δημοπρασίας ή άλλου συστήματος όπου η τιμή χρησιμοποιείται ως μέσο για την επίτευξη αποτελεσματικότητας στην ίδια την κατανομή ραδιοσυχνοτήτων.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών»

(2001/C 123/13)

Στις 16 Οκτωβρίου 2000 και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης για την ίδρυση της ΕΚ, το Συμβούλιο απεφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα μεταφορών, ενέργειας, υποδομών και κοινωνίας των πληροφοριών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή τους στις 7 Δεκεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Göran Lagerholm.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειας της, της 24ης και 25ης Ιανουαρίου 2001 (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 77 ψήφους υπέρ, και μία αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Από το 1990, η Επιτροπή καθιέρωσε προοδευτικά ένα ευρύ κανονιστικό πλαίσιο για τη ρύθμιση της αγοράς τηλεπικοινωνιών. Αυτό είχε καθοριστική σημασία για τη γενική ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Μια προηγμένη βιομηχανία επικοινωνιών αποτελεί,

επίσης, προϋπόθεση για να μπορέσει η Ευρώπη να μετατραπεί σε κοινωνία των πληροφοριών. Κατά τη συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη Λισσαβόνα στις 23-24 Μαρτίου 2000, τονίσθηκαν οι δυνατότητες ανάπτυξης, ανταγωνισμού και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας που συνεπάγεται η μετάβαση σε μια ψηφιακή οικονομία βασισμένη στη γνώση. Τονίσθηκε συγκεκριμένα ότι είναι σημαντικό να έχουν οι επιχειρήσεις και οι πολίτες πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών και σε υποδομές επικοινωνιών παγκόσμιας κλάσεως σε λογικό κόστος.

1.2. Το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο για τις τηλεπικοινωνίες είχε θετικά αποτελέσματα όσον αφορά τη δημιουργία των προϋποθέσεων για έναν αποτελεσματικό ανταγωνισμό στον τομέα των τηλεπικοινωνιών κατά τη μετάβαση από μια κατάσταση μονοπωλίου σε μια κατάσταση ελεύθερου ανταγωνισμού. Στόχος του νέου κανονιστικού πλαισίου για τις υποδομές στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις συναφείς υπηρεσίες είναι η προώθηση και η διατήρηση μιας ανοικτής και ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής αγοράς στον τομέα των επικοινωνιακών υπηρεσιών, η υποστήριξη των ευρωπαίων πολιτών και η ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς.

2. Πρόταση Επιτροπής

2.1. Δεδομένου ότι οι δομές των τηλεπικοινωνιών, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των τεχνολογιών πληροφόρησης⁽¹⁾ συγκλίνουν, όλα τα δίκτυα και οι υπηρεσίες επικοινωνίας πρέπει να συμπεριληφθούν σε ένα μοναδικό κανονιστικό πλαίσιο. Το εν λόγω πλαίσιο πρέπει να αποτελείται από την παρούσα οδηγία-πλαίσιο και από τα ακόλουθα νομοθετικά έγγραφα:

- Την οδηγία σχετικά με την αδειοδότηση για δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και υπηρεσίες επικοινωνιών.
- Την οδηγία για την πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις συναφείς ευκολίες, καθώς επίσης και τη διασύνδεσή τους.
- Την οδηγία σχετικά με τις κοινωνικές υπηρεσίες και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις υπηρεσίες επικοινωνιών.
- Την οδηγία σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
- Τον κανονισμό για την πρόσβαση σε δίκτυα.

2.1.1. Εκτός από τη δέσμη αυτή μέτρων, υπάρχει επίσης μια πρόταση απόφασης σχετικά με ένα κανονιστικό πλαίσιο για την κοινοτική πολιτική όσον αφορά τις ραδιοσυχνότητες.

2.1.2. Η πρόταση αυτή βασίζεται σε εκτενείς δημόσιες διαβουλεύσεις για το Πράσινο Βιβλίο ειδικά με τη σύγκλιση στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών, στο Πράσινο Βιβλίο για την

πολιτική όσον αφορά τις ραδιοσυχνότητες⁽²⁾ και την επισκόπηση των επικοινωνιών για το έτος 1999⁽³⁾.

2.2. Στο άρθρο 1 ορίζεται ο στόχος και το πεδίο εφαρμογής του νέου κανονιστικού πλαισίου: η θέσπιση ενός εναρμονισμένου κανονιστικού πλαισίου για τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις υπηρεσίες επικοινωνιών, συμπεριλαμβανόμενων όλων των δορυφορικών και επίγειων δικτύων, τόσο των σταθερών όσο και των ασύρματων δικτύων.

2.3. Στο κεφάλαιο II του κανονιστικού πλαισίου τροποποιούνται οι αρχές και οι διαδικασίες που θα ισχύουν για τις εθνικές κανονιστικές αρχές. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν την αμεροληψία των αρχών αυτών, καθώς επίσης και να δημοσιοποιούν το πεδίο αρμοδιοτήτων τους. Το κανονιστικό πλαίσιο θεσπίζει επίσης το δικαίωμα προσφυγής κατά αποφάσεων, διευκρινίζοντας ότι η κάθε προσφεύγων πρέπει να απευθύνεται σε όργανο ανεξάρτητο από την κυβέρνηση. Για να μπορούν οι εθνικές κανονιστικές αρχές να ασκούν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους, έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν πληροφορίες από διάφορους παράγοντες της αγοράς. Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να διαβουλεύονται με όλα τα ενδιαφερόμενα μέλη για την υποβολή προτάσεων για απόφαση, καθώς επίσης και να ασκούν τις αρμοδιότητές τους με αμερόληπτο και διαφανή τρόπο.

2.4. Σύμφωνα με το κεφάλαιο III, οι εθνικές κανονιστικές αρχές συμβάλλουν με ένα εθνικά ουδέτερο τρόπο σε μια ανοιχτή ανταγωνιστική αγορά, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τα συμφέροντα του κοινού. Επίσης, θα πρέπει να προωθούν την εναρμόνιση της χρησιμοποίησης του ραδιοφάσματος στην Κοινότητα και να διασφαλίζουν την αποτελεσματική διαχείριση του φάσματος αυτού, μεριμνώντας ώστε οι αριθμοί και το πλήθος των αριθμών να παρέχονται με διαφανή, αμερόληπτα και αντικειμενικά κριτήρια. Θα πρέπει να ισχύουν ταχείες και αμερόληπτες διαδικασίες για την παραχώρηση δικαιωμάτων διέλευσης και για μια κοινή χρησιμοποίηση του εξοπλισμού, που σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι υποχρεωτική.

2.5. Οι γενικές διατάξεις του κεφαλαίου IV είναι κοινές για πολλές από τις οδηγίες του κοινού κανονιστικού πλαισίου. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, μια επιχείρηση κατέχει σημαντική ισχύ στην αγορά εφόσον, είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, απολαμβάνει θέση οικονομικής ισχύος που της παρέχει την εξουσία να συμπεριφέρεται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες και τους δικούς της πελάτες.

⁽²⁾ «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των πληροφοριών — Επόμενα βήματα στην πολιτική για τις ραδιοσυχνότητες. Αποτελέσματα των δημόσιων διαβουλεύσεων για το Πράσινο Βιβλίο» (COM(1999) 538 τελικό). Γνωμοδότηση ΟΚΕ για το Πράσινο Βιβλίο στην ΕΕ C 169 της 16.6.1999.

⁽³⁾ «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — προς ένα νέο πλαίσιο για την υποδομή των ηλεκτρονικών επικοινωνιών της σχετιζόμενης υπηρεσίας — ανασκόπηση των επικοινωνιών για το 1999» (COM(1999) 539 τελικό). Γνωμοδότηση ΟΚΕ στην ΕΕ C 204 της 18.7.2000. «Ανακοίνωση της Επιτροπής — τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με την ανασκόπηση των επικοινωνιών για το 1999 και κατευθύνσεις για το νέο πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων» (COM(2000) 239 τελικό). Γνωμοδότηση της ΟΚΕ στην ΕΕ C 14 της 16.1.2001.

⁽¹⁾ «Πράσινο Βιβλίο σχετικά με τη σύγκλιση στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών» (COM(1977) 623 τελικό). Γνωμοδότηση ΟΚΕ στην ΕΕ C 214 της 10.7.1998.

2.6. Οι αγορές που εκτείνονται πέραν ενός ή περισσότερων εθνικών συνόρων και τις οποίες η Επιτροπή αναφέρει στην (μη ολοκληρωθείσα ακόμη) απόφασή της για τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, πρέπει να υπόκεινται σε τακτικές αναλύσεις αγοράς. Εάν μία εθνική κανονιστική αρχή διαπιστώσει σε μια παρόμοια περίπτωση ότι δεν υφίσταται ουσιαστικός ανταγωνισμός σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, πρέπει να επιβάλει ή να διατηρήσει τομεακές κανονιστικές υποχρεώσεις.

2.7. Άλλες διατάξεις αφορούν την τυποποίηση και την επίλυση διαφορών. Για την εναρμόνιση της εσωτερικής αγοράς, η Επιτροπή θα πρέπει να είναι σε θέση να διατυπώνει συστάσεις ή να προτείνει δεσμευτικές διατάξεις εναρμόνισης μέσω μιας διαδικασίας επιτροπής, επικουρούμενη από την επιτροπή επικοινωνιών. Με την οδηγία-πλαίσιο θεσπίζεται επίσης μια ανεξάρτητη ομάδα υψηλού επιπέδου για τις επικοινωνίες με συμβουλευτικά καθήκοντα.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Οι τομείς των τεχνολογιών πληροφόρησης (ΠΠ) και τηλεπικοινωνιών επέτυχαν εντυπωσιακή ανάπτυξη κατά την τελευταία δεκαετία. Οι ευρωπαίοι χρήστες δεν επωφελούνται πάντα από τις χαμηλές τιμές, αλλά στα περισσότερα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν υπηρεσίες που αντιστοιχούν στις ανάγκες τους σε βαθμό που δεν παρατηρείται πουθενά αλλού στον κόσμο. Στα περισσότερα κράτη μέλη οι τιμές παρουσιάζουν ταχεία πτώση.

Αυτό κατέστη κυρίως δυνατό με την αλλαγή των τεχνολογιών, αλλά οι δυνατότητες αυτές δεν θα είχαν ωφελήσει του τελικού χρήστη εάν η νομοθεσία της ΕΕ στον τομέα των τηλεπικοινωνιών δεν είχε ανοίξει το δρόμο στον ανταγωνισμό μέσω της κατάρτησης παραδοσιακών μονοπωλίων και άλλων ειδικών δικαιωμάτων.

Μολονότι η μετάβαση από μια μονοπωλιακή σε μια ανταγωνιστική προσφορά δεν έχει ακόμη επιτευχθεί πλήρως σε όλα τα κράτη μέλη και σε όλες τις σχετικές αγορές, καθίσταται όλο και πιο σαφές ότι το κανονιστικό πλαίσιο της δεκαετίας του '90 δεν είναι αρκετά ευέλικτο για τις σημερινές ταχείες αλλαγές στην αγορά, αλλαγές που συνεπάγονται τόσο τη βελτίωση των υφιστάμενων αγαθών και υπηρεσιών όσο και τη δημιουργία νέων, πράγμα που εξαρτάται εν μέρει από τη σύγκλιση των διάφορων τεχνολογιών.

3.2. Στη γνωμοδότησή της για την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την επισκόπηση των επικοινωνιών το 1999⁽¹⁾, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τάχθηκε γενικά υπέρ της

πρότασης σχετικά με ένα κανονιστικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

3.2.1. Στη γνωμοδότηση επισημαίνεται ότι:

«Η ΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα τη δέσμευσή της να στηρίξει την προτεινόμενη εξεταστική εξέλιξη στους εξής άξονες:

- Προαγωγή και υποστήριξη μιας ανοικτής και ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής αγοράς.
- Σταθεροποίηση της εσωτερικής αγοράς.
- Μεγαλύτερη προσφυγή στη νομοθεσία περί του ανταγωνισμού και απλούστευση και μείωση της νομοθεσίας για ειδικούς τομείς σε συνδυασμό με συστάσεις, κατευθυντήριες γραμμές και κλαδικές συμφωνίες. Εκτός από την ανάγκη για ρύθμιση της πρόσβασης σε σπανίζοντες πόρους, η ειδική ρύθμιση για τους συγκεκριμένους τομείς θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο στις περιπτώσεις όπου δεν υφίσταται επαρκής ανταγωνισμός και μόνο για μια μεταβατική περίοδο.
- Τεχνολογική ουδετερότητα, συμπεριλαμβανόμενων και των μέτρων που δεν αφορούν ειδικώς το διαδίκτυο. Η τεχνολογικά ουδέτερη ρύθμιση δεν πρέπει, ωστόσο, να επιφέρει αυστηρότερη ρύθμιση για τις νέες υπηρεσίες, αλλά να ακολουθήσει μάλλον την ισχύουσα ειδική ρύθμιση των παραδοσιακών υπηρεσιών».

3.2.2. Η ΟΚΕ τόνιζε ότι «καθώς θα αναπτύσσει περαιτέρω θέσεις της η Επιτροπή, θα απαιτηθεί ιδιαίτερη προσοχή ώστε να εξασφαλισθεί ότι οι αρχές αυτές θα συνεχίσουν να κατέχουν κεντρική θέση. Προσοχή απαιτείται, επίσης, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι η εφαρμογή των προτάσεων δεν θα ακολουθήσει το ρυθμό των βραδύτερων κρατών μελών, αλλά ότι, αντίθετα, στις διάφορες αγορές (γεωγραφικές και υπηρεσιών), καθώς θα αναπτύσσεται ο ανταγωνισμός, οι ειδικές τομεακές ρυθμίσεις θα αντικαθίστανται από τους κοινούς κανόνες περί ανταγωνισμού. Αυτό το πρόβλημα θα ενταχθεί με τη διεύρυνση της ΕΕ. Με τη διεύρυνση θα πρέπει απαραίτητως να παρασχεθεί κατάλληλη βοήθεια σε ορισμένες νέες χώρες».

3.2.3. Η ΟΚΕ τόνιζε περαιτέρω «τον παγκόσμιο χαρακτήρα που έχουν οι συγκλίνουσες αγορές στον τομέα των επικοινωνιών. Το προτεινόμενο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο δεν θα πρέπει να αντιμετωπισθεί μεμονωμένα. Έχει σημασία να διατηρηθεί και να προαχθεί η ανταγωνιστικότητα των φορέων της Ευρώπης. Υπάρχει κίνδυνος η περιφερειακή ρύθμιση να οδηγήσει σε απομόνωση της ευρωπαϊκής αγοράς από την παγκόσμια αγορά, ιδιαίτερα εάν μια εκτενής ρύθμιση παρεμποδίσει την ανάπτυξη των δυνάμεων της αγοράς. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να λάβει υπόψη την επίδραση τυχόν μέτρων επί της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας».

(1) «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — προς ένα νέο πλαίσιο για την υποδομή των ηλεκτρονικών επικοινωνιών της σχετιζόμενης υπηρεσίας — ανασκόπηση των επικοινωνιών για το 1999» (COM(1999) 539 τελικό-γνωμοδότηση ΟΚΕ στην ΕΕ C 204 της 18.7.2000. «Ανακοίνωση της Επιτροπής — τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με την ανασκόπηση των επικοινωνιών για το 1999 και κατευθύνσεις για το νέο πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων» (COM(2000) 239 τελικό-γνωμοδότηση της ΟΚΕ στην ΕΕ C 14 της 16.1.2001.

3.3. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή διατήρησε τα βασικά σημεία στο προτεινόμενο κανονιστικό πλαίσιο μετά τις εκτενείς δημόσιες διαβουλεύσεις για την επισκόπηση των επικοινωνιών για το 1999.

3.3.1. Η Επιτροπή κρίνει ότι η αρχή για όλο και πιο ευέλικτες διατάξεις με περιορισμένο αριθμό κρατικών ρυθμίσεων προστασίας που χαρακτηρίζει προς το παρόν τις προτάσεις οδηγίων, ισχύει τόσο από άποψη περιεχομένων όσο και από άποψη χρόνου. Επικροτείται, επίσης, το γεγονός ότι το νέο πλαίσιο επιδιώκει την εκ των προτέρων καταλληλότητα και την καλύτερη συμφωνία με τη γενική νομοθεσία της ΕΕ όσον αφορά τον ανταγωνισμό και την προστασία των καταναλωτών.

3.4. Η ΟΚΕ θα ήθελε να τονίσει τη σημασία που έχει η ταχεία προσαρμογή στις γενικές διατάξεις. Το προτεινόμενο από την Επιτροπή χρονοδιάγραμμα θα έπρεπε για θεσμικούς και πρακτικούς λόγους να μη συντομευθεί περαιτέρω. Ωστόσο, σε σχέση με την πραγματική εξέλιξη της τεχνολογίας και των αγορών μπορεί να αποδειχθεί υπερβολικά βραδύ και εγκυμονεί τον κίνδυνο να μειώσει την ανταγωνιστικότητα που έχει σήμερα ο ευρωπαϊκός τομέας των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

3.5. Η ΟΚΕ υποστηρίζει το στόχο της Επιτροπής για την καθιέρωση ενός ενιαίου νομοθετικού πλαισίου για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην ΕΕ. Δεν υποστηρίζει, ωστόσο, την πληθώρα λεπτομερειών στις διάφορες προτάσεις οδηγίας.

3.6. Η διατύπωση ορισμένων σημείων φαίνεται να είναι αντιφάσκουσα και δεν συμφωνεί τελείως με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές. Τα σημεία αυτά εξετάζει η ΟΚΕ στις γνωμοδοτήσεις της για τις σχετικές προτάσεις οδηγιών.

4. Οδηγία-πλαίσιο

4.1. Η ΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η οδηγία-πλαίσιο αφορά μόνο τις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει ουσιαστικός ανταγωνισμός στη σχετική αγορά. Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι ο ορισμός της σχετικής αγοράς είναι ο ίδιος με εκείνο που περιέχεται στις διατάξεις της ΕΕ για τον ανταγωνισμό. Η εμπειρία από την πρακτική αυτή είναι μακρά και το αποτέλεσμα μπορεί να αναμένεται με σχετικά μεγάλη βεβαιότητα.

4.2. Το κατά πόσο το αποτέλεσμα των αναλύσεων της αγοράς αιτιολογούν μια εκ των προτέρων, παρά μια παραδοσιακή εκ των υστέρων, ρύθμιση του ανταγωνισμού αποτελεί το αντικείμενο συζήτησης στα κράτη μέλη. Πολλοί κρίνουν ότι η εκ των προτέρων ρύθμιση πρέπει να αφορά μόνο τις επιχειρήσεις που έχουν ανταγωνιστική θέση στην αγορά λόγω των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων στο πλαίσιο ενός μονοπωλιακού συστήματος. Αυτό

φαίνεται επίσης να συμφωνεί με τα επιχειρήματα της Επιτροπής στην προτεινόμενη οδηγία, όπως αυτά εκφράζονται στην αιτιολογική έκθεση (αιτιολογική σκέψη 20). Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, αυτό θα πρέπει επίσης να αναφέρεται άμεσα και στην ίδια την οδηγία.

4.3. Θα έπρεπε επίσης να τονίζεται σαφέστερα ότι θα τίθεται σε κίνηση μια αντίστροφη διαδικασία στην παρεμβατική ρύθμιση όταν παύει ή αναστέλλεται η εφαρμογή μιας συγκεκριμένης νομοθεσίας επειδή έχει επιτευχθεί ο στόχος της. Είναι εξίσου σημαντικό τόσο για τους χρήστες όσο και για τους προμηθευτές να παύει η εφαρμογή μιας ρύθμισης όταν ο στόχος της έχει επιτευχθεί. Θα πρέπει ως εκ τούτου να επιδεικνύεται σταθερότητα κατά την εφαρμογή ώστε να μην επαναφέρεται σε χρήση μια ρύθμιση αμέσως μόλις διαπιστωθεί μια, τελείως τυχαία, απόκλιση από τους καθορισθέντες στόχους.

4.4. Η Επιτροπή προτείνει να υπαχθούν σε ένα νέο καθεστώς οι υφιστάμενες υποχρεώσεις των επιχειρήσεων που έχουν σημαντική ισχύ στην αγορά. Ωστόσο, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, πρέπει να αναφέρεται σαφώς ότι, στην περίπτωση αυτή, η ισχύουσα νομοθεσία θα πρέπει να ισχύει μόνο μέχρι την ολοκλήρωση πρώτης ανάλυσης των σχετικών αγορών σύμφωνα με τη νέα οδηγία. Αυτό θα έπρεπε να προκύπτει σαφώς από την πρόταση οδηγίας-πλαίσιο.

4.5. Ένα βασικό θέμα είναι η προβλεψιμότητα. Η εμπιστοσύνη στους κανόνες ανταγωνισμού προάγει συνήθως την προβλεψιμότητα, αλλά η μέχρι σήμερα πείρα δείχνει ότι η εφαρμογή ενός κοινού κανονιστικού πλαισίου μπορεί πάντα να οδηγήσει σε πολύ διαφορετικές ερμηνείες στα κράτη μέλη, όπως προέκυψε από την ανακοίνωση για τις επιχειρήσεις με σημαντική ισχύ στις αγορές κινητών επικοινωνιών. Ενώ η τηλεφωνία αποτελούσε κυρίως εγχώρια υπηρεσία, οι νέες υπηρεσίες τεχνολογιών πληροφορικής κατέστησαν γρήγορα διασυνοριακές, πράγμα που απαιτεί πιο εναρμονισμένη ερμηνεία από εκείνη που το ισχύον καθεστώς μπορεί να παράσχει.

4.6. Συνεπώς, η ΟΚΕ υποστηρίζει την άποψη περί κατάρτισης καταλόγων αποδεκτών παρεμβάσεων εκ μέρους των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και την υποχρέωση κοινοποίησης των σχεδιαζόμενων κανονιστικών μέτρων στα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 6. Ωστόσο, θα μπορούσε να αμφισβητηθεί το κατά πόσο οι πλήρεις διαβουλεύσεις με όλα τα κράτη μέλη συμβιβάζονται στην πράξη με τον ταχύ ρυθμό θέσπισης των ρυθμίσεων που απαιτούνται στην αγορά των τεχνολογιών πληροφορικής. Το πρόβλημα αυτό πιθανόν να επιδεινωθεί με τη διεύρυνση της Ένωσης, πράγμα που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των διαφορών μεταξύ των μεμονωμένων κρατών μελών στον τομέα της επικοινωνίας. Συνεπώς, θα πρέπει να αξιολογηθεί κατά πόσο η κλασική διαδικασία εναρμόνισης των κανονιστικών ρυθμίσεων δεν θα μπορούσε να εκπονηθεί με τρόπο ώστε μία δράση να κοινοποιείται μόνο στην Επιτροπή.

4.7. Η ΟΚΕ εκφράζει επίσης ανησυχίες μήπως η Επιτροπή, π.χ. σύμφωνα με το άρθρο 14, είναι επίσημα υποχρεωμένη να πραγματοποιεί διαβουλεύσεις μόνο τις εθνικές κανονιστικές αρχές. Πιστεύει ότι είναι αναγκαίο να διεξάγονται διαβουλεύσεις και με τους καταναλωτές και τη βιομηχανία με τρόπο που να προσχεδιάζει στις απαιτούμενες σύντομες προθεσμίες. Η ΟΚΕ διακατέχεται από ανησυχίες σχετικά με το άρθρο 14, παράγραφος 6 της οδηγίας. Σύμφωνα με αυτό, η Επιτροπή μπορεί να τροποποιήσει ή να ακυρώσει οποιαδήποτε απόφαση των εθνικών ρυθμιστικών αρχών. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι η εν λόγω διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής δεν συμβιβάζεται με την αρχή της επικουρικότητας.

4.8. Σύμφωνα με την οδηγία-πλαίσιο, η Επιτροπή έχει το δικαίωμα — τουλάχιστο προσωρινά — να εμποδίζει την εφαρμογή εθνικών αποφάσεων για τη λήψη μέτρων βάσει των προαναφερόμενων άρθρων και για θέματα διαχείρισης του ραδιοφάσματος. Πρέπει ωστόσο να αναγνωρισθεί ότι ο περιορισμός αυτός της αρχής της επικουρικότητας αιτιολογείται από τη ζωτική σημασία των ορισμών της αγοράς και της διασύνδεσης για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και δεν θα πρέπει να επεκταθεί περαιτέρω σε άλλα κανονιστικά μέτρα.

4.8.1. Όταν η κατανομή των αδειών για τη χρησιμοποίηση του ραδιοφάσματος, σύμφωνα με το άρθρο 8.6., γίνεται βάσει της διαδικασίας που περιγράφεται στο άρθρο 6, πρέπει να διασαφηνισθεί σε ποιο βαθμό μια παρόμοια διαδικασία έχει τέτοια σημασία σε διασυνοριακό επίπεδο που δεν είναι δυνατό να αποτελέσει το αντικείμενο καλύτερης διαχείρισης σε εθνικό επίπεδο. Το μεγαλύτερο μέρος του αριθμού των αδειών χρησιμοποίησης συχνοτήτων θα πρέπει να αφορά τη χρησιμοποίηση εντός ενός κράτους μέλους χωρίς ουσιαστικές συνέπειες για την ΕΕ ως σύνολο. Για να επιλυθούν με πρακτικό τρόπο ενδεχόμενα προβλήματα διαταραχών σε διασυνοριακές περιοχές, υπάρχει μια εύρυθμη λειτουργούσα διεθνής διαδικασία που βασίζεται στον κανονισμό της Διεθνούς Ένωσης Τηλεπικοινωνιών (ITU). Συνεπώς, μια διαδικασία βάσει του άρθρου 6 πρέπει να περιορίζεται στους βασικούς τομείς ανταγωνισμού στον τομέα των τεχνολογιών πληροφόρησης ως σύνολο, όπως το GSM ή UMTS.

4.9. Η διατύπωση του άρθρου 4 για το δικαίωμα προσφυγής κατά μιας απόφασης μιας εθνικής κανονιστικής αρχής θεωρείται κάπως ασαφής όσον αφορά ένα σημαντικό θέμα. Στο άρθρο 4.1 αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι εν αναμονή του αποτελέσματος της προσφυγής «η απόφαση της εθνικής κανονιστικής αρχής παραμένει ισχυρή». Πρέπει να διευκρινισθεί ότι αυτό δεν επηρεάζει τη δυνατότητα ενός ενδιαφερόμενου να επιτύχει την αναστολή της εφαρμογής ενός μέτρου που έχει λάβει μια εθνική κανονιστική αρχή εν αναμονή της σχετικής απόφασης από τα εθνικά δικαστήρια, στα κράτη μέλη όπου μια παρόμοια διαδικασία προβλέπεται από το νόμο.

4.10. Η ΟΚΕ θεωρεί την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας που επιδιώκει η Επιτροπή ως αξιόλογη φιλοδοξία, αλλά θα ήθελε να επισημάνει ότι δεν είναι απλή η επίτευξή της βραχυπρόθεσμα.

4.10.1. Η τεχνολογική ουδετερότητα δεν πρέπει να θεωρείται ότι να συνεπάγεται την εφαρμογή σε νέους τομείς των διατάξεων που ισχύουν για παραδοσιακές υπηρεσίες. Ένα παράδειγμα για τον τρόπο με τον οποίο αυτό μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένη ενέργεια είναι, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, η πρόταση για ρύθμιση της διασύνδεσης.

4.10.2. Οι κανόνες για τη ρύθμιση της διασύνδεσης έχουν τη βάση τους στην τηλεφωνία, η οποία αποτελεί μια τυποποιημένη υπηρεσία μετάδοσης με τυποποιημένους τεματιικούς σταθμούς χρηστών. Στην περίπτωση αυτή η διασύνδεση είναι εύκολο να οριστεί: όλοι θα πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούν τηλεφωνικές υπηρεσίες άσχετα από το τηλεφωνικό δίκτυο με το οποίο είναι συνδεδεμένοι. Το γεγονός ότι αναπτύχθηκαν νέες υπηρεσίες με βάση τις τηλεφωνικές υπηρεσίες σημαίνει ότι π.χ. το φαξ περιλαμβάνεται επίσης στη διασύνδεση.

4.10.3. Οι υπηρεσίες που βασίζονται στο Πρωτόκολλο του Internet (IP), ειδικότερα δε στο ίδιο το Internet, δεν είναι καθόλου, όπως συμβαίνει στην τηλεφωνία, ομοιόμορφες, σαφώς οριοθετημένες και άνευ δυνατότητας επιλογής για τον πελάτη. Όσον αφορά τις υπηρεσίες στον τομέα του IP, οι πελάτες επιλέγουν διαφορετική πρόσβαση, ανάλογα με τον τρόπο χρησιμοποίησης. Ένας πελάτης μπορεί να διαθέτει τηλέφωνο UMTS ή έναν προσωπικό υπολογιστή για να επικοινωνεί με το δίκτυο. Ένας πελάτης μπορεί να είναι συνδεδεμένος με τηλεφωνικό δίκτυο μέσω διαμορφωτή — από διαμορφωτή ή με συχνότητες ευρείας ζώνης με 10 έως 20 φορές μεγαλύτερη δυνατότητα αποθήκευσης. Το να καταβάλει π.χ. ένας πελάτης το αντίτιμο μιας ακριβής συνδρομής για διασύνδεση με δίκτυο ευρείας ζώνης μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι είναι ταυτόχρονα πρόθυμος να πληρώσει για τηλεεκφόρτωση υπηρεσιών, όπως π.χ. κινητών εικόνων. Για «συνήθη δικτυοπλοία», το 1/10 της δυναμικότητας που απαιτείται για κινητές εικόνες επαρκεί πλήρως.

4.10.4. Στον τομέα του IP δεν παρατηρείται η βασική ομοιότητα όλων των τηλεφωνικών δικτύων στην οποία στηρίζεται η έννοια της παραδοσιακής διασύνδεσης. Όλες οι υπηρεσίες IP δεν μπορούν στην πράξη να μεταφερθούν σε όλα τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών, επειδή η δυναμικότητά τους διαφέρει σημαντικά. Τα δίκτυα με χαμηλή δυναμικότητα μπορούν να παύσουν να λειτουργούν εάν η διασύνδεση είναι πολύ μεγάλη. Η εναλλακτική λύση θα είναι η δαπανηρή αναβάθμισή τους.

4.10.5. Ωστόσο, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, η έλλειψη δικαιωμάτων διασύνδεσης δεν θα έπρεπε να προκαλεί σχεδόν κανένα πρόβλημα. Στα περισσότερα κράτη μέλη παρατηρείται μια ταχεία ανάπτυξη παράλληλων διαρθρώσεων ανταγωνιζόμενων συχνοτήτων ευρείας ζώνης. Οι ιδιοκτήτες των διαρθρώσεων αυτών έχουν συνεπώς έντονα οικονομικά κίνητρα να ελκύσουν, μέσω της διαφάνειας, όσο το δυνατό μεγαλύτερη κίνηση· η διαφάνεια είναι άλλωστε μία από τις απαιτήσεις των χρηστών του Ιντερνέτ. Φαίνεται να είναι πιο επικίνδυνη η δυνατότητα ορισμένων νέων υποδομών να προβαίνουν σε αθέμιτο ανταγωνισμό μέσω κερτιμένων ειδικών δικαιωμάτων π.χ. στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος ή στη φυσική επικοινωνία, από τον περιορισμό της ροής ηλεκτρονικών πληροφοριών.

4.10.6. Οι νέες, ταχέως αναπτυσσόμενες αγορές, όπως εκείνη των υπηρεσιών ευρείας ζώνης, μπορούν βέβαια κατά περιόδους να εμφανίζουν προβλήματα ουσιαστικού ανταγωνισμού, που, από στατική και αμιγώς τυπική άποψη, μπορούν να δικαιολογήσουν ένα καθεστώς SMP. Εάν αυτό με τη σειρά του μπορεί να θεωρηθεί ως λόγος για να ζητηθεί επιβολή φόρων με βάση το κόστος, υπάρχει κίνδυνος, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, να μειωθεί η επιθυμία

διενέργειας επενδύσεων και να επιδεινωθεί μακροπρόθεσμα ο ανταγωνισμός. Είναι σημαντικό να χαρακτηρίζονται οι συνθήκες στις νέες αυτές αγορές από ένα σαφή διαχωρισμό από το πλαίσιο αναφοράς της έννοιας «διασύνδεση», δηλαδή την παραδοσιακή σταθερή τηλεφωνία, όπου το κύριο μέρος των επενδύσεων σε δίκτυα έχει ήδη γίνει και το κίνητρο ρύθμισης είναι η αξιοποίηση του παραδοσιακού κόσμου κατά τον καλύτερο τρόπο.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κανονιστικό πλαίσιο για την πολιτική ραδιοφάσματος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα»

(2001/C 123/14)

Στις 4 Οκτωβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 9 Ιανουαρίου 2001 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Hernández Bataller.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειας της 24ης και 25ης Ιανουαρίου 2001 (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου), η ΟΚΕ υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 80 ψήφους υπέρ, 1 κατά, και 1 αποχή.

1. Εισαγωγή

1.1. Η εντατική χρήση του ραδιοφάσματος, η περίπλοκη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την κατανομή των συχνοτήτων, η τεράστια εξάπλωση παγκοσμίως, ως συνέπεια της τεχνολογικής σύγκλισης, διαφόρων υπηρεσιών και η οικονομική εξέλιξη, καθώς και η μέριμνα για την τήρηση των αρχών της εσωτερικής αγοράς και για την προστασία των κοινοτικών συμφερόντων σε διεθνές επίπεδο, είναι, μεταξύ άλλων, οι αιτίες λόγω των οποίων τα κοινοτικά θεσμικά όργανα ασχολήθηκαν με το θέμα.

1.2. Στην Πράσινη Βίβλο σχετικά με την «Πολιτική για το ραδιοφάσμα στο πλαίσιο πολιτικών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως οι τηλεπικοινωνίες, οι ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές, οι μεταφορές και η Ε&Α»⁽¹⁾ εξετάζονται πέντε σημαντικά ερωτήματα:

- ο στρατηγικός σχεδιασμός της χρήσης του ραδιοφάσματος·
- η εναρμόνιση στην κατανομή συχνοτήτων του ραδιοφάσματος·
- η εκχώρηση συχνοτήτων του ραδιοφάσματος και η χορήγηση αδειών·
- ο ραδιοηλεκτρικός εξοπλισμός και η τυποποίηση·
- το θεσμικό πλαίσιο για το συντονισμό του ραδιοφάσματος.

1.3. Το προαναφερθέν Πράσινο Βιβλίο επικροτήθηκε από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, διότι θεωρήθηκε ότι το ραδιοφάσμα είναι η σπονδυλική στήλη ενός ευρέως φάσματος σημαντικών βιομηχανικών τομέων και ότι, στο μέλλον, εκτός από τους τεχνικούς λόγους, οι αποφάσεις θα πρέπει να συνεκτιμούν την οικονομική, κοινωνική και πολιτική σημασία της χρήσης του ραδιοφάσματος.

⁽¹⁾ COM(1998) 596 τελικό· γνωμοδότηση της ΟΚΕ της 16ης Ιουνίου 1999, ΕΕ C 169.

1.3.1. Η ΟΚΕ φρονούσε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να διαδραματίζει ένα σημαντικότερο ρόλο και να ασκεί μια καλύτερα συντονισμένη πολιτική όσον αφορά το ραδιοφάσμα.

1.4. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Επόμενα βήματα στην πολιτική ραδιοφάσματος: αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης για την Πράσινη Βίβλο» που εξετάστηκε κατά τη συνεδρίαση του Συμβουλίου Τηλεπικοινωνιών στις 30 Νοεμβρίου 1999⁽¹⁾ και η οποία πρότεινε τις ακόλουθες τρεις πρωτοβουλίες:

- σύσταση μιας ομάδας εμπειρογνομόνων για την πολιτική του ραδιοφάσματος η οποία θα πραγματευόταν τα πολιτικά προβλήματα του ραδιοφάσματος στο κοινοτικό επίπεδο·
- θέσπιση κανονιστικού πλαισίου για την πολιτική του ραδιοφάσματος που θα αντικαθιστούσε τομεακές αποφάσεις, όπως οι σχετικές με τις υπηρεσίες προσωπικών επικοινωνιών μέσω δορυφόρου (S-PCS) και το Σύστημα Παγκόσμιων Κινητών Τηλεπικοινωνιών (UMTS), και
- κατάρτιση ανακοίνωσης για τους στόχους της κοινοτικής πολιτικής σε σχέση με την ημερήσια διάταξη της Παγκόσμιας Διάσκεψης Τηλεπικοινωνιών (WRC).

2. Πρόταση της Επιτροπής

2.1. Στόχο έχει να διασφαλιστεί η αρμονική διαθεσιμότητα και η αποτελεσματική χρήση του ραδιοφάσματος, όποτε είναι αναγκαίο για την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών σε τομείς όπως οι επικοινωνίες, οι μεταφορές, η ραδιοφωνία, η έρευνα και η ανάπτυξη (E&A).

2.2. Με την πρόταση επιδιώκεται η θέσπιση ενός πλαισίου που να διασφαλίζει την αρμόζουσα ισορροπία μεταξύ των διαφόρων αναγκών ραδιοφάσματος για την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών, με την προϋπόθεση, πάντοτε, ότι λαμβάνονται υπόψη οι ισχύουσες θεσμικές συμφωνίες σχετικά με τη διαχείριση του ραδιοφάσματος και την προάσπιση των κοινοτικών συμφερόντων στο διεθνές επίπεδο.

2.3. Μετά την δημόσια διαβούλευση, η Επιτροπή φρονεί ότι, στους τομείς στους οποίους απαιτείται εναρμόνιση, είναι επίσης ανάγκη να διασφαλισθούν η νομική ασφάλεια και οι ενδεδειγμένες διαδικασίες με την εκχώρηση αρμοδιοτήτων στην Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών (CEPT) για την κατάρτιση μέτρων εναρμόνισης του φάσματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο και των αντίστοιχων προτάσεων για την Διεθνή Ένωση Τηλεπικοινωνιών και την Παγκόσμια Διάσκεψη Ραδιοεπικοινωνιών (ITU/WRC). Η νομική ασφάλεια είναι, επίσης, αναγκαία για τη διασφάλιση της εφαρμογής από τα κράτη μέλη των συμφωνημένων μέτρων εναρμόνισης.

2.4. Μέχρι σήμερα, οι ανάγκες σε ραδιοφάσμα έχουν καλυφθεί από την κοινοτική νομοθεσία στα πλαίσια άλλων κοινοτικών πολιτικών, διαφορετικών από εκείνες που αφορούν το χώρο των τηλεπικοινωνιών, όπως, μεταξύ άλλων, οι επίγειες και μέσω δορυφόρου τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές αναμεταδόσεις· οι οδικές, σιδηροδρομικές, αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές· η

εύρεση του στίγματος, η ναυσιπλοία και η ακριβής μέτρηση του χρόνου· η παρατήρηση της Γης και η ραδιοαστρονομία. Με την παρούσα πρόταση, επιδιώκεται η θέσπιση της πολιτικής και νομικής βάσης που απαιτείται για να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα του ραδιοφάσματος, σήμερα και μελλοντικά, κατά την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών σε όλους αυτούς τους τομείς.

2.5. Οι κύριοι στόχοι της οδηγίας είναι:

- η σύσταση μιας πολιτικής δομής που θα αποκαλείται «Ομάδα Ανωτέρων Λειτουργιών για την Πολιτική Ραδιοφάσματος», η οποία θα μπορεί να ανταποκρίνεται στις τεχνολογικές και ρυθμιστικές εξελίξεις στον τομέα των ραδιοεπικοινωνιών και θα προβλέπει κατάλληλες διαβουλεύσεις με όλες τις σχετικές κατηγορίες χρηστών του ραδιοφάσματος. Η δομή αυτή θα συμβουλεύει την Επιτροπή σχετικά με τον βέλτιστο τρόπο κατανομής του φάσματος τόσο μεταξύ των διαφόρων χρηστών της ίδιας κατηγορίας όσο και μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών χρηστών και χωρών·
- η θέσπιση ενός νομικού πλαισίου για την εναρμόνιση της χρήσης του φάσματος όπου αυτό είναι αναγκαίο·
- η διασφάλιση της συντονισμένης και έγκαιρης πληροφόρησης σχετικά με τη χρήση και τη διάθεση του ραδιοφάσματος στην ΕΚ·
- η διασφάλιση της επεξεργασίας και ανάπτυξης κατάλληλων κοινοτικών και ευρωπαϊκών θέσεων ενόψει των διαπραγματεύσεων σε διεθνές επίπεδο σχετικά με το φάσμα, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα θέματα που εξετάζονται εμπíπτουν στο πεδίο των κοινοτικών πολιτικών.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση απόφασης σχετικά με ένα κανονιστικό πλαίσιο που να διασφαλίζει την εναρμονισμένη διάθεση και την αποτελεσματική χρήση του ραδιοφάσματος δεδομένου ότι είναι απαραίτητο για την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών που αφορούν τομείς όπως οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες, οι μεταφορές, οι ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές, και η έρευνα και ανάπτυξη (E&A). Έτσι, θα μπορέσει να διασφαλιστεί η ορθολογική, δίκαιη, αποτελεσματική και οικονομική χρήση των συχνοτήτων για όλες τις υπηρεσίες των ραδιοεπικοινωνιών, προκειμένου να αναγνωριστεί:

- η σημασία του στρατηγικού προγραμματισμού της χρήσης του ραδιοφάσματος,
- η ανάγκη εναρμόνισης των κανόνων εκχώρησης,
- το γεγονός ότι ο μηχανισμός των τιμών δεν είναι ο κατάλληλος μηχανισμός κατανομής για τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος.

⁽¹⁾ Βλ. COM(1999) 538 τελικό, <http://ispo.cec.be/spectrumgp>.

3.1.1. Εντούτοις, η ΟΚΕ συμφωνεί, για μια ακόμη φορά, με το στόχο της πρότασης όσον αφορά την αναγκαιότητα να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ της διαδικασίας της τεχνικής αξιολόγησης και άλλων διαδικασιών πολιτικού, οικονομικού, και κοινωνικού χαρακτήρα που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για την κατανομή αυτού του τόσο σπανίζοντα πόρου.

3.2. Η ΟΚΕ φρονεί ότι ένας από τους στόχους που δεν εξετάζεται στην πρόταση είναι ότι οι προβλεπόμενες δράσεις θα πρέπει να διασφαλίζουν, πάντοτε, το δημόσιο συμφέρον όποτε αυτό αντιτίθεται στο ιδιωτικό συμφέρον ομάδων ή επιχειρήσεων που επιθυμούν να κάνουν χρήση ενός σπανίζοντος αγαθού, όπως το φάσμα, για τους δικούς τους σκοπούς (π.χ., με μέτρα που μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την εδαφική συνοχή). Επομένως, η προσπάθεια της πρότασης για την επίτευξη της αποτελεσματικής διαχείρισης του ραδιοφάσματος με βάση την τεχνολογική ουδετερότητα, είναι ανεπαρκής.

3.3. Η κοινοτική πολιτική του ραδιοφάσματος πρέπει να διασφαλίζει ότι ο ανταγωνισμός και η αποτελεσματικότητα δεν θα στρεβλώνονται κατά την παροχή υπηρεσιών στην εσωτερική αγορά. Η ΟΚΕ παρατηρεί με ανησυχία ότι υπάρχουν τομείς στους οποίους αρχίζουν να διαγράφονται καταστάσεις μονοπωλίου ή ολιγοπωλίου στην Κοινότητα με τη χρήση του φάσματος. Το φαινόμενο αυτό θα μπορούσε να παρουσιαστεί στην περίπτωση των μεσοπρόθεσμων αδειών UMTS, εάν οι συμμετέχοντες στο διαμοιρασμό προβούν σε δεσμούς, ενώσεις, συγχωνεύσεις ή/και αγορές με τους ανταγωνιστές τους. Επιβάλλεται να εξευρεθεί μια ισορροπία μεταξύ των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων συμφερόντων, καθώς και ως προς την κατανομή και εκχώρηση των συχνοτήτων του ραδιοφάσματος, και να υιοθετηθούν μέτρα προκειμένου να διατηρηθεί ένας αποτελεσματικός ανταγωνισμός

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΟΚΕ φρονεί ότι, προκειμένου να βελτιωθεί η κατανομή του ραδιοφάσματος, πρέπει να μελετηθεί η εναρμόνιση των κανόνων και του δικαιώματος χρήσης σε κοινοτικό επίπεδο, διότι το θεωρεί προτιμότερο από την δημοπράτηση των αδειών, εφόσον η εναρμόνιση θα διευκολύνει τον ελεύθερο ανταγωνισμό και τις οικονομίες κλίμακας. Θα ήταν επιθυμητό τα κονδύλια που θα προκύψουν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της διαχείρισης του ραδιοφάσματος.

4.2. Το προβλεπόμενο πλαίσιο των διαδικασιών θα πρέπει να μεριμνά για την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής. Πρέπει να αποτραπεί το ενδεχόμενο ορισμένοι μηχανισμοί χορήγησης αδειών να δημιουργήσουν μια κατάσταση κατά την οποία ορισμένες μειοεκτικές περιοχές χρηματοδοτούν υποδομές άλλων, μέσω των τιμολογίων που εφαρμόζονται για τους χρήστες των υπηρεσιών, προκειμένου να αντισταθμίζονται οι δαπάνες για την άδεια χρήσης του φάσματος. Εν ολίγοις, το διαδικαστικό πλαίσιο πρέπει να αποτρέπει τη δημιουργία καταστάσεων στρέβλωσης του ανταγωνισμού και την ύπαρξη διασταυρούμενων ενισχύσεων.

4.3. Όσον αφορά την αξία του ραδιοφάσματος, η ΟΚΕ επιθυμεί να προειδοποιήσει για τον ενδεχόμενο αρνητικό αντίκτυπο στην απασχόληση και την αύξηση του κόστους για τον καταναλωτή που μπορεί να επιφέρει η δημοπράτηση και η αγορά των αδειών που

ορίζονται και ρυθμίζονται για τη χρήση του φάσματος, δεδομένου ότι η αύξηση του κόστους του ραδιοφάσματος μπορεί να επιφέρει αύξηση των τιμών της υπηρεσίας και πιο εντατική χρήση του κεφαλαίου.

4.4. Η ΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο να διασφαλιστεί το ανώτατο δυνατό επίπεδο προστασίας των χρηστών και της δημόσιας υγείας και φρονεί ότι πρέπει να μελετηθούν ενδελεχώς οι έρευνες που αναφέρονται στις υγειονομικές μελέτες των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων.

4.4.1. Στην προβλεπόμενη ρύθμιση της «Ομάδας Ανωτέρων Λειτουργιών» και της «επιτροπής ραδιοφάσματος» δεν περιλαμβάνεται επαρκώς η θεσμοθετημένη συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών.

4.4.2. Για τούτο προτείνεται η σύσταση ενός «ευρωπαϊκού βήματος του ραδιοφάσματος», με έδρα την ΟΚΕ, που να συγκεντρώνει τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι βιομηχανίες, οι εργατικές ενώσεις, οι χρήστες, τα πανεπιστήμια, οι τοπικές αρχές και, γενικότερα, η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών. Οι συμμετέχοντες στο εν λόγω βήμα θα μπορούσαν να καταρτίζουν τις εκθέσεις τους υποχρεωτικά και να διατυπώνουν τα αιτήματά τους κατά τρόπο διαφανή, ώστε τα συμφέροντά τους να κοινοποιούνται στην «ομάδα» και στην «επιτροπή».

4.4.3. Το βήμα αυτό θα παράσχει σε όλους εκείνους που επηρεάζονται άμεσα από ένα πρόβλημα σχετικό με το ραδιοφάσμα τη δυνατότητα να εκθέτουν τις απόψεις τους ώστε να συμβάλλουν στη βελτίωση της επίλυσης των υφιστάμενων προβλημάτων.

4.5. Η ενημέρωση από τα κράτη μέλη θα πρέπει να δημοσιεύεται και να κοινοποιείται όσο το δυνατόν ευρύτερα και κατά τρόπο ομοιόμορφο ώστε να μπορεί να συγκρίνεται η χρήση του φάσματος σε κάθε τόπο.

4.6. Είναι απαραίτητο να διαθέτουν όλα τα κράτη μέλη ένα συγκεντρωτικό και δημόσιο σύστημα ενημέρωσης που θα καλύπτει όλες τις πληροφορίες σχετικά με τη χρήση συχνοτήτων που δεν θα έχουν καταχωρηθεί ως μυστικές και, με την εξαίρεση αυτών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ανταποκρίνονται σε οποιοδήποτε αίτημα για πληροφορίες σχετικές με εκχώρηση συχνοτήτων.

4.7. Η δημοσίευση των πληροφοριών σχετικά με τις συχνότητες είναι σημαντική και επιβάλλεται να υποστηριχθεί. Ο μόνος τρόπος να αντληθούν πραγματικά οφέλη από τη δημοσίευση αυτή, είναι να συμπεριλαμβάνονται στην πληροφόρηση όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την αποτελεσματική αξιοποίησή της.

4.8. Εκτός από τα είδη των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα, θα έπρεπε να συμπληρωθούν οι πληροφορίες που θα παρέχουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις ανάγκες που θα προβάλλει κατά περίπτωση το προτεινόμενο βήμα. Ενδεικτικά, σε πρώτη φάση οι πληροφορίες θα μπορούσαν να συμπληρωθούν με τα ακόλουθα στοιχεία:

— η χρήση των εκχωρημένων συχνοτήτων: αριθμός χρηστών, βαθμός κορεσμού, κ.λπ.

- οι οικονομικές, φορολογικές και χρονικές προϋποθέσεις και οι προϋποθέσεις επέκτασης των αδειών, με προσδιορισμό των αδειούχων. Έτσι, θα ήταν διαθέσιμη, αρκετά νωρίς, ώστε να γίνουν ενδεχομένως διορθώσεις, μια πληροφορία για τη συγκέντρωση της χρήσης του φάσματος και τις περιφερειακές και κοινωνικές δυσαρμονίες που μπορεί να προκύπτουν σταδιακά·
- οι διαφορές για την κατανομή συχνοτήτων και τη χρήση του φάσματος σε κάθε κράτος μέλος, καθώς και τα μέτρα που υιοθετούνται για να επιλυθούν και οι προοπτικές επίλυσης·
- οι ανοιχτές διενέξεις με άλλα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες για τη χρήση του ραδιοφάσματος.

4.9. Το ραδιοφάσμα είναι ένας φυσικός πόρος τον οποίο δεν πρέπει να διαχειρίζονται μεμονωμένα τα διάφορα κράτη μέλη, αλλά για τον οποίο απαιτείται μια συντονισμένη δράση σε κοινοτικό επίπεδο από την οποία να προκύπτει αποτελεσματική διαχείριση του φάσματος στο εθνικό πεδίο.

4.9.1. Η ΟΚΕ φρονεί ότι ο μηχανισμός που προβλέπεται στην πρόταση απόφασης σχετικά με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανώσεις θα συμβάλει στην ενίσχυση της ενιαίας αγοράς, της ανταγωνιστικότητας, της θέσης της Ευρώπης στην παγκόσμια αγορά, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα διεθνή βήματα.

4.9.2. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι πρέπει να υιοθετηθούν τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξη μιας κοινής πολιτικής θέσης και τη διασφάλιση του κοινοτικού συντονισμού.

4.9.3. Στα διεθνή βήματα (UIT, CMR και CEPT-CER), η Κοινότητα και τα κράτη μέλη πρέπει να κρατήσουν στάση όσο το δυνατόν πιο ανοιχτή, με την επιφύλαξη της εφαρμογής της αρχής της αμοιβαιότητας.

5. Συμπεράσματα

5.1. Η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη τη σύσταση, σε κοινοτικό επίπεδο, ενός μόνιμου, σταθερού και ομοιογενούς πλαισίου που να διασφαλίζει την εναρμονισμένη διάθεση του ραδιοφάσματος και να προσφέρει νομική ασφάλεια.

5.2. Με βάση τις πολιτικές αυτές, θα μπορέσουν να αυξηθούν σε ολόκληρη την Κοινότητα οι αμφίδρομες συνδέσεις για την προσφορά υπηρεσιών σε μειονεκτικές ή αραιοκατοικημένες περιοχές και για την πρόσβαση σε υπηρεσίες πληροφοριών ή ηλεκτρονικού εμπορίου, γεγονός που θα συμβάλει στην περιφερειακή συνοχή και στην ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών.

5.3. Ο απώτερος στόχος οιασδήποτε πολιτικής σχετικής με το ραδιοφάσμα πρέπει να συνίσταται στην παροχή στους πολίτες υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και να διασφαλίζει τα συμφέροντα της κοινωνίας. Ως εκ τούτου, η ΟΚΕ αντιτάσσεται στην καθαρά εμπορική τοποθέτηση της πολιτικής αυτής, δεδομένου ότι η οικονομική και η κοινωνική αξία της χρήσης των συχνοτήτων του ραδιοφάσματος δεν μπορεί να εκτιμάται αποκλειστικά με κριτήριο τις δυνατότητες κέρδους που παρουσιάζει για τους ενδιαφερόμενους φορείς, αλλά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη σημασία των υπηρεσιών που οι φορείς αυτοί προσφέρουν, από τον αριθμό των χρηστών των εν λόγω υπηρεσιών και, τελικά, από τη βελτίωση της ποιότητας ζωής που αυτές παρέχουν στους πολίτες.

5.4. Η κατανομή των συχνοτήτων δεν μπορεί να διαχωρίζεται από την εκάστοτε εφαρμογή ή υπηρεσία για την οποία θα χρησιμοποιούνται οι ζώνες συχνοτήτων. Για το λόγο αυτό, θα ήταν επιθυμητό να εναρμονίσουν τα κράτη μέλη τις θέσεις τους (σχετικά με τις αρχές τιμολόγησης του ραδιοφάσματος, με τους πλειοδοτικούς διαγωνισμούς, και με την εισαγωγή μιας δευτερεύουσας αγοράς για το ραδιοφάσμα) και τα κέρδη που προκύπτουν θα έπρεπε να επενδύονται, κατά το δυνατόν, στην έρευνα και χρήση των νέων τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών, προκειμένου να συμβάλουν στην ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών, και όχι να θεωρούνται ως φορολογικά έσοδα.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή — πολιτικές τιμολόγησης, πολιτικές για την ενίσχυση της αειφορίας των υδάτινων πόρων»

(2001/C 123/15)

Στις 27 Ιουλίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 175 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να γνωμοδοτήσει για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, ενέκρινε τη γνωμοδότησή του, στις 20 Δεκεμβρίου 2000 με βάση εισηγητική έκθεση της κ. Sánchez Miguel.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου 2001), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 82 ψήφους υπέρ (3 αποχές) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ευρεία συζήτηση που πραγματοποιήθηκε στην ΕΕ σχετικά με την πολιτική των υδάτων, με παρέμβαση της επιστημονικής κοινότητας, των περιβαλλοντικών οργανώσεων, των εκπροσώπων των καταναλωτών και των πιο ενδιαφερόμενων τομέων, γεωργίας και βιομηχανίας, είχε ως αποτέλεσμα την κατάρτιση της οδηγίας — πλαίσιο για τα ύδατα⁽¹⁾ (ΟΠΥ) που αποτελεί το πλαίσιο για μια αειφόρο πολιτική των υδάτινων πόρων.

1.2. Η θέση της ΟΚΕ υπήρξε θετική τόσο σε σχέση με την ανακοίνωση για την πολιτική επί των υδάτων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας⁽²⁾ όσο και για το σχέδιο της ΟΠΥ⁽³⁾. Ωστόσο, έγιναν ορισμένες παρατηρήσεις όσον αφορά την αναγκαιότητα συγκεκριμενοποίησης των κανόνων για την τιμολόγηση που καθιστούν δυνατή την ενίσχυση της αειφορίας των υδάτινων πόρων.

1.3. Επίσης, η ΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία που έχει για την εφαρμογή της ΟΠΥ, η πρόταση οδηγίας του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την οποία καθορίζεται κατάλογος πρωταρχικών θεμάτων στα πλαίσια της πολιτικής για τα ύδατα⁽⁴⁾.

2. Στόχοι της ανακοίνωσης

2.1. Ο κυριότερος στόχος που επιδιώκεται με την κατάρτιση μιας πολιτικής τιμολόγησης των υδάτων είναι η ενίσχυση της αειφορίας των υδάτινων πόρων, με την έννοια της ενσωμάτωσης όλων των στοιχείων που συνδέονται τόσο με την ποσότητα του αντλούμενου ύδατος όσο και με την προκαλούμενη ρύπανση του περιβάλλοντος.

2.2. Έχει μεγάλη σημασία να εκτεθούν οι έννοιες επί των οποίων βασίζεται η θεωρία και η πρακτική της τιμολόγησης, ειδικότερα οι διάφοροι τύποι κόστους που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη της ενίσχυσης της αειφορίας των υδάτινων πόρων:

— Το χρηματικό κόστος των σχετικών με το νερό υπηρεσιών, όπου περιλαμβάνεται το κόστος της παροχής και διαχείρισης των εν λόγω υπηρεσιών, το κόστος εκμετάλλευσης και συντήρησης καθώς και το κόστος κεφαλαίου.

— Το περιβαλλοντικό κόστος, που αντιπροσωπεύουν οι φθορές του περιβάλλοντος, των οικοσυστημάτων καθώς και οι ζημιές που υφίστανται οι χρήστες.

— Το κόστος των υδάτινων πόρων, που αφορά το κόστος που αντιπροσωπεύουν οι απώλειες για άλλες χρήσεις ειδικότερα λόγω της μείωσης των υδάτινων πόρων.

2.3. Οι αρχές που διέπουν την εφαρμογή της τιμολόγησης των υδάτων, και που λαμβάνουν υπόψη την προστασία του περιβάλλοντος και την οικονομική αποτελεσματικότητα, βασίζονται:

— Στην βελτίωση της βάσης των γνώσεων και των πληροφοριών, με συνεκτίμηση της ζήτησης του κόστους των σχετικών με το νερό υπηρεσιών καθώς και της χρήσης του.

— Στον καθορισμό κατάλληλων τιμών για το νερό, σε ένα επίπεδο που διασφαλίζει την ανάκτηση του κόστους σε κάθε τομέα (γεωργία, κατοικία και βιομηχανία) με συνεκτίμηση όχι μόνον των επιφανειακών αλλά και των υπόγειων υδάτων.

— Η κλίμακα της λεκάνης απορροής αποτελεί την βάση της εκτίμησης του περιβαλλοντικού και του οικονομικού κόστους, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει το επίπεδο στο οποίο επενεργούν οι περιβαλλοντικοί εξωτερικοί παράγοντες.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΠΥ θεωρεί ότι η τιμολόγηση μπορεί να διαδραματίσει θεμελιώδη ρόλο για να δοθεί ώθηση στην ενίσχυση της αειφορίας των υδάτινων πόρων, για να ανακτηθεί το κόστος των σχετικών υπηρεσιών και για να καταστεί εφικτή η επίτευξη των προβλεπόμενων στόχων.

(1) ΕΕ L 327 της 22.12.2000.

(2) ΕΕ C 30 της 30.1.1997.

(3) ΕΕ C 355 της 21.11.1997.

(4) ΕΕ C 268 της 19.9.2000.

3.2. Η ΟΚΕ, αναγνωρίζοντας και υποστηρίζοντας αποφασιστικά την ιδέα ότι η τιμή του ύδατος θα πρέπει να περνά επαρκώς το μήνυμα της σπάνισης του ύδατος προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι χρήστες στη μείωση της κατανάλωσης και της ρύπανσης, θεωρεί ότι έχει μεγάλη σημασία να επισημανθεί ότι:

3.2.1. Μολονότι αναγνωρίζεται ότι ένα μεγάλο τμήμα της χρήσης του νερού συνδέεται με παραγωγικές δραστηριότητες (γεωργία, βιομηχανία, τουρισμός κ.λπ.) που έχουν σημαντική οικονομική διάσταση, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το νερό δεν αποτελεί μόνο οικονομικό αγαθό αλλά κυρίως θεμελιώδες δικαίωμα για τον άνθρωπο και απαραίτητο στοιχείο για τα οικοσυστήματα. Για το λόγο αυτό έχει μεγάλη σημασία να προσδιοριστεί καταλλήλως η σχέση μεταξύ των διαστάσεων αυτών προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να λαμβάνονται υπόψη στην πραγματικότητα μόνο οι αυστηρά οικονομικές πτυχές, πράγμα που με κανένα τρόπο δεν αποτελεί επιθυμία της Επιτροπής. Υπό την έννοια αυτή, πρέπει να διασφαλισθεί η απαραίτητη για τη διαβίωση προμήθεια νερού σε όλα τα άτομα, ακόμη και αν δεν έχουν τα απαραίτητα μέσα για να το πληρώσουν.

3.2.2. Για να μπορέσουν οι τιμές να διαδραματίσουν τον σημαντικό αυτό ρόλο είναι αναγκαίο να προσδιοριστεί καταλλήλως η σχέση μεταξύ της αειφορίας και της ανάκτησης του κόστους όπως ακριβώς αναφέρεται στο άρθρο 9 της ΟΠΥ. Υπάρχουν μεταβλητές που δεν έχουν ληφθεί υπόψη στην ανακοίνωση, όπως για παράδειγμα η ιδιοκτησία των υδάτινων πόρων (με παράλληλη διατήρηση των υφιστάμενων δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και χρήσης), η δημόσια ή ιδιωτική διαχείριση κ.λπ., μεταβλητές που μπορούν να φέρουν σε αντίθεση τα δύο αυτά στοιχεία.

3.3. Χαρακτηριστικό της σημερινής περιόδου είναι η μετάβαση από ξεπερασμένα πρότυπα διαχείρισης και κατανάλωσης προς ένα αειφόρο πρότυπο. Ο προσδιορισμός των πολιτικών διαχείρισης της ζήτησης παρεμποδίζεται όχι μόνο από τις δυσκολίες που συνεπάγεται κάθε αλλαγή προσανατολισμού αλλά επίσης από την άγνοια αυτών των παραδοσιακών ηθών και εθίμων.

3.4. Αυτή η έλλειψη γνώσεων μπορεί να οδηγήσει στο φαινόμενο ορισμένα μέτρα που θα έπρεπε να ενθαρρύνουν την αλλαγή, να μην επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα: στην περίπτωση του νερού, η καθιέρωση αρχών και οικονομικών μέσων μπορεί να οδηγήσει σε κερδοσκοπικές τιμές, σε αλλαγές των χρήσεων που έρχονται σε αντίθεση με την αειφορία κ.λπ.. Η παραδοσιακή ανάλυση κόστους — οφέλους είναι ανεπαρκής στο μέτρο που δεν την αναγνωρίζει η αγορά.

3.5. Στο κεφάλαιο 2 εξετάζονται οι πολιτικές τιμολόγησης των κρατών μελών, των υποψήφιων για προσχώρηση χωρών και των αναπτυσσόμενων χωρών, ενώ παρατίθενται τα πιο χαρακτηριστικά στοιχεία και πτυχές καθώς και ο ενδεχόμενος αντίκτυπος και οι οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις των πολιτικών τιμολόγησης του νερού.

3.5.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι ορθή η διάγνωση δεδομένου ότι επισημαίνεται πως στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο βιολογικός καθαρισμός των αστικών απόβλητων υδάτων και η γεωργία των χωρών του Νότου παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη ανισορροπία όσον αφορά την τιμή, και γίνεται αναφορά στις δυσκολίες για την προσαρμογή της τιμής στις μεγάλες συγκεκριμένες επενδύσεις σε

υποδομές. Ταυτόχρονα η οικονομική αντοχή (σχετική σημασία του κόστους των υπηρεσιών και των διαθέσιμων εσόδων για την πληρωμή τους) θεωρείται το σημαντικότερο πρόβλημα των αναπτυσσόμενων χωρών.

3.5.2. Ωστόσο, πρόκειται να διερευνηθούν και να αναπτυχθούν και άλλες ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις που αναφέρονται στις γενικές παρατηρήσεις του εγγράφου αυτού, όπως: ενδεχόμενες αλλαγές στην «ιδιοκτησία των υδάτινων πόρων», αντίθετες προς το στόχο της ΟΠΥ, κερδοσκοπία επί των τιμών, ανάπτυξη των υποδομών με χρηματοδότηση της ΕΕ, ή υπερβολική διάστασή τους τόσο στις κοινοτικές όσο και στις υποψήφιες χώρες και στις αναπτυσσόμενες χώρες, που ορισμένες φορές συνοδεύονται και από παράνομες ή αθέμιτες πρακτικές. Η έκθεση αυτών των περιπτώσεων έχει στόχο να προληφθούν οι επιπτώσεις που συνδέονται με την οικονομική δραστηριότητα και να επιτραπεί η λήψη των κατάλληλων μέτρων προκειμένου να προσαρμοστούν οι δημόσιες και ιδιωτικές διοικήσεις στη νέα πραγματικότητα.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η πολιτική τιμολόγησης του ύδατος πρέπει να συνδεθεί με τις υπόλοιπες κοινοτικές πολιτικές, και ιδιαίτερα με την ΚΓΠ στην αναθεώρηση της Ατζέντα 2000, και με τις πολιτικές κοινωνικής συνοχής, περιφερειακής ανάπτυξης, περιβάλλοντος κ.λπ., προκειμένου να ενισχυθούν τα μέσα που έχουν δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό.

4.2. Στην παράγραφο 1.3 της ανακοίνωσης, δηλώνεται ότι η αποδοτική τιμολόγηση εξασφαλίζει ότι οι διαθέσιμοι πόροι κατανέμονται αποτελεσματικά μεταξύ των διαφόρων χρήσεων του νερού. Χρειάζεται να προσδιοριστεί περαιτέρω η ιδέα αυτή, και για το σκοπό αυτό είναι αναγκαίο:

4.2.1. Να καθιερωθεί μια ισορροπημένη ταξινόμηση των προτεραιοτήτων χρήσης σε συνάρτηση με κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια με την οποία να μην είναι δυνατόν, η τιμή, δηλαδή η οικονομική δυνατότητα των χρηστών, να αποτελεί το στοιχείο που προσδιορίζει την αειφόρο χρήση. Για παράδειγμα, σε ζώνες περιορισμένων πόρων, μπορεί να υπάρξει άγριος ανταγωνισμός μεταξύ της χρήσης των υδάτινων πόρων για την παραδοσιακή, καθιερωμένη και βιώσιμη γεωργία, και της χρήσης των υδάτινων πόρων για τις βιομηχανίες αναψυχής και τουρισμού (γήπεδα γκολφ, θεματικά πάρκα κ.λπ.) που μπορούν να πληρώνουν περισσότερα και να ανακτούν το κόστος χρεώνοντάς το στους καταναλωτές. Τούτο ο παραδοσιακός γεωργός εν μέρει μόνο μπορεί να το επιτελέσει.

4.2.2. Σύμφωνα με τους προηγούμενους προσανατολισμούς⁽¹⁾ της ΟΚΕ για τις προτεραιότητες της χρήσης, προκύπτει ότι οι προτεραιότητες αυτές προσδιορίζονται από:

- τον εφοδιασμό για ανθρώπινη χρήση
- την διασφάλιση των οικολογικών απαιτήσεων
- τις γεωργικές και βιομηχανικές χρήσεις και τέλος
- την αναψυχή και τις άλλες πολυτελείς χρήσεις.

⁽¹⁾ ΕΕ C 30 της 30.1.1997.

4.2.3. Αυτή η ταξινόμηση προτεραιότητας των χρήσεων και η στάθμισή της θα πρέπει να ενσωματωθεί ως ένα πρόσθετο στοιχείο που ενισχύει την αειφόρο χρήση. Ο τρόπος μεταφοράς των πληροφοριών αυτών στις τιμές θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης για να αναπτυχθεί μια σειρά χρήσιμων υποδείξεων για τους φορείς διαχείρισης των υδάτινων πόρων.

4.3. Στην παράγραφο 2.1 προσδιορίζονται οι ενδεχόμενες διαφορετικές χρήσεις του νερού στις οποίες περιλαμβάνεται η έννοια της περιβαλλοντικής χρήσης. Δεν φαίνεται κατάλληλος ο προσδιορισμός μιας «περιβαλλοντικής χρήσης» του νερού και η εξίσωσή της με τις άλλες χρήσεις. Η διατήρηση των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών του νερού τόσο ποιοτικώς (κεντρικός στόχος της ΟΠΥ) όσο και ποσοτικώς για την προστασία των οικοσυστημάτων και την εκπλήρωση των ρυθμιστικών λειτουργιών τους, αποτελούν προϋπόθεση για να μπορούν να υπάρξουν οι άλλες ενδεχόμενες χρήσεις.

4.3.1. Αυτή η πτυχή θα πρέπει να αναπτυχθεί στην ανακοίνωση, για να αποφευχθεί μια διφορούμενη ερμηνεία της λειτουργίας του νερού και της χρήσης του. Είναι αναγκαίο να ενσωματωθεί, όπως αναφέρεται και στην ανακοίνωση, ο φυσικός κύκλος του νερού ως βασικό στοιχείο που περιορίζει τις ενδεχόμενες χρήσεις των αποθεμάτων ως εγγύηση της αειφορίας.

4.4. Το κεφάλαιο 3 προσδιορίζει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την πορεία προς μια πολιτική τιμολόγησης που θα ενισχύσει την αειφορία. Το κεφάλαιο αυτό αρχίζει με δύο δηλώσεις που αξίζουν πλήρη υποστήριξη: δεν πρόκειται για καθιέρωση ομοιόμορφης τιμής του νερού δεδομένου ότι αυτή θα εξαρτηθεί από τις τοπικές περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και δεν μπορεί να υποκατασταθεί η απαραίτητη ρύθμιση από οικονομικά μέσα και από την τιμολόγηση.

4.4.1. Πρέπει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να καταστεί η τιμολόγηση, κατά την εφαρμογή όλων των απαιτήσεων της ΟΠΥ, η πρώτη προτεραιότητα των αρμόδιων διοικήσεων εις βάρος άλλων πιο δαπανηρών και χωρίς άμεση «οικονομική αποδοτικότητα» προτεραιοτήτων, όπως είναι η συλλογή δεδομένων, οι αναλύσεις των χρήσεων, η κατάρτιση προγραμμάτων διαχείρισης κ.λπ..

4.5. Η ανακοίνωση αναφέρει, στην παράγραφο 3.1, ότι είναι αναγκαίο να είναι γνωστή η ζήτηση νερού για να αξιολογηθεί η χρήση του καθώς και η ρυπαντική φόρτιση που παράγεται από τους χρήστες δεδομένου ότι, γενικότερα, το στοιχείο αυτό δεν είναι γνωστό με την απαραίτητη ακρίβεια. Η Επιτροπή προτείνει την εγκατάσταση μηχανισμών μέτρησης και την δοκιμή μεθόδων ελέγχου της εγκυρότητας για την συλλογή των σημαντικών δεδομένων.

4.5.1. Έχει σημασία να τονισθεί η αναγκαιότητα της γνώσεως αυτού του στοιχείου, αλλά, πάνω απ' όλα, θα πρέπει να γενικευθεί η εγκατάσταση των μηχανισμών μέτρησης ειδικότερα στη γεωργία και στη βιομηχανία δεδομένου ότι γενικώς οι καταναλώσεις που οφείλονται στις οικιακές χρήσεις ελέγχονται σημαντικά. Δεν μας διαφεύγει η τεχνική δυσκολία της πρακτικής εφαρμογής αυτού

του μέτρου, όχι λόγω ανυπαρξίας των κατάλληλων μηχανισμών, αλλά λόγω των δυσκολιών που συνεπάγεται η επιλογή των σημείων λήψης, η ίδια η κοινωνικοϊστορική οργάνωση της γεωργίας, η περιορισμένη διαφάνεια γενικότερα των βιομηχανιών, και ειδικότερα εκείνων με τις μεγαλύτερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τέλος οι αλλαγές στην οργάνωση των υπεύθυνων για τον έλεγχο διοικήσεων.

4.6. Ο υπολογισμός του κόστους χρήσεως και του κόστους των υπηρεσιών διακρίνεται σε: χρηματικό κόστος, περιβαλλοντικό κόστος, και κόστος σκοπιμότητας.

4.6.1. Σε σχέση με το χρηματικό κόστος πρέπει να επισημανθούν δύο ζητήματα. Το πρώτο είναι η αναφορά που γίνεται στην πρόληψη καταστάσεων, δεδομένου ότι, σε εξαιρετικές συνθήκες — όπως είναι η ξηρασία και άλλες αιτίες που παρεμποδίζουν την κανονική υπηρεσία — η τιμή δεν επιτρέπει την ανάκτηση του κόστους αυτού. Πρόκειται για ιδιαίτερα λεπτό ζήτημα, κυρίως όταν ο φορέας διαχείρισης είναι ιδιώτης. Ήδη υφίστανται εμπειρίες σύμφωνα με τις οποίες η μείωση της κατανάλωσης, ως απάντηση στην αύξηση των τιμών παροχής και καθαρισμού, μείωσε τις επιχειρηματικές προβλέψεις, προκάλεσε αναπόφευκτη νέα άνοδο, ενώ το μήνυμα που περνά στην κοινωνία δεν είναι θετικό: η εξοικονόμηση και ο βιολογικός καθαρισμός δεν μειώνουν τις τιμές αλλά τις αυξάνουν (Eurowasser, Γερμανία, 1994).

4.6.1.1. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι μια από τις δυσλειτουργίες της αγοράς έγκειται στο ότι σε ορισμένους πόρους όπως το νερό, ό,τι είναι επωφελές για την κοινωνία — η εξοικονόμηση του νερού — είναι αρνητικό για τα ιδιωτικά συμφέροντα που αντλούν τα κέρδη τους από την πώληση μεγαλύτερων ποσοτήτων.

4.6.2. Το δεύτερο ζήτημα σχετίζεται επίσης με την ανάκτηση του κόστους εκ μέρους των ιδιωτικών παραγόντων. Η ανακοίνωση θεωρεί ότι, «κατά περίπτωση», η απόδοση των ενεργητικών (μεταξύ άλλων, των κερδών) συμπεριλαμβάνεται στη διάρθρωση του χρηματικού κόστους. Μεταξύ των συστάσεων που θα πρέπει να καταρτιστούν εκ μέρους της Επιτροπής είναι απαραίτητο να ενσωματωθεί η ευθύνη των αρμόδιων διοικητικών αρχών για τον έλεγχο των αποδόσεων αυτών, προκειμένου να αποφευχθούν δυσλειτουργίες στους θεμελιώδεις στόχους της ΟΠΥ.

4.6.3. Σε σχέση με το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος σε υδάτινους πόρους η ανακοίνωση περιορίζεται στην περιγραφή των δυσκολιών της ενσωμάτωσής τους στις τιμές καθώς και στην επισήμανση της ανυπαρξίας προτύπων υπολογισμού πέρα από την οικονομική έρευνα. Ωστόσο, είναι απαραίτητη η ύπαρξη μιας διάρθρωσης καθώς και εναρμονισμένων κριτηρίων που θα επιτρέψουν την αξιολόγηση με ακρίβεια του κόστους αυτού. Διαφορετικά, μπορεί να θεωρηθεί ότι η ΟΠΥ, στο πεδίο αυτό, έχει ως αποκλειστικό στόχο την ανάκτηση του χρηματικού κόστους.

4.6.3.1. Για τούτο θα πρέπει να αναληφθούν πρωτοβουλίες προκειμένου σε λογική χρονική περίοδο να μπορούν να υπάρξουν οδηγίες και κριτήρια εφαρμογής στο πεδίο αυτό βάσει των αναλύσεων και των συνθέσεων των διαφορετικών κατευθύνσεων προβληματισμού, από αυτές δηλαδή που επιδιώκουν να εκτιμήσουν τις νομισματικές αξίες αυτών των αγαθών και ευκαιριών, έως εκείνες που υποστηρίζουν μεθοδολογίες πολλαπλών κριτηρίων με βάση μια έννοια αειφορίας που περιλαμβάνει περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς στόχους.

4.6.4. Η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να καταρτισθεί ένα σύνολο «ορθών πρακτικών» ως προς τον υπολογισμό του κόστους των διαφόρων χρήσεων ή υπηρεσιών προκειμένου να αποφευχθούν ερμηνείες ή εφαρμογές των διαφόρων εννοιών της ανακοίνωσης που μπορούν να αποδυναμώσουν τους στόχους που απορρέουν από την αρχή της ολοκληρωτικής ανάκτησης του κόστους.

4.7. Η ανακοίνωση ορίζει την «κατάλληλη τιμή» βάσει της ακόλουθης διαβεβαίωσης: «θεωρητικά το συνολικό βέλτιστο σημείο της χρήσης του νερού επιτυγχάνεται εκεί όπου τα περιθωριακά οφέλη από την χρήση του νερού καλύπτουν το περιθωριακό κόστος, συμπεριλαμβανομένου του περιβαλλοντικού κόστους και του κόστους σε πόρους» και καθορίζει ως προσανατολισμό μια διάρθρωση τιμών που περιλαμβάνει δύο στοιχεία: ένα μεταβλητό στοιχείο (ποσότητες, βαθμός ρύπανσης, εποχή του έτους, χωροθέτηση), και ένα σταθερό στοιχείο, που επιτρέπει την ανάκτηση του χρηματικού κόστους σε οποιαδήποτε κατάσταση.

4.7.1. Η ανακοίνωση προτείνει την κατάρτιση προγράμματος προοδευτικής εφαρμογής για λόγους οικονομικής αντοχής, πολιτικής αποδοχής και προσαρμοστικότητας και καθιερώνει το κριτήριο βάσει του οποίου, σε καταστάσεις μη αειφόρου χρήσης του νερού, οι κοινωνικοί στόχοι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη χωρίς ωστόσο να αποτελούν τον κυριότερο στόχο της πολιτικής για την τιμολόγηση.

4.7.2. Μολονότι ο προσανατολισμός αυτός θα πρέπει να υποστηριχθεί, έχει σημασία να διασφαλιστεί ότι τα συμπληρωματικά κοινωνικά μέτρα καθορίζονται σύμφωνα με την πολιτική τιμολόγησης, έχουν στενή σύνδεση με αυτή, και δεν αποδιοργανώνουν την αειφορία όχι μόνον των υδάτινων πόρων αλλά και του υπόλοιπου συστήματος, με την προώθηση επενδύσεων σε άλλες δραστηριότητες ισοδύναμου ή μεγαλύτερου αντίκτυπου.

4.8. Η ανακοίνωση αναγνωρίζει τη σημασία που έχει, ως οικονομικό μέσο, ο συνδυασμός τελών και επιδοτήσεων για την προώθηση των επενδύσεων και της οικονομικής δραστηριότητας στις επιθυμητές κατευθύνσεις. Για παράδειγμα, τα τέλη, φόροι ή άλλες επιβαρύνσεις που συμπεριλαμβάνονται στην τιμολόγηση του νερού θα πρέπει να έχουν οριστικό χαρακτήρα έτσι ώστε ένα μεγάλο μέρος τους να επαναδιοχετεύεται στους τομείς που πλήττονται περισσότερο από τις διαδικασίες αναπροσανατολισμού που ενδέχεται να προκύψουν. Με τον τρόπο αυτό, η μείωση της απόδοσης ή των εσόδων που μπορεί να επιφέρει η αύξηση της τιμής του νερού, θα αντισταθμιστεί από επενδύσεις, ενισχύσεις, επιδοτήσεις ή άλλους μηχανισμούς που θα αντισταθμίσουν συνολικά ή εν μέρει αυτή την μείωση, π.χ.: με τον εκσυγχρονισμό του αστικού εφοδιασμού, των συστημάτων άρδευσης, των εγκαταστάσεων καθαρισμού κ.λπ.

4.9. Οι προηγούμενες δραστηριότητες πρέπει να συμπληρωθούν με πρωτοβουλίες που θα αποσκοπούν στην εκπαίδευση και κατάρτιση των πολιτών κατά τρόπο ώστε να αποτυπωθεί στην ευρωπαϊκή κοινωνία η νέα νοοτροπία σχετικά με το νερό, και κυρίως ό,τι έχει σχέση με τη ρύπανση και την εξοικονόμηση.

4.10. Μεγάλη σημασία δίνεται στην συμμετοχή των χρηστών και των καταναλωτών καθώς και στην με κάθε διαφάνεια πληροφόρηση εκ μέρους των υπεύθυνων παραγόντων προκειμένου να υπάρξει συμβολή στον καθορισμό των κατάλληλων τιμών, στην αύξηση της κοινωνικής αποδοχής και στην επιτυχία της εφαρμογής τους.

4.10.1. Θα πρέπει να διευρυνθεί η έννοια του χρήστη και του καταναλωτή. Κατά παράδοση, τα ζητήματα που συνδέονται με το νερό θεωρούνται αποκλειστικότητα των φορέων διαχείρισης, των διοικητικών στελεχών και των τεχνικών, σε ορισμένες δε χώρες, των ηλεκτρικών και οικοδομικών επιχειρήσεων και σε άλλες, ειδικότερα στο Νότο, των γεωργικών ενώσεων και των αρδευτικών οργανώσεων. Αυτή η κοινότητα συμφερόντων που έχει μια βαθιά ριζωμένη παραδοσιακή νοοτροπία, στην πραγματικότητα έχει αρχίσει να ενσωματώνει τις νέες κοινωνικές και περιβαλλοντικές απαιτήσεις που καθορίζουν μια νέα νοοτροπία για το νερό. Επιβάλλεται η διαχείριση του νερού να ανοιχτεί στις νέες έννοιες που την προσδιορίζουν: εξοικονόμηση, αποφυγή της ρύπανσης, ανακύκλωση της χρήσης κ.λπ..

4.10.2. Είναι αναγκαίο να ενσωματωθούν νέοι κοινωνικοί παράγοντες που να διαδραματίζουν καινοτόμο και μεταρρυθμιστικό ρόλο στην μετάβαση προς τη νέα νοοτροπία σχετικά με το νερό. Ειδικότερα, οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ, οι εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις αποτελούν αναντικατάστατους παράγοντες για την προστασία του περιβάλλοντος, για την εξοικονόμηση και για τη μείωση της ρύπανσης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον διαθέτουν επαρκή οργάνωση και κοινωνικό κύρος για να αναλάβουν εκστρατείες συμμετοχής και κοινωνικής ευαισθητοποίησης που θα ενισχύσουν τις πολιτικές για τις τιμές.

4.10.3. Για το λόγο αυτό, έχει μεγάλη σημασία να εισαχθούν αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο που να επιτρέψουν την συμμετοχή των χρηστών και των καταναλωτών, με προοπτική, όπως αναφέρεται στο σημείο 9.1 της ΟΠΥ, να θεσπισθούν δικαιώματα στη νομοθεσία. Χωρίς αυτές τις αρμοδιότητες, δύσκολα μπορεί να υπάρξει παρέμβαση και έλεγχος των φορέων διαχείρισης, ειδικά στις περιπτώσεις «σχεδόν — μονοπωλίου» που περιγράφονται στην ίδια την Ανακοίνωση. Υπό την έννοια αυτή, πρέπει να διασφαλιστούν θεσμικοί μηχανισμοί που να καθιστούν δυνατό τον ανεξάρτητο έλεγχο των φορέων διαχείρισης του νερού, τόσο των δημοσίων όσο και των ιδιωτικών.

4.11. Τα κοινοτικά προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης πρέπει να ενσωματώσουν με ειδικό τρόπο στόχους που να οδηγούν στην ορθή εφαρμογή αυτών των οικονομικών υποδείξεων: με άμεσο τρόπο (έρευνα των μεθόδων υπολογισμού του περιβαλλοντικού κόστους, του κόστους σε υδάτινους πόρους κ.λπ.) όπως επίσης με έμμεσο τρόπο, προκειμένου να μειωθούν οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή τους (έρευνα για τα φυτικά είδη με χαμηλότερη κατανάλωση νερού, τεχνικές εξοικονόμησης στην βιομηχανία, στη γεωργία καθώς και στον οικιακό εφοδιασμό, μείωση των απωλειών στους αγωγούς, κ.λπ.).

4.12. Σε διαφορετικά σημεία της Ανακοίνωσης οι γεωργικές δραστηριότητες συσχετίζονται με σοβαρά προβλήματα, για να επιτευχθεί, σ' αυτόν τον παραγωγικό τομέα, επαρκής τιμολόγηση: δυσκολία αξιολόγησης της βιώσιμης ζήτησης και κατανάλωσης, καλλιέργειες υψηλής επιδότησης, αξιολόγηση της διαδεδομένης ρύπανσης από λιπάσματα και φυτοφάρμακα, ύπαρξη ΚΓΠ αλλά ανυπαρξία μεθοδολογίας ακριβούς αξιολόγησης του κόστους και των περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων. Η κατάσταση αυτή απαιτεί

ένα έγγραφο και μια διαδικασία προβληματισμού, και ειδική ωρίμανση ως προς το ζήτημα της τιμολόγησης στην γεωργία. Χρειάζεται για παράδειγμα να ληφθούν υπόψη οι θετικές πτυχές της άρδευσης των σιτηρών για την διατήρηση ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση ή την βελτίωση των χαρακτηριστικών του εδάφους, η συμβολή του CO₂ στο φαινόμενο του θερμοκηπίου σε σχέση με τις κλιματολογικές μεταβολές κ.λπ.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικών μέτρων για την καταπολέμηση της κλασικής πανώλης των χοίρων»

(2001/C 123/16)

Στις 2 Οκτωβρίου 2000 και σύμφωνα με το άρθρο 37 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε να ζητήσει από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να γνωμοδοτήσει για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 20 Δεκεμβρίου 2000. Εισηγητής ήταν ο κ. Scully.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειας της 24-25 Ιανουαρίου 2001 (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 81 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Κλασική πανώλη των χοίρων (ΚΠΧ)

1.1.1. Γενικά χαρακτηριστικά της ασθένειας

- Είναι μία νόσος που προσβάλλει τους οικόσιτους και άγριους χοίρους και προκαλείται από γνωστό Pestivirus (δεν έχει γίνει γνωστό εάν υπάρχει κίνδυνος για τους ανθρώπους).
- Κλινικά συμπτώματα: πυρετός, ανορεξία, αναπνευστικά προβλήματα, δερματικές αιμορραγίες· ωστόσο τα κλινικά συμπτώματα καθώς και η σοβαρότητά τους διαφέρουν αισθητά.
- Διαφέρει επίσης η θνησιμότητα (από πολύ χαμηλή σε θηλυκούς χοίρους σε πολύ υψηλή στα χοιρίδια).
- Δεν υπάρχει γνωστή θεραπεία. Μερικοί χοίροι αναπτύσσουν μία χρόνια κατάσταση με προβλήματα στην αναπαραγωγική ικανότητα.

1.1.2. Η κλινική διάγνωση μπορεί να είναι πολύ δύσκολη, ειδικότερα στα πρώτα στάδια της ασθένειας στην εκμετάλλευση· επίσης δύσκολη είναι και η εργαστηριακή διάγνωση.

— Περίοδος επώασης: 7 έως 10 ημέρες για το μεμονωμένο ζώο, 15 έως 30 ημέρες στην εκμετάλλευση.

— Κύριοι τρόποι μετάδοσης: άμεση ή έμμεση επαφή με τους ασθενείς χοίρους (δυνατή και η διά του αέρος μετάδοση)· οι μετακινήσεις των χοίρων που επωάζουν την ασθένεια παίζουν σημαντικό ρόλο στη διάδοση της ασθένειας.

1.1.3. Ο ιός επιβιώνει στο χοιρινό κρέας για μεγάλο χρονικό διάστημα, και μπορεί να διαδοθεί μέσω της παράνομης χρήσης των υπολειμμάτων μαγειρείου· πρόκειται για την πιο συνηθισμένη μέθοδο διάδοσης της ασθένειας. Με τον τρόπο αυτό επηρεάζεται το εμπόριο χοιρινού κρέατος.

1.1.4. Ο ιός που προκαλεί την ασθένεια είναι πολύ μολυσματικός και μπορεί να μεταφέρεται μέσω των φορητών, των ρούχων κ.λπ. Συνεπώς, είναι ουσιαστική για τον έλεγχο της ασθένειας η αυστηρή θέση σε απομόνωση καθώς και η τήρηση των διαταγών για απαγόρευση μετακινήσεων από και προς την εκμετάλλευση.

1.2. Τα κύρια προβλήματα που συνδέονται με την ΚΠΧ και τα αποτελέσματά τους

- Υπαρξη περιοχών υψηλής πυκνότητας χοίρων.
- Εμφάνιση και ανθεκτικότητα της ΚΠΧ στα άγρια ζώα.
- Εκατομμύρια χοίρων εσφάγησαν και καταστράφηκαν στην περίοδο 1997/1998.
- Υψηλό κόστος και απώλειες για τον κοινοτικό προϋπολογισμό, για τα κράτη μέλη, για τους παραγωγούς και για τους φορολογούμενους.

1.3. Οι προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με τον τρόπο δράσεως, όσον αφορά τους οικόσιτους χοίρους

- Αύξηση της επαγρύπνησης για την ασθένεια και της ετοιμότητας (έχει ζωτική σημασία η κατάρτιση αποτελεσματικών σχεδίων επείγουσας επέμβασης)
- ταχεία και αυστηρή δράση σε περίπτωση εμφάνισης (προληπτική σφαγή χοίρων σε εκμεταλλεύσεις πιθανής μετάδοσης της νόσου)
- βελτίωση ικανοτήτων διάγνωσης για πρόωρη διάγνωση
- βελτίωση επιδημιολογικών ικανοτήτων προκειμένου να εξιχνιασθεί πριν και μετά η ασθένεια.

1.4. Η πρόσφατη εμφάνιση της ασθένειας στην Ολλανδία, που είχε σαν αποτέλεσμα τη σφαγή 10 εκατομ. χοίρων και την επακόλουθη καταβολή δαπανών αποζημίωσης για τους κτηνοτρόφους της ΕΕ, προκάλεσε επικρίσεις από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

2. Γενικές παρατηρήσεις

Η προτεινόμενη Οδηγία τροποποιεί τις προηγούμενες οδηγίες για την κλασική πανώλη των χοίρων για τις οποίες η ΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδοτήσεις το 1987 και 1991⁽¹⁾. Οι τροποποιήσεις αυτές γίνονται δεκτές.

2.1. Η αιτιολογική έκθεση εκθέτει πλήρως τους λόγους για την καθιέρωση της νομοθεσίας όσον αφορά τα «ιχνηθικά» (Marker) εμβόλια καθώς και τις σπάνιες περιπτώσεις στις οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Επίσης, ορθώς επισημαίνει τις προφανείς

ελλείψεις δεδομένου ότι δεν υπάρχει ακόμα αξιόπιστη εξέταση διαγνώσεως προκειμένου να υπάρξει διάκριση μεταξύ εμβολιακού στελέχους του ιού και μη εμβολιακού. Έως ότου υπάρξει αυτή η εξέταση, και δοκιμαστεί στην πράξη, το εμβόλιο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

2.2. Οι συνέπειες ως προς τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου θα πρέπει να γίνουν γνωστές πριν από την εισαγωγή των εμβολίων.

2.2.1. Θα πρέπει να εξετασθούν οι συνέπειες των εμβολίων και της χρήσης τους όσον αφορά το εμπόριο με «τρίτες χώρες». Θα πρέπει να υπάρξει διεθνής επιστημονική συμφωνία πριν από την εισαγωγή τους. Αυτό συνεπάγεται ότι και οι υποψήφιες χώρες της ανατολικής Ευρώπης θα πρέπει να έχουν λόγο σχετικά με τη μελλοντική πολιτική της Κοινότητας ως προς την ΚΠΧ.

2.3. Η κλασική πανώλη των χοίρων στους αγριόχοιρους

2.3.1. Το ζήτημα αυτό έχει ενσωματωθεί στην πρόταση της Επιτροπής. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναλάβουν ενημερωτικές εκστρατείες προκειμένου να δώσουν τη δυνατότητα στην κοινή γνώμη να συνεργαστεί δεόντως όταν απαιτείται η εξάλειψη της ασθένειας.

2.3.2. Η εμπειρία έχει δείξει ότι όπου έχει παρατηρηθεί κλασική πανώλη στους αγριόχοιρους, ο έλεγχος και ακόμη περισσότερο η εξάλειψη, είναι ιδιαίτερα δυσχερείς.

2.4. Η ΟΚΕ συμφωνεί κατ' αρχάς με την πρόταση της Επιτροπής αλλά θα ήθελε να τονίσει τα ακόλουθα:

2.4.1. Εγχειρίδιο διαγνωστικής — Η Επιτροπή θα πρέπει να επιταχύνει τις εργασίες της για την υιοθέτησή του. Βάσει μίας προκαταρκτικής επισκόπησης η ΟΚΕ θεωρεί ότι το σχέδιο εγγράφου κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση.

2.4.2. Η ενσωμάτωση των διατάξεων για το σπέρμα, τα ωάρια και τα έμβρυα χοίρου στο κείμενο γίνεται αποδεκτή.

2.4.3. Η ανασύσταση των εκτροφών με τη χρήση χοίρων — δεικτών ή μέσω άλλης εναλλακτικής λύσης γίνεται αποδεκτή.

2.4.4. Οι διατάξεις για τις εκμεταλλεύσεις πιθανής μετάδοσης και τις γειτονικές εκμεταλλεύσεις γίνονται αποδεκτές.

2.4.5. Δεδομένου ότι στόχος του κειμένου είναι να συμπληρώσει και όχι να υποκαταστήσει τις προηγούμενες οδηγίες η υπογράμμιση των αλλαγών/προσθηκών, στο κείμενο επικροτείται.

⁽¹⁾ ΕΕ C 83 της 30.3.1987, σ. 3 και ΕΕ C 40 της 17.2.1992, σ. 87.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Πρόλογος (6)

Σε σχέση με την εμφάνιση κρουσμάτων της ΚΠΧ και την πρόληψη της περαιτέρω διάδοσής της, η δυνατότητα σφαγής των γειτονικών ομάδων ζώων θα πρέπει να αναφέρεται πριν από τον εμβολιασμό.

3.2. Ορισμός άγριων χοίρων και πυκνοκατοικημένων περιοχών

3.2.1. Στο άρθρο 2 — εδάφια (α) και (β) δίδεται ο ορισμός του άγριου χοίρου. Σε σύγκριση με την προηγούμενη οδηγία, θεωρούμε ότι ο λόγος για την τροποποίηση αυτή είναι να διασφαλιστεί ότι όλοι οι τύποι αγριόχοιρων υπεισέρχονται στον ορισμό. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι όλοι οι χοίροι που βρίσκονται εκτός ανθρώπινης φροντίδας θα πρέπει να θεωρούνται άγριοι χοίροι.

3.2.2. Στο άρθρο 2 και στο εδάφιο (κα) η «περιοχή με υψηλή πυκνότητα χοίρων» ορίζεται ως κάθε περιοχή ακτίνας 10 χλμ. γύρω από εκμετάλλευση χοίρων για τους οποίους υπάρχει υπόνοια ή έχει επιβεβαιωθεί η μόλυνση από τον ιό της κλασικής πανώλης. Η περιοχή παρουσιάζει υψηλότερο αριθμό χοίρων από την τιμή των 800 χοίρων/τ.χλμ. Ταυτόχρονα οι εκμεταλλεύσεις αυτές πρέπει να βρίσκονται σε περιοχή με περισσότερους από 300 χοίρους/τ.χλμ. (βλέπε οδηγία για το εμπόριο ζώντων ζώων 64/432/ΕΟΚ) ή να βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη των 20 χλμ. από τέτοια περιοχή. Θα ήταν επιθυμητός ένας απλούστερος ορισμός της «περιοχής με υψηλή πυκνότητα χοίρων».

3.3. Άρθρα 2 και 7 και Παράρτημα V — Εκμεταλλεύσεις πιθανής μετάδοσης

3.3.1. Ως εκμετάλλευση πιθανής μετάδοσης ορίζεται η εκμετάλλευση στην οποία η ΚΠΧ μπορεί να μεταδοθεί λόγω της γεωγραφικής θέσεώς της, των μετακινήσεων των χοίρων, των ατόμων ή των οχημάτων κ.λπ. σε σύνδεση επίσης με την εγγύτητα προς άλλες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις εντός 20 χλμ. γύρω από μία περιοχή υψηλής πυκνότητας χοίρων. Σε ορισμένα τμήματα της ΕΕ υπάρχουν εκτεταμένες περιοχές «υψηλής πυκνότητας» που εμπίπτουν στον ορισμό αυτό.

3.3.2. Το άρθρο 7 (και το Παράρτημα V) προβλέπει τη δυνατότητα σφαγής των ζώων των εκμεταλλεύσεων πιθανής μετάδοσης προτού η παρουσία της ΚΠΧ επιβεβαιωθεί επισήμως μέσω της αποδεδειγμένης παρουσίας του ιού ή αντισωμάτων. Αυτό έχει μεγάλη σημασία προκειμένου να περιοριστεί η μετάδοση της αρχικής εμφάνισης σε μία περιοχή (περιφέρεια).

3.3.3. Το Παράρτημα V περιγράφει τα βασικά κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την απόφαση για τη θανάτωση χοίρων σε εκμεταλλεύσεις που έχουν έρθει σε επαφή με τη μολυνθείσα εκμετάλλευση τα οποία περιλαμβάνουν «μετακινήσεις

χοίρων από την εστία σε εκμεταλλεύσεις πιθανής μετάδοσης της νόσου, μετά τον πιθανό χρόνο εισαγωγής του ιού στη μολυνθείσα εκμετάλλευση». Άλλες μορφές άμεσης πιθανής μετάδοσης, όπως η κοινή χρήση εργαλείων ή παρόμοιες καταστάσεις, θα πρέπει να ληφθούν επίσης υπόψη για την απόφαση θανάτωσης των χοίρων.

3.3.4. Ο ορισμός κριτηρίων για τη σφαγή των χοίρων σε εκμεταλλεύσεις πιθανής μετάδοσης της νόσου ή σε γειτονικές εκμεταλλεύσεις έχει προβλεφθεί στη στρατηγική εξάλειψης. Ωστόσο, η στρατηγική εξάλειψης θα πρέπει να εφαρμοσθεί πιο εντατικά γύρω από τη μολυσμένη εκμετάλλευση. Συνεπώς, η στρατηγική εξάλειψης θα πρέπει να προβλέπει τη σφαγή των χοίρων σε ακτίνα 1 000 μέτρων από τη μολυσμένη εκμετάλλευση, εκτός εάν λόγω ειδικών συνθηκών επιβάλλεται άλλος τρόπος δράσεως.

3.4. Άρθρο 11 — Ζώνη επιτήρησης (ελάχιστη ακτίνα 10 χλμ.)

3.4.1. Μπορεί να υπάρξει άρση της ζώνης επιτήρησης εάν μεταξύ άλλων οι χοίροι σε όλες τις εκμεταλλεύσεις έχουν υποβληθεί σε κλινικές εξετάσεις, και αν κρίνεται απαραίτητο, σε εργαστηριακές εξετάσεις. Οι σημερινές διατάξεις θεσπίζουν ότι απαιτούνται εργαστηριακές εξετάσεις αντιπροσωπευτικού δείγματος ζώων πριν από την άρση της ζώνης επιτήρησης. Θεωρούμε ότι στο μέλλον η ανίχνευση αντιπροσωπευτικού αριθμού ζώων θα πρέπει να είναι υποχρεωτική προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος διαφυγής μολυσμένων χοίρων που δεν παρουσιάζουν σαφή κλινικά συμπτώματα.

3.4.2. Τα άρθρα 8, 9 και 10 που αφορούν την επιδημιολογία, τις προστατευτικές ζώνες και τις ζώνες επιτήρησης γίνονται αποδεκτά.

3.5. Άρθρο 19 και Παράρτημα VI — Εμβολιασμός

3.5.1. Στο σημείο 2 γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο Παράρτημα VI όπου περιγράφονται τα βασικά κριτήρια που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη προτού αποφασισθεί ο επείγων εμβολιασμός. Δεν είναι σαφές εάν ένα ή ορισμένα από τα κριτήρια αυτά θα πρέπει να πληρούνται. Επιπλέον, θα πρέπει να γίνει σαφές ότι κάθε φορά η στρατηγική της εξολόθρευσης είναι προτιμότερη από τον εμβολιασμό· ότι ο επείγων εμβολιασμός θα πρέπει να αποφεύγεται και ότι άλλα προφυλακτικά μέτρα όπως η σφαγή των ζώων που έχουν έρθει σε επαφή με τη μολυνθείσα εκμετάλλευση, η απαγόρευση κάθε μετακίνησης ζώντων ζώων (εκτός από ελάχιστες ζώνες κ.λπ.) θα πρέπει να ενισχυθούν πριν από την οποιαδήποτε δράση εμβολιασμού.

3.5.2. Ο επείγων εμβολιασμός θα πρέπει να αρχίζει ύστερα από προκαταρκτικές συζητήσεις στη Μόνιμη Κτηνιατρική Επιτροπή (άρθρο 26).

3.5.3. Στο σημείο 9 περιγράφονται οι συνθήκες για την ενδεχόμενη χρήση ιχνηθετικού εμβολίου. Η έγκριση του ιχνηθετικού εμβολίου, η διεθνής αποδοχή και η χρήση του εμβολιασμού θα πρέπει να αποτελούν προϋποθέσεις για τη χρήση του εμβολιασμού. Αυτό έχει ουσιαστική σημασία σε σχέση με τις εξαγωγές της ΕΕ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η χρήση ιχνηθετικού εμβολιασμού σε μία περιοχή δεν θέτει σε κίνδυνο τις εξαγωγές από άλλες περιφέρειες της ΕΕ.

4. Συμπεράσματα

4.1. Ουσιαστικό χαρακτηριστικό κάθε προγράμματος για τον έλεγχο της νόσου αποτελεί η δίκαιη και σωστή αποζημίωση των κτηνοτρόφων που υπέστησαν χρηματικές απώλειες λόγω των μέτρων για τον έλεγχο της νόσου.

4.2. Η ορθή εφαρμογή της οδηγίας 92/102/ΕΟΚ σε σχέση με τη «σήμανση χοίρων» έχει μεγάλη σημασία προκειμένου να

εξασφαλισθεί ότι όλες οι αρμόδιες αρχές έχουν πλήρη επίγνωση της γεωγραφικής θέσης και της πυκνότητας του πληθυσμού των χοίρων.

4.3. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τις προτάσεις υπέρ της δυνατότητας καθιέρωσης ενός ιχνηθετικού εμβολιασμού ΚΠΧ σε ορισμένες περιορισμένες περιστάσεις.

4.4. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι έχει ζωτική σημασία να αποσαφηνιστούν προηγουμένως όλες οι επιπτώσεις στο εμπόριο.

4.5. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι έως τώρα δεν έχει εγκριθεί κανένα ιχνηθετικό εμβόλιο και ότι δεν υφίστανται δοκιμές διαφοροποίησης. Ωστόσο, η θέσπιση των κανόνων αυτών θα πρέπει να δράσει ως κατευθυντήρια γραμμή για τους ενδεχόμενους παρασκευαστές ιχνηθετικών εμβολίων.

4.6. Πριν χρησιμοποιηθεί ο εμβολιασμός θα πρέπει προηγουμένως να γίνουν διαβουλεύσεις με τη Μόνιμη Κτηνιατρική Επιτροπή.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1258/1999 περί χρηματοδότησης της κοινής γεωργικής πολιτικής καθώς και άλλων διαφόρων κανονισμών για την κοινή γεωργική πολιτική»

(2001/C 123/17)

Στις 12 Σεπτεμβρίου 2000, και βάσει του άρθρου 37 του Εσωτερικού Κανονισμού το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του στις 20 Δεκεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Strasser.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου 2001), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, υιοθέτησε με ψήφους υπέρ 74, 1 κατά και 6 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Επιτροπή πρότεινε στις 26 Ιουλίου 2000 μια περαιτέρω επεξεργασία της δημοσιονομικής μορφής της Ένωσης. Ουσιαστικός στόχος της πρότασης είναι, η απλοποίηση του υφισταμένου δημοσιονομικού συστήματος και η αναδιάρθρωση του. Το σύστημα που ισχύει σήμερα διήρκησε για περισσότερα από 20 χρόνια.

1.2. Η μορφή του 1977 τροποποιήθηκε ακριβώς 14 φορές. Αφενός, για να ληφθούν υπόψη θεσμικές μεταβολές (Συνθήκη του Μάαστριχτ, Συνθήκη του Άμστερνταμ, χρηματοδοτήσεις υπέρ των μελών της ΕΦΤΑ εντός του ΕΟΧ) και, αφετέρου, με σκοπό να καταστεί δυνατή μια αυστηρότερη διαχείριση των κοινοτικών πόρων.

1.3. Κατά την Επιτροπή πρέπει όλες οι αρχές και οι αξιολογικές διατάξεις για τη δημοσιονομική και την οικονομική διαχείριση να

συγκεντρώνουν σε μια νομική πράξη. Οι λεπτομερείς και τεχνικές διατάξεις επιβάλλεται, αντίθετα, να ρυθμισθούν σε κανονισμούς εφαρμογής.

1.4. Για να υπάρξει ανταπόκριση στην απαίτηση της αναγκαίας διαφάνειας κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού⁽¹⁾, προβλέπεται στην αναδιατύπωση για την εκτέλεση του προϋπολογισμού οι «αρνητικές δαπάνες» στο γεωργικό τομέα να τύχουν μεταχείρισης εσόδων συνδεδεμένων με ορισμένο σκοπό αντίστοιχα με τους κανόνες που ισχύουν στον τομέα αυτό.

1.5. Η έννοια «αρνητικές δαπάνες» χρησιμοποιείται όταν πρόκειται, αφενός, για αξιώσεις επιστροφής ήδη διενεργηθεισών πληρωμών και, αφετέρου, για έσοδα τα οποία κατά τη σχεδίαση του προϋπολογισμού δεν δύναται ακόμη να ληφθούν υπόψη με τη μορφή αυτή. Αυτές οι «αρνητικές δαπάνες», προκύπτουν από ένα πολύπλοκο μηχανισμό για τον προϋπολογισμό και διαιρούνται σε πέντε κατηγορίες:

- στα ποσά που ανακτώνται μετά από απάτες ή παρατυπίες (60 εκατ. ευρώ το 1999),
- στις διορθώσεις στις προκαταβολές που πραγματοποιήθηκαν βάσει του άρθρου 13 της δημοσιονομικής πειθαρχίας (126 εκατ. ευρώ το 1999),
- στα «κέρδη» που μπορεί να προέρχονται από πωλήσεις στο πλαίσιο δημόσιας αποθεματοποίησης (186 εκατ. ευρώ το 1999),
- στη συμπληρωματική εισφορά για την πλεονασματική παραγωγή γάλακτος (298 εκατ. ευρώ το 1999),
- στις δημοσιονομικές συνέπειες των αποφάσεων για την εκκαθάριση των λογαριασμών (606 εκατ. ευρώ το 1999).

1.6. Για να μετατραπούν οι «αρνητικές δαπάνες» του ΕΓΤΠ-Εγγυήσεις σε έσοδα συνδεδεμένα με ορισμένο σκοπό, είναι ανάγκη, σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής, να θεσπίζεται στην

(¹) Το Ελ. Συνέδριο άσκησε κριτική για την ελλείπουσα δυνατότητα διακρίβωσης των «αρνητικών δαπανών» στη λογιστική απεικόνιση (βλ. ετήσια έκθεση για το δημοσιονομικό έτος 1998, σημείο 2.39.

- χρηματοδότηση της ΚΓΠ⁽²⁾
- θέσπιση ενός πρόσθετου φόρου στον τομέα του γάλακτος⁽³⁾
- χρηματοδότηση παρεμβατικών μέτρων με τη μορφή δημόσιας αποθήκευσης⁽⁴⁾
- διάθεση των βάσει της ΚΓΠ θεσπιζόμενων και καταπεπτουσών εγγυοδοτών, ασφαλειών ή εγγυήσεων⁽⁵⁾
- ποια ποσά, βάσει της διαχείρισης της ΚΓΠ τα οποία επανακτώνται, εισπράττονται ή διαφυλάσσονται θα θεωρούνται ως έσοδα που συνδέονται με ορισμένο στόχο.

2. Παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η προβλεπόμενη στην πρόταση της Επιτροπής ιδιαίτερη δημοσιονομική μεταχείριση και λογιστική παρουσίαση των εσόδων με ειδικό σκοπό αντιστοιχεί στη δημοσιονομική αρχή της διαφάνειας, ιδιαίτερα δε και στην αναγκαία διακρίβωση των διαφόρων κινήσεων των λογαριασμών στο γεωργικό προϋπολογισμό.

2.2. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση όπως οι «αρνητικές δαπάνες» μεταβληθούν σε «έσοδα με ειδικό προορισμό». Εξ αυτού έπεται και η αναγκαία διευκρίνιση, όπως έχει ζητηθεί πολλές φορές από το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Επιπλέον η διευκρίνιση αυτή σημαίνει ότι τα ποσά που μετατρέπονται από «αρνητικές δαπάνες» σε «έσοδα με ειδικό σκοπό» διατίθενται, σαφώς, για του σκοπούς του ΕΓΤΠΕ-Εγγυήσεις. Η ΟΚΕ τονίζει ότι η προτεινόμενη τροποποίηση δεν σημαίνει καμιά πρόσθετη επιβάρυνση του κοινοτικού προϋπολογισμού.

2.3. Η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να λάβει υπόψη κατά την (έκδοση) των αναγκαίων εκτελεστικών διατάξεων ότι στις ανακοινώσεις που θα διαβιβάζουν τα κράτη μέλη θα λαμβάνονται υπόψη προτάσεις που οδηγούν σε ορισμένους σκοπούς.

(²) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1258/1999. ΕΕ L 160 της 26.6.1999.

(³) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3950/92. ΕΕ L 405 της 31.12.1992.

(⁴) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3950/92. ΕΕ L 337 της 4.12.1990.

(⁵) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 352/78. ΕΕ L 50 της 22.2.1978.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση, για έκτη φορά, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 850/98 του Συμβουλίου για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων, μέσω τεχνικών μέτρων προστασίας των νεαρών θαλάσσιων οργανισμών»

(2001/C 123/18)

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 37 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 20 Δεκεμβρίου 2000. Εισηγητής ήταν ο κ. Ε. Chagas.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειας, (συνεδρίαση της 25ης Ιανουαρίου 2001), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με ομοφωνία την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Με τον κανονισμό (ΕΚ) 850/98, το Συμβούλιο προέβη στην υιοθέτηση τεχνικών μέτρων προστασίας των νεαρών θαλάσσιων οργανισμών.

1.2. Η παρούσα πρόταση κανονισμού αποσκοπεί στην αποσαφήνιση ή διόρθωση ορισμένων από τους όρους που έχουν θεσπισθεί και για τον λόγο αυτό πραγματοποιείται η έκτη τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 850/98.

1.3. Τα προτεινόμενα από την Επιτροπή μέτρα αφορούν:

- α) τον υπολογισμό της αναλογίας ζώντος βάρους θαλάσσιων οργανισμών επί των αλιευτικών σκαφών μετά τη διαλογή ή την εκφόρτωση όσον αφορά τα αλιεύματα που αλιεύονται με δίκτυα τα οποία διαθέτουν διαστάσεις ματιών μικρότερες των 16 mm·
- β) την εγκατάσταση δικτυωμάτων με τετραγωνικά μάτια σε συρόμενα δίκτυα μεγέθους ματιών από 70 έως 79 mm και την εγκατάσταση δικτυωμάτων διαλογής σε συρόμενα δίκτυα μεγέθους ματιών από 32 έως 54 mm·
- γ) την αλιεία με δράγες·
- δ) την εκφόρτωση τεμαχίων καβουριών ή μη ακέραιων καβουριών·
- ε) τη διασφάλιση της τήρησης ελάχιστων μεγεθών καβουριών ανάλογα με τις περιοχές·
- στ) την ενημέρωση των αρμόδιων αρχών ελέγχου σχετικά με την αλιεία σε περιοχές που έχουν οριστεί για την προστασία του σκουμπριού·
- ζ) τον καθορισμό περιοχών και χρονικών περιόδων κατά τις οποίες απαγορεύεται η άσκηση καθορισμένων μεθόδων αλιείας για την προστασία του μπακαλιάρου *merluccius merluccius*·
- η) το μέγεθος των ματιών σταθερών εργαλείων που πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά την αλιεία μιας σειράς ειδών στη Βόρειο Θάλασσα και στις παρακείμενες γεωγραφικές περιοχές·

θ) τη χρήση συνδυασμών δικτύων με μεγέθη ματιών 16 έως 31 mm και μεγαλύτερων ή ίσων προς 100 mm ή 80 έως 99 mm και μεγαλύτερων ή ίσων προς 100 mm στις περιοχές 1 και 2 του Skagerrak και Kattegat·

ι) τα ελάχιστα μεγέθη αστακών, ευρωπαϊκής χωματίδας, γαλιστερών Αμερικής και ενός είδους σαφριδιού·

κ) τη μέτρηση του μεγέθους των αστακών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την παρούσα πρόταση υπό την προϋπόθεση ότι θα ληφθούν υπόψη οι προτάσεις που υποβάλλονται στη συνέχεια.

2.2. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι προκειμένου να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική εφαρμογή των τεχνικών μέτρων, επιβάλλεται, στο μέτρο του δυνατού, να επιτευχθεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ του επιδιωκόμενου στόχου και της πραγματικότητας που επικρατεί κατά την άσκηση της αλιευτικής δραστηριότητας.

2.3. Η ΟΚΕ θεωρεί επίσης ότι ο καθορισμός των τεχνικών μέτρων διατήρησης πρέπει να λαμβάνει υπόψη την επιστημονική και τεχνολογική εξέλιξη και να πραγματοποιείται μετά από διάλογο με τους επαγγελματίες του κλάδου.

2.4. Η προτεινόμενη νέα διατύπωση για την τροποποίηση του άρθρου 18(4) μπορεί να αποτελέσει παράγοντα δημιουργίας προβλημάτων στην αλιευτική δραστηριότητα που αφορά το είδος στόχο, δηλαδή τα καβούρια, δεδομένου ότι εξαρτά τη διατήρησή τους επί του σκάφους ή την εκφόρτωσή τους από το εάν είναι ή όχι ολόκληρα.

2.5. Από τη στιγμή που ο κανονισμός δεν αποσαφηνίζει την έννοια «ολόκληρο καβούρι», καθιστά ουσιαστικά ανεφάρμοστο στην πράξη το εν λόγω μέτρο. Ένα καβούρι από το οποίο λείπει μία μικρή δαγκάνα θεωρείται ολόκληρο καβούρι ή όχι;

2.6. Παρομοίως, η ΟΚΕ εκφράζει αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσο είναι δυνατόν να εφαρμοσθούν στην πράξη, κατά τη διάρκεια άσκησης της αλιευτικής δραστηριότητας εκ μέρους των επαγγελματιών του κλάδου, οι προτεινόμενες σήμερα διατάξεις. Το ίδιο ισχύει και για τον έλεγχο της εφαρμογής τους. Παρόμοιες προτάσεις δεν συμβάλλουν στην ενίσχυση, στο πλαίσιο του κλάδου, της αξιοπιστίας των μέτρων διαχείρισης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.

2.7. Όσον αφορά το θέμα αυτό παρουσιάζει υπάρχον σημαντικές δυσκολίες λόγω των διαφορετικών συνηθειών και της πολιτιστικής πολυμορφίας που υπάρχει στην ΕΕ, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα την υιοθέτηση διαφορετικών προσεγγίσεων σχετικά με την αγορά και την κατανάλωση του εν λόγω προϊόντος.

2.8. Η επίλυση του εν λόγω ζητήματος πρέπει να αναζητηθεί στην εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας, δηλαδή είναι ανάγκη να αφεθούν τα κράτη μέλη και οι πολίτες να αναζητήσουν μόνοι τους τις κατάλληλες λύσεις, βάσει των τοπικών πρακτικών και παραδόσεων.

2.9. Η ΟΚΕ επιβεβαιώνει αυτά που έχει ήδη επισημάνει σχετικά με το εν λόγω θέμα, δηλαδή ότι τα τεχνικά μέτρα που λαμβάνονται για να επιτύχουν το στόχο τους και να είναι αποτελεσματικά θα πρέπει να είναι απλά, εφαρμόσιμα και εύκολα ελέγξιμα.

2.9.1. Τροποποιήσεις του βασικού κανονισμού θα πρέπει να γίνονται μόνον στην περίπτωση που συντρέχει ουσιαστικός λόγος

εφόσον συμβάλλουν στην αύξηση της περιπλοκότητας της δραστηριότητας της αλιείας και συνεπάγονται, ομοίως, αυξημένα έξοδα για τον κλάδο και τους ίδιους τους καταναλωτές.

2.10. Οι προσαρμογές, αποσαφηνίσεις και διορθώσεις που πραγματοποιούνται, μέσω της παρούσας πρότασης κανονισμού, στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 850/98, έχουν ως αποτέλεσμα την πραγματοποίηση, ήδη, σαράντα τροποποιήσεων.

2.11. Για το λόγο αυτό η ΟΚΕ θεωρεί ότι κατά την επόμενη τροποποίηση επιβάλλεται να επιδιωχθεί η ενοποίηση του κειμένου.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η τροποποίηση που προτείνεται στο σημείο 4 πρέπει να διαγραφεί.

3.2. Η πρόταση που αναφέρεται στο σημείο 6 είναι ανάγκη να περιλάβει παράρτημα στο οποίο θα αναφέρονται οι αρμόδιες για την πραγματοποίηση του ελέγχου υπηρεσίες των κρατών μελών.

3.3. Στο Παράρτημα I υπάρχει ένα λάθος. Τα δίκτυα με μέγεθος ματιών 90-99 mm δεν ισχύουν μόνο για τις διαιρέσεις CIEM VIId και IIIa και για τη Βόρειο Θάλασσα όπως αναφέρεται αλλά ισχύουν και για τη διαίρεση CIEM VIIe.

Βρυξέλλες, 25 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 96/53/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό, για ορισμένα οδικά οχήματα που κυκλοφορούν στην Κοινότητα, των μέγιστων επιτρεπόμενων διαστάσεων στις εθνικές και διεθνείς μεταφορές και των μέγιστων επιτρεπόμενων βαρών στις διεθνείς μεταφορές»

(2001/C 123/19)

Στις 8 Μαΐου 2000, το Συμβούλιο αποφάσισε, με βάση το άρθρο 71 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του στις 7 Δεκεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Kielman.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου 2001), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 50 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το Συμβούλιο Μεταφορών της 28ης Σεπτεμβρίου 1995 εξέτασε την πρόταση της Επιτροπής για οδηγία του Συμβουλίου που καθορίζει τα μέγιστα επιτρεπόμενα βάρη και τις διαστάσεις για τα οδικά οχήματα άνω των 3,5 τόνων που κυκλοφορούν στην Κοινότητα.

1.2. Η πρόταση αυτή καθορίζει, μεταξύ άλλων, εναρμονισμένο μέγιστο μήκος 12 μ. για όλα τα άκαμπτα μηχανοκίνητα οχήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.3. Ωστόσο, αρκετά κράτη μέλη επιθυμούσαν να επιτρέψουν άκαμπτα λεωφορεία μήκους μέχρι 15 μ. Επομένως, δεν υπήρχε πλειοψηφία για τον καθορισμό ορίου είτε 12 μ. είτε 15 μ. για τα λεωφορεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.4. Ορισμένα μέρη της προτάσεως της Επιτροπής εγκρίθηκαν ως οδηγία 96/53/ΕΚ, χωρίς ωστόσο να καθοριστούν ανώτατα όρια σχετικά με τις διαστάσεις των λεωφορείων.

1.5. Όσον αφορά τις διεθνείς μεταφορές που πραγματοποιούνται στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διασφαλίζεται ότι οι μεταφορές αυτές μπορεί να πραγματοποιηθούν με μη αρθρωτά λεωφορεία μήκους μέχρι 12 μ. και με τα λεγόμενα αρθρωτά λεωφορεία μήκους μέχρι 18 μ.

1.6. Συνεπώς, όσον αφορά τις διεθνείς μεταφορές ισχύουν διάφορα ανώτατα όρια. Για το λόγο αυτό το Συμβούλιο έκρινε ότι πρέπει να εξεταστούν περισσότερο τα ζητήματα που προκύπτουν από την εναρμόνιση στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης του μέγιστου μήκους άκαμπτων λεωφορείων και τουριστικών λεωφορείων το μήκος των οποίων υπερβαίνει τα 12 μ.

1.7. Κατόπιν αιτήσεως του Συμβουλίου, η Επιτροπή συνέταξε έκθεση για τη χρήση λεωφορείων και πούλμαν μήκους μέχρι 15 μ. Στην έκθεση αυτή εξετάζονται όλα τα ζητήματα που προκύπτουν από τη χρήση άκαμπτων λεωφορείων και τουριστικών λεωφορείων μήκους άνω των 12 μ.

1.8. Με βάση την έκθεση, αυτή το Συμβούλιο Μεταφορών κατά τη συνεδρίαση της 29ης Μαρτίου 1999, κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση για την τροποποίηση της οδηγίας 96/53/ΕΚ, με σκοπό την εναρμόνιση των μέγιστων επιτρεπόμενων διαστάσεων για τα μη αρθρωτά λεωφορεία και τουριστικά λεωφορεία στις εθνικές και διεθνείς μεταφορές.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Επειδή η οδηγία 96/53/ΕΚ για τα λεωφορεία ρυθμίζει απλώς το μήκος των οχημάτων για τις διεθνείς μεταφορές, οι εθνικές μεταφορές μέσω λεωφορείων υπόκεινται μόνο στην εθνική νομοθεσία η οποία εξελίχθηκε με ποικίλο και ανεξάρτητο τρόπο. Αυτό συνεπάγεται ότι δεν παρέχονται εγγυήσεις κοινοτικού επιπέδου για την ελεύθερη κυκλοφορία λεωφορείων μήκους μεγαλύτερου των 12 μ., παρά το γεγονός ότι παρόμοια λεωφορεία χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό σε διάφορα κράτη μέλη.

2.2. Όσον αφορά την ασφάλεια των επιβατών δεν υπάρχουν στοιχεία τα οποία να καταδεικνύουν ότι ένα άκαμπτο λεωφορείο μήκους μέχρι 15 μ. είναι λιγότερο ασφαλές από παρόμοιο λεωφορείο μήκους 12 μ.

Αντιθέτως, η Επιτροπή διαπιστώνει μάλιστα ότι υπό ορισμένες συνθήκες τα μη αρθρωτά λεωφορεία μήκους μέχρι 15 μ. είναι ασφαλέστερα από ό,τι τα αρθρωτά λεωφορεία μήκους μέχρι 18 μ.

2.3. Οι οδηγίες 96/53/ΕΚ και 97/27/ΕΚ σχετικά με τα βάρη και τις διαστάσεις προβλέπουν τους ομόκεντρους κύκλους και την εσωτερική και εξωτερική ακτίνα εντός των οποίων πρέπει να είναι σε θέση να στρέφονται τα οχήματα. Με βάση τις διατάξεις των οδηγιών αυτών η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν δικαιολογείται η καθιέρωση πρόσθετων και αυστηρότερων κανόνων για τα άκαμπτα λεωφορεία μήκους άνω των 12 μ.

Ασφαλώς, τα μη αρθρωτά λεωφορεία μήκους μέχρι 15 μ. έχουν μεγαλύτερο πρόβολο από ό,τι τα λεωφορεία μήκους 12 μ. καθώς και τα αρθρωτά λεωφορεία μήκους 18 μ. όταν στρίβουν σε γωνία. Είναι απαραίτητο να ληφθούν μέτρα στα σημεία επιβίβασης.

2.4. Η Επιτροπή προτείνει για τα λεωφορεία που υπερβαίνουν τα 12 μ. μήκος και συνεπώς υπερβαίνουν το ανώτατο επιτρεπόμενο βάρος να εξοπλίζονται με τρεις ή περισσότερους άξονες. Το μήκος των λεωφορείων που διαθέτουν δύο άξονες θα πρέπει να περιοριστεί στα 12 μ.

2.5. Η Επιτροπή προτείνει, επίσης, να περιοριστεί στα 15 μ., συμπεριλαμβανομένων των κουτιών των σκι, το ανώτατο μήκος των μη αρθρωτών λεωφορείων για τις εθνικές και διεθνείς μεταφορές.

2.6. Η ισχύουσα νομοθεσία δεν είναι σαφής όσον αφορά τα λεωφορεία με ρυμουλκούμενα οχήματα.

Η πρόταση της Επιτροπής αποσκοπεί στην εξάλειψη αυτής της ασάφειας και ορίζει το ανώτατο μήκος στα 18,75 μ. για συνδυασμούς λεωφορείων και ρυμουλκούμενων. Αυτό αντιστοιχεί στο μέγιστο επιτρεπόμενο μήκος για συνδυασμούς φορτηγών και ρυμουλκούμενων στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.7. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι στις 27 Ιανουαρίου 1999 εξέδωσε γνωμοδότηση⁽¹⁾ για την «Έκθεση της Επιτροπής για τη χρήση λεωφορείων και τουριστικών λεωφορείων μήκους έως 15 μ. (COM(97) 499 τελικό)».

2.8. Στη γνωμοδότησή της η ΟΚΕ προτείνει τον καθορισμό του ανώτατου μήκους για μη αρθρωτά οχήματα στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε 15 μ. χωρίς συμπληρωματικές απαιτήσεις, ώστε να μπορούν να λάβουν πιστοποιητικό έγκρισης όλα τα οχήματα μήκους 12,75 μ., 13,5 μ. και 13,75 μ. με οποιονδήποτε αριθμό αξόνων.

2.9. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής να ορισθεί μία μεταβατική περίοδος έως τις 31 Δεκεμβρίου 2009 για τα οχήματα που χρησιμοποιούνται στις εθνικές μεταφορές και τα οποία δεν πληρούν τα κριτήρια που αναφέρει η πρόταση οδηγίας. Μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2009 τα οχήματα αυτά θα πρέπει να αποσυρθούν από την κυκλοφορία.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ, στηριζόμενη στη γνωμοδότηση της 27ης Ιανουαρίου 1999, εκφράζει την άποψη ότι πρέπει να τροποποιηθεί η πρόταση της Επιτροπής να υποχρεωθούν τα οχήματα που

υπερβαίνουν τα 12 μ. μήκος να εξοπλίζονται με τρεις άξονες. Η Επιτροπή στηρίζει την πρότασή της στο επιχείρημα ότι η υποχρέωση αυτή συμπεριλήφθηκε στην οδηγία προκειμένου να δεσμευτούν οι κατασκευαστές κατά τον σχεδιασμό των οχημάτων να τηρούν τα ανώτατα όρια βάρους ώστε τα οχήματα αυτά να μην καταστρέφουν την οδική υποδομή.

3.2. Το όριο βάρους και επιβάρυνσης των αξόνων των οχημάτων για τις διεθνείς μεταφορές καθορίζεται πάντοτε σε κοινοτικό επίπεδο. Όσον αφορά τις εθνικές μεταφορές επιτρέπονται αποκλίσεις από τα ανώτατα όρια βάρους. Η Επιτροπή θεωρεί ότι προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή λειτουργία των ενδομεταφορών (καμποτάζ) είναι απαραίτητη η εναρμόνιση και η υποχρέωση των οχημάτων που υπερβαίνουν το μήκος των 12 μ. να φέρουν τρεις άξονες.

3.3. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι αυτό το μέρος της πρότασης της Επιτροπής είναι περιττό. Τα κράτη τα οποία εγκρίνουν σε εθνικό επίπεδο οχήματα το βάρος των οποίων είναι υψηλότερο από το ανώτατο όριο που έχει συμφωνηθεί σε κοινοτικό επίπεδο, θα βρεθούν στη μειονεκτική θέση να μην μπορούν να πραγματοποιούν ενδομεταφορές σε άλλα κράτη μέλη, ενώ κράτη τα οποία εγκρίνουν οχήματα το βάρος των οποίων είναι το ίδιο ή χαμηλότερο από αυτό που έχει συμφωνηθεί σε κοινοτικό επίπεδο θα μπορούν να πραγματοποιούν ενδομεταφορές σε άλλα κράτη μέλη. Συνεπώς, το πρόβλημα αυτό θα λυθεί χωρίς καμία παρέμβαση.

3.4. Η ΟΚΕ εκφράζει τη γνώμη ο στόχος της Επιτροπής σύμφωνα με τον οποίο όλα τα λεωφορεία, ανεξαρτήτως μήκους, πρέπει να τηρούν το όριο που καθορίζεται στην οδηγία 97/27/ΕΚ σχετικά με τον πρόβολο προκειμένου να χορηγείται η έγκριση τύπου δεν συμβιβάζεται με την πρότασή της να χορηγείται άδεια κυκλοφορίας για λεωφορεία μήκους 15 μ. στην εσωτερική αγορά.

3.5. Όπως έχει αποδειχθεί, τα λεωφορεία μήκους 15 μ. δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις σχετικά με τον πρόβολο των λεωφορείων όπως ορίζει η οδηγία 97/27/ΕΚ. Μόνο λεωφορεία που το μήκος των οποίων δεν υπερβαίνει τα 14,6 μ. συμπεριλαμβανομένου του κουτιού των σκι, μπορούν να ανταποκριθούν στο κριτήριο αυτό. Αυτό σημαίνει ότι όλα τα λεωφορεία που βρίσκονται επί του παρόντος σε κυκλοφορία και υπερβαίνουν τα 15 μ. πρέπει να αποσυρθούν από την αγορά. Η ΟΚΕ προτείνει γι' αυτό να τροποποιηθεί η οδηγία 97/27/ΕΚ όσον αφορά τη διάταξη σχετικά με τον πρόβολο κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα λεωφορεία μήκους 15 μ. να μπορούν να παραμείνουν σε κυκλοφορία.

3.6. Τέλος η ΟΚΕ συμφωνεί με τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι η αύξηση του μέγιστου μήκους των λεωφορείων σε ορισμένα από τα κράτη μέλη θα οδηγήσει στην ανάγκη λιγότερων λεωφορείων για τη μεταφορά του ίδιου αριθμού επιβατών με αποτέλεσμα να πραγματοποιούνται λιγότερα οδικά ταξίδια γεγονός το οποίο θα είναι θετικό τόσο από περιβαλλοντικής όσο και από οικονομικής πλευράς.

⁽¹⁾ COM(1997) 499 τελικό — Γνωμοδότηση της ΟΚΕ της 27ης Ιανουαρίου 2000 — ΕΕ C 101 της 12.4.1999, σ. 22.

4. Περίληψη και συμπεράσματα

4.1. Η ΟΚΕ θεωρεί καταρχήν θετική την πρόταση της Επιτροπής να καταλήξει σε εναρμόνιση του μήκους των μη αρθρωτών λεωφορείων τόσο στις εθνικές όσο και στις διεθνείς μεταφορές.

4.2. Συνεπώς η ΟΚΕ συμφωνεί με τις ακόλουθες πτυχές:

- επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 96/53/ΕΚ στις εσωτερικές μεταφορές επιβατών·
- καθορισμός του μέγιστου μήκους των μη αρθρωτών λεωφορείων και πούλμαν σε 15 μ. συμπεριλαμβανομένων των κουτιών των σκι·
- καθορισμός του μέγιστου επιτρεπόμενου μήκους των λεωφορείων με ρυμουλκούμενα στα 18,75 μ·
- καθορισμός μεταβατικής περιόδου 9 ετών.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

4.3. Η ΟΚΕ κρίνει ότι τα ακόλουθα μέρη της πρότασης της Επιτροπής πρέπει να τροποποιηθούν:

- η υποχρέωση να φέρουν τα λεωφορεία που υπερβαίνουν το μήκος των 12 μ. τρεις άξονες. Με βάση τις διεθνείς συμφωνίες σχετικά με τα ανώτατα όρια βάρους, όπως ορίζεται στην οδηγία 96/53/ΕΚ, η υποχρέωση αυτή είναι περιττή. Επειδή το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας θα επεκταθεί στις εθνικές μεταφορές οι κατασκευαστές θα μπορούν να αποφασίζουν οι ίδιοι, εφόσον τηρούν τις νόμιμες προδιαγραφές, αν θα εξοπλίζουν τα λεωφορεία με δύο ή τρεις άξονες.
- περιορισμός του ανώτατου επιτρεπόμενου προβόλου, όπως ορίζεται στην οδηγία 97/27/ΕΚ, για τα λεωφορεία που υπερβαίνουν τα 15 μ. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι εφόσον η Επιτροπή θεωρεί απαραίτητη την εναρμόνιση στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσον αφορά τα λεωφορεία μήκους 15 μ. θα πρέπει να τροποποιήσει και την οδηγία 97/27/ΕΚ όσον αφορά τις εθνικές προδιαγραφές σχετικά με τον μέγιστο πρόβολο ώστε να παραμείνουν σε κυκλοφορία τα λεωφορεία μήκους 15 μ.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Σχέδιο κανονισμού (Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΚ) της Επιτροπής για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3418/93 της Επιτροπής, της 9ης Δεκεμβρίου 1993, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού της 21ης Δεκεμβρίου 1977»

(2001/C 123/20)

Στις 20 Νοεμβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το ανωτέρω σχέδιο.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να ορίσει ως γενικό εισηγητή της παρούσας γνωμοδότησης τον κ. Donovan.

Κατά την 378η σύνοδο ολομέλειάς της, της 24ης και 25ης Ιανουαρίου 2001 (συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 67 ψήφους υπέρ και 1 κατά την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Ο κανονισμός του Συμβουλίου (Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΚ) της 21ης Δεκεμβρίου 1977 συνιστά, δυνάμει των συνθηκών, τη νομική βάση του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στον γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

1.2. Από το 1977 και κατά τη διάρκεια των ετών που μεσολάβησαν, παρεμβλήθηκαν πολυάριθμες τροποποιήσεις και ανέκυψαν νέες εξελίξεις, οι οποίες επιβάλλουν γενική αναθεώρηση, αναπροσαρμογή και ενοποίηση, με στόχο την προσαρμογή προς τις σύγχρονες βέλτιστες πρακτικές. Η εν λόγω αναθεώρηση και ενοποίηση έχουν ήδη αρχίσει και προβλέπεται να ολοκληρωθούν έως το 2002. Τούτο συνιστά πρωτοβουλία η οποία επικροτείται απόλυτα.

1.3. Η Επιτροπή έχει επωμισθεί την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού του Συμβουλίου διαμέσου «κανόνων εφαρμογής». Οι ισχύοντες κανόνες ορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3418/93 της Επιτροπής, της 9ης Δεκεμβρίου 1993 ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1994.

1.4. Ο νέος ενοποιημένος δημοσιονομικός κανονισμός του Συμβουλίου, ο οποίος αναμένεται το 2002, προϋποθέτει ασφαλώς την αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3418/93 της Επιτροπής περί «κανόνων εφαρμογής». Εντούτοις, σε αυτό το στάδιο, κρίνεται αναγκαίο να συμπεριληφθούν και οι τροποποιήσεις που προτείνονται στο εν λόγω σχέδιο πρότασης. Οι αλλαγές αυτές απορρέουν κατ' εξοχήν από τους κανονισμούς του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2548/98, 2779/98 και 2673/99.

2. Επί της ουσίας

Η ουσία και οι λόγοι που αιτιολογούν τις προαναφερθείσες τροποποιήσεις των κανόνων εφαρμογής εκτίθενται στο 3ο μέρος, σημεία 1-13, του προλόγου της Επιτροπής.

3. Αναλυτική παρουσίαση

Η αναλυτική παρουσίαση των προτεινόμενων τροποποιήσεων περιλαμβάνεται τμήμα Β, 1ο μέρος, 2ο μέρος (σημεία 1-9), 3ο μέρος και 4ο μέρος (σημεία 10-13).

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α), χρήζει τροποποίησης προκειμένου να διατυπωθεί ως εξής: «την ανάγκη που πρέπει να ικανοποιηθεί βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα» αντί της διατύπωσης «την ανάγκη που πρέπει να ικανοποιηθεί».

4.2. Το άρθρο 1α, παράγραφος 3, δεύτερη, τρίτη, και τέταρτη σειρά, προτείνεται να διατυπωθεί ως εξής: «η Επιτροπή προσδιορίζει ... βάσει πληροφοριών που της παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα» αντί της διατύπωσης «η Επιτροπή προσδιορίζει ... μέσω κάθε κατά τη γνώμη της αξιόπιστης πηγής πληροφοριών».

4.3. Στο άρθρο 104, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, να προστεθούν τα εξής: «... καθώς και από νομικό σύμβουλο».

Να τροποποιηθεί η δεύτερη σειρά του τρίτου εδαφίου ως εξής: «... παρעυρίσκεται ως παρατηρητής» αντί της διατύπωσης «... μπορεί να παρעυρίσκεται ως παρατηρητής».

Στην παράγραφο 4, να διαγραφεί το δεύτερο εδάφιο και, στην πρώτη σειρά του τρίτου εδαφίου, η λέξη «μπορεί» να αντικατασταθεί από τη λέξη «πρέπει».

Στο πέμπτο και τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 4, έπειτα από τις λέξεις «... της επιτροπής αυτής», να προστεθούν τα εξής «και να διατηρείται ως ενδεχόμενο μελλοντικό στοιχείο αναφοράς».

4.4. 49. Στο άρθρο 135, παράγραφος 3, κρίνεται σκόπιμο να προστεθούν στον κατάλογο οι ακόλουθες τέσσερις τάξεις:

- λογαριασμοί μη αναληφθεισών υποχρεώσεων
- εκκρεμείς λογαριασμοί

- προβλέψεις για προσφυγές στη δικαιοσύνη
- συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις

5. Γενικές παρατηρήσεις

5.1. Ο δημοσιονομικός κανονισμός του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε ποικιλοτρόπως, καθώς και οι κανονισμοί της Επιτροπής περί καθιέρωσης κανόνων για την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του προαναφερθέντος κανονισμού, έχουν εξαιρετικά τεχνικό χαρακτήρα και είναι ιδιαίτερα επαχθείς. Παρότι επιδιώκεται να προσδοθεί διαφάνεια στις δημοσιονομικές υποθέσεις των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τα μέσα αυτά καθ' εαυτά στερούνται διαφάνειας από πολλές απόψεις.

5.2. Αν και η «Ευρωπαϊκή Εταιρεία» έχει τελικώς συμφωνηθεί υπό αίρεση και σε γενικές γραμμές, η εναρμόνιση των διαδικασιών χρηματοοικονομικής λογιστικής έχει σημειώσει ελάχιστη πρόοδο.

Κατά συνέπεια, εξακολουθούν να υφίστανται διαφορές όσον αφορά τα δημοσιονομικά συστήματα ελέγχου και διαχείρισης των κρατών μελών. Μεταξύ των διαφορών αυτών, συμπεριλαμβάνονται και διαφορές όσον αφορά την ονομασία και τα καθήκοντα των εργαζομένων στον εν λόγω τομέα, γεγονός το οποίο ενίοτε προκαλεί σύγχυση.

5.3. Στην περίπτωση των τροποποιήσεων που προτείνονται επ' αυτού, δεν φαίνεται να διευκρινίζονται επαρκώς τα καθήκοντα που αναλαμβάνουν, κυρίως, οι επονομαζόμενοι εσωτερικός ελεγκτής και δημοσιονομικός ελεγκτής.

6. Συμπέρασμα

6.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υποστηρίζει πλήρως το παρόν — αναγκαίο μεν, προσωρινό δε — σχέδιο πρότασης για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3418/93 της Επιτροπής, αλλά εκτιμά ότι οι ανεπαίθητες τροποποιήσεις που επισημάνθηκαν ανωτέρω θα συνέβαλαν στη βελτίωση του κειμένου.

6.2. Ο προτεινόμενος δημοσιονομικός κανονισμός που αναμένεται το 2002 καθίσταται επιτακτικά αναγκαίος για την αναπροσαρμογή, τον εκσυγχρονισμό, την ενοποίηση, την απλούστευση και τη μεγιστοποίηση της διαφάνειας των συστημάτων δημοσιονομικού ελέγχου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Βρυξέλλες, 24 Ιανουαρίου 2001.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης των ανδρών και των γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας»

(2001/C 123/21)

Στις 25 Ιουλίου 2000, το Συμβούλιο αποφάσισε σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να ζητήσει από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή την κατάρτιση γνωμοδότησης με θέμα την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, κατήρτισε τη γνωμοδότησή του στις 5 Δεκεμβρίου 2000, με βάση την εισηγητική έκθεση της κας Christina Wahrolin.

Κατά τη 378η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 25ης Ιανουαρίου 2001), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 68 ψήφους υπέρ, 11 κατά και 6 αποχές.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Επιτροπή υπέβαλε την πρόταση για την τροποποίηση της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ⁽¹⁾ του Συμβουλίου με στόχο να ενισχυθεί η ισότητα συμμετοχής των ανδρών και των γυναικών στην αγορά εργασίας, και για να καταργηθούν τα εμπόδια για την πρόσβαση των γυναικών στην απασχόληση.

1.2. Η πρόταση της Επιτροπής βασίζεται στο άρθρο 141, παράγραφος 3, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στην Κοινότητα να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα της απασχόλησης, καθώς και στο άρθρο 141, παράγραφος 4, της Συνθήκης στο οποίο επαναλαμβάνεται η υποχρέωση των κρατών μελών να υιοθετήσουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή της εν λόγω αρχής. Η πρόταση αποβλέπει στην διευκρίνιση του ορισμού, στην ενίσχυση της προστασίας του ατόμου σε περιπτώσεις διαμαρτυρίας, στον καθορισμό δυνατών αποκλίσεων από ορισμένες αρχές, στην ενίσχυση των μέτρων θετικής δράσης για την προαγωγή της ισότητας των ανδρών και των γυναικών, καθώς και στη διασφάλιση της ειδικής προστασίας των γυναικών λόγω εγκυμοσύνης και μητρότητας.

1.3. Η πρόταση καθιστά συγκεκριμένη την εν λόγω υποχρέωση των κρατών μελών και λαμβάνει υπόψη τη νομολογία των τελευταίων 25 ετών του Δικαστηρίου.

1.4. Η προτεινόμενη οδηγία ορίζει για πρώτη φορά με σαφήνεια τη σεξουαλική παρενόχληση ως διάκριση στο χώρο εργασίας που οφείλεται στο φύλο· ο ορισμός αυτός εμπνέεται από τους ορισμούς που περιλαμβάνονται στην πρόταση οδηγίας που βασίζεται στο άρθρο 13 το οποίο έχει ως στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων που οφείλονται σε διάφορα άλλα αίτια. Δημιουργεί επίσης ένα δικαίωμα προστασίας για τους εργαζόμενους που διαμαρτύρονται κατά των διακρίσεων, ακόμη και αν έχει λήξει η εργασιακή σχέση και παρέχει ένα πλαίσιο που εφαρμόζεται για

τους ανεξάρτητους οργανισμούς σε εθνικό επίπεδο οι οποίοι πρέπει να προωθούν την αρχή της ίσης μεταχείρισης. Αποσαφηνίζει το δικαίωμα των κρατών μελών να προβλέπουν αποκλίσεις από την αρχή της ίσης μεταχείρισης και ότι πρέπει να δικαιολογούν τον αποκλεισμό των εκπροσώπων ενός φύλου από ορισμένες επαγγελματικές δραστηριότητες. Αναγνωρίζει ότι πρέπει να χορηγείται ειδική προστασία στις γυναίκες λόγω εγκυμοσύνης και μητρότητας και λόγω του δικαιωμάτων τους να επιστρέψουν στο ίδιο εργασιακό περιβάλλον ύστερα από την άδεια μητρότητας. Τέλος, προβλέπει την εφαρμογή του άρθρου 141, παράγραφος 4, της Συνθήκης, το οποίο προβλέπει ότι η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν πρέπει να εμποδίζει ένα κράτος μέλος να εγκρίνει μέτρα θετικής δράσης προκειμένου να διασφαλιστεί συγκεκριμένα η απόλυτα ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών στον κόσμο της εργασίας.

1.5. Η πρόταση υπενθυμίζει επίσης το ρόλο των κοινωνικών εταίρων για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Γενικά, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση τροποποίησης της Επιτροπής και εύχεται ιδιαίτερα να τονισθεί η σημασία, αφενός, του ότι ο ορισμός της σεξουαλικής παρενόχλησης, για πρώτη φορά συμπεριλαμβάνεται σε οδηγία, και, αφετέρου, του ότι στον ορισμό ορίζεται σαφώς ότι πρόκειται για θέμα διάκρισης στο χώρο εργασίας που οφείλεται στο φύλο. Έτσι, διασαφηνίζεται ότι ο εργοδότης είναι πάντοτε υπεύθυνος για την πρόληψη και την παρεμπόδιση των σεξουαλικών παρενοχλήσεων στο χώρο εργασίας. Συγχρόνως είναι επίσης σημαντικό να τονισθεί, από άποψη νομικής ασφάλειας, ότι ο εργοδότης μπορεί να ενεργήσει, σχετικά με συγκεκριμένη συμπεριφορά, μόνον εφόσον λάβει γνώση της. Πρόκειται για σημαντικό και ευαίσθητο θέμα, που δεν μπορεί πλέον να παραμεληθεί ούτε να μην εξετασθεί σε επίπεδο ΕΕ. Η ΟΚΕ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για την ενίσχυση της νομικής ασφάλειας χάρη στη συμπερίληψη της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην οδηγία.

(1) Οδηγία 76/207/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης των ανδρών και των γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας, ΕΕ C 39 της 14.2.1976, σ. 40.

2.2. Η ΟΚΕ στηρίζει τη βασική κατευθυντήρια γραμμή της πρότασης της Επιτροπής η οποία ανταποκρίνεται πλήρως στις τρέχουσες εργασίες που έχουν αρχίσει προ πολλού, και στις κοινωνικές και νομικές εξελίξεις που έχουν σημειωθεί στην Κοινότητα και στα κράτη μέλη. Η ΟΚΕ συμμαρτίζεται την άποψη της Επιτροπής ότι η εφαρμογή μιας κοινοτικής νομικής πράξης είναι συμβατή με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

2.3. Η ΟΚΕ θα δεχόταν με ικανοποίηση μια πρόταση βάσει του άρθρου 13 της Συνθήκης που να αφορά και άλλους τομείς.

2.4. Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που η Επιτροπή δεν προβαίνει, πριν να τεθεί σε ισχύ η νέα οδηγία, στην καθιέρωση επίσημης συνεργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους σε ευρωπαϊκό επίπεδο εφόσον προβλέπεται η δυνατότητα αυτή στο κοινωνικό κεφάλαιο της Συνθήκης.

2.5. Η ΟΚΕ επιθυμεί να εκθέσει τις απόψεις της όσον αφορά κάθε άρθρο της πρότασης της Επιτροπής.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

Άρθρο 1

Στο άρθρο αυτό περιέχονται όλες οι τροποποιήσεις που προτείνονται για την οδηγία του Συμβουλίου 76/207/ΕΟΚ.

3.1. Πρώτη τροποποίηση, προσθήκη νέας παραγράφου στο άρθρο 1

Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής που προσαρμύζει την οδηγία στο άρθρο 3 της Συνθήκης.

3.2. Δεύτερη τροποποίηση, νέο άρθρο 1α

Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής στην οποία ορίζεται ρητώς ότι οι σεξουαλικές παρενοχλήσεις αποτελούν διάκριση λόγω φύλου. Τα κοινοτικά όργανα κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών ανέπτυξαν σειρά πρωτοβουλιών για την πρόληψη και την καταπολέμηση των σεξουαλικών παρενοχλήσεων στο χώρο εργασίας. Κατόπιν των διενεργηθεισών ερευνών απεδείχθη ότι οι σεξουαλικές παρενοχλήσεις αποτελούν ένα πολύ διαδεδομένο πρόβλημα το οποίο πρέπει να προλαμβάνεται στο χώρο της εργασίας τόσο για την προστασία του ατόμου όσο και για το συμφέρον της επιχείρησης. Οι ευρωπαϊκοί κοινωνικοί εταίροι επιβεβαίωσαν μεν ομόφωνα ότι είναι σημαντικό να προστατεύονται η ακεραιότητα και η αξιοπρέπεια κάθε εργαζομένου, έχουν όμως διαφορετικές απόψεις όσον αφορά τα διάφορα μέσα τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Εδώ και πολύ καιρό, η Κοινότητα θεωρεί ότι η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και αποτελεί προσβολή της αξιοπρέπειας των γυναικών και των

ανδρών στο χώρο εργασίας. Πρέπει κανείς να εκφράσει την ικανοποίησή του που η οδηγία για πρώτη φορά ορίζει με ακρίβεια τη σεξουαλική παρενόχληση ως διάκριση στο χώρο εργασίας που οφείλεται στο φύλο.

Ο ορισμός που προτείνεται από την Επιτροπή βασίζεται στον κώδικα των ορθών πρακτικών⁽¹⁾ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που έχει προσαρμοστεί για να συμφωνεί με τους ορισμούς που βασίζονται στο άρθρο 13 το οποίο αναφέρεται στις παρενοχλήσεις για διάφορες άλλες αιτίες και όχι λόγω φύλου. Γενικά, η ΟΚΕ δεν έχει καμία αντίρρηση για τον προτεινόμενο ορισμό, αλλά επιθυμεί να αντικατασταθεί η λέξη «ενοχλητικό» από την λέξη «προσβλητικό» περιβάλλον στο προτεινόμενο νέο κείμενο, το οποίο ανταποκρίνεται έτσι πλήρως στον κώδικα πρακτικής της ΕΕ.

Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή στην πρότασή της δεν αναφέρεται στην ευθύνη των εργοδοτών να διαμορφώνουν ένα εργασιακό περιβάλλον χωρίς σεξουαλικές παρενοχλήσεις. Η ΟΚΕ κρίνει ότι είναι σημαντικό να διαμορφώνεται στο χώρο εργασίας μια προληπτική πολιτική σύμφωνα με τον κώδικα συμπεριφοράς του 1991, και προτείνει να συμπληρωθεί το άρθρο 1α με τα εξής:

«Αποτελεί ευθύνη των εργοδοτών να διαμορφώνουν ένα εργασιακό περιβάλλον χωρίς σεξουαλικές παρενοχλήσεις».

3.3. Τρίτη τροποποίηση, προσθήκη εδαφίου στην παράγραφο 1 του άρθρου 2.1

Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει μεν την πρόθεση της Επιτροπής να δοθεί ο ορισμός της έννοιας της έμμεσης διάκρισης, φρονεί όμως ότι ο ορισμός πρέπει να προσαρμοσθεί ώστε να ανταποκρίνεται και να ευθυγραμμίζεται με την οδηγία περί φυλετικών διακρίσεων και με τις άλλες οδηγίες που βασίζονται στο άρθρο 13 της Συνθήκης.

3.4. Τετάρτη τροποποίηση, αντικατάσταση της δεύτερας παραγράφου του άρθρου 2 από νέα παράγραφο

Η ΟΚΕ υποστηρίζει τον περιορισμένο χαρακτήρα των εξαιρέσεων που σχετίζονται με τα «γνήσια επαγγελματικά προσόντα». Οι εξαιρέσεις αυτές πρέπει βασικά να εκτιμώνται από τα κράτη μέλη και από ανεξάρτητα όργανα ούτως ώστε να αιτιολογείται η διατήρησή τους ή η κατάργησή τους.

Εντούτοις, η ΟΚΕ προτείνει να εξετάσει επίσης η Επιτροπή, εκτός αυτών που ορίζονται στην οδηγία, και το θέμα των θετικών μέτρων προκειμένου να διευκρινιστεί πλήρως. Το θέμα αυτό πρέπει να εξεταστεί ανεξάρτητα από το εάν ρυθμιστεί με άλλο τρόπο.

⁽¹⁾ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1993 «Πως να καταπολεμηθεί η σεξουαλική παρενόχληση, οδηγός για την εφαρμογή του κώδικα της πρακτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής».

3.5. Πέμπτη τροποποίηση, εισαγωγή νέου εδαφίου στην παράγραφο 3 του άρθρου 2

Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής η οποία καθιστά σαφές το δικαίωμα της γυναίκας να επιστρέψει μετά τον τοκετό στην θέση εργασίας της, ή σε ισοδύναμη θέση, θεωρεί όμως την έκφραση «χωρίς καμία μεταβολή των συνθηκών εργασίας» ως πολύ άκαμπτη και ανελαστική. Η ΟΚΕ φρονεί ότι είναι προτιμότερο να χρησιμοποιηθεί η έκφραση «χωρίς επιδείνωση των συνθηκών εργασίας» που είναι καλύτερη και πιο ελαστική. Η κατάσταση στον τομέα της εργασίας μεταβάλλεται συνεχώς και η διατύπωση της πρότασης «χωρίς καμία μεταβολή των συνθηκών εργασίας» είναι πολύ αυστηρή.

Εάν επιθυμούμε την καθιέρωση ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, τότε το δικαίωμα στην απασχόληση και στη μεταχείριση που αρμόζουν στο πρόσωπο, αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα. Αυτό ανταποκρίνεται επακριβώς τόσο στη στρατηγική της ΕΕ υπέρ της απασχόλησης όσο και στα συμπεράσματα της συνόδου κορυφής της Λισσαβώνας. Είναι απόλυτα σαφές ότι η είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας αποτελεί προϋπόθεση για μια οικονομική στην ΕΕ που να διασφαλίζει το μέλλον του κοινωνικού μας συστήματος και μάλιστα των συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων. Η ισότητα ανδρών και γυναικών αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα της παραγωγικότητας σε μία Ευρώπη της οποίας ο πληθυσμός γηράσκει όλο και περισσότερο. Για να μπορέσει η Ευρώπη να διατηρήσει το επίπεδο κοινωνικής πρόνοιας χρειάζεται να δοθεί στις γυναίκες η δυνατότητα να συμβάλουν στην οικονομία μέσω της δικής τους επαγγελματικής δραστηριότητας. Το δικαίωμα επανόδου τους στην απασχόληση χωρίς επιδείνωση των συνθηκών αποτελεί σημαντική συμβολή στο σχεδιασμό της οικογενειακής ζωής και ιδιαίτερα στο συνδυασμό οικογενειακού/επαγγελματικού βίου, και συμπληρώνει βέβαια τις διατάξεις της οδηγίας περί μητρότητας 92/85/ΕΟΚ⁽¹⁾. Η ΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να αναθεωρήσει την οδηγία 92/85/ΕΟΚ περί μητρότητας σύμφωνα με τη σύμβαση της Δ.Ο.Ε. περί του θέματος αυτού (σύμβαση αριθ. 183). Η ΟΚΕ κρίνει ότι πρέπει να εξετασθεί η επάνοδος στην εργασία χωρίς επιδείνωση των συνθηκών εργασίας.

Η ΟΚΕ θεωρεί ως πολύτιμο στοιχείο το ότι στην οδηγία περιλαμβάνεται η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

3.6. Έκτη τροποποίηση, αφορά την αντικατάσταση της παραγράφου 4 του άρθρου 2 από νέα παράγραφο

Η ΟΚΕ επικροτεί το βασικό αυτό προσανατολισμό της πρότασης της Επιτροπής. Το άρθρο αυτό δημιουργεί την υποχρέωση για την Επιτροπή να συντάσσει τακτικά εκθέσεις σχετικά με τις καλύτερες πληροφορίες που παρέχονται από τα κράτη μέλη όσον αφορά τη χρήση από αυτά της δυνατότητας που τους παρέχεται από το άρθρο 141, παράγραφος 4 της Συνθήκης για την έγκριση θετικών μέτρων δράσης με στόχο την εξασφάλιση πλήρους ισότητας στην πράξη. Η ΟΚΕ έχει υποβάλλει από παλιά⁽²⁾ προτάσεις και συστάσεις με θέμα τις εκθέσεις αυτές στο πλαίσιο της δημοσίευσης της πρώτης έκθεσης της Επιτροπής για την ισότητα. Η δημοσίευση

των εν λόγω εκθέσεων της Επιτροπής, σε τακτικά χρονικά διαστήματα, στην οποία παρουσιάζεται μια συγκριτική αξιολόγηση των μέτρων δράσης που αποφασίστηκαν από τα κράτη μέλη στον εν λόγω τομέα, θα βοηθήσει τα κράτη και τους πολίτες να σχηματίσουν μια ιδέα για την κατάσταση που επικρατεί σε κάθε κράτος μέλος. Αποφασιστικό στοιχείο στις εκθέσεις αυτές θα είναι ο τρόπος με τον οποίο θα έχουν συνταχθεί. Η ΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να μεριμνήσει ώστε να προβληθούν οι διαφορές και οι ομοιότητες μεταξύ των χωρών μέσω συγκεκριμένων συγκρίσεων. Θα είναι μάλλον άσκοπο να εκτεθούν οι εξελίξεις σε κοινοτικό επίπεδο, αδιαφορώντας συγχρόνως για την εφαρμογή τους και για την τήρησή τους σε επίπεδο κρατών μελών, ενώ τελικά στο επίπεδο αυτό δημιουργούνται τα προβλήματα.

3.7. Έβδομη τροποποίηση, εισαγωγή νέου εδαφίου (δ) στο άρθρο 3 παράγραφος 2

Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση για την προσθήκη του νέου εδαφίου.

3.8. Όγδοη τροποποίηση, αντικατάσταση όλης της αρχικής διατύπωσης του άρθρου 6

Η νέα διατύπωση του άρθρου 6 ενσωματώνει στην οδηγία δύο σημαντικά στοιχεία της νομολογίας του Δικαστηρίου σε ό,τι αφορά νομικές διαδικασίες. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής διότι ενισχύει τις δυνατότητες αποτελεσματικής προστασίας του ατόμου καθώς και την αποτελεσματικότητα της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Όμως, η ΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής στις προθεσμίες παραγραφής που ισχύουν στα διάφορα κράτη μέλη οι οποίες μπορεί να υπάρχουν, μεταξύ άλλων, και για την προθεσμία υποβολής μήνυσης μετά τη λήξη της εργασιακής σχέσης. Αυτές δεν πρέπει να ακυρωθούν εξαιτίας της οδηγίας διότι εξάλλου δεν αντιβαίνουν στο δικαίο της ΕΕ.

3.9. Ένατη τροποποίηση, εισαγωγή νέου άρθρου 8α

Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση που ενισχύει το δικαίωμα της δικαστικής προστασίας που προβλέπεται από το άρθρο 6.

Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός της χάραξης σαφών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τα ανεξάρτητα όργανα τα οποία θα πρέπει να ιδρυθούν από κάθε κράτος μέλος, και ότι τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν ελεύθερα για τη διάρθρωση και τις μεθόδους εργασίας των εν λόγω οργάνων σύμφωνα με τις παραδόσεις του δικαίου τους και τις πολιτικές αποφάσεις.

Παρόλα αυτά, η ΟΚΕ προτείνει να προσαρμοστεί η παράγραφος 3 του νέου άρθρου 8α με το κείμενο της οδηγίας για τις φυλετικές διακρίσεις και παραπέμπει στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για το σχετικό θέμα⁽³⁾.

(1) Οδηγία 95/85/ΕΚ του Συμβουλίου της 19ης Οκτωβρίου 1992 σχετικά με την εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στην βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία των εγκύων λεχόνων και γαλουχουσών εργαζομένων. ΕΕ C 348 της 28.11.1992.

(2) Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «Ίσες ευκαιρίες για γυναίκες και άνδρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 1996» ΕΕ C 296 της 29.9.1997.

(3) ΕΕ C 204 της 18.7.2000, σ. 82-90.

3.10. Δεκάτη τροποποίηση, νέο άρθρο 8β

Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής και επιθυμεί να τονίσει το ρόλο των κοινωνικών εταιρών όσον αφορά την υλοποίηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι είναι σημαντικό για κάθε κράτος μέλος να διαθέτει τη δυνατότητα να ενεργεί σύμφωνα με τις παραδόσεις του δικαίου του και με τις πολιτικές αποφάσεις που έχουν ληφθεί. Παράλληλα είναι σημαντικό να σημειωθεί πρόοδος για το συγκεκριμένο θέμα. Συνεπώς, έχει πρωταρχική σημασία να αναλάβουν τα κράτη μέλη τη δέσμευση όπως στις εκθέσεις που θα απευθύνουν στην Επιτροπή παρουσιάζουν ιδιαίτερα τον τρόπο εργασίας τους με τους κοινωνικούς εταίρους ώστε να συμβάλλουν στην εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

3.11. Νέο άρθρο 8γ

Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 25 Ιανουαρίου 2001.

4. Άρθρο 2

4.1. Η ΟΚΕ δεν προβάλλει καμία αντίρρηση στην πρόταση της Επιτροπής, επιθυμεί όμως το χρονικό σημείο που θα οριστεί για την ισχύ των νόμων και λοιπών διατάξεων που χρειάζονται για την εν λόγω οδηγία να προσαρμοσθεί με την ημερομηνία της απόφασης, ώστε τα κράτη μέλη να διαθέτουν τουλάχιστον ένα έτος για τη λήψη εθνικών μέτρων.

5. Ανακεφαλαίωση

Η καταπολέμηση των διακρίσεων σε όλες τις μορφές αποτελεί έναν από τους κυριότερους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρά το γεγονός ότι οι δημογραφικές τάσεις επιβάλλουν την προσφορά απασχόλησης σε όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα που βρίσκονται στην ενεργό ηλικία, εντούτοις στην αγορά εργασίας υπάρχουν διάφορα είδη δυσμενών διακρίσεων.

Η παρούσα πρόταση τροποποίησης της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης των ανδρών και των γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και πρόωθηση και τις συνθήκες εργασίας μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη προόδου όσον αφορά την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία απορρίφθηκε μεν κατά τη συζήτηση, έλαβε όμως τουλάχιστον το 1/4 των ψήφων:

Σημείο 3.5, πρώτη πρόταση

Πρέπει να διατηρηθεί η αρχική διατύπωση της Επιτροπής «... χωρίς καμία μεταβολή των συνθηκών εργασίας» αντί της προτεινόμενης διατύπωσης «... χωρίς επιδείνωση των συνθηκών εργασίας».

Αιτιολογία

Αυτονόητη.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 30, ψήφοι κατά: 48, αποχές: 7.
